ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD

ZÁKLADNÍ TENDENCE DEMOGRAFICKÉHO, SOCIÁLNÍHO A EKONOMICKÉHO VÝVOJE JIHOMORAVSKÉHO KRAJE

2017

Regionální statistiky

Brno, 31. 8. 2018

Kód publikace: 330128-18

Č. j.: 172 / 2018 – 8201

Zpracoval: Krajská správa Českého statistického úřadu v Brně

Ředitel odboru: Kateřina Sendlerová

Kontaktní osoba: Karel Adam, e-mail: karel.adam@czso.cz

© Český statistický úřad, Brno, 2018

Zajímají Vás nejnovější údaje o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další? Najdete je na stránkách ČSÚ na internetu: www.czso.cz

KONTAKTY V ÚSTŘEDÍ

Český statistický úřad | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 051 111 | **www.czso.cz**

Oddělení informačních služeb | tel.: 274 052 304, 274 052 451 | e-mail: infoservis@czso.cz

Prodejna publikací ČSÚ | tel.: 274 052 361 | e-mail: prodejna@czso.cz

Evropská data (ESDS), mezinárodní srovnání | tel.: 274 052 347, 274 052 757 | e-mail: esds@czso.cz

Ústřední statistická knihovna | tel.: 274 052 361 | e-mail: knihovna@czso.cz

INFORMAČNÍ SLUŽBY V REGIONECH

Hl. m. Praha | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 052 673, 274 054 223
e-mail: infoservispraha@czso.cz | **www.praha.czso.cz**

Středočeský kraj | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 054 175
e-mail: infoservisstc@czso.cz | **www.stredocesky.czso.cz**

České Budějovice | Žižkova 1, 370 77 České Budějovice, tel.: 386 718 440
e-mail: infoserviscb@czso.cz | **www.cbudejovice.czso.cz**

Plzeň | Slovanská alej 36, 326 64 Plzeň, tel.: 377 612 108, 377 612 145
e-mail: infoservisplzen@czso.cz | **www.plzen.czso.cz**

Karlovy Vary | Závodní 360/94, 360 06 Karlovy Vary, tel.: 353 114 529, 353 114 525
e-mail: infoserviskv@czso.cz | **www.kvary.czso.cz**

Ústí nad Labem | Špálova 2684, 400 11 Ústí nad Labem, tel.: 472 706 176, 472 706 121
e-mail: infoservisul@czso.cz | **www.ustinadlabem.czso.cz**

Liberec | Nám. Dr. Edvarda Beneše 585/26, 460 01 Liberec 1, tel.: 485 238 811
e-mail: infoservislbc@czso.cz | **www.liberec.czso.cz**

Hradec Králové | Myslivečkova 914, 500 03 Hradec Králové 3, tel.: 495 762 322, 495 762 317
e-mail: infoservishk@czso.cz | **www.hradeckralove.czso.cz**

Pardubice | V Ráji 872, 531 53 Pardubice, tel.: 466 743 480, 466 743 418
e-mail: infoservispa@czso.cz | **www.pardubice.czso.cz**

Jihlava | Ke Skalce 30, 586 01 Jihlava, tel.: 567 109 062, 567 109 073
e-mail: infoservisvys@czso.cz | **www.jihlava.czso.cz**

Brno | Jezuitská 2, 601 59 Brno, tel: 542 528 115, 542 528 200
e-mail: infoservisbrno@czso.cz | **www.brno.czso.cz**

Olomouc | Jeremenkova 1142/42, 772 11 Olomouc, tel.: 585 731 516, 585 731 511
e-mail: infoservisolom@czso.cz | **www.olomouc.czso.cz**

Zlín | tř. Tomáše Bati 1565, 761 76 Zlín, tel.: 577 004 932, 577 004 935
e-mail: infoservis-zl@czso.cz | **www.zlin.czso.cz**

Ostrava | Repinova 17, 702 03 Ostrava, tel: 595 131 230, 595 131 232
e-mail: infoservis_ov@czso.cz | **www.ostrava.czso.cz**

ISBN 978-80-250-2856-8

© Český statistický úřad, Brno, 2018

Obsah

Úvod....4
Shrnutí hlavních poznatků....5
1. Demografický vývoj....9
2. Sociální vývoj....23
3. Ekonomický vývoj....48
4. Životní prostředí....69
5. Mezikrajské srovnání....77

Tabulková příloha....87

Tab. 1.1 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – demografický vývoj....88
Tab. 1.2 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – sociální vývoj....89
Tab. 1.3 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – ekonomický vývoj....90
Tab. 1.4 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – životní prostředí....91

Tab. 2.1 Dlouhodobý vývoj Jihomoravského kraje v letech 2001–2017....92

Tab. 3.1 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj – demografický vývoj....94
Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj – sociální vývoj....95
Tab. 3.3 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj – ekonomický vývoj....98
Tab. 3.4 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj – životní prostředí....100

Tab. 4.1 Vybrané ukazatele podle okresů Jihomoravského kraje v roce 2012 a 2017....101

Zkratky krajů a okresů....104

Úvod

Předkládaný materiál je analytickým obrazem vybraných tendencí demografického, sociálního, ekonomického a environmentálního vývoje Jihomoravského kraje v roce 2017, s návazností na vývoj v předchozích letech (zpravidla od roku 2012). Zahrnuje oblasti, kde můžeme vývoj kvantifikovat pomocí statistických ukazatelů, přičemž klademe důraz na jevy v kraji významné.

V textu posuzujeme vývoj na území kraje i vývoj ve srovnání s ostatními kraji České republiky. Zařadili jsme také samostatnou kapitolu s mezikrajským srovnáním. Vzhledem k systému postupného zpracování dat zatím nemáme k dispozici kompletní údaje za rok 2017. Proto můžeme v některých oblastech (především makroekonomika a některé sociální statistiky) zpracovat hodnocení pouze do roku 2016, v dalších oblastech jsou údaje za rok 2017 zatím pouze předběžné a budou se postupně zpřesňovat. Využita byla také data z mimořádného zjišťování ČSÚ za rok 2016 o veřejném občanském a technickém vybavení obcí.

Obdobné analytické materiály byly zpracovány ve všech krajích České republiky, a to podle jednotné osnovy. Tabulková část má sjednocený obsah, aby byla uživatelům usnadněna možnost srovnání vývoje v jednotlivých krajích. Zařazen je rovněž dlouhodobý pohled na vývoj vybraných ukazatelů po roce 2000, tedy od vzniku krajů jako územně samosprávných celků. Tabulková příloha analýzy může obsahovat pouze omezený počet statistických ukazatelů. Širší rozsah informací v podrobnějším územním členění můžete najít ve veřejné databázi ČSÚ na adrese https://vdb.czso.cz nebo můžete kontaktovat pracoviště informačních služeb na krajské správě ČSÚ.

Aktuální údaje průběžně zveřejňujeme na internetové adrese www.brno.czso.cz. Komplexní pohled na vývoj v kraji poskytuje Statistická ročenka Jihomoravského kraje pravidelně vydávaná v průběhu měsíce prosince. Přehled vybraných ukazatelů o krátkodobém vývoji regionu nabízí Statistický bulletin Jihomoravského kraje, který vždy vychází 95. den po skončení příslušného čtvrtletí.

* * *

Čárka (-) v tabulce na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval.
Tečka (.) na místě čísla značí, že údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý.
Křížek (x) značí, že zápis není možný z logických důvodů.
Nula (0) se v tabulce používá pro označení číselných údajů menších než polovina zvolené měřicí jednotky.
Zkratka „i.d." v tabulce nahrazuje individuální údaj, který nelze zveřejnit.

Výpočty v tabulkách jsou prováděny z nezaokrouhlených údajů (včetně součtů).

Publikované údaje jsou platné k 22. 8. 2018. Zpřesňují údaje publikované již dříve, ale mohou být ještě dále upřesňovány.

Pokud není uveden zdroj, jsou uveřejněny údaje ze statistických zjišťování ČSÚ.

Hodnotové údaje jsou uvedeny v běžných cenách, pokud není uvedeno jinak.

Shrnutí hlavních poznatků

Demografický vývoj

- Sídelní strukturu Jihomoravského kraje tvoří 49 měst, 40 městysů, 583 obcí a 1 vojenský újezd. Správní rozdělení 673 obcí tvoří 7 okresů, resp. 21 správních obvodů obcí s rozšířenou působností.

- K 31. 12. 2017 v kraji žilo celkem 1 183 207 obyvatel, za rok se počet obyvatel zvýšil o 4 395 osob, nejvíce obyvatel přibylo v okrese Brno-venkov, pokles počtu obyvatel byl zaznamenán pouze v okrese Hodonín.

- Jedenáctým rokem v řadě se v kraji na celkovém přírůstku obyvatel kladně podílel přirozený přírůstek (narodilo se o 1 234 osob více, než zemřelo), vyšší měrou se ale na přírůstku počtu obyvatel podílelo stěhování – do kraje se přistěhovalo o 3 161 osob více, než se z kraje vystěhovalo. Migrační přírůstek obyvatel v kraji trvá nepřetržitě od roku 2003.

- Téměř třetina obyvatel kraje žila v krajském městě (32,1 %), podíl městského obyvatelstva poklesl o 0,1 bodu na 61,6 %; v nejmenších obcích žilo pouze 1,1 % obyvatel kraje.

- Počet cizinců v roce 2017 dosáhl prozatímního maxima, a to 46,6 tisíc osob (meziroční nárůst o 3,1 tisíc), podíl na obyvatelstvu kraje vzrostl o 0,2 bodu na 3,9 %; podle státní příslušnosti bylo nejvíce osob ze Slovenska (12,2 tisíc).

- V roce 2017 bylo v kraji uzavřeno 6 040 sňatků, hranice 6 tisíc byla překročena po 9 letech, úroveň sňatečnosti byla mezi kraji 4. nejvyšší. Rozvedeno bylo 2 867 manželství (61 % manželství s nezletilými dětmi), počet rozvodů se meziročně zvýšil, ale míra rozvodovosti nepřevyšuje republikový průměr.

- V roce 2017 se v kraji živě narodilo 13 509 dětí, proti roku 2016 to bylo o 316 dětí více, zároveň jde o nejvyšší počet živě narozených v kraji od roku 1993. podíl narozených mimo manželství dosáhl 43,6 % a byl dosud nejvyšší. Počet narozených dětí bez uvedeného otce meziročně poklesl o 36 dětí na 929 a byl v posledních 6 letech nejnižší.

- V kraji v roce 2017 zemřelo 12 275 osob, což bylo o 537 osob více než v předcházejícím roce a nejvyšší počet od roku 1997. Míra úmrtnosti ale byla mezi kraji 3. nejnižší a pod republikovým průměrem.

- Na konci roku 2017 bylo 15,7 % obyvatel kraje ve věku do 14 let a 19,4 % obyvatel ve věku 65 a více let. Podíl obyvatel v seniorském věku se každoročně zvyšuje, od roku 2009 roste i podíl dětské složky.

- Naděje dožití (střední délka života) vzrostla od průměru let 1992 a 1993 u mužů o 7 let na 76,5 roku a u žen o 6 let na 82,7 roku. Zvyšuje se i naděje dožití šedesátníků – muž, který žije v kraji a v roce 2017 dovršil 60 let, má pravděpodobně před sebou ještě 20 let života, šedesátiletá žena 24 let, v obou případech je to zvýšení o více než 4 roky.

Sociální vývoj

- pracovní sílu v Jihomoravském kraji v roce 2017 tvořilo 598 tisíc osob (578 tisíc zaměstnaných a 20 tisíc nezaměstnaných), meziročně se objem pracovní síly snížil o 3,1 tisíc osob (počet zaměstnaných vzrostl o 0,2 tisíc osob a počet nezaměstnaných poklesl o 3,3 tisíc osob).

- Míra ekonomické aktivity (EA) podle výsledků VŠPS činila 60,0 % a meziročně poklesla o 0,4 bodu. Je však třeba uvést, že míra EA v roce 2016 byla v kraji nejvyšší od roku 1999. Zatímco míra EA mužů v roce 2017 proti roku 2016 poklesla o 1,3 procentního bodu na 67,8 %, u žen tento ukazatel vzrostl o 0,6 bodu na 52,7 %, což je nejvyšší hodnota v novodobé historii Jihomoravského kraje.

- Vzdělanost zaměstnaných se zvyšuje, podíl vysokoškoláků mezi zaměstnanými dosáhl 29,0 %, za 10 let vzrostl o 10,4 bodu a mezi kraji byl 2. nejvyšší.

- Podle údajů Ministerstva práce a sociálních věcí ČR bylo ke konci roku 2017 na úřadech práce v kraji evidováno 37 290 uchazečů o zaměstnání, z tohoto počtu bylo 18 866 žen (50,6 %). Proti konci roku 2016 se počet nezaměstnaných snížil o 11 742. V členění podle věku bylo mezi nezaměstnanými nejvíce osob ve věku 55 až 59 let. Podíl dlouhodobě nezaměstnaných (více než rok) byl na konci roku 2017 mezi kraji 3. nejvyšší.

- Úřady práce nabízely ke konci prosince 2017 celkem 16 826 pracovních míst, což bylo o 5 598 míst víc než na konci roku 2016. Zvýšení počtu volných pracovních míst a snížení počtu uchazečů o zaměstnání znamenalo, že počet uchazečů připadajících na 1 volné pracovní místo se meziročně o polovinu snížil.

- Hodnota čistého disponibilního důchodu domácností v kraji v roce 2016 dosáhla 261,2 mld. Kč běžných cen, což v přepočtu na jednoho obyvatele představovalo částku 212,9 tisíc Kč (3. nejvyšší hodnota mezi kraji).

- Podle výsledků šetření životních podmínek domácností průměrný čistý roční příjem domácnosti meziročně vzrostl z 166,2 tisíc Kč na osobu v roce 2015 na 175,6 tisíc Kč v roce 2016 (průměrný čistý měsíční příjem na osobu se zvýšil z 13 850 Kč na 14 635 Kč). Reálný růst příjmů v kraji dosáhl téměř 5 %. Podíl osob či domácností, které trpí určitým materiálním nedostatkem, tzn., že si nemohou dovolit některé věci, služby či požitky, meziročně v kraji poklesl, a to až na nejmenší hodnoty posledních let.

- Výsledky strukturálního šetření o mzdách ukázaly, že průměrná hrubá měsíční mzda v kraji činila 30 311 Kč, vrostla o 1 855 Kč a byla mezi kraji 4. nejvyšší. Medián mezd, což je mzda uprostřed mzdového rozdělení, dosáhl částky 26 559 Kč a byl mezi kraji 5. nejvyšší.

- Ve školním roce 2017/2018 se počet dětí ve školkách a počet žáků základních škol za 10 let zvýšil v součtu o 21,3 tisíc. Opačná situace byla na středních školách, kde se počet studentů za 10 let snížil o 16,4 tisíc. Snížil se i počet vysokoškoláků – studujících v kraji i s trvalým bydlištěm v kraji.

- V roce 2017 bylo v kraji evidováno 494,5 tisíc nemocensky pojištěných osob, v pracovní neschopnosti strávili 7,69 mil. dnů. Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti se zvýšilo na 4,263 %, přes každoroční nárůst je krajská hodnota procenta v porovnání s ostatními kraji 2. nejnižší.

- Na dávkách nemocenského pojištění byla vyplacena částka 3,11 mld. Kč (meziročně o 243 mil. Kč více), téměř 63 % částky připadlo na nemocenské pojištění.

- V domovech pro seniory, v domovech se zvláštním režimem a v domovech pro osoby se zdravotním postižením bylo na konci roku 2017 k dispozici 7 164 míst. Proti roku 2008 se kapacita zvýšila o 836 míst. Nadále zůstávají tisíce neuspokojených žádostí. Mezikrajské srovnání v roce 2017 Jihomoravskému kraji přináší nelichotivé prvenství v počtu neuspokojených žádostí o umístění do domova se zvláštním režimem, resp. 3. místo v pořadí v počtu neuspokojených žádostí o umístění do domova pro seniory.

- Průměrný starobní důchod (bez souběhu s vdovským/vdoveckým důchodem) v kraji na konci roku 2017 činil 11 719 Kč, pobíralo ho 199,2 tisíc osob (o 16,1 tisíc více než v roce 2010).

- V roce 2017 bylo registrováno 20,1 tisíc trestných činů, meziročně počet trestných činů poklesl o 1, 5 tisíc, tj. o 7,0 %. Téměř čtvrtinu registrovaných trestných činů spáchaly opakovaně trestané osoby.

- na silnicích Jihomoravského kraje došlo v roce 2017 k 7 587 dopravním nehodám (o 493 více než v roce 2016), o život při nich přišlo 59 osob (o 10 více), 240 osob bylo těžce (o 64 méně) a 2 662 osob lehce zraněno (o 90 více), hmotná škoda dosáhla částky téměř 473 mil. Kč (o 39 mil. Kč více).

- V roce 2017 bylo na území Jihomoravského kraje likvidováno 1 763 požárů, bylo při nich zraněno 135 osob a 14 osob při nich přišlo o život. Přímá škoda způsobená požáry dosáhla částky 191 mil. Kč, zásahem však byly uchráněné hodnoty ve výši 1,17 mld. Kč.

Ekonomický vývoj

- Z pohledu vývoje makroekonomických ukazatelů byly v Jihomoravském kraji významné roky 2008 až 2011. Rok 2008 byl ještě rokem růstovým a předkrizovým, rok 2009 byl rokem propadu, v roce 2010 se příznivý vývoj regionálních makroekonomických ukazatelů obnovil a v roce 2011 bylo dosaženo předkrizové úrovně.

- Objem regionálního hrubého hospodářského produktu (HDP) se v roce 2016 zvýšil o 0,5 % (růst ve srovnatelných cenách), což sice byl mezi kraji nejmenší přírůstek, ale pouze v Jihomoravském kraji došlo ke zvýšení HDP v 7 letech v řadě.

- Ve skladbě hrubé přidané hodnoty (HPH) podle sektorů z dlouhodobého hlediska dochází ke zvyšování podílu sektoru služeb na úkor snižování podílu zemědělství a průmyslu.

- Saldo hospodaření místních rozpočtů bylo v posledních 10 letech vždy kladné (s výjimkou roku 2009). Příjmy místních rozpočtu v roce 2017 dosáhly 51,3 mld. Kč a výdaje 48,3 mld. Kč. Příjmy meziročně vzrostly o 3 mld. Kč a výdaje o 4 mld. Kč.

- Jihomoravský kraj si udržuje významné postavení v oblasti výzkumu a vývoje. Vynaložená částka v roce 2016 dosáhla 15,0 mld. Kč, meziročně sice poklesla o 2,7 mld. Kč, po Praze ale byla 2. nejvyšší a činila téměř 19 % republikového celku. Více než polovina výdajů na výzkum a vývoj je financována z podnikatelských zdrojů, zároveň do podnikatelského sektoru směřují tři pětiny těchto výdajů.

- V registru ekonomických subjektů v kraji bylo 231,2 tisíc fyzických osob (z toho 206,7 tisíc živnostníků) a 83,5 tisíc právnických osob. Meziročně se počet živnostníků zvýšil o 3,2 tisíc.

- Sklizeň obilovin byla v roce 2017 o třetinu nižší než v předešlém roce. Hektarový výnos obilovin nedosáhl ani 90 % 10letého průměrného výnosu. Sklizeň pšenice byla nižší o 28 % a sklizeň kukuřice na zrno byla dokonce poloviční. Dařilo se pouze luskovinám a vinné révě. V živočišné výrobě navýšení chovu drůbeže, stejný stav skotu a pokles stavu prasat doprovázelo zvýšení produkce jatečného skotu a jatečné drůbeže, zvýšení produkce mléka a pokles produkce jatečných prasat.

- Jihomoravský kraj je největším producentem dřeva listnatých stromů, i když listnaté dřeviny tvoří v kraji jen pětinu vytěženého dřeva. Vytěžený objem 287 tisíc m^3 listnatého dřeva bez kůry představuje 17 % republikového celku. Celkový objem 1,3 mil. m^3 vytěženého dřeva byl v posledním desetiletí nejvyšší, meziročně vzrostl o 163 tisíc m^3.

- Tržby průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci v kraji proti roku 2016 vzrostly o 9,3 % na 245,3 mld. Kč. Růst tržeb byl zaznamenán již čtvrtý rok po sobě po předchozím dvouletém poklesu. Polovinu z celkových tržeb v roce 2017 tvořily tržby z přímého vývozu výrobků a služeb průmyslové povahy.

- Základní stavební výroba ve stavebních podnicích s 50 a více zaměstnanci dosáhla hodnoty 16,6 mld. Kč (2. nejvyšší hodnota v mezikrajském srovnání), proti roku 2016 byla jen o 0,1 % nižší.

- Počet vydaných stavebních povolení se v roce 2017 stejně jako v roce předešlém a v letech 2013 a 2014 dostal pod hranici 10 tisíc. Celkem 9 627 vydaných SP byl počet meziročně o 92 nižší a byl nejnižší v posledních 10 letech.

- V roce 2017 bylo v kraji dokončeno 4 236 bytů (o 403 bytů více než v roce 2016). Tento počet byl 3. nejvyšší mezi kraji a tvořil 14,8 % celku ČR.

- V ubytovacích zařízeních na území Jihomoravského kraje se v roce 2017 ubytovalo 1,9 milionu hostů, z tohoto počtu bylo 637,5 tisíc hostů ze zahraničí. Proti roku 2016 se počet hostů zvýšil o 238,9 tisíc.

Životní prostředí

- V kraji bylo na konci roku 2017 celkem 423,8 tisíc ha zemědělské půdy, z toho 350,5 tisíc ha byla půda orná. Výměra orné půdy se proti roku 2012 v kraji snížila o 2,7 tisíc ha. Stupeň zornění (podíl orné půdy ze zemědělské) činil 82,7 % a byl mezi kraji nejvyšší.

- Plocha ekologicky stabilních prvků (sady, zahrady, vinice a trvalé travní porosty, z nezemědělské půdy lesní pozemky a vodní plochy) se prakticky nezměnila – v roce 2012 v součtu tvořily plochu 290,3 tisíc ha a v roce 2017 290,5 tisíc ha.

- V hospodářském roce 2016/2017 bylo v zemědělství spotřebováno 48 tisíc tun průmyslových hnojiv. V porovnání s rokem 2012 byla spotřeba hnojiv o pětinu vyšší. K životnímu prostředí šetrnou alternativou je ekologické zemědělství, které je založeno na hospodaření bez používání chemických přípravků. Geografické podmínky v kraji jsou ale vhodné pro konvenční zemědělství, ekologicky obhospodařovaná půda tak v kraji tvoří jen necelých 5 % z výměry zemědělské půdy.

- V kraji bylo v roce 2017 vyrobeno 55,3 mil. m^3 fakturované pitné vody, v tomto množství bylo 38,1 mil. m^3 vody fakturováno domácnostem (meziroční nárůst o 1,1 %, resp. o 0,5 ˇ%). Specifická spotřeba vody na osobu a den ve výši 92,9 litrů zůstala na úrovni roku 2016, přesto byla mezi kraji 2. nejvyšší.

- Délka kanalizační sítě byla prodloužena v roce 2017 proti roku předchozímu o 157 km na 5 652 km, počet kanalizačních přípojek vzrostl o 8,6 tisíc na 249,4 tisíc. V domech s napojením na kanalizaci odpadních vod žilo v roce 2017 v kraji 91,0 % obyvatel kraje.

- Hodnoty měrných emisních ukazatelů od roku 2007 pozvolna klesají, měrné emise oxidu siřičitého byly v roce 2015 nejnižší mezi kraji; velkou měrou na produkci emisí se podílí mobilní zdroje znečišťování. Nejméně znečištěné ovzduší v kraji je na Břeclavsku.

- Podniky se sídlem v kraji v roce 2016 vyprodukovaly 2,8 mil. tun podnikového odpadu, meziročně to bylo o pětinu méně. Nárůst a nejvyšší hodnota ale byla zaznamenána v roce 2016 u produkce komunálního odpadu. Populací v kraji bylo vyprodukováno celkem 364,1 tis. tun komunálního odpadu (meziročně o 16 tisíc tun více), na obyvatele kraje připadlo 309 kg komunálního odpadu.

- Výdaje na ochranu životního prostředí investované na území kraje v roce 2016 ve výši 2,2 mld. Kč tvořily jen třetinu skutečnosti předchozího roku.

1. Demografický vývoj

Územní změny, sídelní struktura

Sídelní struktura Jihomoravského kraje je stálá, je zde 673 obcí.

Jihomoravský kraj se rozlohou i počtem obyvatel řadí na čtvrté místo mezi 14 kraji České republiky. Sídelní struktura je od roku 2006 stálá a tvoří ji 673 obcí. K 31. 12. 2017 v kraji bylo 49 měst, 40 městysů, 583 obcí a 1 vojenský újezd. Podle správního členění je kraj tvořen 7 okresy, resp. 21 správními obvody obcí s rozšířenou působností (SO ORP), resp. 34 správními obvody obcí s pověřeným obecním úřadem.

V roce 2016 se rozloha kraje změnou hranic vojenského újezdu Březina snížila o 722 hektarů.

Podle zákona č. 15/2015 Sb. se katastrální území vojenského újezdu Březina k 1. 1. 2016 zmenšilo o 854 ha, z toho 722 ha přešlo z území Jihomoravského kraje do území Olomouckého kraje (do katastrálního území 5 obcí sousedících s VÚ Březina). Rozloha kraje tak k 31. 12. 2017 činila 7 188 km², na kilometr čtvereční připadlo 164,6 obyvatel, hustota osídlení byla mezi kraji 3. nejvyšší (po Praze a Moravskoslezském kraji).

582 obcí v kraji má pouze jednu část.

Obce v kraji mají celkem 905 částí obcí, je zde 582 obcí, které mají jen jednu část. Nejvíce částí má Brno (48), Letovice (17) a Vyškov (14). Počet částí obcí je v kraji od roku 2011 neměnný.

Graf 1.1. Sídelní struktura Jihomoravského kraje v letech 2008 a 2017 (stav k 31. 12.)

Zdroj: ČSÚ

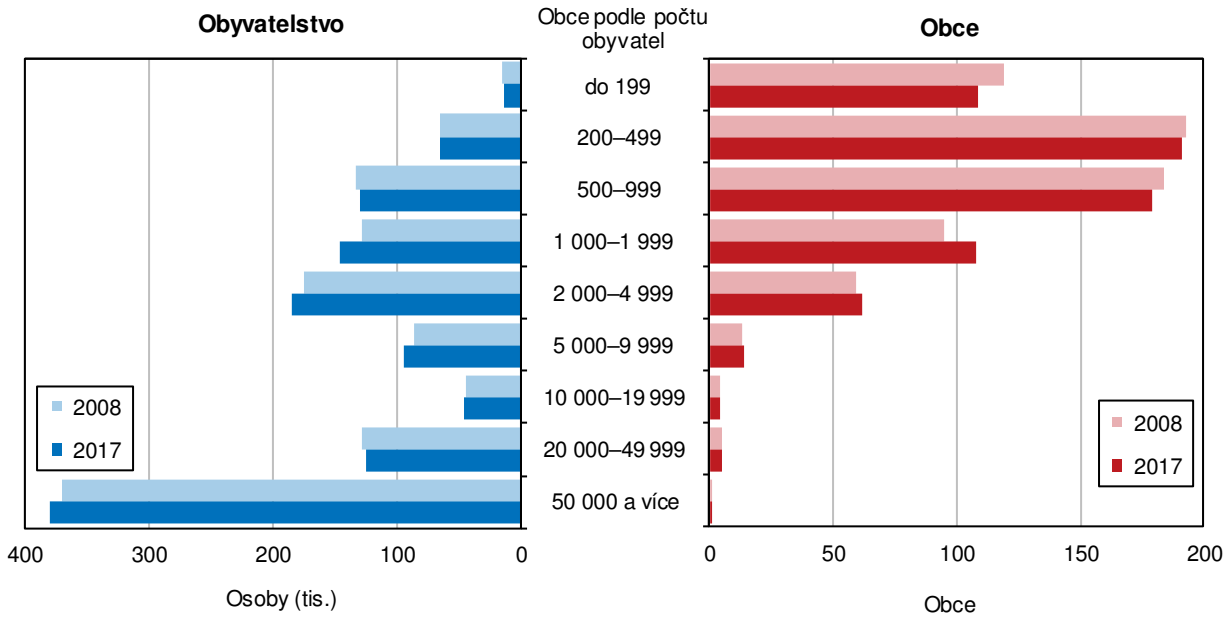

Největší počet obcí v kraji se nachází ve velikostní skupině 200 až 499 obyvatel, v Brně žije téměř třetina obyvatel kraje.

V rozdělení 673 obcí do velikostních skupin podle počtu obyvatel je na jedné straně Brno jako zástupce největší velikostní skupiny a 5 okresních měst ve velikostní skupině 20 až 50 tisíc obyvatel. Na druhém pólu je 109 obcí, v každé z nich žije méně než 200 obyvatel (vojenský újezd Březina nemá žádné obyvatele). Ovšem největší počet obcí Jihomoravského kraje se nachází ve velikostní skupině 200 až 499 obyvatel. Celkem 191 obcí této velikostní skupiny tvořilo 28,4 % celku, žilo zde však pouze 5,5 % z počtu obyvatel kraje. Ke krajním skupinám velikostního rozpětí obcí lze uvést, že v Brně žila téměř třetina obyvatel kraje, naproti tomu v nejmenších obcích žilo pouze 1,1 % obyvatel kraje.

Počet obcí s méně než tisíci obyvateli během 10 let poklesl.

V porovnání s rokem 2008 poklesl počet obcí ve 3 nejmenších velikostních skupinách. Zvýšil se tak počet obcí ve 3 velikostních skupinách zahrnujících obce s 1 až 10 tisíci obyvateli. Počet obcí s 10 tisíci a více obyvateli zůstal stejný.

Graf 1.2. Pohyb obyvatelstva podle velikostních skupin obcí Jihomoravského kraje k 31. 12. 2017

Zdroj: ČSÚ

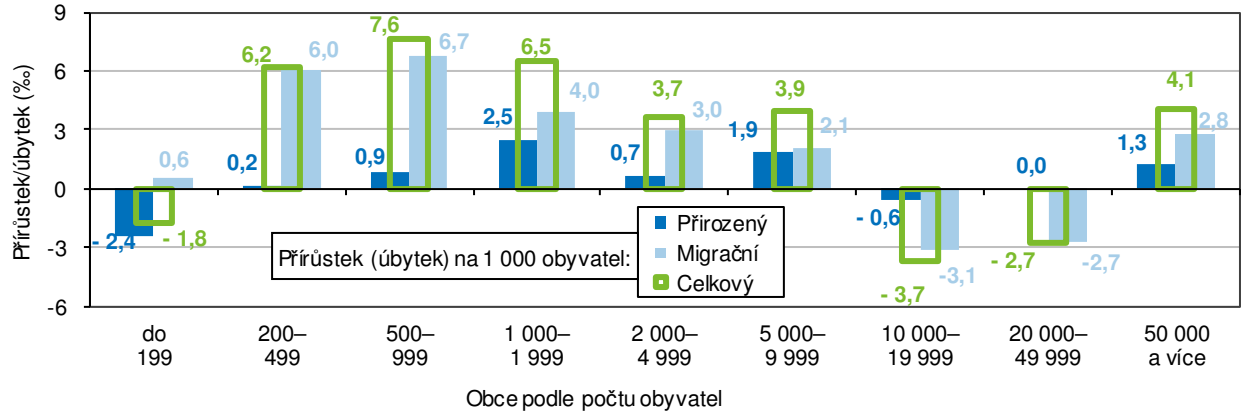

Počet obyvatel v obcích s 10 až 50 tisíci obyvatel se meziročně snížil, podobně tomu bylo i v nejmenších obcích.

Meziročně se počet obyvatel v nejmenších obcích snížil, a to zásluhou přirozeného úbytku. Počet obyvatel klesal i v obcích s 10 až 50 tisíci obyvatel, zde však pouze zásluhou migrace. V Brně ovšem počet obyvatel vzrostl „oběma“ způsoby, a to již druhý rok po sobě. Nejvyšší celkový přírůstek obyvatel v relativním vyjádření byl zjištěn v obcích s počtem 500 až 999 obyvatel (7,6 osob na 1 000 obyvatel).

Graf 1.3. Počet obyvatel ve městech a podíl městského obyvatelstva v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

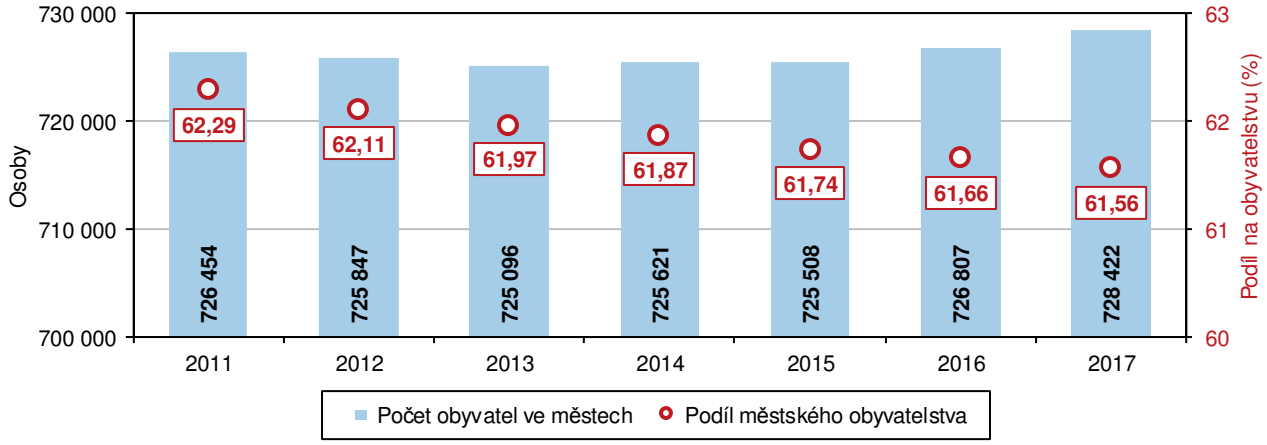

Počet obyvatel ve městech se zvýšil zásluhou stěhování, menší měrou i zásluhou přirozeného přírůstku.

Podle výsledků bilance obyvatel žilo ve 49 městech Jihomoravského kraje ke konci roku 2017 celkem 728 422 obyvatel, počet obyvatel ve městech se zvýšil o 1 615 osob. Podíl městského obyvatelstva na konci roku 2017 činil 61,6 % (v ČR 69,1 %) a proti roku 2016 poklesl o 0,1 procentního bodu. Zvýšení počtu obyvatel měst je spíše zásluha stěhování - do měst se přistěhovalo o 940 obyvatel více, než se z měst vystěhovalo. Počet obyvatel měst se zvýšil i přirozenou cestou – ve městech se narodilo o 680 osob více, než jich zemřelo. Co do počtu obyvatel jsou nejmenším městem v Jihomoravském kraji Jevišovice v okrese Znojmo, na konci roku 2017 zde žilo 1 172 obyvatel, největším městem je Brno s téměř 380 tisíci obyvateli. V pomyslném středu jsou Pohořelice v okrese Brno-venkov, kde na konci roku 2017 žilo 4 961 obyvatel.

Vývoj počtu obyvatel

Počet obyvatel kraje se zvýšil, na přírůstku se téměř třemi čtvrtinami podílelo stěhování.

Na území Jihomoravského kraje žilo k 31. prosinci 2017 celkem 1 183 207 obyvatel, za 12 měsíců se tak počet obyvatel zvýšil o 4 395 osob. Vyšší měrou se na přírůstku počtu obyvatel podílelo stěhování, tvořilo 71,9 % přírůstku počtu obyvatel (do kraje se přistěhovalo o 3 161 osob více, než se z kraje vystěhovalo). Zásluhou přirozeného přírůstku se počet obyvatel kraje zvýšil o 1 234 osob. Počet obyvatel vzrostl celkem v 8 krajích ČR.

Graf 1.4. Pohyb obyvatel v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

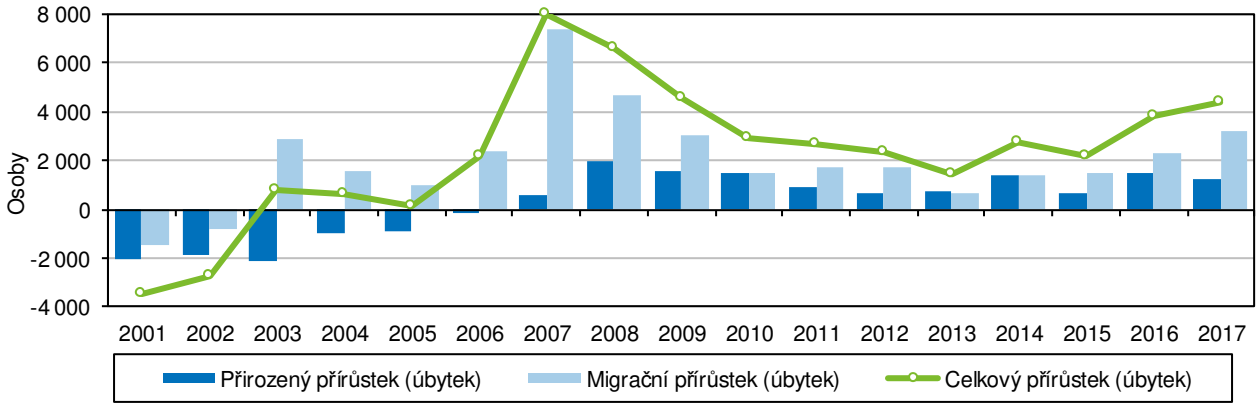

Pohyb obyvatel ve správních obvodech ORP Jihomoravského kraje v letech 2012 až 2017

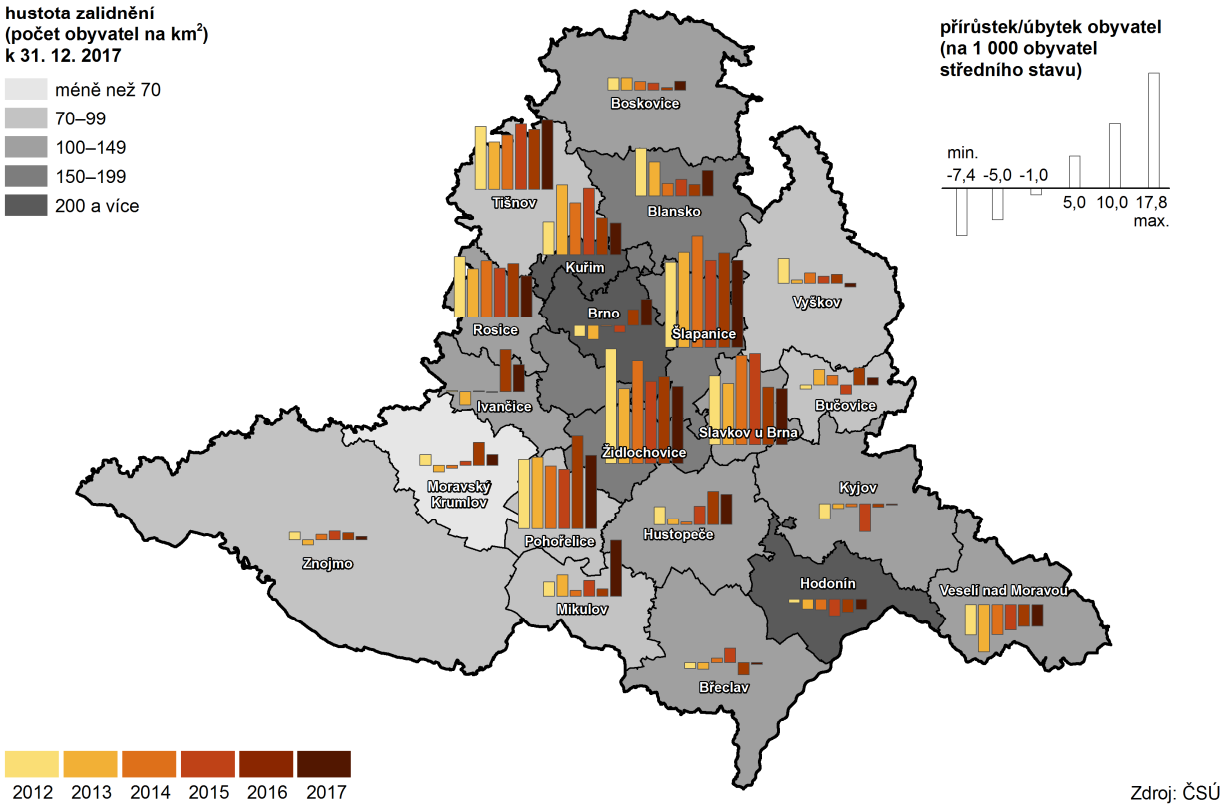

Zdroj: ČSÚ

Počet obyvatel kraje se zvyšuje již 15. rok, naproti tomu v okrese Hodonín bylo bilanční …

Z okresů v kraji se počet obyvatel snížil pouze v okrese Hodonín, a to o 236 osob (úbytek obyvatel přirozenou cestou i úbytek obyvatel stěhováním). V okrese Znojmo se počet obyvatel zvýšil pouze zásluhou přirozeného přírůstku, v ostatních 5 okresech kraje byl zaznamenán současně migrační i přirozený přírůstek obyvatel. Nejvíce obyvatel, a to 2 183, přibylo v okrese Brno-venkov. Počet obyvatel

… zvýšení počtu obyvatel zaznamenáno naposled v roce 1994.

Jihomoravského kraje se zvyšuje nepřetržitě již od roku 2003 (tedy 15 let), ovšem v okrese Hodonín bylo bilanční zvýšení počtu obyvatel zaznamenáno naposledy v roce 1994. Z kartogramu je zřejmé, že nejvyšší přírůstky počtu obyvatel byly v obcích v zázemí krajského města (SO ORP Šlapanice, Židlochovice, Pohořelice, Tišnov, Slavkov u Brna).

Na zvyšování počtu obyvatel kraje se v uplynulých letech podílel přirozený přírůstek, …

Jedenáctým rokem v řadě se v kraji na celkovém přírůstku obyvatel kladně podílí přirozený přírůstek. Ovšem pouze v letech 2010, 2013 a 2014 přirozený přírůstek převýšil migrační přírůstek. V roce 2010 to bylo převýšení nepatrné (o 2 osoby), v roce 2013 rozdíl činil 120 osob a v roce 2014 pak 31 osob. Nejvyšší přirozený přírůstek byl zaznamenán v roce 2008, a to 1 934 osob.

… ale zejména přírůstek obyvatel migrací.

Migrační přírůstek obyvatel byl s výjimkou roku 2001 a 2002 zjištěn v celém období uvedeném v grafu 1.4. V roce 2017 se do kraje přistěhovalo 12 031 osob a vystěhovalo se z něj 8 870 osob. Migrační přírůstek od roku 2007, kdy byl zaznamenán nejvyšší přírůstek obyvatel migrací (7 374 osob), postupně klesal až do roku 2013, v následujících letech se každoročně mírně zvyšoval.

Graf 1.5. Cizinci (bez osob s platným azylem) v Jihomoravském kraji (stav k 31. 12.)

Pramen: Ředitelství služby cizinecké policie

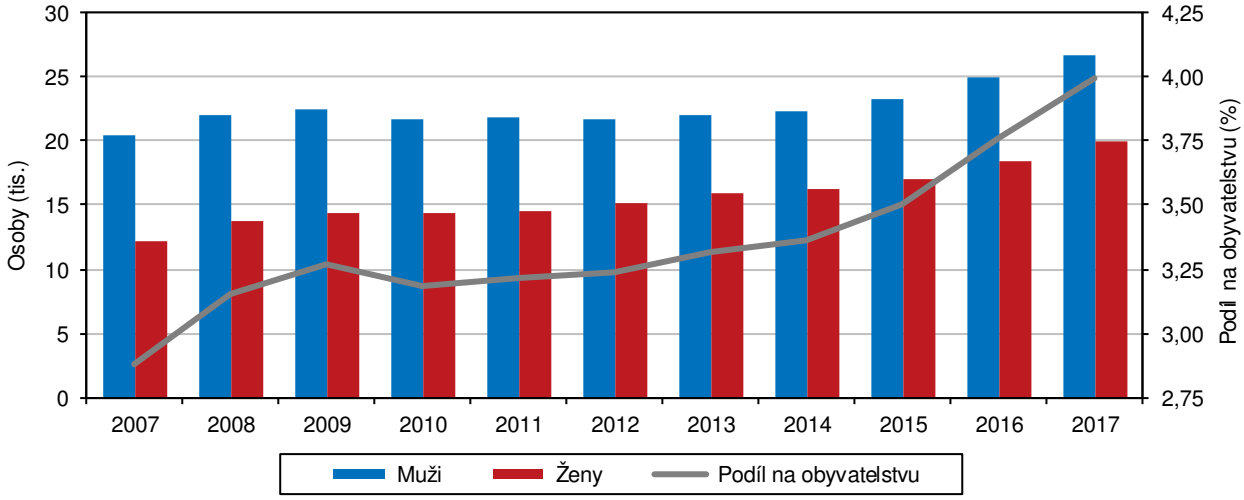

Počet cizinců v roce 2017 dosáhl prozatimního maxima, mezi cizinci dlouhodobě převažují muži.

Na konci roku 2017 žilo v Jihomoravském kraji 46,6 tisíc cizinců, jejich podíl na celkovém počtu obyvatel kraje vzrostl o 0,2 bodu na 3,9 %. V obou případech se jedná o dosavadní maximum. Meziročně počet cizinců vzrostl o 3 127 osob, nárůst byl nejvyšší za posledních 10 let (nejvyšší meziroční přírůstek v nedávné minulosti byl zaznamenán v roce 2007, a to 4 623 osob). Podle státního občanství bylo mezi cizinci v kraji v roce 2017 nejvíce osob ze Slovenska (12 175), z Ukrajiny (10 419) a z Vietnamu (4 764). Z grafu je patrné, že mezi cizinci převažují muži, i když postupně jejich převaha postupně klesá – v roce 2007 bylo mezi cizinci v kraji 62,7 % mužů, v roce 2017 podíl poklesl na 57,2 %.

Demografické události

Existuje šťastné datum pro uzavření sňatku.

Počet uzavřených sňatků se v kraji zvyšoval již šestý rok. Nejvyšší počet sňatků v posledních 20 letech byl uzavřen v roce 2007. Projevila se tzv. příznivá „konstelace šťastných čísel“ a v sobotu 7. 7. 2007 bylo v kraji uzavřeno 487 sňatků. Podobná situace, i když s podstatně nižším počtem uzavřených sňatků, nastala i v roce 2009 (6. 6. bylo uzavřeno 258 sňatků) a v roce 2015 (opět 6. 6. a bylo uzavřeno 278 sňatků). V roce 2017 bylo nejvíce sňatků v kraji uzavřeno 9. 9., a to 291.

Počet sňatků se navyšoval již šestý rok a překročil hranici 6 tisíc.

Po 9 letech překročil počet sňatků hranici 6 tisíc (naposledy v již dříve uvedeném roce 2007 – 6 287 sňatků). Celkem bylo uzavřeno 6 040 sňatků, což bylo o 203 více než v roce 2016. V roce 2011 byl uzavřen nejnižší počet sňatků od roku 1991, tedy od roku, od něhož jsou k dispozici přepočtené údaje za současnou strukturu správního uspořádání Jihomoravského kraje. Úroveň hrubé míry sňatečnosti v roce 2017 ve výši 5,12 ‰ převyšovala republikovou hodnotu (4,96 ‰) a byla mezi kraji 4. nejvyšší.

Graf 1.6. Sňatky v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

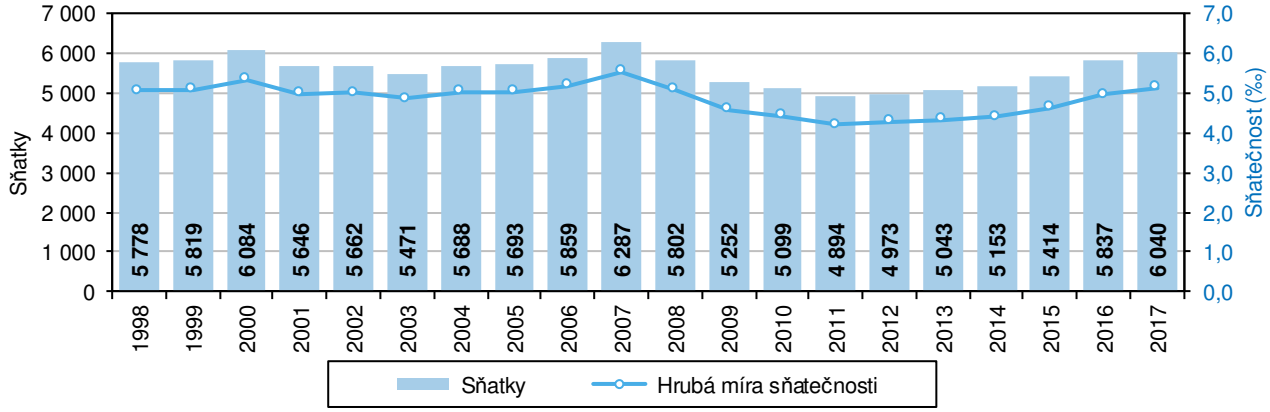

Průměrný věk snoubenců se během 10 let zvýšil o 2 roky. Sňatky uzavírají velmi mladí i lidé v pokročilém věku.

Průměrný věk ženichů při prvním sňatku v roce 2017 v kraji dosáhl 32,2 let, průměrný věk nevěst 29,5 let. U mužů to bylo o 1,9 roku a u žen o 2,0 roku více než před deseti lety. Zatímco ještě v roce 2008 se na celkovém počtu uzavíraných manželství podílely ženy ve věku 29 let a méně z 61,5 %, o deset let později to bylo už jen 49,9 %. V případě mužů byl tento pokles také zřetelný – z podílu 42,5 % v roce 2008 na 32,2 % o deset let později. Lze také uvést, že v letech 2008 až 2017 uzavřelo sňatek na jedné straně věkového spektra 62 ženichů ve věku do 19 let, nevěst v tomto věku bylo 463. Na opačném konci věkového rozmezí bylo 338 ženichů ve věku 70 a více let, nevěst v tomto věku bylo za 10 let 118.

Graf 1.7. Průměrný věk mužů a žen při 1. sňatku a 1. rozvodu v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

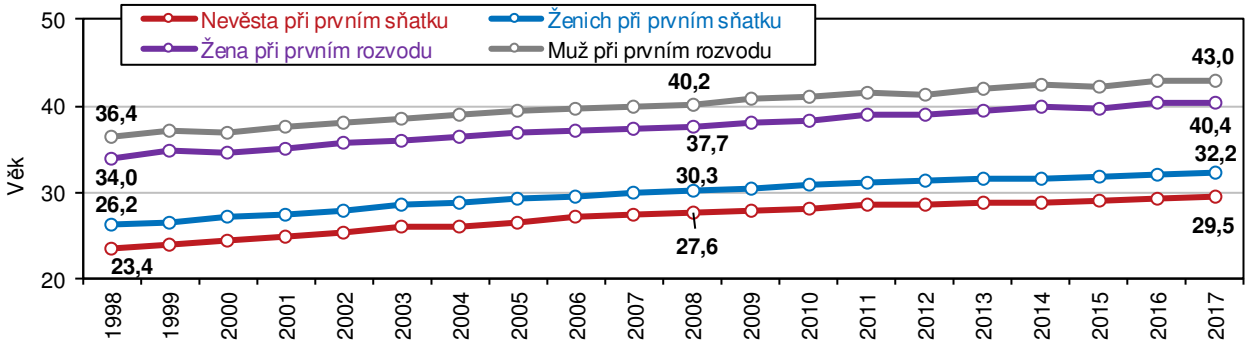

Počet rozvodů v jednotlivých letech kolísá, meziročně se nepatrně zvýšil.

Počet rozvodů proti roku 2016 mírně vzrostl, i když každoroční údaje jsou ovlivňovány délkou trvání rozvodového řízení. V roce 2017 bylo v kraji rozvedeno 2 867 manželství, což bylo o 109 manželství více než v předchozím roce. Počet rozvodů v roce 2016 byl v uplynulých 10 letech nejnižší, skutečnost roku 2017 byla 3. nejnižší. Hrubá míra rozvodovosti dosáhla 2,43 ‰, byla shodná s úrovní ČR a mezi kraji byla 7. nejvyšší (resp. 8. nejnižší). Index rozvodovosti (počet rozvodů na 100 sňatků) se v porovnání s rokem 2016 zvýšil jen nepatrně, a to z 47,3 v roce 2016 na 47,5 v roce 2017 (zvýšil se počet sňatků i počet rozvodů).

Zvyšuje se i průměrný věk rozvádějících se.

Tak jak se v minulých letech zvyšoval průměrný věk při uzavírání manželství, podobně se zvyšoval i průměrný věk při jeho ukončení. U mužů se průměrný věk u prvního rozvodu zvýšil z 40,2 roku v roce 2008 na 43,0 v roce 2017, u žen u prvního rozvodu z 37,7 na 40,4 roků.

Rozvody manželství bez nezletilých dětí tvoří v průměru jen dvě pětiny případů.

V průměru tři pětiny z celkového počtu rozvodů byly v kraji v uplynulých 20 letech rozvody manželství s nezletilými dětmi. Nejnižší podíl rozvodů s dětmi na celku byl vykázán v roce 2014, a to 55,5 % (pod hranicí 60 % byly podíly v letech 2007 až 2016). Celkem 1 748 rozvodů manželství s nezletilými dětmi v roce 2017 tvořilo 61,0 % z celkového počtu.

Graf 1.8. Rozvody v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

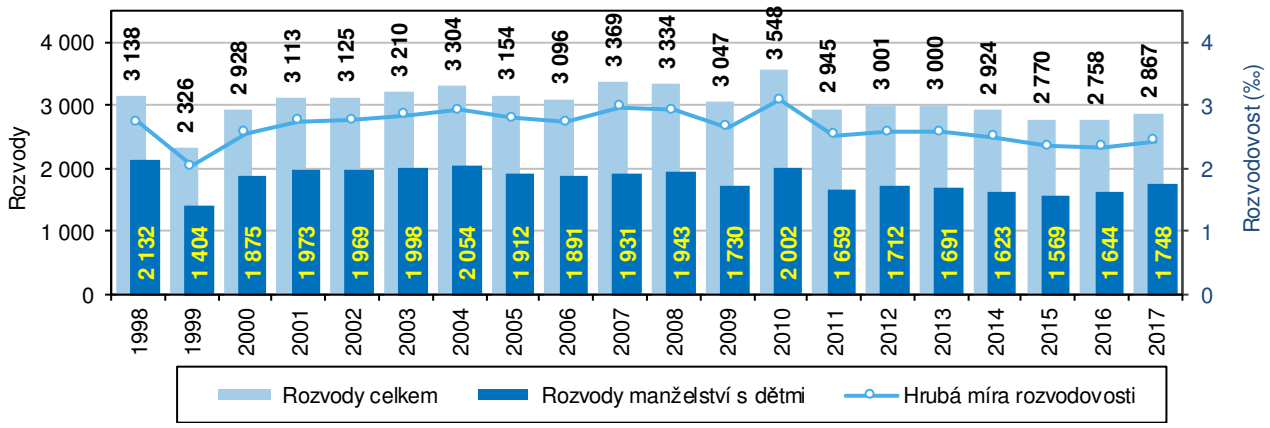

Zvyšuje se podíl manželství trvajících déle než 25 let. Téměř polovina manželství byla v roce 2017 rozvedena na společné přání obou partnerů.

U rozvodů z hlediska délky trvání manželství (graf 1.9) nejvyšší podíl tvořily ve vybraných letech rozvedená manželství trvající 5 až 9 let. Je však zřejmé, že postupně rostl podíl manželství trvajících více než 25 let (z 11,5 % v roce 2002 na 17,7 % v roce 2017). Pouze v necelé pětině případů byl v roce 2017 navrhovatelem rozvodu muž (499 rozvodů, tj. 17,4 % celku), v 1 002 případech byla navrhovatelkou rozvodu žena (34,9 % celku) a 1 366 rozvodů bylo výsledkem společného návrhu (47,6 % z celkového počtu rozvodů). Podíl žen, coby navrhovatelek rozvodu, se v posledních 3 letech výrazně snižoval. V letech 2012 až 2014 se uskutečnily na návrh ženy téměř dvě třetiny rozvodů.

Graf 1.9. Struktura rozvodů v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

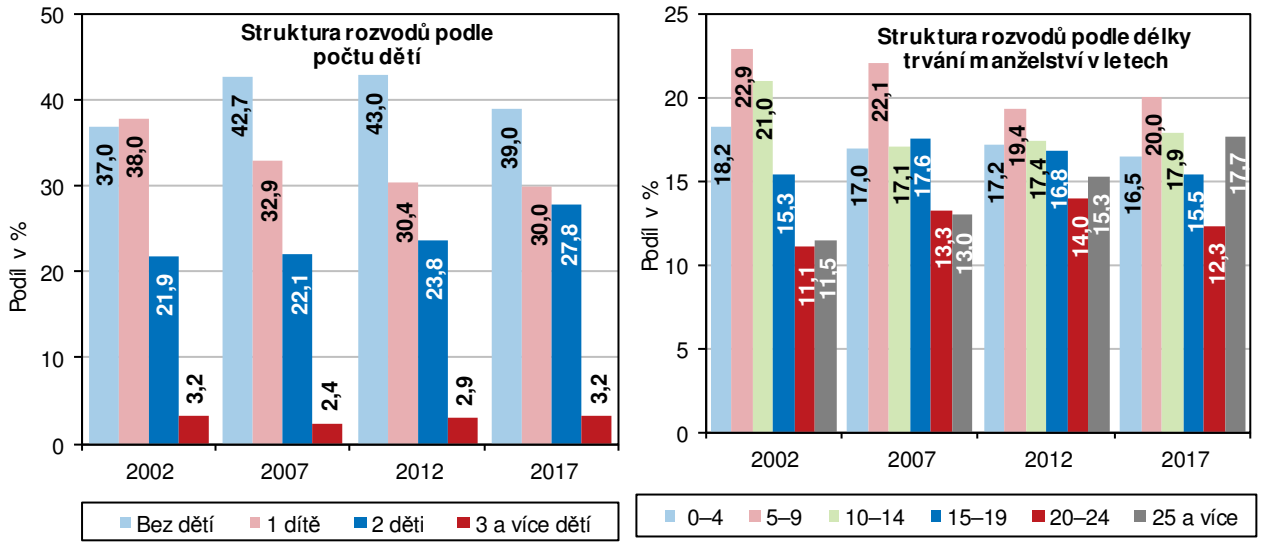

Počet živě narozených dětí byl nejvyšší za posledních 25 let.

V Jihomoravském kraji se v roce 2017 živě narodilo 13 509 dětí, proti roku 2016 to bylo o 316 dětí více, zároveň jde o nejvyšší počet živě narozených v kraji od roku 1993. Hrubá míra porodnosti (11,44 živě narozených na 1 000 obyvatel) byla mezi kraji 2. nejvyšší a nad úrovní průměru ČR (10,80). V kraji byla nejvyšší porodnost v okrese Brno-město, kde na 1 000 obyvatel připadlo 12,25 živě narozených dětí.

Graf 1.10. Živě narození a úhrnná plodnost v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

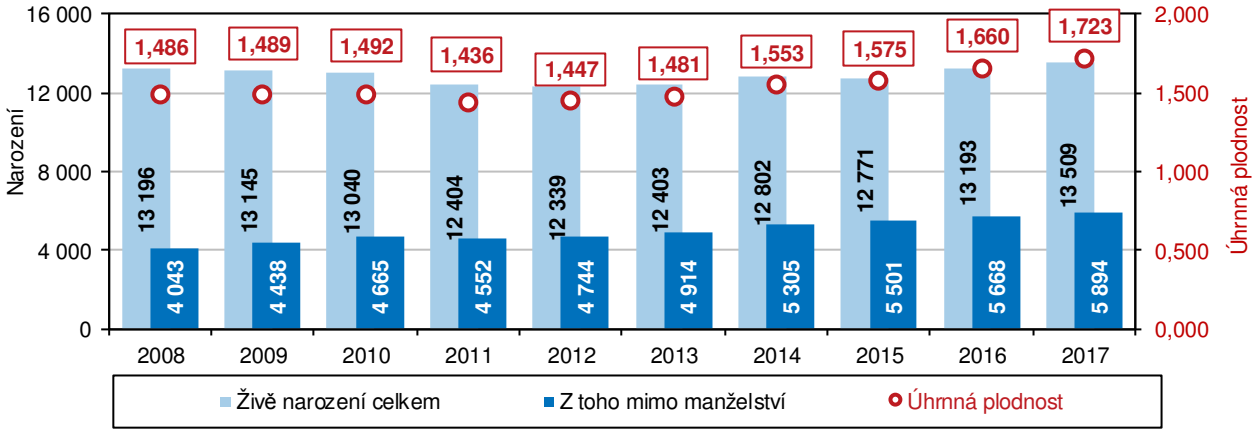

Ukazatel úhrnné plodnosti se od roku 2000 postupně zvyšuje. Maximum dosažené v roce 2017 je srovnatelné s hodnotou roku 1993.

Vývoj úhrnné plodnosti[1] v 90. letech ukazoval výrazný odklon od vícedětných rodin nejen v Jihomoravském kraji, ale v celé ČR. V roce 2000 na ženu v reprodukčním období v kraji připadlo pouze 1,092 narozených dětí, což byla nejnižší hodnota úhrnné plodnosti v novodobé historii kraje. Do roku 2001 byly počty živě narozených v kraji pod hranicí 10 tisíc, více než 11 tisíc dětí se narodilo až v roce 2005, a v roce 2008 byla překonána hranice 13 tisíc narozených. Po postupném nárůstu úhrnné plodnosti tak byla v kraji v roce 2016 a 2017 zaznamenána dosavadní maxima posledních let – na ženu v reprodukčním období připadlo 1,660 dětí, resp. 1,723 dětí.

Graf 1.11. Rodinný stav matek živě narozených dětí bez uvedení otce v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

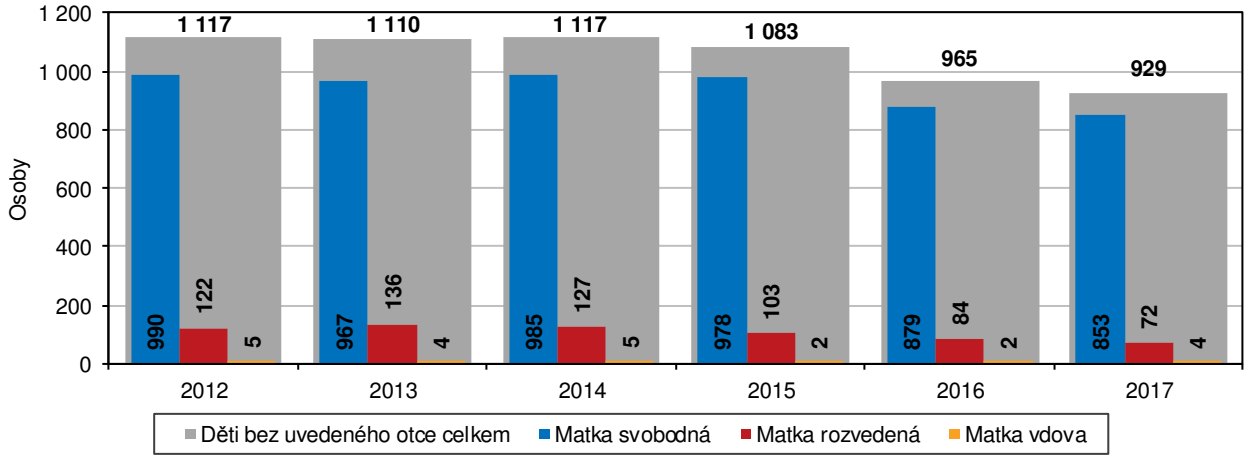

Stále více dětí se rodí mimo manželství, …

Mimo manželství se v Jihomoravském kraji v roce 2017 narodilo 5 894 dětí. Tento počet byl nejvyšší v novodobé historii kraje a tvořil 43,6 % z počtu živě narozených dětí (v ČR 49,0 %). I přes nárůst počtu i podílu byl podíl narozených mimo manželství mezi ostatními kraji 3. nejnižší. V roce 2017 u 929 živě dětí narozených

[1] úhrnná plodnost udává průměrný počet živě narozených dětí, které by se narodily jedné ženě v průběhu jejího reprodukčního období (15 - 49 let), pokud by po celou dobu zůstaly zachovány míry plodnosti daného roku

… přesto je podíl narozených mimo manželství mezi kraji 3. nejnižší.

mimo manželství nebyl uveden otec. Z toho u 853 dětí bez uvedeného otce byla matka svobodná, u 72 dětí matka rozvedená a u 4 dětí bez uvedeného otce byla matkou vdova. Počet narozených dětí bez uvedeného otce meziročně poklesl o 36 dětí a byl v posledních 6 letech nejnižší.

Na Blanensku se rodí více chlapců, na Vyškovsku více děvčat.

Mezi živě narozenými dětmi dlouhodobě převažují chlapci, což platilo i v roce 2017, kdy se narodilo 6 942 chlapců (51,4 %) a 6 567 děvčat. V okrese Blansko chlapci tvořili dokonce 53,0 % narozených dětí, naproti tomu v okrese Vyškov pouze 48,9 %. Celkem 48,6 % všech živě narozených dětí bylo prvorozených (6 568 dětí), 37,6 % druhorozených (5 074 dětí) a 1 867 dětí bylo pro matku již jako třetí či další dítě (13,8 %).

Graf 1.12. Podíl živě narozených podle věku matky při narození dítěte v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

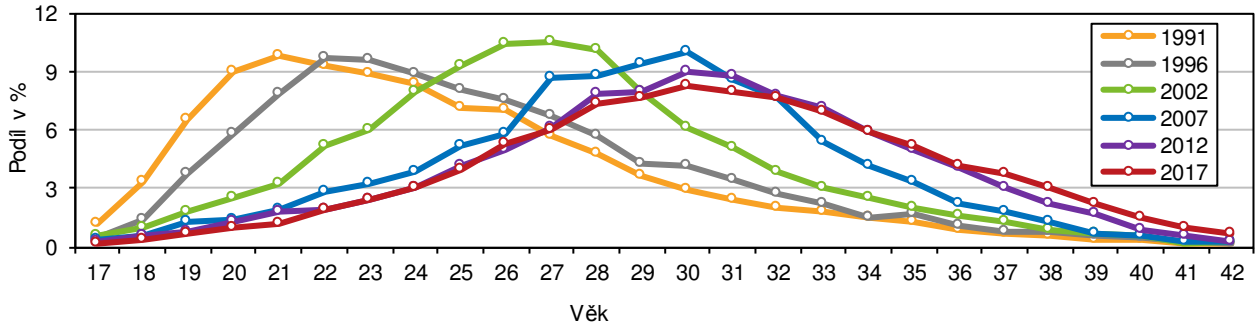

Nejvíce dětí se rodí matkám ve věku 30 let.

Průměrný věk matky při narození dítěte se postupně zvyšoval. Z grafu 1.12 je patrné, že v roce 1991 se nejvíce dětí v kraji narodilo matkám ve věku 21 let (1 407 dětí). V roce 2002 bylo nejvíce dětí matek ve věku 27 let (1 018 dětí), v letech 2007, 2012 i 2017 se nejvíce dětí narodilo matkám ve věku 30 let (v roce 2017 1 114 dětí). Z grafu je také zřejmé, že postupně narůstal podíl dětí, jejichž matky přesáhly věk 35 let a více.

Graf 1.13. Průměrný věk matky živě narozených dětí v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

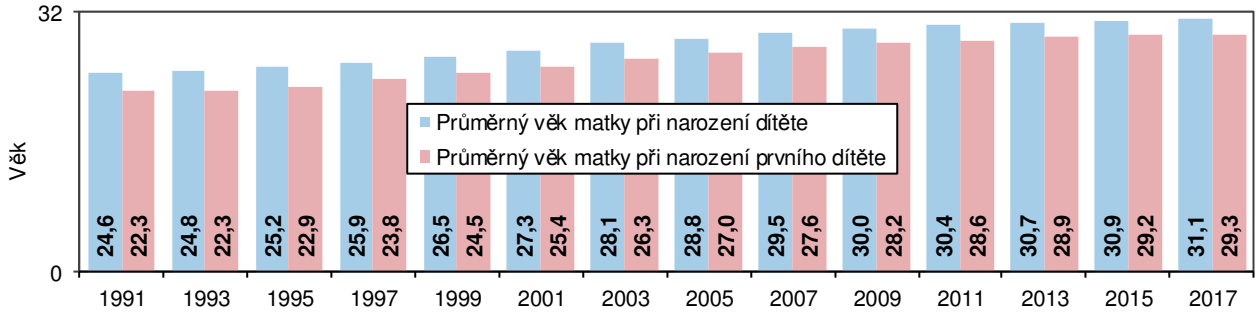

Průměrný věk matky se v posledních letech nijak výrazně nezvyšuje.

Trend odkládání porodů do vyššího věku matky, a to zejména prvního porodu, sílil až do roku 2011, v posledních letech není zvyšování průměrného věku matky tak výrazné. V roce 2017 rodily ženy poprvé v průměru ve věku 29,3 let, v roce 2009 to bylo o rok dříve, v porovnání s rokem 2001 však rozdíl činil již 4 roky. V roce 1991 bylo matce bez ohledu na pořadí porodu v průměru 24,6 let, v roce 2017 již 31,1 let. Ovšem proti roku 2009 se průměrný věk matky zvýšil jen o 1 rok.

Počet potratů se sice meziročně zvýšil, …

V roce 2017 bylo v Jihomoravském kraji evidováno 3 484 potratů. Meziročně byl sice zaznamenán nárůst počtu potratů o 71, v dlouhodobém pohledu se však počet potratů v kraji postupně snižoval (v roce 2008 bylo evidováno 3 796 potratů).

… s odstupem 10 let je však nižší. Úroveň potratovosti patří mezi kraji k nejnižším.

Podobně tomu bylo i v případě umělých přerušení těhotenství (UPT). Počet zaznamenaný v roce 2017, a to 1 832 UPT (52,6 % z počtu potratů), byl sice meziročně o 36 vyšší, ale skutečnosti roku 2016 a 2017 byly v kraji nejnižšími počty v uplynulých 20 letech. Potratovost v relativním vyjádření (2,95 potratů na 1 000 obyvatel) byla mezi kraji 2. nejnižší (spolu s Pardubickým krajem) a pod úrovní průměru ČR (3,31 ‰).

Graf 1.14. Zemřelí podle pohlaví a vybraných příčin úmrtí v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

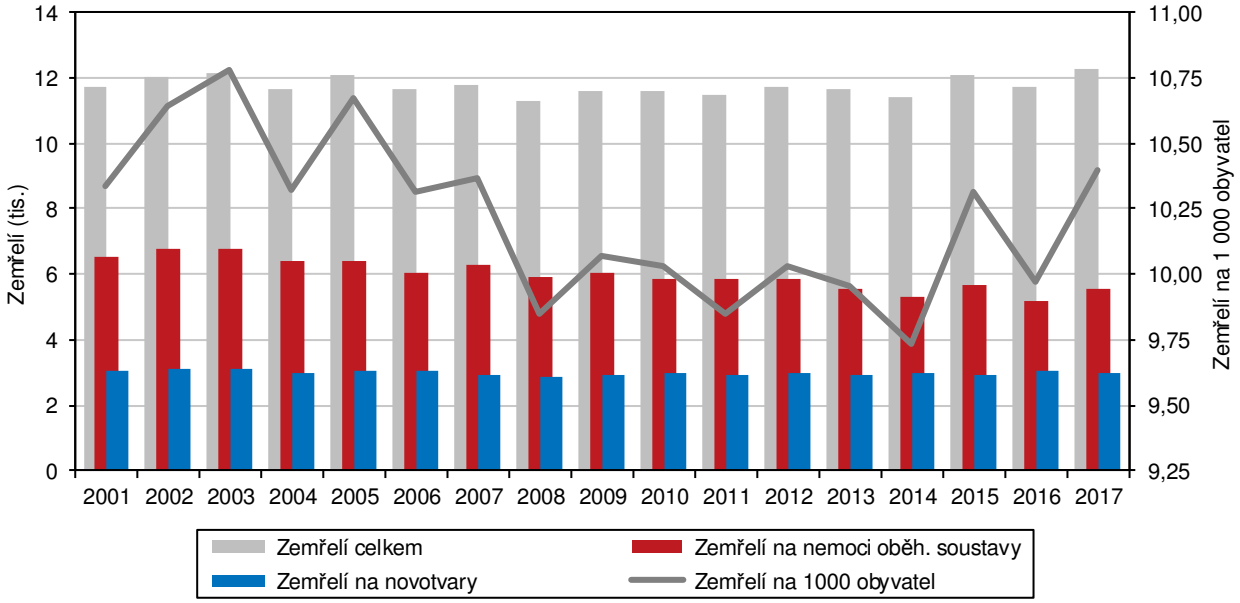

Počet zemřelých vzrostl, přesto míra úmrtnosti byla pod republikovým průměrem.

V kraji v roce 2017 zemřelo 12 275 osob (6 224 mužů, 6 051 žen), což bylo o 537 osob více než v předcházejícím roce a nejvyšší počet od roku 1997. Hrubá míra úmrtnosti (počet zemřelých na 1 000 obyvatel) v kraji činila 10,40 ‰ (3. nejnižší mezi kraji spolu s Krajem Vysočina) a byla nižší než průměr ČR (10,52 ‰). Ve struktuře zemřelých podle věku byla nejpočetnější skupina zemřelých ve věku 80 až 89 let (33,5 % zemřelých) a ve věku 70 až 79 let (25,2 %). Mezi zemřelými však bylo i 31 dětí do 1 roku a 12 dětí ve věku 1 až 14 let (v souhrnu 0,4 % zemřelých).

Graf 1.15. Zemřelí podle pohlaví a vybraných příčin úmrtí v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

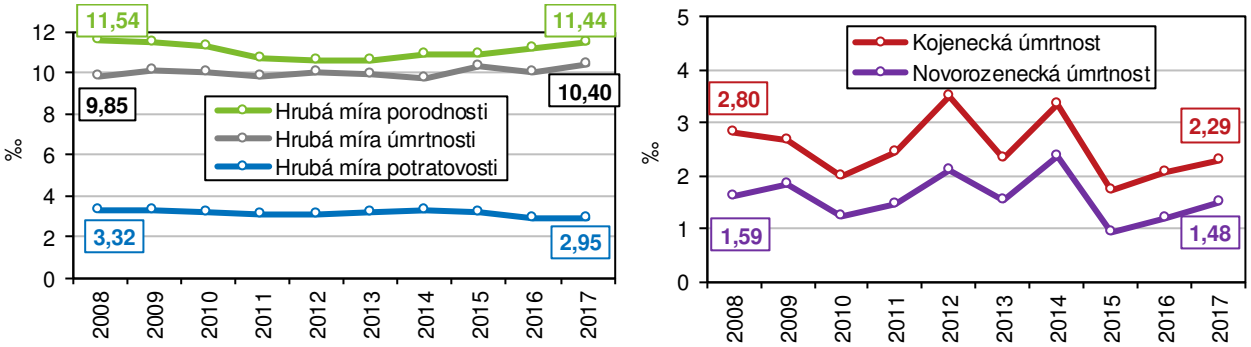

Příčinou téměř poloviny úmrtí jsou nemoci oběhové soustavy, u čtvrtiny úmrtí to jsou zhoubné novotvary.

Příčinou úmrtí téměř u tří čtvrtin zemřelých jsou dlouhodobě, a to nejen v Jihomoravském kraji, nemoci oběhové soustavy nebo nádorová onemocnění. Nemoci oběhové soustavy v roce 2017 byly příčinou úmrtí 45,3 % zemřelých v kraji a novotvary způsobily 24,3 % úmrtí. Podíl zemřelých na novotvary byl v jednotlivých letech sledovaného desetiletí u obou pohlaví relativně stálý. Podíl zemřelých na

nemoci oběhové soustavy se postupně snižoval - u mužů ze 46,7 % v roce 2008 na 39,9 % v roce 2017. U žen z 58,5 % v roce 2008 na 50,8 % v roce 2017.

Hodnoty ukazatelů kojenecké a novorozenecké úmrtnosti kolísají, proti republikovému průměru jsou ale nižší.

Ukazatele úmrtnosti v nízkém věku mají v pohledu na delší časové období klesající trend, v krátkodobém pohledu však spíše kolísají. Meziročně se oba ukazatele „dětské“ úmrtnosti v kraji sice zvýšily, ale v porovnání s průměrem ČR roku 2017 byly nižší. Kojenecká úmrtnost (zemřelí do 1 roku na 1 000 živě narozených) v kraji činila 2,29 ‰ (v roce 2016 2,05 ‰), novorozenecká úmrtnost (zemřelí do 28 dnů na 1 000 živě narozených) činila 1,48 ‰ (v roce 2016 1,21 ‰).

Graf 1.16. Stěhování v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

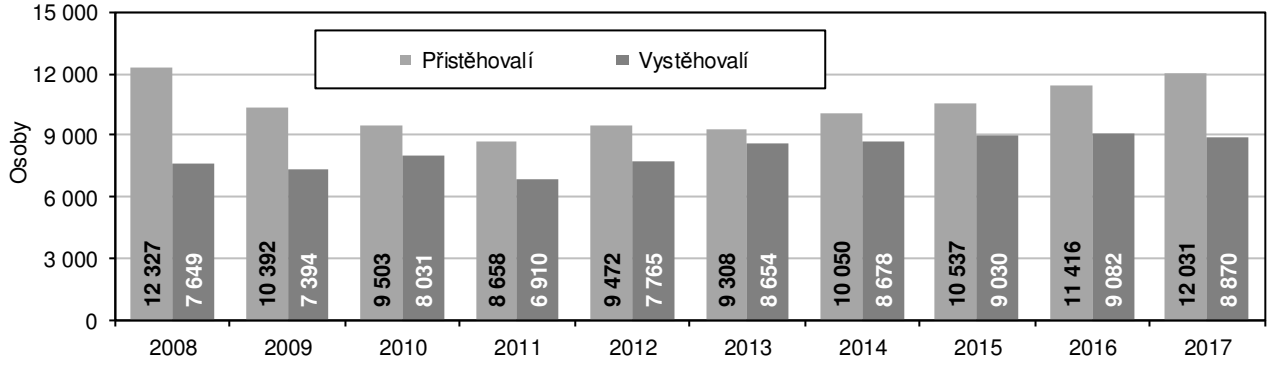

Již 4 roky se zvyšuje počet přistěhovalých, většina přistěhovalých z ciziny míří do Brna.

Do Jihomoravského kraje se v průběhu roku 2017 přistěhovalo 12 031 osob, tedy o 615 osob více než v roce 2016. Z ostatních krajů ČR se přistěhovalo 6 716 osob (55,8 % přistěhovalých) a ze zahraničí 5 315 osob (44,2 % přistěhovalých). Více než tři čtvrtiny přistěhovalých z ciziny mířily do Brna (4 099 osob, tj. 77,1 % krajského celku). Podle státního občanství bylo mezi přistěhovalými z ciziny nejvíce osob z Ukrajiny (984), Slovenska (969) a Ruska (343).

Graf 1.17. Stěhování v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

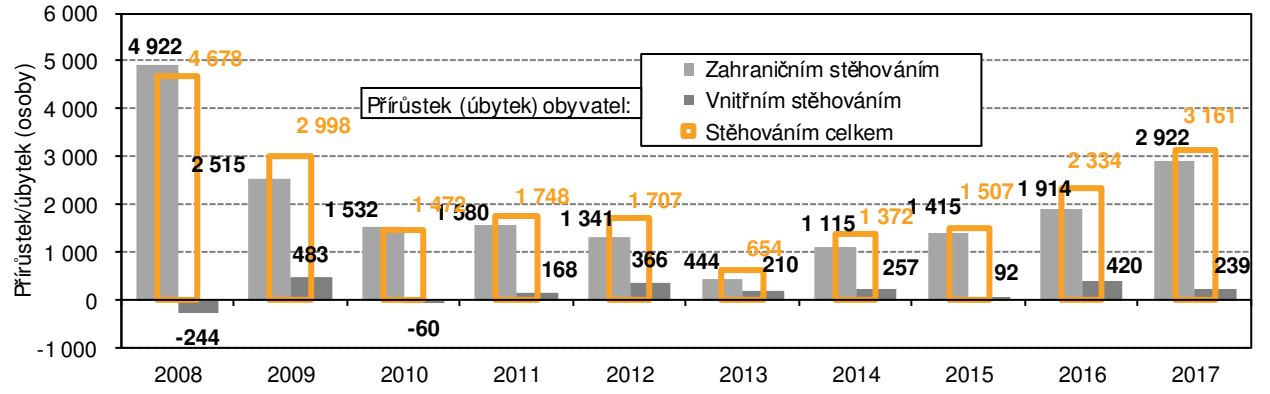

Do zahraničí mířilo 27 % vystěhovalých, saldo zahraničního stěhování v roce 2017 výrazně převyšovalo saldo stěhování vnitřního.

Z kraje se v roce 2017 vystěhovalo 8 870 osob (o 212 osob méně než za 12 měsíců roku 2016). Do ostatních krajů ČR se vystěhovalo 6 477 osob (73,0 % vystěhovalých) a 2 393 osob se odstěhovalo do zahraničí (27,0 % vystěhovalých). Zásluhou stěhování se tedy počet obyvatel v Jihomoravském kraji zvýšil o 3 161 osob. Saldo zahraničního stěhování bylo výrazně vyšší (počet přistěhovalých z ciziny převýšil počet vystěhovalých do ciziny o 2 922 osob). Saldo vnitřního stěhování tvořilo jen 7,6 % přírůstku obyvatel stěhováním – z jiných krajů se přistěhovalo o 239 osob víc, než se do jiných krajů ČR vystěhovalo.

Saldo zahraničního stěhování bylo v posledních 10 letech vždy kladné.

V grafu 1.17 je znázorněn rozklad přírůstku či úbytku obyvatel stěhováním na saldo vnitřního a zahraničního stěhování za roky 2008 až 2017. Saldo zahraničního stěhování bylo v uvedených 10 letech vždy kladné a v letech 2008 a 2010 bylo výhradním nositelem přírůstku obyvatel stěhováním, neboť saldo vnitřního stěhování bylo záporné. V letech 2009 a 2011 až 2017 bylo kladné i saldo vnitřního stěhování.

Graf 1.18. Stěhování v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

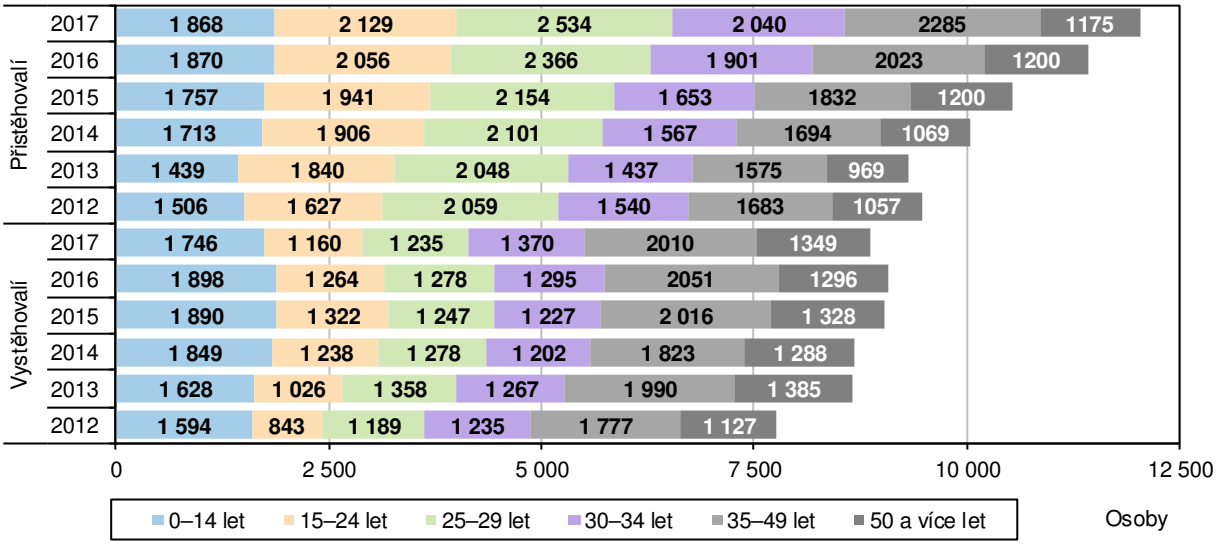

Stěhují se lidé všech věkových skupin, mezi přistěhovalými je však nejvíce osob ve věku 15 až 34 let.

Ve věkové struktuře přistěhovalých tvořily nadpoloviční většinu osoby ve věku 15 až 34 let (v letech 2012 až 2017 v průměru 55,6 %). U vystěhovalých tato věková skupina tvořila v průměru 42,3 %. V jednotlivých letech období roku 2012 až 2016 ve 3 věkových skupinách zahrnujících věk 15 až 34 let, převyšoval počet přistěhovalých počet vystěhovalých (kladné saldo migrace osob těchto věkových skupin). Ve věkových skupinách 0 až 14 let a 35 a více let byl v letech 2012 až 2016 jev opačný – počet vystěhovalých převyšoval počet přistěhovalých (záporné saldo stěhování osob těchto věkových skupin). V roce 2017 bylo záporné saldo zjištěno pouze u migrace osob ve věku 50 a více let.

Věková struktura, index stáří, naděje dožití

Podíl obyvatel v seniorském věku se každoročně zvyšuje, od roku 2009 roste i podíl dětské složky

Z pohledu věkové skladby obyvatelstva největší část obyvatel kraje tvoří osoby ve věku 15 až 64 let (768,3 tisíc osob, tj. 64,9 % celku), následuje skupina obyvatel ve věku 65 a více let (229,2 tisíc, tj. 19,4 %), nejnižší podíl, a to 15,7 %, tvoří obyvatelé ve věku do 14 let (185,7 tisíc osob). Proti roku 2016 vzrostl počet obyvatel kraje o více než 4 tisíce. Počet osob ve věku 65 a více let se meziročně zvýšil o 5 184 osob, počet obyvatel v dětském věku vzrostl o 3 380 osob, poklesl počet osob ve věku 15 až 64 let, a to o 4 169. Rok 2004 byl posledním rokem, ve kterém byl podíl dětské složky obyvatel vyšší, než podíl obyvatel ve věku 65 a více let (14,7 %, resp. 14,6 %). Právě podíl dětské složky obyvatel v kraji se po předchozím postupném snižování zvyšuje od roku 2009 (minimum 13,8 % v roce 2008), podíl obyvatel osob v poproduktivním věku narůstá každoročně.

I přes navyšování podílu dětské složky se každoročně zvyšuje hodnota indexu stáří.

Ze zastoupení 3 základních věkových skupin obyvatel kraje jsou konstruovány indexy stáří, závislosti či ekonomického zatížení. Hodnota indexu stáří udává, že v roce 2017 na 100 dětí v kraji připadlo 123,5 osob starších 65 let, v roce 1991 to bylo pouze 65,1 osob starších 65 let. Zvýšení indexu stáří je výsledkem na jedné

Pod hodnotou 100 byl index stáří do roku 2004.

straně každoročního nárůstu podílu osob starších 65 let a na straně druhé nízkého podílu dětské složky (i přes navyšování podílu v posledních letech). Již uvedený rok 2004 byl posledním rokem, kdy index stáří v kraji byl pod hranicí 100. Index stáří byl mezi kraji 5. nejnižší, ale nad hodnotou ČR (122,1).

Graf 1.19. Věková struktura, index stáří a index ekonomického zatížení v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

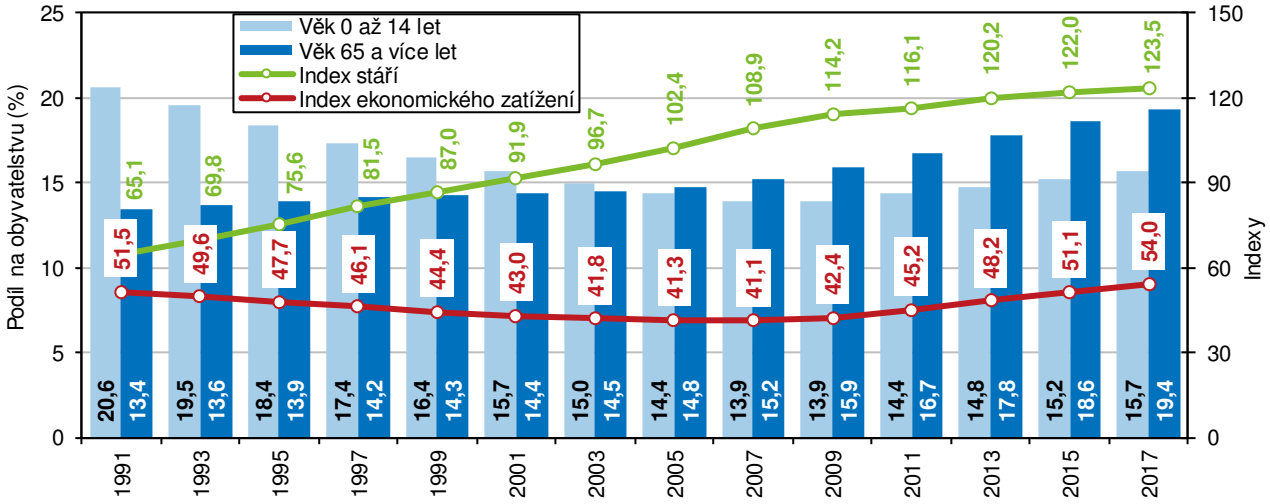

Od roku 2007 se zvyšuje i index ekonomického zatížení, současná hodnota je mezi kraji 7. nejvyšší.

Hodnota indexu závislosti I udává, že na 100 obyvatel ve věku 15 až 64 let připadá 24,2 dětí, hodnota indexu závislosti II udává, že na 100 obyvatel ve věku 15 až 64 let připadá 29,8 osob starších 65 let. Index ekonomického zatížení (počet osob ve věku 0 až 14 let a 65 a více let připadající na 100 obyvatel ve věku 15 až 64 let) dosáhl v Jihomoravském kraji v roce 2017 hodnoty 54,0 (v ČR 53,8) a mezi kraji byl 7. nejvyšší (spolu s Krajem Vysočina). Minima v kraji dosáhl v roce 2007, a to 41,1.

Graf 1.20. Průměrný věk obyvatelstva Jihomoravského kraje

Zdroj: ČSÚ

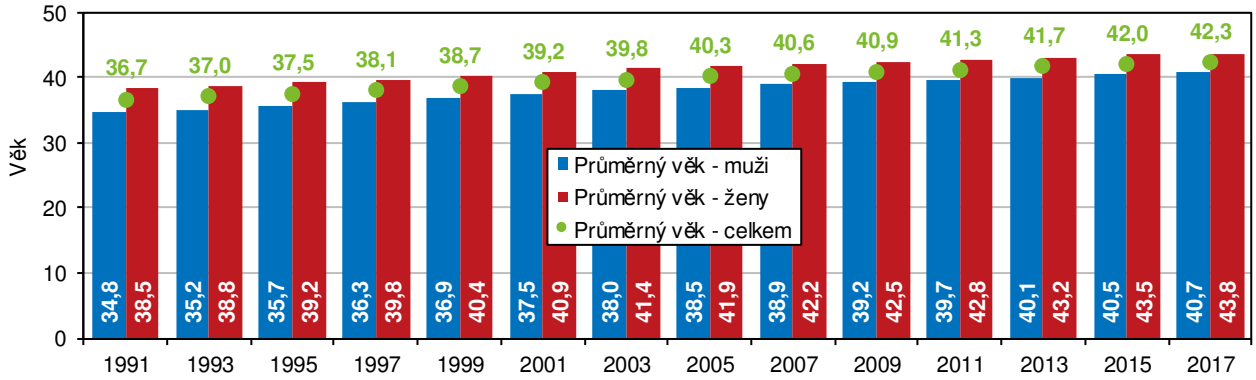

Populace v kraji stárne, průměrný věk obyvatel je ale mezi kraji 5. nejnižší.

Průměrný věk obyvatel Jihomoravského kraje na konci roku 2017 dosáhl 42,3 roku, ženám bylo v průměru 43,8 roku a mužům 40,7 let. Průměrný věk obyvatel kraje se od roku 1991 zvýšil o 5,5 roku, u mužů se zvýšil o 5,9 roku a průměrný věk žen vzrostl o 5,2 roku. Z mezikrajského srovnání vyplývá, že nejvyšší průměrný věk obyvatel byl v Královéhradeckém a Zlínském kraji (42,9 roku), nejnižší ve Středočeském kraji (41,1 roku), obyvatelstvo Jihomoravského kraje má spolu s obyvateli Pardubického kraje 5. nejnižší průměrný věk.

Nejnižší průměrný věk má obyvatelstvo v okrese Brno-venkov, …

V průměru nejmladší obyvatelstvo v Jihomoravském kraji je v okrese Brno-venkov. Nejvyšší podíl dětské složky na obyvatelstvu (17,7 %) s sebou nese i nejnižší průměrný věk mužů (39,6 roku) i žen (42,2 roku). Opačná situace byla v okrese Hodonín, zde nejnižší podíl dětské složky na obyvatelstvu (14,2 %) s sebou nese

… na opačném pólu jsou obyvatelé okresu Hodonín a Brno-město.

i nejvyšší průměrný věk mužů (41,5 roku) i žen (44,8 roku). Druhým „nejstarším“ okresem je Brno-město (průměrný věk mužů 41,0 roku a žen 44,4 roku), což souvisí s nejvyšším podílem osob ve věku 65 a více let (20,4 %). Nejpočetnější věkovou skupinou mezi obyvateli kraje byly v roce 2017 osoby ve věku 42 a 43 let (21 116, resp. 21 085 osob). Nejvíce mužů bylo ve věku 43 let, a to 10 784, nejvíce žen bylo ve věku 42 let, a to 10 341.

Graf 1.21. Věkové složení obyvatelstva Jihomoravského kraje

Zdroj: ČSÚ

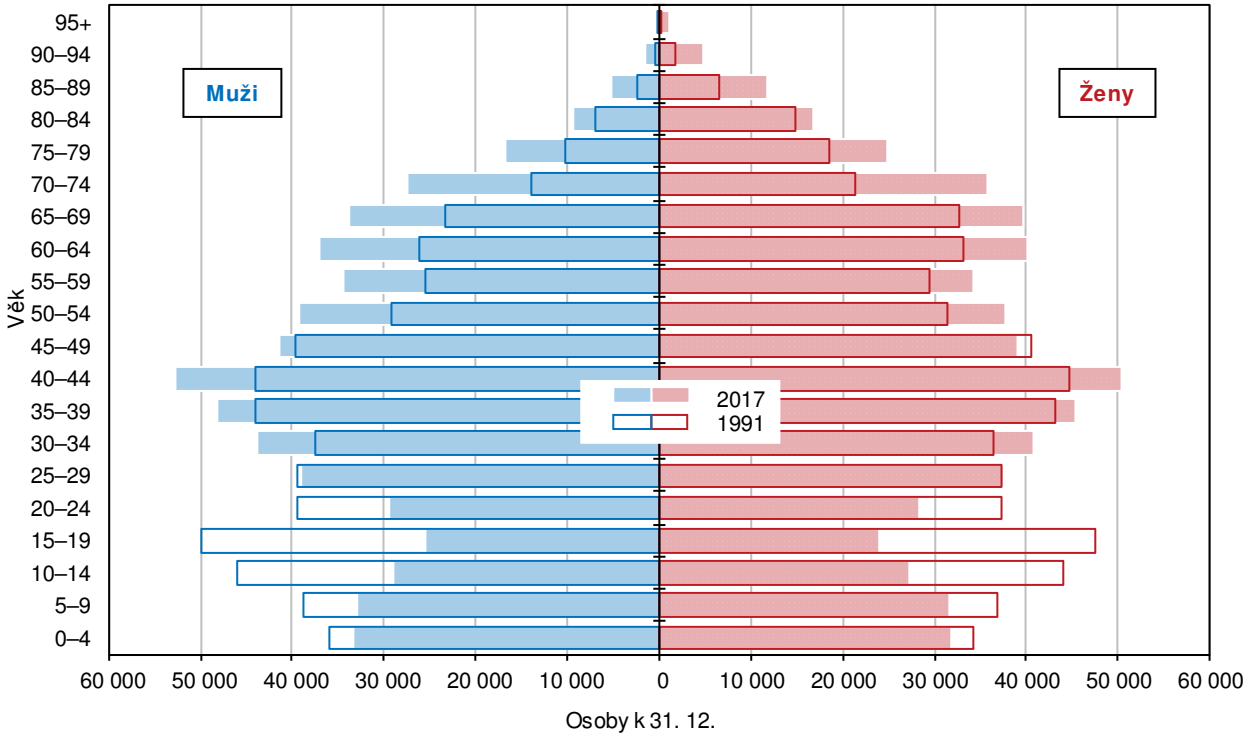

Mezikrajské srovnání údajů o naději dožití je pro kraj příznivé.

Údaje o naději dožití (střední délce života) zjištěné z dvouletých průměrů let 2016 a 2017 udávají, že v Jihomoravském kraji se muž narozený v roce 2017 pravděpodobně dožije věku 76,45 let, což je mezi kraji pátý nejvyšší věk. Žena narozená v roce 2017 v Jihomoravském kraji se pravděpodobně dožije 82,69 let, což je věk mezi kraji třetí nejvyšší.

Graf 1.22. Naděje dožití při narození

Zdroj: ČSÚ

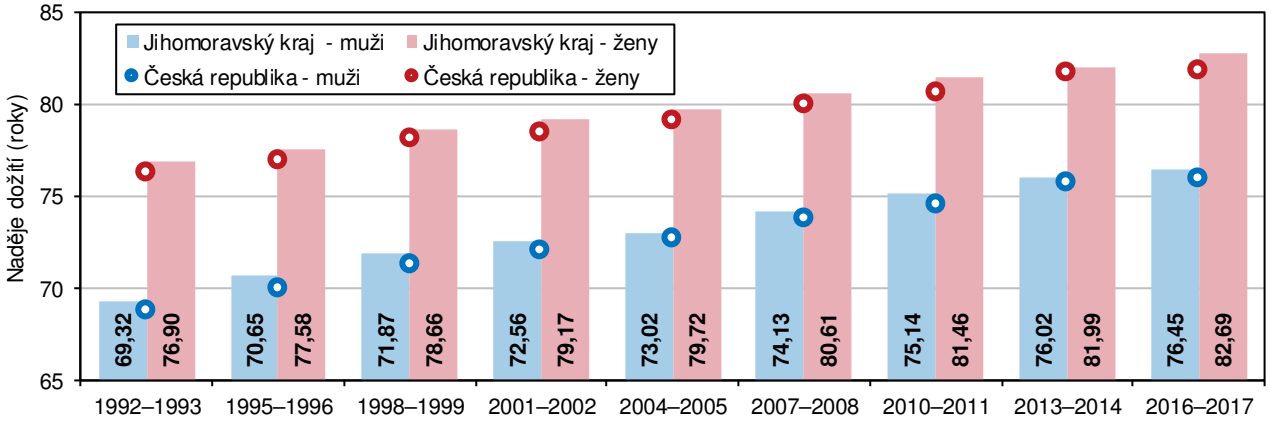

Dožijeme se vyššího věku, naděje dožití (střední délka života) se postupně zvyšuje.

Střední délka života se postupně zvyšuje, což je patrné zejména z delšího časového úseku uvedeném v grafu 1.22. Od roku 1993 (resp. průměru let 1992 a 1993) vzrostla střední délka života v Jihomoravském kraji u mužů o 7,13 roku a u žen

Zvyšuje se i naděje dožití šedesátníků.

o 5,79 roku (v rámci ČR došlo ke zvýšení o 7,18 resp. 5,57 roku). Obdobně muž, který žije v Jihomoravském kraji a v roce 2017 dovršil 60 let, má pravděpodobně před sebou ještě 20 let života, šedesátiletá žena téměř 25 let. I zde je patrný nárůst – proti roku 1993 je to u šedesátiletých mužů i žen zvýšení o více než 4 roky.

Graf 1.23. Naděje dožití ve věku 60 let

Zdroj: ČSÚ

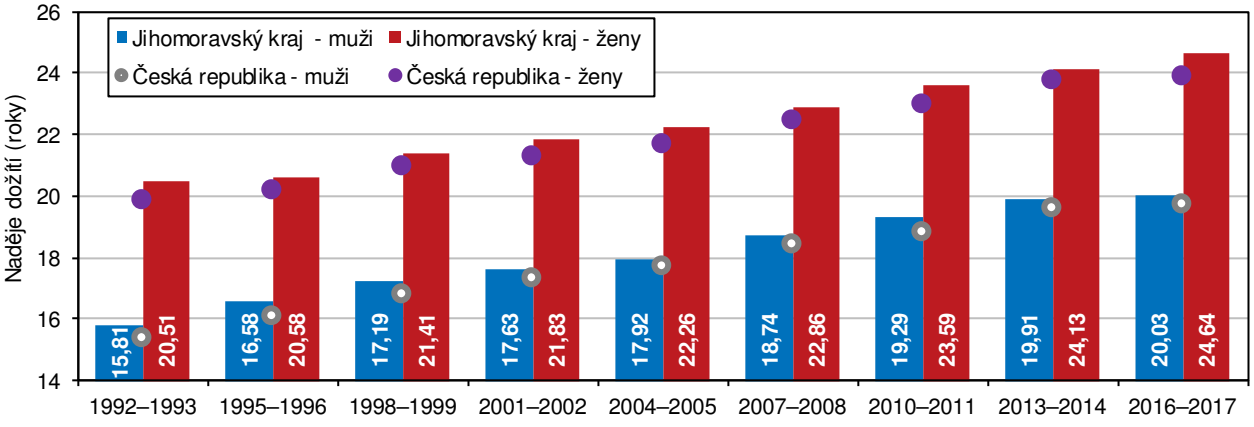

Děti ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností k 31. 12. 2017

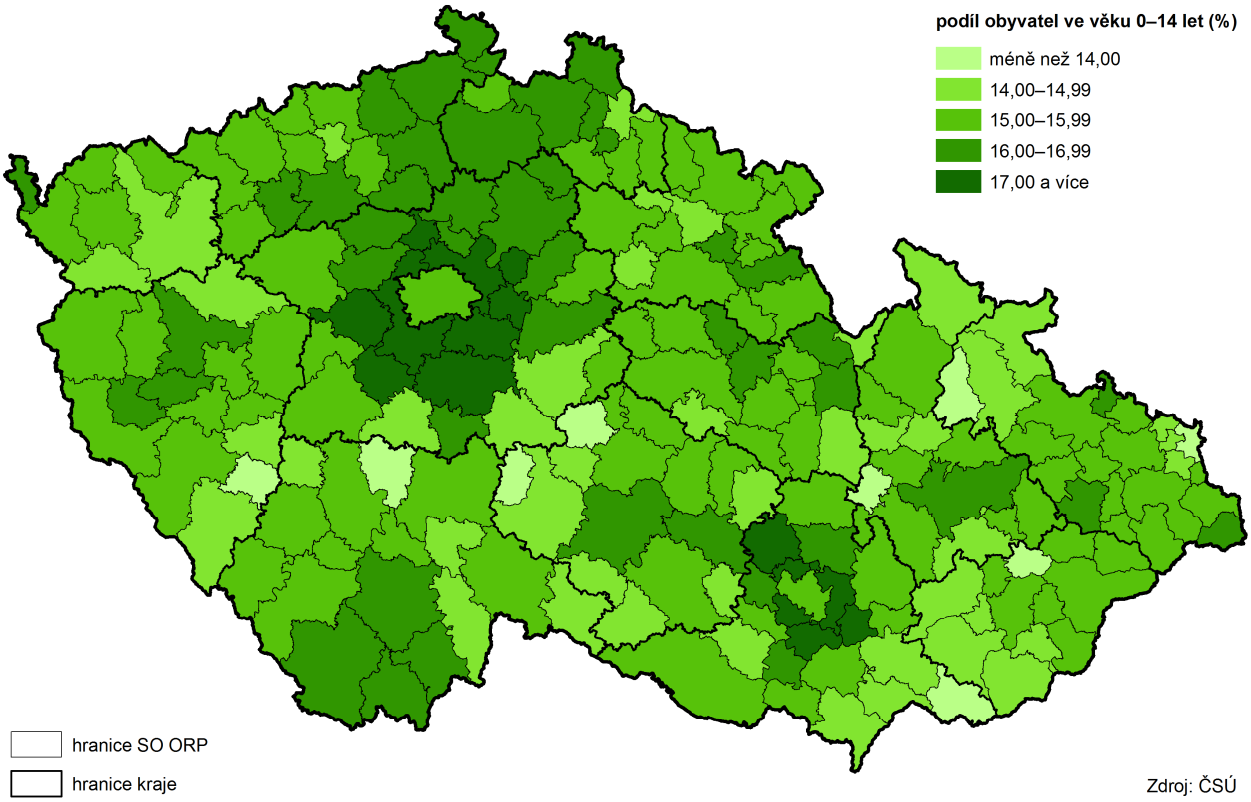

2. Sociální vývoj

Zaměstnanost, ekonomická aktivita

Zdrojem údajů o ekonomické aktivitě obyvatelstva je výběrové šetření pracovních sil.

Z výběrového šetření pracovních sil (dále jen VŠPS) jsou získávány údaje o pracovní síle, míře ekonomické aktivity, míře zaměstnanosti či nezaměstnanosti. Obyvatelstvo ve věku 15 a více let tvoří osoby ekonomicky aktivní a ekonomicky neaktivní. Účastníci trhu práce vytváří možný lidský potenciál – pracovní sílu. Využitou pracovní silou jsou zaměstnaní v národním hospodářství, druhou část pracovní síly tvoří nezaměstnaní. Skupinu osob ekonomicky neaktivních tvoří v základním dělení důchodci, žáci a studenti a soby pečující o rodinu. Při posuzování výsledků VŠPS je třeba mít na zřeteli, že se jedná o výběrové šetření, výsledné údaje jsou reprezentativní statistické odhady zatížené určitou statistickou chybou, především na úrovni regionů.

Graf 2.1. Pracovní síla v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

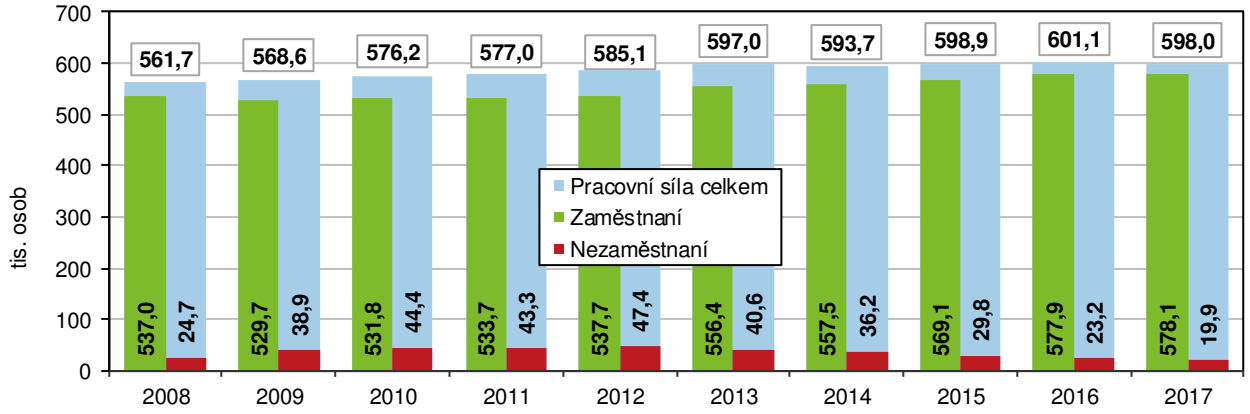

Pracovní sílu v kraji tvoří téměř 600 tisíc osob, až do roku 2016 se velikost pracovní síly zvyšovala.

V roce 2017 žilo podle výsledků VŠPS v Jihomoravském kraji 996,2 tisíc obyvatel starších 15 let. Pracovní sílu tvořilo 598,0 tisíc osob (328,2 tisíc mužů a 269,7 tisíc žen). V členění podle ekonomického postavení pracovní sílu tvořilo 578,1 tisíc zaměstnaných a 19,9 tisíc nezaměstnaných. V dlouhodobém pohledu se velikost pracovní síly postupně zvětšovala, ale meziročně její objem poklesl o 3,1 tisíc osob (počet zaměstnaných vzrostl o 0,2 tisíc osob a počet nezaměstnaných poklesl o 3,3 tisíc osob).

Graf 2.2. Obyvatelstvo 15leté a starší podle ekonomické aktivity a věku v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

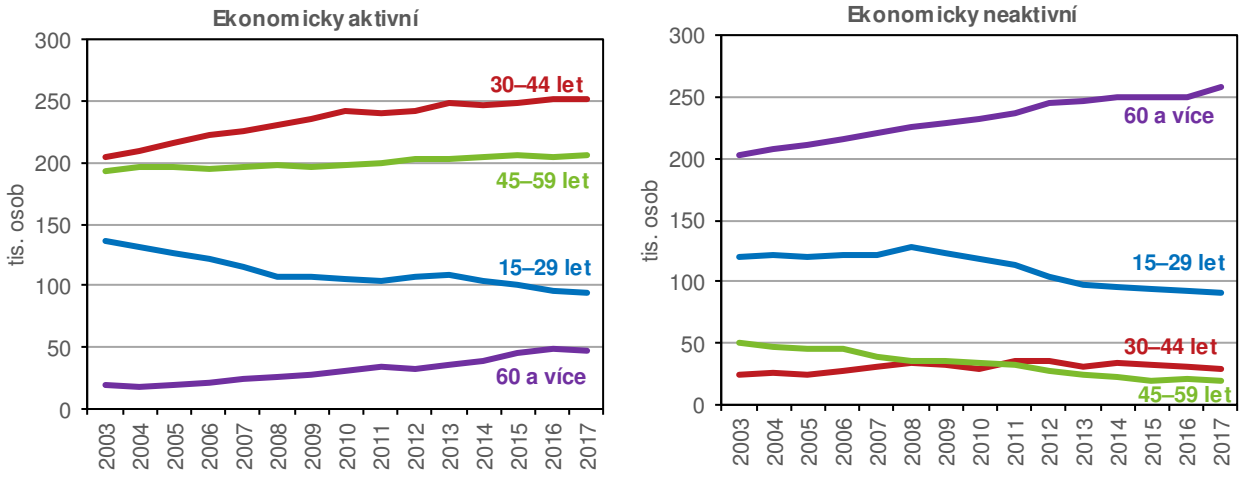

Osoby ve věku 60 a více let v roce 2017 tvořily téměř 8 % ekonomicky aktivních osob.

Nárůst počtu ekonomicky aktivních (přes meziroční pokles) byl v posledních 10 letech podporován mladší generací (30 až 44 let) a generací ve věku 60 a více let. Ve druhém případě se plně projevil vliv legislativních změn spojených s úpravami věku pro odchod do starobního důchodu, podíl 60letých a starších na pracovní síle se proti roku 2003 téměř ztrojnásobil a v roce 2017 činil téměř 8 %.

Ve skupině ekonomicky neaktivních očekávaně tyto osoby tvoří dvě třetiny celku.

Nástup „demograficky" slabších ročníků se projevil poklesem počtu osob ve věku 15 až 29 let, a to v posledních 5 letech mezi ekonomicky aktivními a v posledních 10 letech mezi ekonomicky neaktivními. Mezi ekonomicky neaktivními se každoročně zvyšoval počet osob 60letých a starších, v roce 2017 tvořily již dvě třetiny ekonomiky neaktivních.

Graf 2.3. Pracovní síla a míra ekonomické aktivity podle pohlaví v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

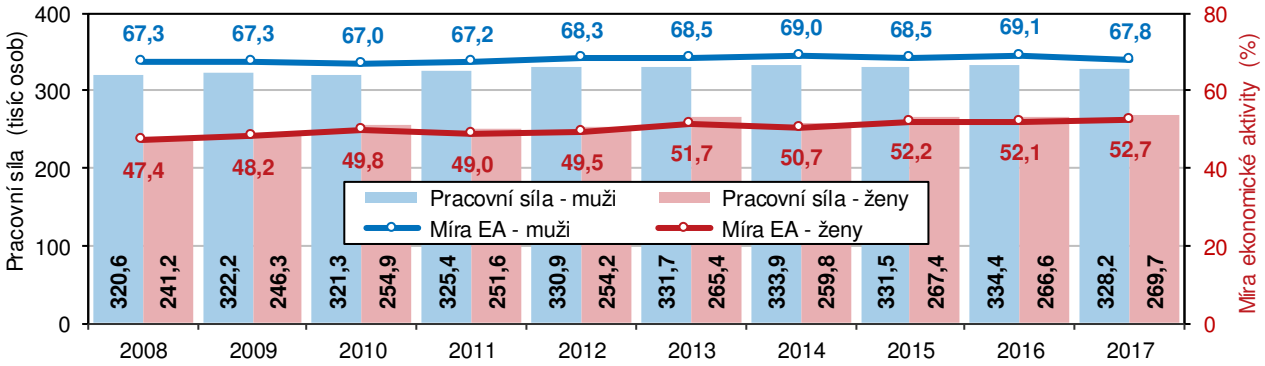

Zatímco míra ekonomické aktivity žen dosáhla novodobého maxima, u mužů poklesla.

Míra ekonomické aktivity (EA[2]) podle výsledků VŠPS činila 60,0 % a meziročně poklesla o 0,4 bodu. Je však třeba uvést, že míra EA v roce 2016 byla v kraji nejvyšší od roku 1999. Zatímco míra EA mužů v roce 2017 proti roku 2016 poklesla o 1,3 procentního bodu na 67,8 %, u žen tento ukazatel vzrostl o 0,6 bodu na 52,7 %, což je nejvyšší hodnota v novodobé historii Jihomoravského kraje.

Graf 2.4. Zaměstnaní a míra zaměstnanosti podle pohlaví v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

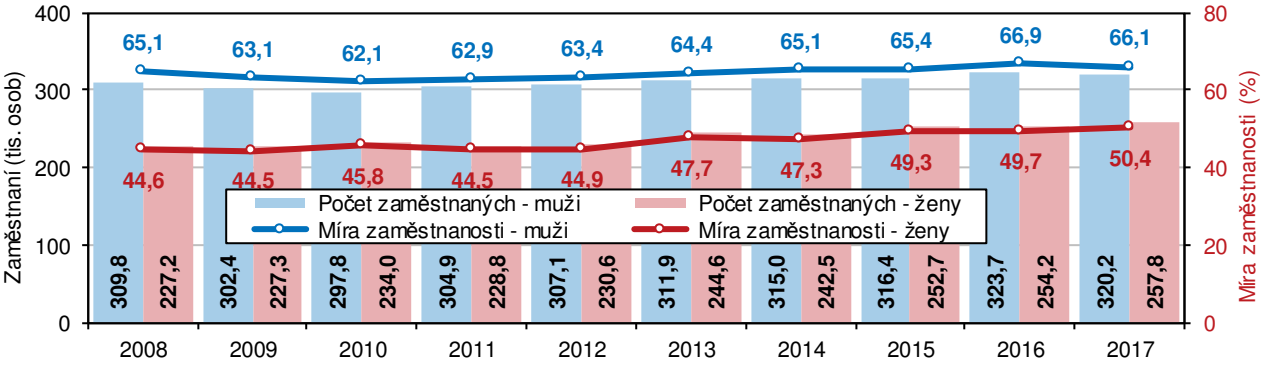

Celková míra zaměstnanosti zůstala na úrovni předešlého roku, nárůst míry zaměstnanosti …

V roce 2017 bylo mezi zaměstnanými v kraji 320,2 tisíc mužů a 257,8 tisíc žen, meziročně se počet zaměstnaných žen zvýšil o 3,6 tisíc, počet zaměstnaných mužů poklesl o 3,4 tisíc. Změnám v počtu zaměstnaných odpovídaly i změny v míře zaměstnanosti podle pohlaví. Míra zaměstnanosti mužů poklesla z 66,9 % v roce

[2] Míra ekonomické aktivity je podíl počtu zaměstnaných a nezaměstnaných, tedy pracovní síly, na počtu osob starších 15 let; míra zaměstnanosti je podíl počtu zaměstnaných na počtu osob starších 15 let; obecná míra nezaměstnanosti je podíl nezaměstnaných z pracovní síly.

… byl zaznamenán u osob ve věku 15 až 29 let a 60letých a starších.

2016 na 66,1 % v roce 2017, míra zaměstnanosti žen vzrostla z 49,7 % na 50,4 %. Celková míra zaměstnanosti dosáhla 58,0 %, zůstala na úrovni roku 2016 a mezi kraji byla 5. nejvyšší. K zásadním změnám v čase došlo v mírách zaměstnanosti podle věku. U osob ve věku 15 až 29 let byla v roce 2010 míra zaměstnanost pouze 41,3 %, v roce 2017 již 48,3 %. Podobně u osob ve věku 60 a více let - v roce 2010 byla zjištěna hodnota 11,3 % a v roce 2017 již 15,1 %.

Zvyšuje se úroveň vzdělanosti zaměstnaných, podíl osob s vysokoškolským vzděláním za 10 let vzrostl o 10 procentních bodů.

Porovnání vzdělanostní struktury zaměstnaných v delším časovém období dokládá nárůst vzdělanosti. V roce 2017 v kraji v porovnání s rokem 2008 se snížil podíl zaměstnaných se základním vzděláním či bez vzdělání o 1,5 procentního bodu na 3,6 %, podíl středoškoláků bez maturity poklesl o 5,1 bodu na 32,8 % a podíl osob se středním vzděláním s maturitou o 3,8 bodu na 34,6 %. Podíl vysokoškoláků mezi zaměstnanými tak dosáhl 29,0 %, za 10 let vzrostl o 10,4 bodu a mezi kraji byl 2. nejvyšší. Podíl zaměstnaných, kteří mají maturitu či vyšší vzdělání, vzrostl na 63,6 %, tedy o 6,6 bodu.

Graf 2.5. Zaměstnaní podle vzdělání a odvětvových sektorů v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

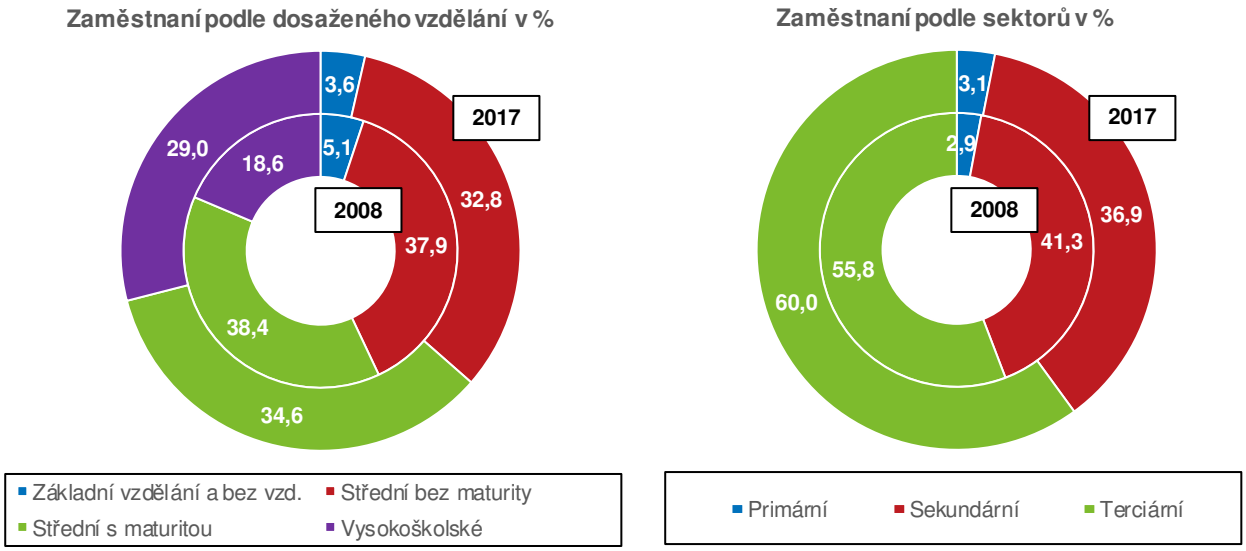

Podíl zaměstnaných ve službách posílil na úkor zaměstnanosti v sekundárním sektoru.

Struktura zaměstnanosti podle sektorů v kraji zaznamenala s odstupem 10 let nejvyšší změnu u zastoupení sekundárního sektoru - podíl se snížil o 4,4 bodu na 36,9 %. Podíl zaměstnanosti v sektoru služeb vzrostl o 4,2 bodu na 60,0 %, nejmenší změna byla u zaměstnanosti v zemědělství, kde podíl vzrostl o 0,2 bodu na 3,1 %. Zaměstnanost v terciárním sektoru byla v roce 2017 mezi kraji 2. nejvyšší.

Podnikatelé tvořili téměř 15 % zaměstnaných, jejich podíl ze zaměstnaných byl mezi kraji 5. nejnižší.

Z hlediska postavení v zaměstnání mezi zaměstnanými dlouhodobě převažují zaměstnanci (vč. členů produkčních družstev). V roce 2017 v kraji tvořili 85,0 % zaměstnaných a 14,8 % ze zaměstnaných byli podnikatelé (zaměstnavatelé a pracující na vlastní účet). Meziročně se podíl zaměstnanců zvýšil o 2,0 procentních bodů, podíl podnikatelů se meziročně snížil o 1,6 bodu a v roce 2017 byl mezi kraji až 9. nejvyšší.

Podle klasifikace zaměstnání v letech 2016 a 2017 byli nejčetnější skupinou zaměstnaní v pozici specialistů

Z pohledu klasifikace zaměstnání ještě v roce 2015 v kraji tvořili největší část zaměstnaných pracovníci zařazení jako techničtí a odborní pracovníci, v pořadí četnosti následovali specialisté a řemeslníci a opraváři. Ovšem v letech 2016 a 2017 už byli nejčetnější skupinou zaměstnaní v pozici specialistů, následovali zaměstnaní v pozici technických a odborných pracovníků a třetí v pořadí zůstali řemeslníci a opraváři.

Vyšší míra nezaměstnanosti je z hlediska věku mezi mladými a z hlediska vzdělání u osob s nižším stupněm vzdělání.

Obecná míra nezaměstnanosti v roce 2017 v Jihomoravském kraji činila 3,3 % (v roce 2016 3,9 %). Specifická míra nezaměstnanosti podle věku se v jednotlivých věkových kategoriích pracovní síly ale liší. Ve věkové skupině 15 až 29 let činila 4,9 % (v roce 2016 7,9 %), naproti tomu ve věkové skupině 45 až 59 let to bylo pouze 3,0 % (3,4 % v roce 2016) a ve věkové skupině osob starších 60 let dokonce pouze 2,0 % (2,4 % v roce 2016). Obdobně se liší specifická míra nezaměstnanosti podle dosaženého vzdělání. Obecně platí, že specifická míra nezaměstnanosti podle vzdělání (podíl vybrané skupiny nezaměstnaných z vybrané skupiny pracovní síly) klesá se vzrůstajícím stupněm vzdělání.

Graf 2.6. Osoby s druhým (dalším) zaměstnáním v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

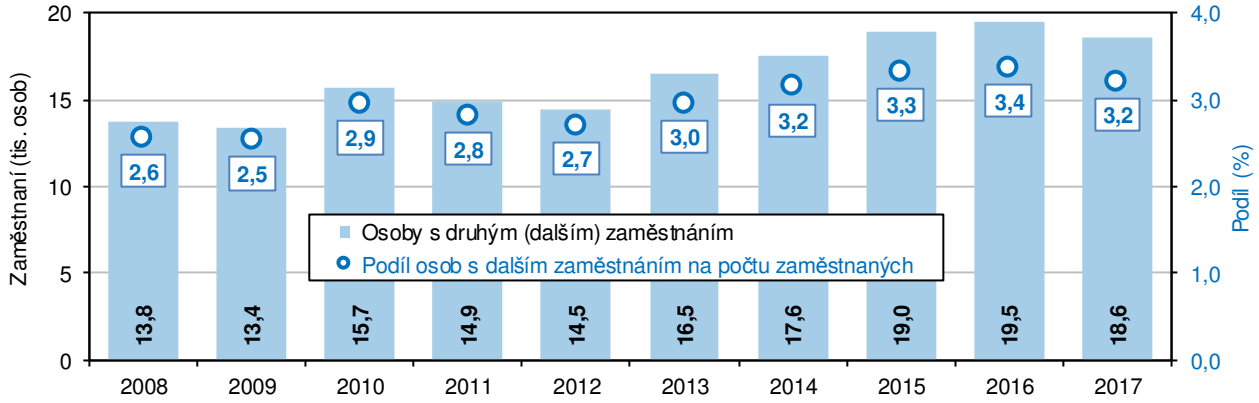

Jedno zaměstnání často nestačí, i když počet osob s druhým zaměstnáním se meziročně snížil.

Počet osob s druhým, resp. dalším zaměstnáním se od roku 2013 zvyšoval a v roce 2016 dosáhl 19,5 tisíc, což bylo 3,4 % z počtu zaměstnaných. Počet osob s dalším zaměstnáním i podíl na počtu zaměstnaných celkem v roce 2016 byl v posledních 10 letech nejvyšší. Výsledky VŠPS v této oblasti v roce 2017 ukázaly pokles osob s dalším zaměstnáním o 0,9 tisíc, přesto to byl nejvyšší počet mezi kraji. Podíl na zaměstnaných celkem poklesl o 0,2 bodu.

Téměř 23 % ekonomicky neaktivních tvoří osoby ve věku 15 až 29 let.

Vedle ekonomicky aktivních, kteří se účastní trhu práce, tvoří významnou část obyvatelstva skupina osob ekonomicky neaktivních. V roce 2017 bylo v Jihomoravském kraji 398,2 tisíc neaktivních osob, tvořily 40,0 % obyvatel starších 15 let a jejich počet se meziročně zvýšil o 3,5 tisíc. Podle věku je mezi osobami ekonomicky neaktivními nejpočetnější skupina osob ve věku 60 a více let (257,3 tisíc, tj. 64,6 % z neaktivních) a osoby ve věku 15 až 29 let (91,0 tisíc, tj. 22,9 %).

Nezaměstnanost

Výrazný meziroční pokles počtu nezaměstnaných, k poklesu došlo již 4. rok v řadě.

Podle údajů Ministerstva práce a sociálních věcí ČR bylo ke konci roku 2017 na úřadech práce v Jihomoravském kraji evidováno 37 290 uchazečů o zaměstnání, z tohoto počtu bylo 18 866 žen (50,6 %). Proti konci roku 2016 se počet nezaměstnaných snížil o 11 742. Snižování počtu nezaměstnaných v kraji bylo zaznamenáno již čtvrtý rok po sobě. Proti maximu, jehož bylo dosaženo v roce 2013, byl stav na konci roku 2017 téměř o 35 tisíc nezaměstnaných nižší.

Většina uchazečů o zaměstnání je schopna začít pracovat při nabídce vhodného místa.

Z celkového počtu uchazečů o zaměstnání bylo 94,6 % uchazečů dosažitelných (ti, kteří mohou bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa). Mezi uchazeči o práci bylo 4,2 % absolventů a mladistvých, 16,2 % osob se zdravotním postižením, 30,6 % uchazečů o zaměstnání mělo nárok na podporu. Z grafu 2.7 jsou zřejmé počty a odvoditelný meziroční pokles počtu

Nejvyšší relativní pokles byl zaznamenán u nezaměstnaných mladistvých.

jednotlivých kategorií uchazečů o zaměstnání – dosažitelní uchazeči (- 11 855 osob, tj. o 25,1 %), absolventi a mladiství (- 634, o 29,0 %), osoby se zdravotním postižením (-1 055, o 14,8 %), uchazečů o zaměstnání s nárokem na podporu (méně o 1 862 osob, o 14,0 %).

Graf 2.7. Uchazeči o zaměstnání v Jihomoravském kraji (k 31. 12.)

Pramen: MPSV

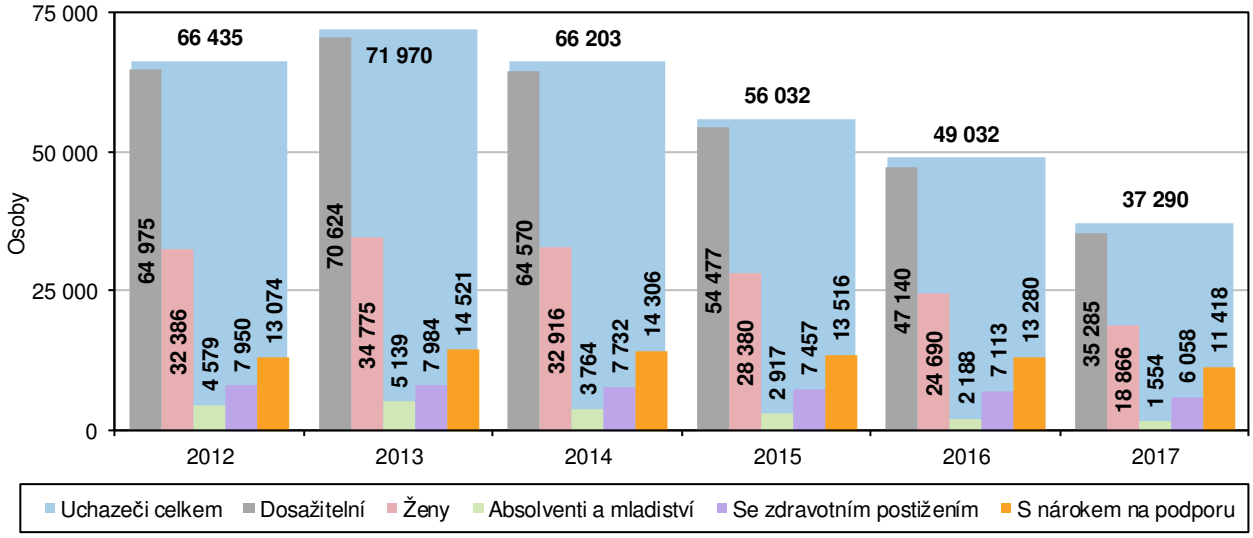

V členění podle věku bylo mezi nezaměstnanými nejvíce osob ve věku 55 až 59 let.

Z rozčlenění uchazečů do pětiletých věkových skupin vyplývá, že nejpočetněji byly na konci roku 2017 zastoupeny osoby ve věku 55 až 59 let (13,8 % z celku). V porovnání se stavem ke konci roku 2016 se snížil počet nezaměstnaných v 10 „nižších" věkových kategoriích. Zvýšil se pouze počet nezaměstnaných ve věku 65 a více let (o 25). Průměrný věk uchazečů o zaměstnání se zvyšoval - na konci roku 2015 činil 41,0 roku, na konci roku 2016 41,7 roku a na konci roku 2017 již 42,7 roku.

Graf 2.8. Uchazeči o zaměstnání v Jihomoravském kraji podle věkových skupin (k 31. 12.)

Pramen: MPSV

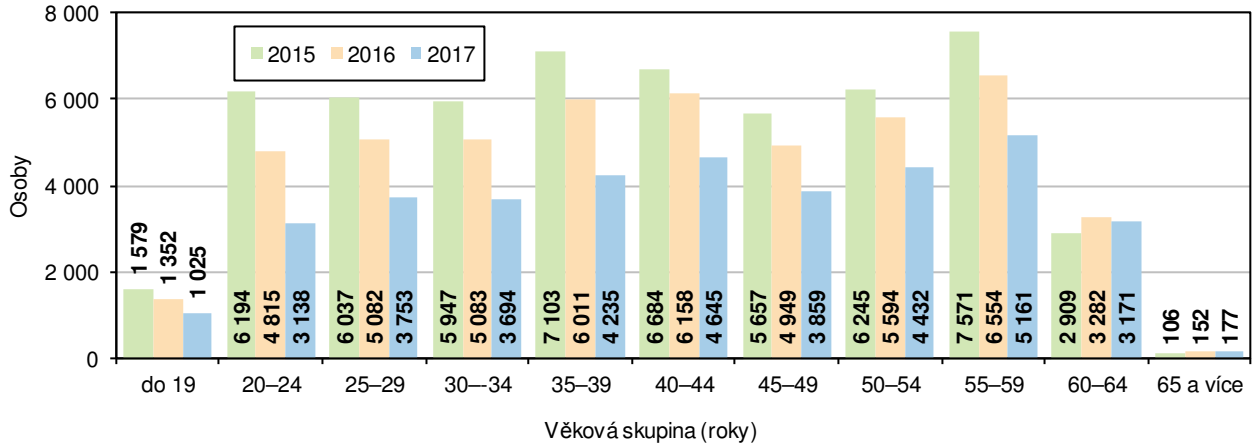

Podíl dlouhodobě nezaměstnaných byl na konci roku 2017 mezi kraji 3 nejvyšší.

Přes výrazný pokles počtu uchazečů o zaměstnání problémem zůstává dlouhodobá nezaměstnanost. Počet i podíl nezaměstnaných déle než 24 měsíců byl 2. nejvyšší – 9 244 osob, resp. 24,8 % (po kategorii do 3 měsíců s podílem 33,2 % a počtem 12 369 osob). Zároveň zde byl ale zaznamenán nejvyšší meziroční pokles počtu – absolutně o 3 988 osob, tj. o 30,1 %. Dlouhodobá nezaměstnanost je prezentována i jako podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na počtu obyvatel ve věku 15 až 64 let. I v tomto způsobu vyjádření došlo k mírnému zlepšení dlouhodobé nezaměstnanosti – v roce 2015 podíl dlouhodobě nezaměstnaných na počtu

obyvatel ve věku 15 až 64 let v kraji činil 3,0 %, v roce 2016 poklesl na 2,5 % a v roce 2017 na 1,7 %. I přes snížení byl tento podíl mezi kraji 3. nejvyšší.

Graf 2.9. Uchazeči o zaměstnání v Jihomoravském kraji podle délky nezaměstnanosti (k 31. 12.)

Pramen: MPSV

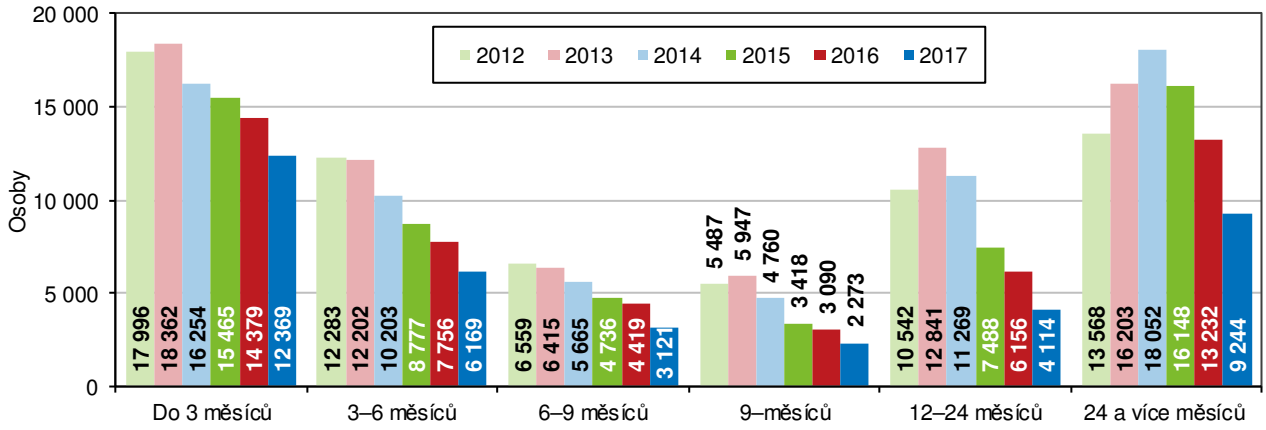

Podíl nezaměstnaných převyšuje republikovou hodnotu a mezi kraji je 3. nejvyšší. Nezaměstnanost ovlivňují sezonní práce.

Podíl nezaměstnaných osob[3] k 31. 12. 2017 dosáhl 4,60 %. Proti konci roku 2016 se podíl snížil o 1,51 procentního bodu. Mezi 14 kraji České republiky byl podíl nezaměstnaných osob na obyvatelstvu 3. nejvyšší a proti republikovému průměru byl vyšší o 0,83 procentního bodu. Nejnižší podíl nezaměstnaných byl v Hl. městě Praze (2,34 %), nejvyšší v Moravskoslezském kraji (5,77 %). Míra nezaměstnanosti je ovlivněna sezonními pracemi, zejména u hodnoty podílu nezaměstnaných mužů zpravidla dochází k nárůstu v zimních měsících, nejnižší hodnoty jsou zaznamenány v jarních až podzimních měsících.

Graf 2.10. Podíl nezaměstnaných na konci měsíce v Jihomoravském kraji podle pohlaví

Pramen: MPSV

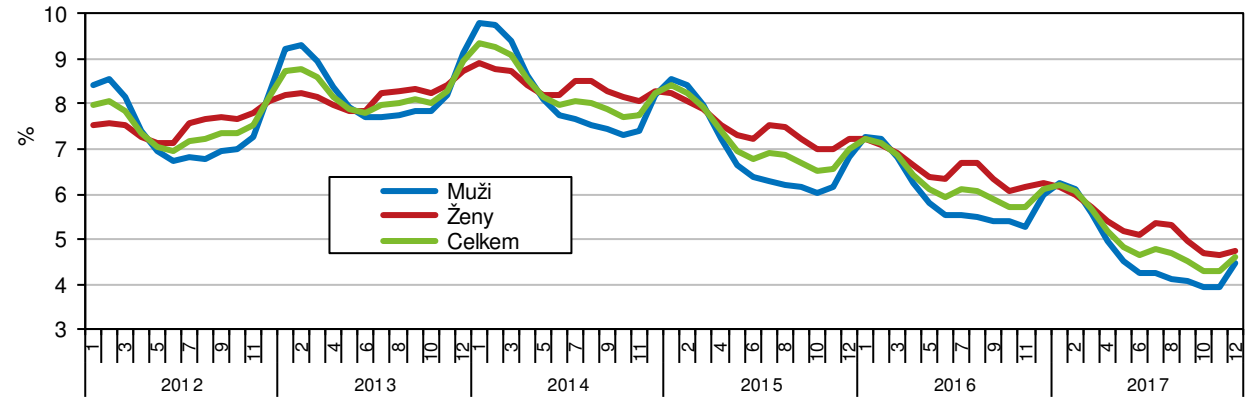

Nejvyšší nezaměstnanost v kraji je v okresech Hodonín a Znojmo.

V okresech kraje je nejvyšší nezaměstnanost dlouhodobě v okresech Hodonín a Znojmo. V okrese Hodonín na konci roku 2017 dosáhl podíl nezaměstnaných osob na obyvatelstvu 6,19 %, v okrese Znojmo 6,67 %. Pokud seřadíme 77 okresů České republiky podle velikosti podílu nezaměstnaných osob na obyvatelstvu (od nejnižší hodnoty), pak pořadí jihomoravských okresů v žebříčku je následující: okres Vyškov, jako okres s nejnižší nezaměstnaností v Jihomoravském kraji (2,79 %), se umístil mezi ostatními okresy na 22. místě. Zmiňované okresy Hodonín a Znojmo „obsadily“ mezi všemi okresy republiky 71. a 72. místo.

[3] Podíl nezaměstnaných na obyvatelstvu je podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

Podíl nezaměstnaných osob v okresech Jihomoravského kraje v letech 2012 až 2017 (stav ke konci jednotlivých měsíců)

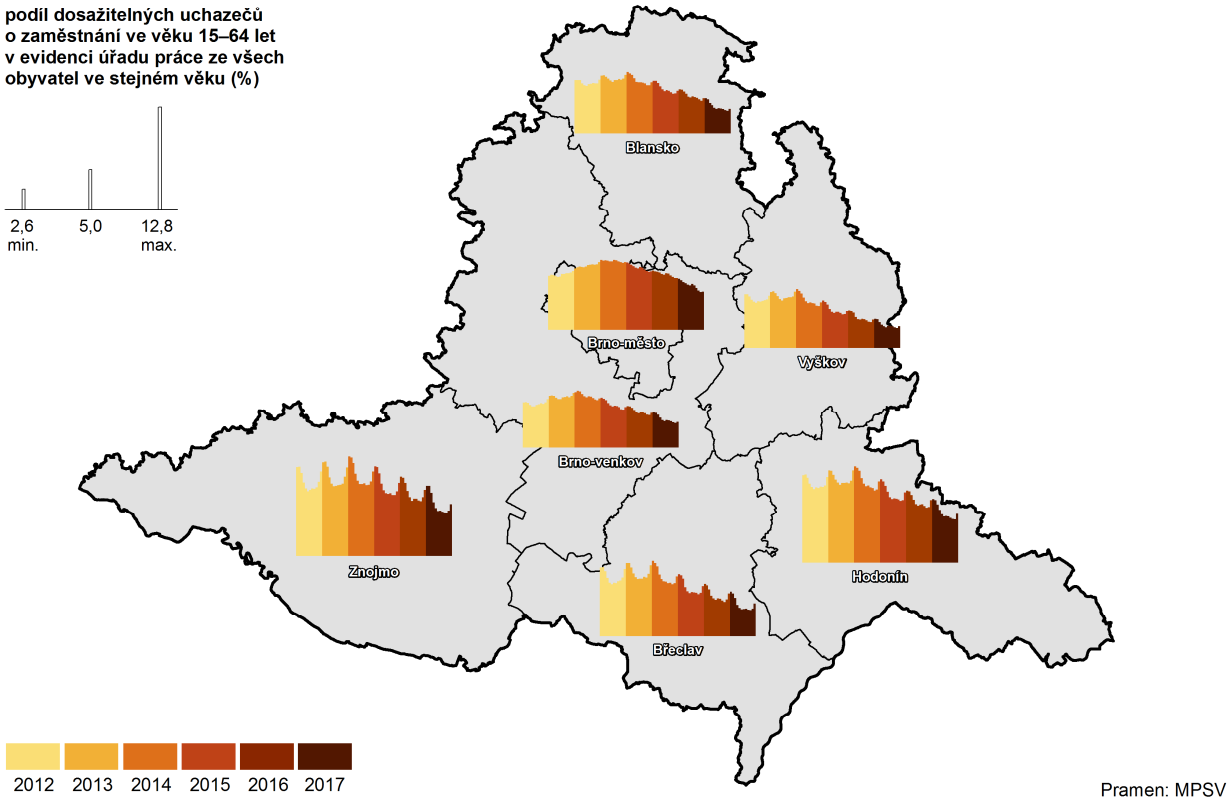

Pramen: MPSV

K dispozici je téměř 17 tisíc volných míst, v posledních měsících roku 2017 na 1 volné místo připadlo 2,1 uchazečů.

Úřady práce v Jihomoravském kraji nabízely ke konci prosince 2017 celkem 16 826 pracovních míst, což bylo o 5 598 míst víc než na konci roku 2016. Zvýšení počtu volných pracovních míst a snížení počtu uchazečů o zaměstnání znamenalo, že počet uchazečů připadajících na 1 volné pracovní místo se meziročně o polovinu snížil. Ke konci roku 2016 připadlo na 1 místo 4,4 uchazečů, ke konci roku 2017 to bylo 2,2 uchazečů (spolu s Olomouckým krajem 3. nejvyšší počet mezi kraji). Nejnižší počet volných míst v jednotlivých měsících 6 let uvedených v grafu 2.11 byl vykázán k 31. 12. 2013, a to 2 262. Zároveň byl k tomuto datu evidován nejvyšší počet uchazečů na 1 volné místo, a to 31,8. Nejvyšší počet volných míst byl k dispozici k 30. 9. 2018 (17 298), v měsících září až listopad připadlo na 1 volné místo nejméně uchazečů (2,1).

Graf 2.11. Volná místa a počet uchazečů na 1 volné místo v Jihomoravském kraji podle pohlaví

Pramen: MPSV

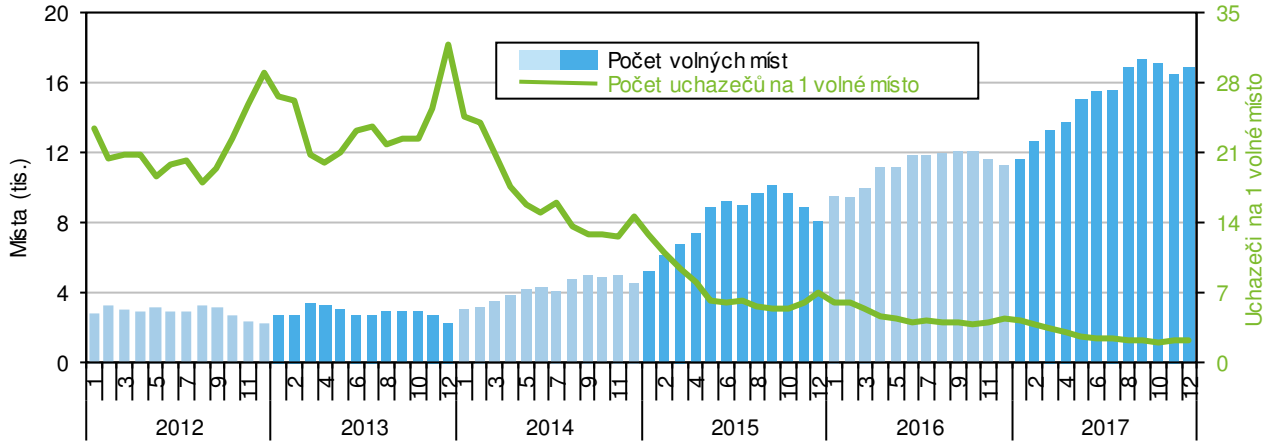

Dobré postavení na trhu práce měly osoby pracující jako jako obsluha strojů a zařízení, montéři. Nabídka míst pro ně byla vyšší než poptávka.

Z podkladů o nezaměstnanosti lze provést i porovnání nabídky pracovních míst v členění podle klasifikace zaměstnání či podle požadovaného vzdělání s nabídkou trhu práce danou charakteristikami řad uchazečů o zaměstnání. Nejvyšší počet uchazečů o zaměstnání byl v kraji zařazen mezi pomocné a nekvalifikované pracovníky - 10 586 uchazečů (13 088 uchazečů v roce 2016). V této kategorii byl i nejvyšší nabízený počet pracovních míst – 4 908 (v předchozím roce 2 886). Nejpříznivější postavení na trhu práce měli pracovníci zařazení jako obsluha strojů a zařízení, montéři. Nabídka míst byla vyšší než „poptávka“ a na 1 místo zde připadlo 0,8 uchazečů (1,9 v roce 2016). Naproti tomu na 1 „úřednické“ místo připadlo na konci roku 2017 v kraji 5,5 uchazečů o zaměstnání (10,7 v roce 2016).

Graf 2.12. Uchazeči o zaměstnání a pracovní místa podle klasifikace zaměstnání v kraji

Pramen: MPSV

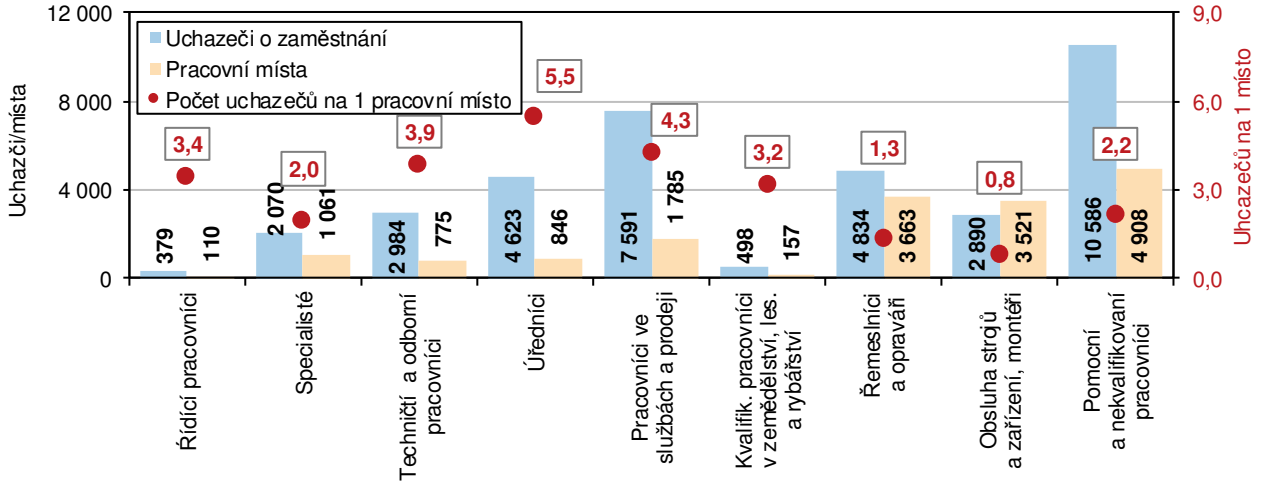

Nejobtížněji hledají práci nezaměstnaní s úplným středním vzděláním s maturitou bez vyučení.

Ze srovnání „nabídky a poptávky“ z pohledu požadavku na vzdělání je v roce 2017 zřejmá nejobtížnější pozice nezaměstnaných s úplným středním vzděláním s maturitou bez vyučení, kde na 1 volné místo připadlo 7,4 uchazečů. V předcházejícím roce to byly uchazeči z řad vysokoškoláků – 11,4 uchazečů na 1 místo). Naopak nejlépe na tom byli uchazeči se základním a nižším středním vzděláním (stejně jako v roce 2016), kde na jedno místo na konci roku 2017 připadlo 1,0, resp. 0,9 uchazečů.

Graf 2.13. Uchazeči o zaměstnání a pracovní místa podle vzdělání v Jihomoravském kraji

Pramen: MPSV

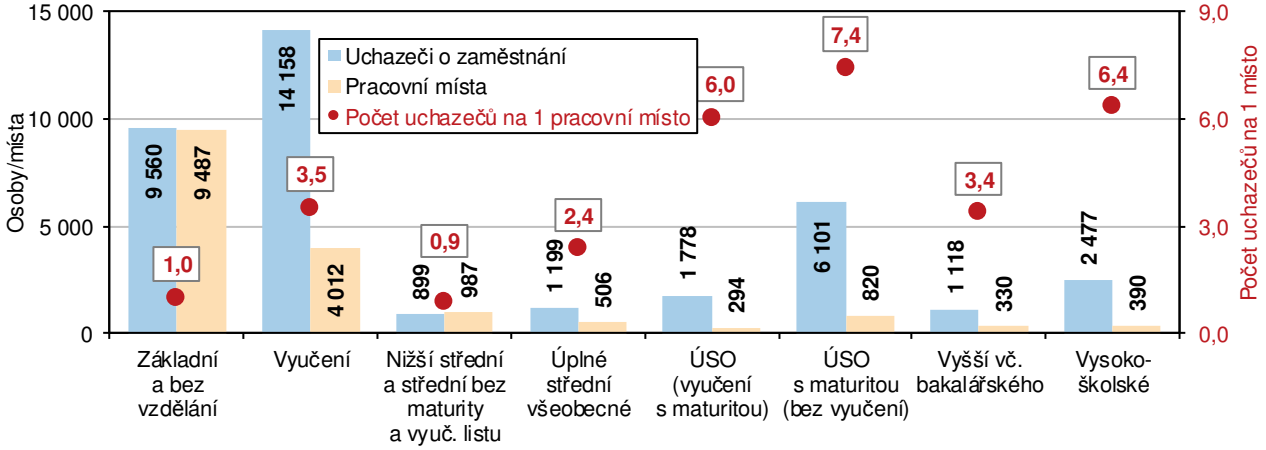

Příjmy a životní podmínky domácností

V roce 2016 občan kraje mohl disponovat částkou téměř 222 tisíc Kč.

Čistý disponibilní důchod domácnosti je ukazatel z oblasti regionální makroekonomické statistiky. V současnosti jsou však známy pouze hodnoty roku 2016, jak je dále uvedeno v úvodu kapitoly ekonomického vývoje. Hodnota čistého disponibilního důchodu domácností (ČDDD) dosáhla v roce 2016 v Jihomoravském kraji 261,2 mld. Kč běžných cen, což v přepočtu na jednoho obyvatele představovalo částku 221,9 tisíc Kč. Tento makroekonomický ukazatel, i když vyjádřený v běžných cenách, se s výjimkou roku 2011 zvyšoval jak v absolutním vyjádření, tak v přepočtu na 1 obyvatele.

Graf 2.14. Čistý disponibilní důchod domácnosti v Jihomoravském kraji (běžné ceny)

Zdroj: ČSÚ

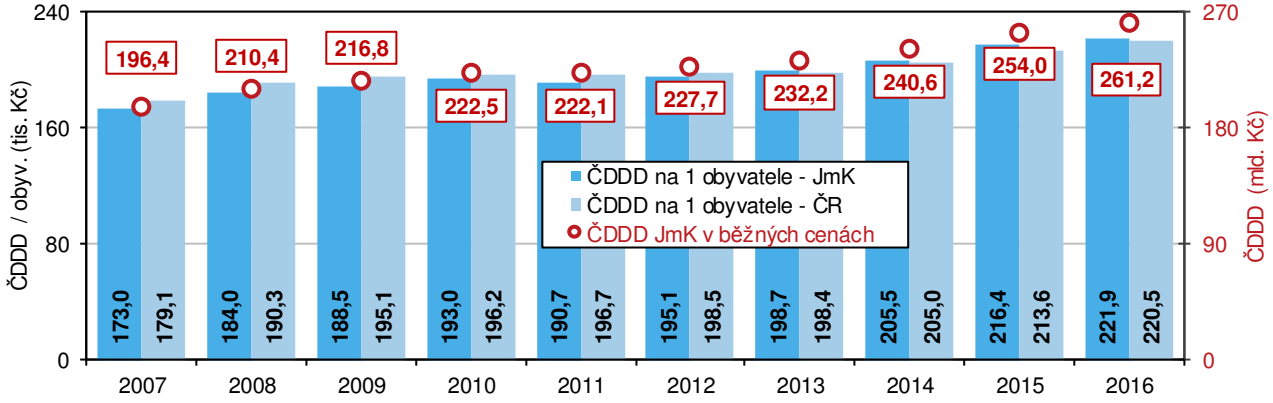

Podíl kraje na republikovém ČDDD mezi kraji 3. nejvyšší, přepočtená hodnota na obyvatele již 4 roky převyšuje republikový průměr..

Podíl Jihomoravského kraje na ČDDD republiky byl ve sledovaném desetiletém období (2007–2016) nejnižší v letech v letech 2007 až 2009 (10,6 %) a nejvyšší v posledních 3 letech uvedeného období – v roce 2015 11,3 % a v letech 2014 a 2016 shodně 11,2 %. Podíl kraje na republikovém ČDDD je od roku 2010 mezi kraji 3. nejvyšší. Hodnota ČDDD přepočtená na obyvatele byla až do roku 2012 pod republikovým průměrem (v roce 2009 minimum 96,6 %). V roce 2016 byl však republikový průměr překročen o 0,7 % a v roce 2015 dokonce o 1,3 %. Hodnota ČDDD na obyvatele byla v roce 2016 ve srovnání s ostatními kraji 3. nejvyšší.

Graf 2.15 Průměrný roční peněžní příjem*) na osobu v domácnosti v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ (Životní podmínky)

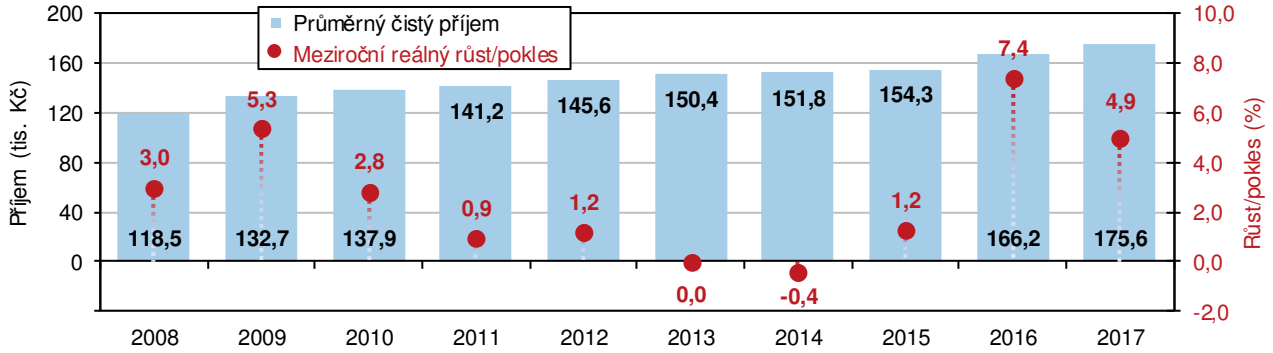

*) příjmy domácností jsou šetřeny za předchozí rok

Průměrný čistý roční příjem domácností v kraji meziročně vzrostl, růst příjmů byl zaznamenán třetí rok v řadě.

Výsledky dalšího ročníku šetření Životní podmínky přinesly údaje týkající se sociální a ekonomické situace domácností. Šetření proběhlo na jaře 2017, hlavní výsledky mapují výši a složení příjmů domácností v kraji v roce 2016, doplňující šetření o subjektivních názorech, materiálním nedostatku jsou spojeny s rokem 2017 s dobou dotazování. Průměrný čistý roční příjem domácnosti v Jihomoravském kraji meziročně vzrostl z 166,2 tisíc Kč na osobu v roce 2015 na 175,6 tisíc Kč v roce 2016 (průměrný čistý měsíční příjem na osobu se zvýšil z 13 850 Kč na 14 635 Kč).

Reálný růst příjmů v kraji tak dosáhl téměř 5 % a pokračoval již 3. rok (po stagnaci v roce 2012 a poklesu reálného příjmu v roce 2013).

Nejvyšší roční příjmy jsou v Praze, jihomoravská hodnota je mezi kraji pátá nejvyšší.

V žebříčku 14 krajů ČR byl Jihomoravský kraj výší průměrných čistých ročních příjmů na osobu na 5. místě (počítáno od nejvyšší hodnoty) a byl 3,8 tisíc Kč nad republikovým průměrem. Nejvyšší roční příjmy byly v Hl. m. Praze (216,0 tisíc Kč ročně na osobu), naopak nejnižší částka byla zjištěna v Ústeckém kraji (150,4 tisíc Kč na osobu).

V kraji jsou i domácnosti s příjmovou hranicí do 6 tisíc Kč, ale také domácnosti, v nichž měsíční příjem přesahuje 50 tisíc Kč.

Nejvíce jihomoravských domácností mělo podle výsledků šetření čistý měsíční příjem v rozmezí 12 až 15 tisíc Kč na osobu (25,2 % domácností), následovalo příjmové rozmezí 10 až 12 tisíc Kč na osobu (20,8 % domácností). Nejnižší příjmovou hranici do 6 tisíc Kč měsíčně na osobu přiznalo 3,1 % domácností, proti předchozímu roku uvedený podíl vzrostl o 0,5 procentního bodu. V kraji bylo i 4,4 % domácností, v nichž čistý měsíční příjem na osobu byl v rozmezí 30 až 50 tisíc Kč a 0,9 % domácností, v nichž měsíční příjem na osobu přesahoval 50 tisíc Kč. Nejvýrazněji vzrostl právě podíl domácností s příjmem 30 až 50 tisíc Kč na osobu, a to o 2,1 procentního bodu.

Graf 2.16. Rozdělení domácností v Jihomoravském kraji podle čistého měsíčního příjmu*) na osobu

Zdroj: ČSÚ (Životní podmínky)

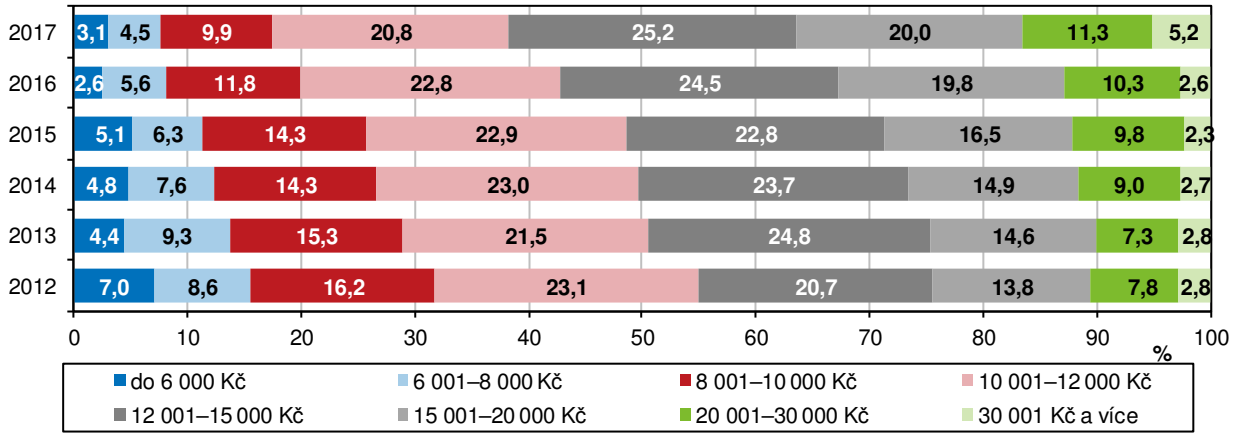

*) příjmy domácností jsou šetřeny za předchozí rok

Vzrostl počet domácností, které vycházely s příjmem snadno či velmi snadno.

Součástí výsledků šetření je i srovnání subjektivních názorů domácností na hospodaření s rozpočtem (spojeno s rokem 2017). V roce 2017 vycházelo se svými příjmy s velkými obtížemi nebo s obtížemi 21,9 % domácností (v roce 2015 22,9 %, v roce 2013 to bylo 26,3 % domácností). Na 13,2 % vzrostl podíl domácností, které vycházely s příjmem snadno či velmi snadno (v roce 2015 12,2 % a v roce 2013 8,6 %).

Poklesl podíl domácností, které trpí určitým materiálním nedostatkem.

Podíl osob či domácností, které trpí určitým materiálním nedostatkem, tzn., že si nemohou dovolit některé věci, služby či požitky, meziročně v kraji poklesl, a to až na nejmenší hodnoty posledních let. Již tradičně domácnostem nejvíce problémů činí zaplacení neočekávaných výdajů a týdenní dovolené mimo domov. Zaplatit neočekávaný výdaj ve výši 10 200 Kč si nemohlo dovolit 31,2 % domácností (v předešlém roce 34,0 % domácností) a týdenní dovolenou si nemohlo dovolit 26,1 % domácností (o 2,0 procentních bodů méně, než v roce 2016). O 2,2 bodu (na 8,6 %) poklesl podíl domácností, které si nemohou dovolit jíst obden maso.

Mzdy

Mzdy jsou zjišťovány podle skutečného místa pracoviště.

Průměrná mzda je zjišťována tzv. pracovištní metodou, územní třídění je provedeno podle místa skutečného pracoviště zaměstnanců. Průměrná hrubá měsíční mzda je podíl mzdových prostředků (vč. příplatků za přesčas, odměn, náhrad mzdy atd.) připadající na jednoho zaměstnance za měsíc. Nevypovídá tedy o výplatě jednoho konkrétního zaměstnance.

Průměrná mzda byla mezi kraji čtvrtá nejvyšší, ale svou výší i růstem zaostávala za republikovým průměrem.

Průměrná nominální mzda podle předběžných výsledků dosáhla v Jihomoravském kraji v roce 2017 výše 28 549 Kč, meziročně vzrostla o 1 633 Kč (o 6,1 %). Ve srovnání s ostatními kraji byly mzdy v kraji 4. nejvyšší, růst mezd byl ale 3. nejnižší. Ve srovnání s republikovým průměrem mzda zaostávala o 955 Kč, růst mzdy byl oproti průměru ČR o 0,2 procentního bodu nižší. Spotřebitelské ceny se v roce 2017 zvýšily o 2,5 %, reálná mzda tak v kraji proti roku 2016 vzrostla o 3,5 %.

Graf 2.17. Průměrná měsíční mzda v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

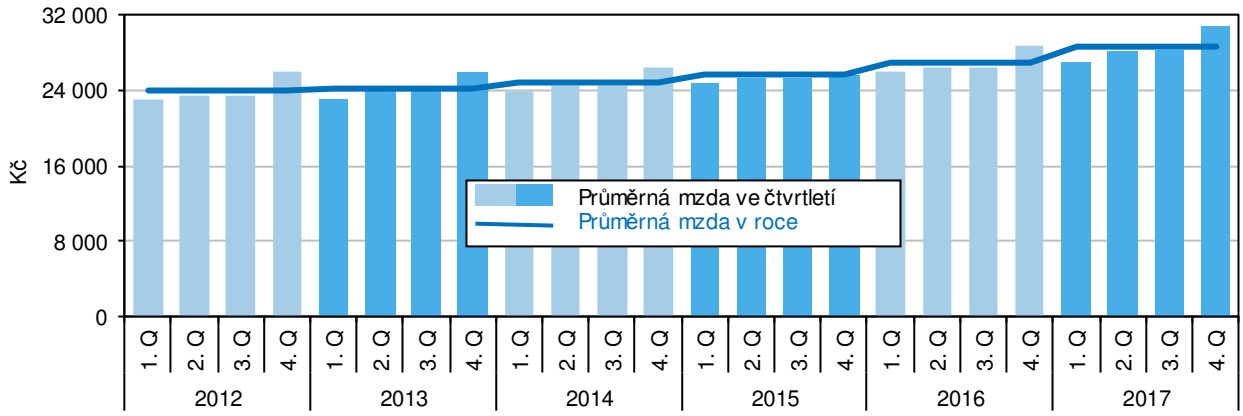

Pozn.: v roce 2017 předběžné výsledky

Nejvyšší mzdy jsou v odvětví informačních technologií.

V členění podle odvětví je k dispozici pouze předběžná průměrná mzda za rok 2016. Nejvyšší mzdy podle těchto výsledků byly v kraji vypláceny v odvětví informačních a komunikačních technologií (více než 45 tisíc Kč) a v těžbě a dobývání (více než 41 tisíc Kč). Naopak v odvětví ubytování, stravování a pohostinství částka průměrné mzdy jen mírně překročila hranici 14 tisíc Kč.

Strukturální šetření o mzdách se liší od ostatních mzdových zjišťování.

Český statistický úřad ve spolupráci s Ministerstvem práce a sociálních věcí publikuje výsledky strukturální statistiky mezd zaměstnanců. Toto výběrové šetření se odlišuje od ostatních mzdových zjišťování, protože jsou přímo sledovány mzdy jednotlivých zaměstnanců a nikoli celkové objemy mzdových prostředků na úrovni podniků či organizací. To je jedním z důvodů, proč se průměrná mzda z různých mzdových zjišťování od sebe liší. Od roku 2011 byli do šetření zahrnuti i zaměstnanci z podniků s méně než 10 zaměstnanci a také zaměstnanci neziskových institucí a podnikatelů-fyzických osob.

Rozdíl mezi průměrnou mzdou mužů a žen se nepatrně snížil, přesto činí více než 7 tisíc Kč.

Průměrná hrubá měsíční mzda v Jihomoravském kraji v roce 2017 dosáhla podle výsledků strukturálního šetření částky 30 311 Kč (33 422 Kč u mužů a 26 240 Kč u žen), ve srovnání s ostatními kraji byla 4. nejvyšší. Proti roku 2016 se průměrná měsíční mzda zvýšila o 1 855 Kč (o 1 797 Kč u mužů a o 1 915 Kč u žen). Mzdy mužů v kraji jsou dlouhodobě vyšší než mzdy žen, ale rozdíl mezi nimi se meziročně nepatrně snížil. V roce 2016 byla průměrná mzda žen v Jihomoravském kraji nižší o 7 300 Kč, v roce 2017 byl rozdíl 7 182 Kč.

Rozdíl mezi výší průměrné mzdy a mediánu mzdy činil 3 752 Kč.

Výsledkem strukturálním šetření mezd není jen průměrná mzda, na kterou zpravidla nedosáhnou dvě třetiny zaměstnanců, ale také medián mzdy. Ukazuje mzdu zaměstnance uprostřed mzdového rozdělení (právě stejný počet mezd je vyšších i nižších než medián) a vypovídá tak mnohem lépe o skutečné mzdové úrovni. Medián mzdy v Jihomoravském kraji v roce 2017 dosáhl částky 26 559 Kč (28 645 Kč u mužů a 24 034 Kč u žen). Rozdíl výše průměrné mzdy a mediánu mezd činil 3 752 Kč. Medián mzdy v Jihomoravském kraji byl mezi kraji 5. nejvyšší.

Graf 2.18. Průměrná měsíční mzda a medián mzdy v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

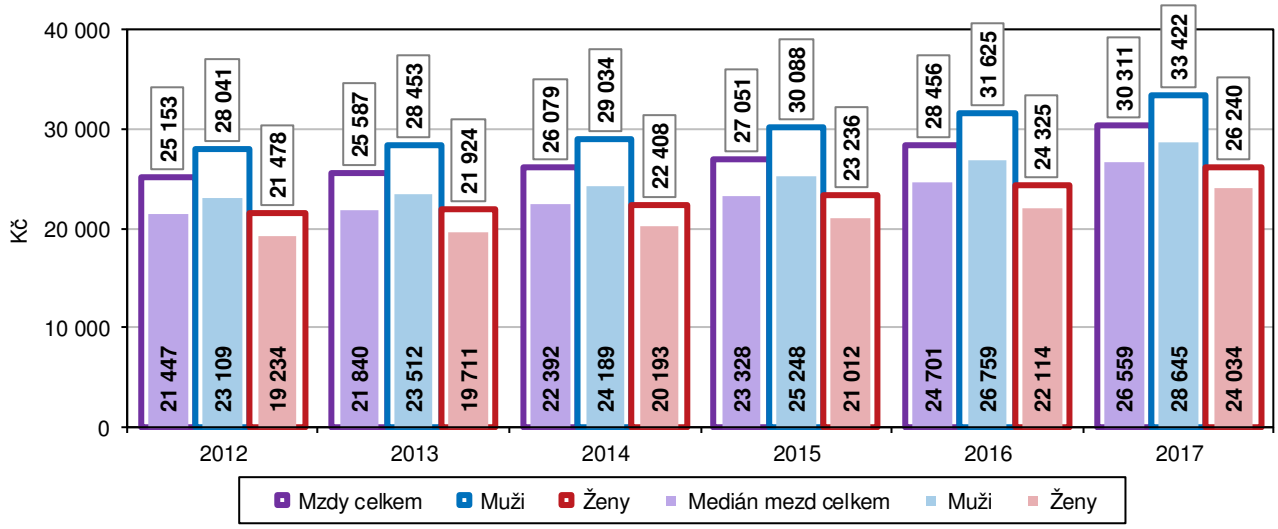

V mezikrajském srovnání výše mezd si nejhůře stojí mzdy pracovníků ve službách a prodeji a mzdy pomocných a nekvalifikovaných pracovníků.

Výstupy z šetření mezd podle zaměstnání vychází z klasifikace zaměstnání ČSÚ (CZ-ISCO), vypracované na podkladě mezinárodního standardu. Srovnání Jihomoravského kraje s úrovní republiky i ostatními kraji je znázorněno v grafu 2.19 – čísla v kroužku znamenají pořadí mezi kraji (řazeno od nejvyšší hodnoty). V pomyslném krajském žebříčku jsou nejlépe umístěni specialisté (vysoce kvalifikovaní nemanuální pracovníci). Naopak k těm horším výsledkům srovnání patří 13. místo u výše mezd pracovníků ve službách a prodeji a 12. místo v pořadí u mezd pomocných a nekvalifikovaných pracovníků.

Graf 2.19. Průměrná hrubá měsíční mzda podle tříd CZ-ISCO v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

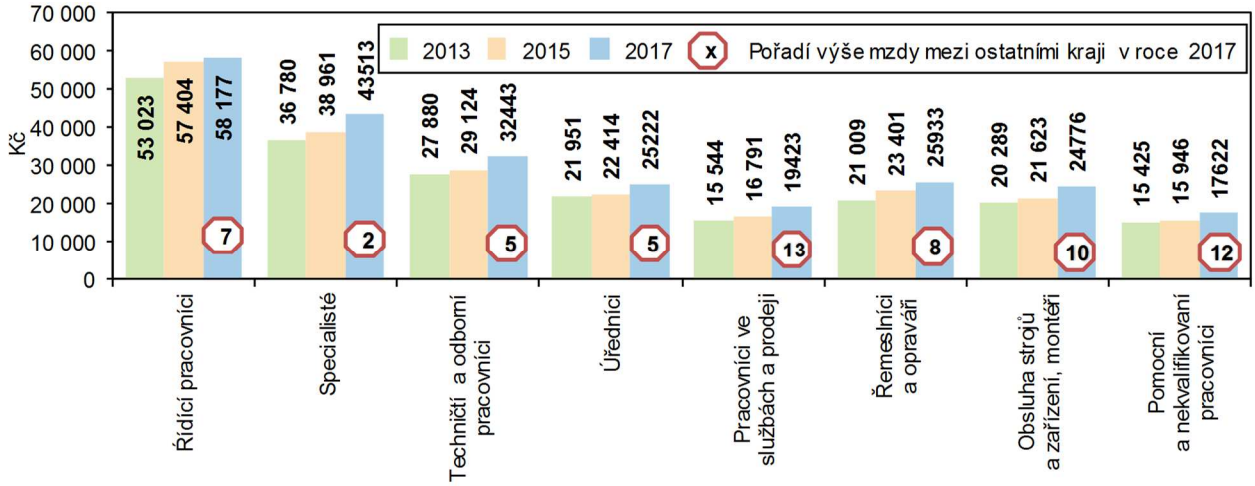

Nejvyšší mzdy v kraji pobírají manažeři, meziroční nárůst mezd …

Nejvyšší mzdy v Jihomoravském kraji byly u pracovníků v manažerských pozicích (58 177 Kč), byl u nich ale zaznamenán nejnižší meziroční nárůst mzdy, a to o 0,7 %. Nejvyšší meziroční nárůst průměrné mzdy podle kategorie zaměstnání v absolutním vyjádření byl v Jihomoravském kraji zjištěn u specialistů, (o 2 198 Kč). Nejvyšší

… byl nejvyšší u pracovníků ve službách a prodeji.

nárůst mezd v relativním vyjádření sice byl zjištěn u pracovníků ve službách a prodeji (o 9,1 %), ale v rámci kraje byly tyto mzdy 2. nejnižší (za mzdami pomocných a nekvalifikovaných pracovníků).

Vzdělávání

Již 4 roky je v mateřských školách více než 41 tisíc dětí.

Situace ve školství je „opožděným“ obrazem demografického vývoje. V minulých 10 letech (resp. školních letech) se postupně zvyšovaly nároky na kapacity mateřských škol až do maxima v roce 2015. V roce 2008 bylo ve školkách v kraji 33,2 tisíc dětí, v roce 2014 byla překročena hranice 41 tisíc dětí a v roce 2015 to bylo dosavadní maximum, a to 41,5 tisíc dětí (o 8,3 tisíc více, než v roce 2008). Počet dětí ve školkách v roce 2017 byla proti uvedenému maximu jen o 218 dětí nižší.

Počet žáků základních škol se s odstupem 10 let zvýšil o 13 tisíc.

Základní školy se až do roku 2010 potýkaly s poklesem počtu žáků (snížení na 85,0 tisíc žáků), následující roky byly roky zvyšování počtu až na 101,5 tisíc ve školním roce 2017/18. Meziročně počet žáků základních škol vzrostl o 2,6 tisíc a proti stavu před 10 lety byl vyšší o 13,2 tisíc.

Graf 2.20. Žáci mateřských, základních a středních škol v Jihomoravském kraji

Pramen: MŠMT

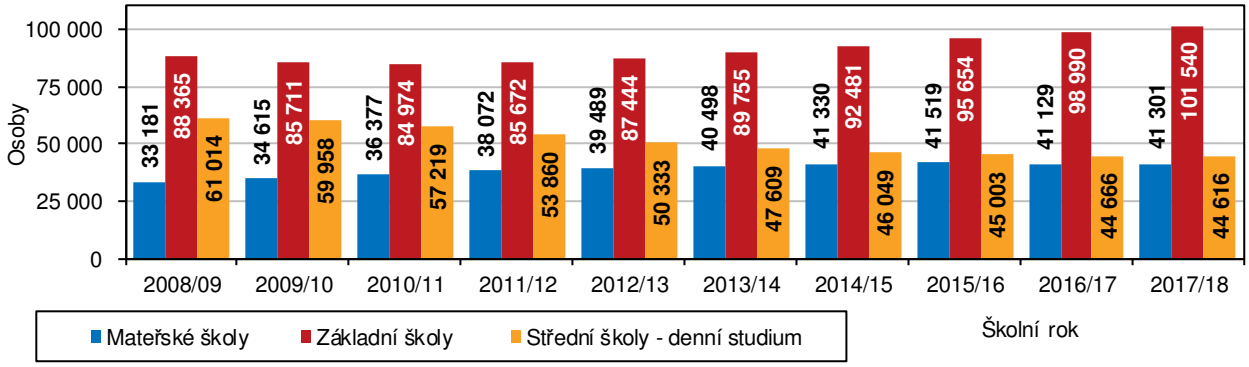

Naopak počet studentů středních škol se za 10 let snížil o 16 tisíc.

Jestliže se počet dětí ve školkách a počet žáků základních škol během 10 let zvýšil v součtu o 21,3 tisíc, pak situace na středních školách byla opačná – za 10 let se počet studentů snížil o 16,4 tisíc. Nástup slabých populačních ročníků do středních škol způsobil, že z výchozího stavu 61,0 tisíc žáků v roce 2008 se jejich počet postupně snížil až na 44,6 tisíc v roce 2017.

Graf 2.21. Studenti vysokých škol v Jihomoravském kraji

Pramen: MŠMT

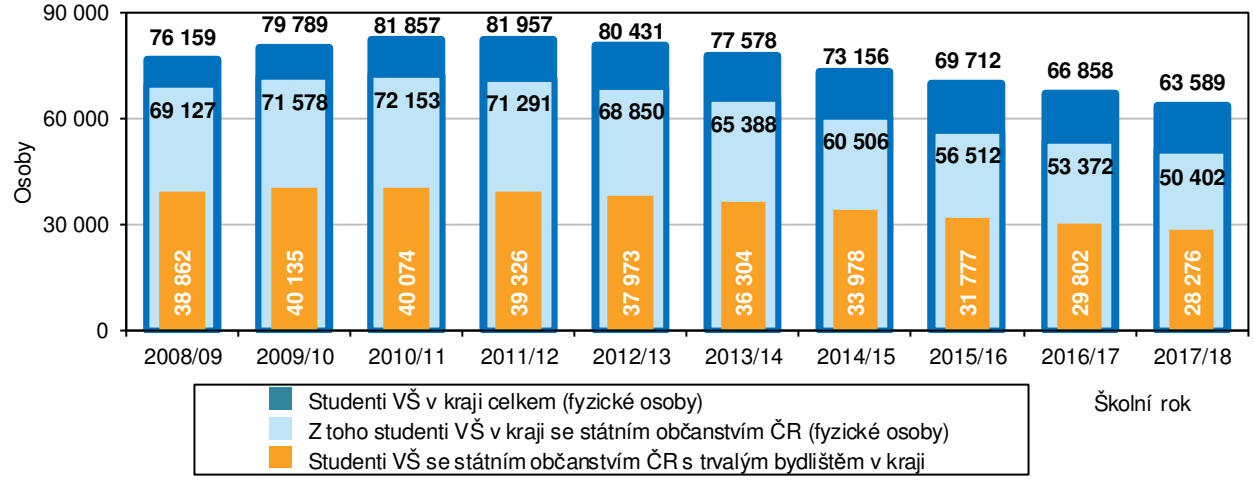

Pokles byl zaznamenán i u studentů vysokých škol, poklesl počet studujících vysoké školy v kraji i počet studentů VŠ s bydlištěm v kraji.

Obdobný vývoj jako ve středních školách probíhal i ve vysokém školství. V Jihomoravském kraji ještě v roce 2010 a 2011 studovalo na vysokých školách téměř 82 tisíc studentů. V kraji mělo trvalé bydliště 40 tisíc studentů vysokých škol. O 6 let později, tedy ve školním roce 2017/18, se počet studentů vysokých škol v kraji snížil o 18,4 tisíc na 63,6 tisíc. Zároveň téměř o 12 tisíc poklesl i počet vysokoškoláků s bydlištěm v kraji.

Jestliže klesá počet studentů, klesá i počet absolventů.

V roce 2011 (resp. ve školním roce 2011/12) byl zaznamenán i nejvyšší počet absolventů vysokých škol – studium dokončilo 9 772 vysokoškoláků se státním občanstvím ČR s bydlištěm v Jihomoravském kraji. V následujících letech se počet absolventů vysokých škol s bydlištěm v kraji postupně snižoval až na 7 581 v roce 2017.

Zdravotnictví

V kraji je více než 6 tisíc lékařů, polovina z nich pracuje v nemocnicích.

Údaje o zdravotnických zařízeních a počtech lékařů za rok 2017 nejsou dosud k dispozici, proto jsou uvedena stručná fakta roku předešlého. Ve zdravotnických zařízeních v Jihomoravském kraji v roce 2016 působilo 6 115 lékařů (počet přepočtený na plně zaměstnané), z toho 2 989 z nich (48,9 %) pracovalo v nemocnicích. Až do roku 2014 se počet lékařů v kraji každoročně zvyšoval až na dosavadní maximum, a to 6 316 lékařů. Skutečnost roku 2016 byla o 201 lékařů nižší.

Graf 2.22. Lékaři v Jihomoravském kraji (přepočtené osoby)

Pramen: ÚZIS

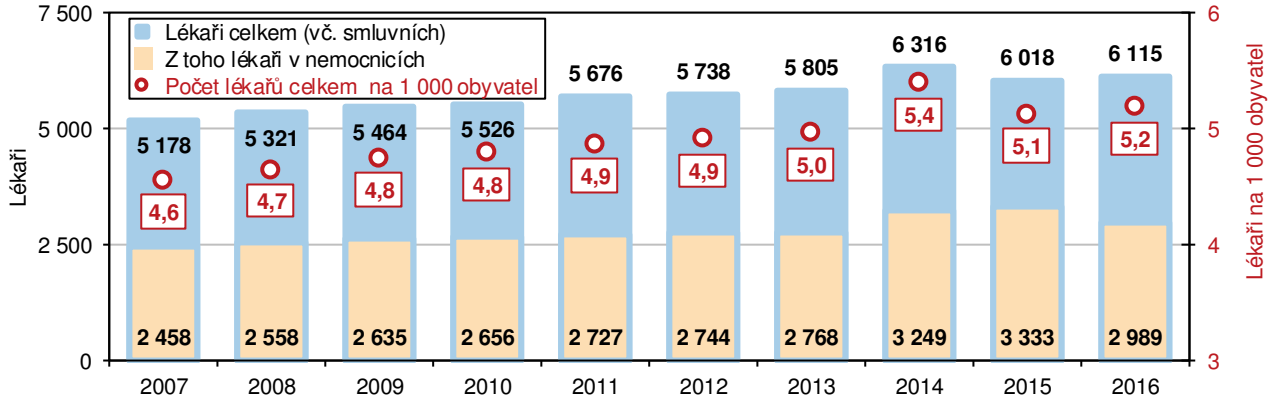

Počet lékařů v přepočtu na jednoho obyvatele je mezi kraji druhý nejvyšší.

Relativní ukazatel, počet lékařů na 1 000 obyvatel, dosáhl v roce 2014 maximální hodnoty 5,4, v roce 2016 se sice snížil na 5,2, přesto zůstal mezi kraji 2. nejvyšší po Hl. m. Praze. V rámci kraje však existují podstatné rozdíly. Zatímco v Brně-městě na 1 000 obyvatel připadá 9,7 lékařů, v okrese Brno-venkov je to jen 1,7 lékařů. Zdravotnickou péči v kraji zajišťovalo v roce 2016 i 12,9 tisíc přepočtených pracovníků, pracujících jako střední zdravotnický personál. Jejich počet se během 10 let výrazně neměnil, proti roku 2007 vzrostl pouze o 502 osob.

Zvýšil se počet lůžek v nemocnicích, pacient zde strávil v průměru 7 dní.

V Jihomoravském kraji bylo v roce 2016 v provozu 22 nemocnic, v nichž bylo k dispozici 7 395 lůžek. V nemocnicích bylo registrováno 266,3 tisíc hospitalizací pacientů, pacient strávil v nemocnici v průměru 7,4 dne. Z hodnot uvedených v grafu je patrné, že se přerušil sedmiletý pokles počtu lůžek meziročním zvýšením o 269 lůžek. Počet hospitalizovaných spíše kolísal. Nejvyšší počet hospitalizovaných byl zaznamenán v roce 2007, a to téměř 268 tisíc. Nejnižší počty v roce 2011 a 2015 (více než 257 tisíc). Do roku 2015 byl sledován počet hospitalizovaných pacientů, od roku 2016 je to počet hospitalizací.

Graf 2.23. Lůžka v nemocnicích v Jihomoravském kraji

Pramen: ÚZIS

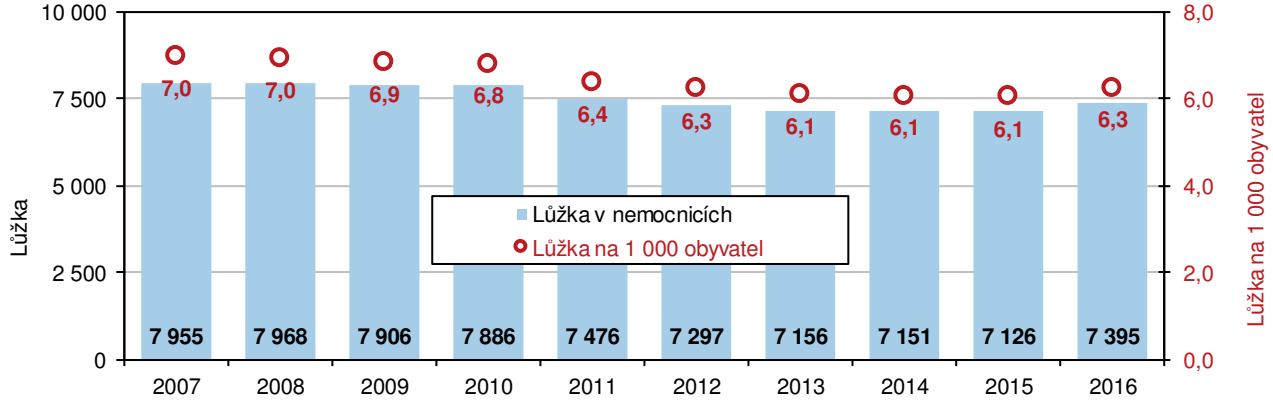

Od roku 2012 jsou údaje pracovní neschopnosti získávány z dat České správy sociálního zabezpečení.

Údaje statistiky dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc a úraz jsou od roku 2012 získávány zpracováním dat z administrativního zdroje Informačního systému České správy sociálního zabezpečení (IS ČSSZ). Statistika zachycuje veškerá onemocnění a úrazy, které zapříčinily alespoň jednodenní pracovní neschopnost u nemocensky pojištěných osob. Administrativní data IS ČSSZ jsou vykazována za všechny zaměstnance právnických i fyzických osob a samostatně za osoby samostatně výdělečně činné.

Graf 2.24. Vybrané ukazatele dočasné pracovní neschopnosti v Jihomoravském kraji

Pramen: ČSSZ

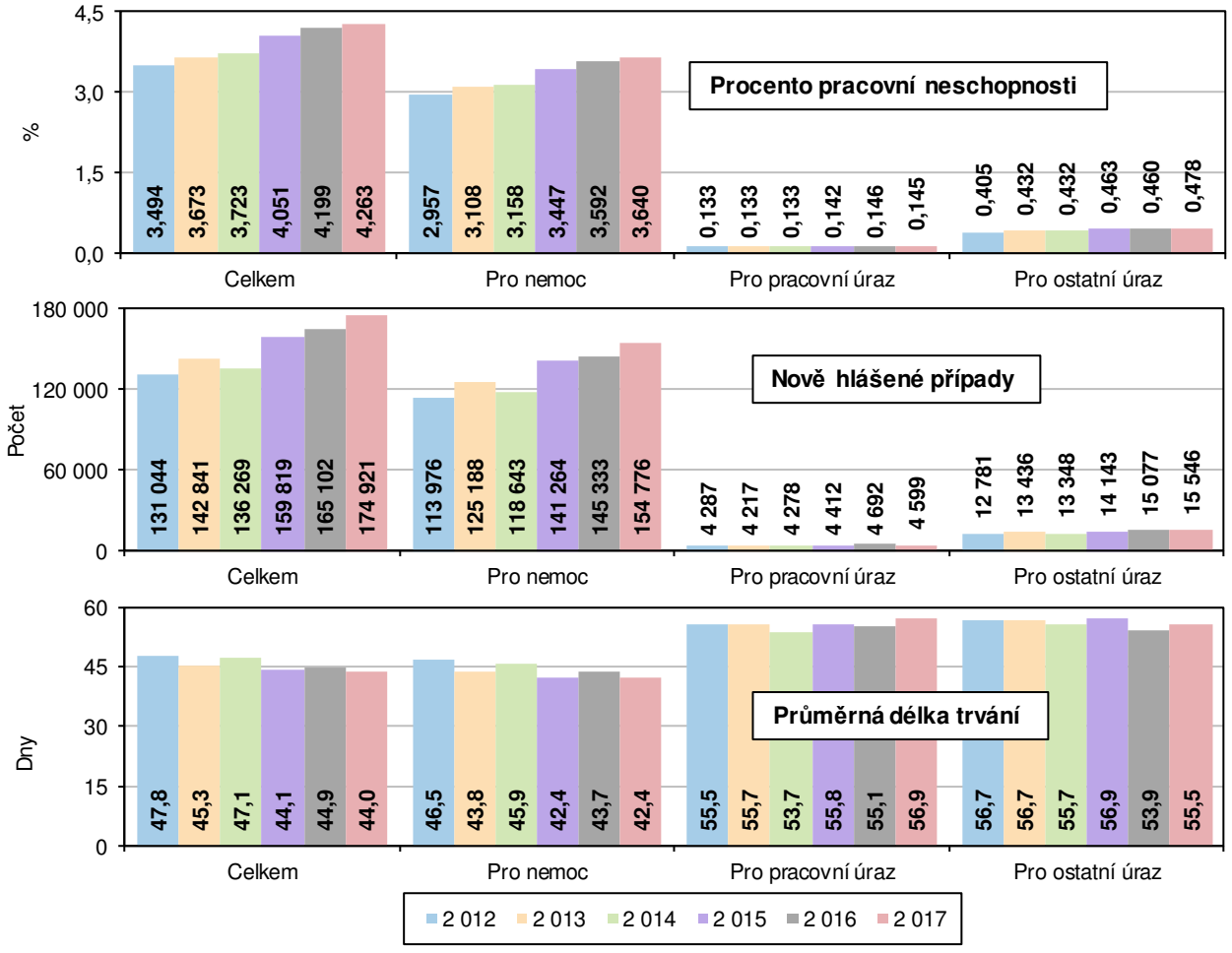

Přes opětovný nárůst procenta pracovní neschopnosti je krajská hodnota v porovnání s ostatními kraji 2. nejnižší

V roce 2017 bylo v kraji evidováno 494,5 tisíc nemocensky pojištěných osob (2. nejvyšší počet mezi kraji) a v pracovní neschopnosti strávili celkem 7,69 mil. dnů. Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti, které udává, kolik ze 100 pojištěnců je průměrně každý den v pracovní neschopnosti pro nemoc či úraz, se v Jihomoravském kraji meziročně zvýšilo z 4,199 % v roce 2016 na 4,263 % v roce 2017. I přes každoroční nárůst procenta dočasné pracovní neschopnosti je krajská hodnota v roce 2017 v porovnání s ostatními kraji 2. nejnižší.

Příčinou 88 % případů pracovní neschopnosti je nemoc.

Počet nově hlášených případů dočasné pracovní neschopnosti celkem v kraji vzrostl z 165,1 tisíc v roce 2016 na 174,9 tisíc v roce 2017 (o 9,8 tisíc, tj. o 5,9 %). Největší část nově hlášených případů tvoří případy dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc (154,8 tisíc, tj. 88,5 % z celku). Počet případů dočasné pracovní neschopnosti pro nemoc meziročně vzrostl o 9,4 tisíc, tj. o 6,5 %.

Průměrná doba trvání jednoho případu dočasné pracovní neschopnosti je 44 dnů.

V Jihomoravském kraji bylo v roce 2017 denně v průměru 21 078 práce neschopných osob (o 808 osob víc než v roce 2016), z toho 17 999 pro nemoc, 716 pro pracovní úraz a 2 362 pro ostatní úraz. Průměrná doba trvání jednoho případu dočasné pracovní neschopnosti v kalendářních dnech v kraji se v roce 2017 snížila o 0,9 dne na 44,0 dne, byla 6. nejdelší mezi kraji. Nejkratší dobu trvání každoročně mají případy pracovní neschopnosti pro nemoc, naopak nejdelší průměrnou dobu léčení mají v posledních 2 letech případy pracovní neschopnosti pro pracovní úraz.

Nemocenské pojištění

Dávky nemocenského pojištění dosáhly v průměru 2 633 Kč na jednoho obyvatele.

V roce 2017 byla v Jihomoravském kraji na dávkách nemocenského pojištění vyplacena částka 3,11 mld. Kč, na jednoho obyvatele kraje připadla částka 2 633 Kč. Celková výše i přepočtená hodnota vyplacených dávek byla mezi kraji 3. nejvyšší (po Praze a Moravskoslezském kraji). Největší díl z dávek nemocenského pojištění připadá na nemocenské (62,9 %), následuje částka na peněžitou podporu v mateřství (32,6 %). Podíly dávek na celku se v jednotlivých letech nijak výrazně neměnily.

Graf 2.25. Výdaje na dávky nemocenského pojištění v Jihomoravském kraji

Pramen: MPSV

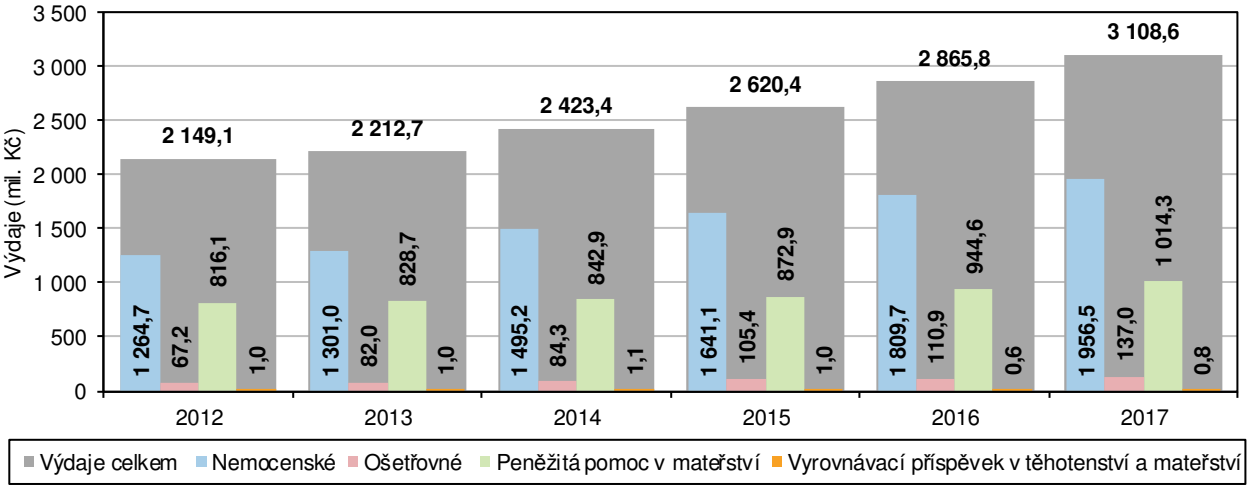

Objem vyplacených dávek se zvyšuje každoročně.

Hodnota vyplacených dávek v kraji se v posledních 6 letech zvyšovala každoročně. Proti roku 2016 se celková částka zvýšila o 242,8 mil. Kč (o 8,5 %). Z jednotlivých položek se v absolutním vyjádření nejvíce zvýšily dávky nemocenského – o 146,8 mil. Kč, tj. o 8,1 %, nejvyšší relativní nárůst byl zaznamenán u ošetřovného (o 23,5 %). Proti roku 2012, kdy byla zaznamenaná nejnižší hodnota dávek, se částka v roce 2017 zvýšila téměř o polovinu (o 959,5 mil. Kč, tj. o 44,6 %).

Státní sociální podpora

Více než 1 milion dávek státní sociální podpory představoval vyplacenou částku 3,9 mld. Kč.

Mezi dávky státní sociální podpory se řadí přídavek na dítě, příspěvek na bydlení, rodičovský příspěvek, porodné a pohřebné. K dávkám pěstounské péče mj. patří příspěvek na úhradu potřeb dítěte a odměna pěstouna. V roce 2017 bylo v Jihomoravském kraji vyplaceno 1,1 mil. dávek státní sociální podpory a pěstounské péče v celkové výši 3,88 mld. Kč. Na jednoho obyvatele v kraji tak v průměru připadla částka 3 290 Kč. Počet vyplacených dávek sice byl 3. nejvyšší mezi kraji (po Moravskoslezském a Ústeckém kraji), ovšem výše vyplacených dávek byla až 4. nejvyšší a přepočtená částka na jednoho obyvatele až 5. nejvyšší.

Graf 2.26. Počet dávek státní sociální podpory v Jihomoravském kraji

Pramen: MPSV

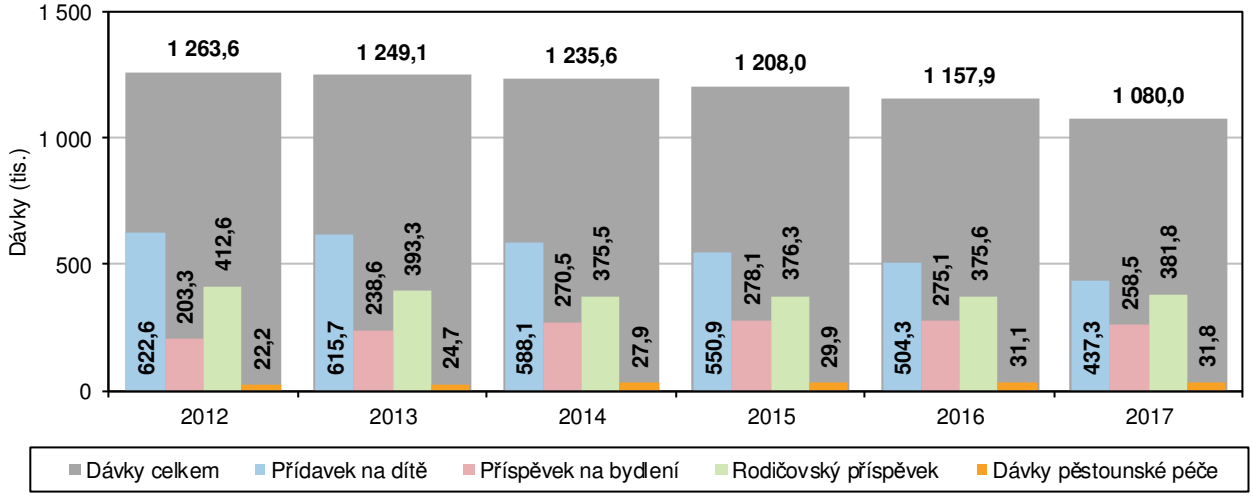

Počet dávek státní sociální podpory se snížil výrazněji než vyplacený objem dávek.

V počtu vyplacených dávek v jednotlivých letech tvořil největší část přídavek na dítě (40,5 % v roce 2017), v objemu vyplacených dávek největší částka vždy připadla na rodičovský příspěvek (68,7 %). Proti roku 2012 počet vyplacených dávek v roce 2017 poklesl o 183,6 tisíc (o 14,5 %), nejvyšší pokles byl zaznamenán u přídavku na dítě (o 185,2 tisíc), vzrostl pouze počet příspěvků na bydlení (o 55,2 tisíc). Výše vyplacených dávek celkem za 5 let poklesla o 70,4 mil. Kč (o 1,8 %). Na jedné straně byl pokles rodičovského příspěvku (o 154,5 mil. Kč), na druhé straně nárůst částky příspěvku na bydlení (o 307,0 mil. Kč). V relativním vyjádření však nejvýrazněji vzrostly dávky na pěstounskou péči (o 138,0 %).

Graf 2.27. Výdaje na dávky státní sociální podpory v Jihomoravském kraji

Pramen: MPSV

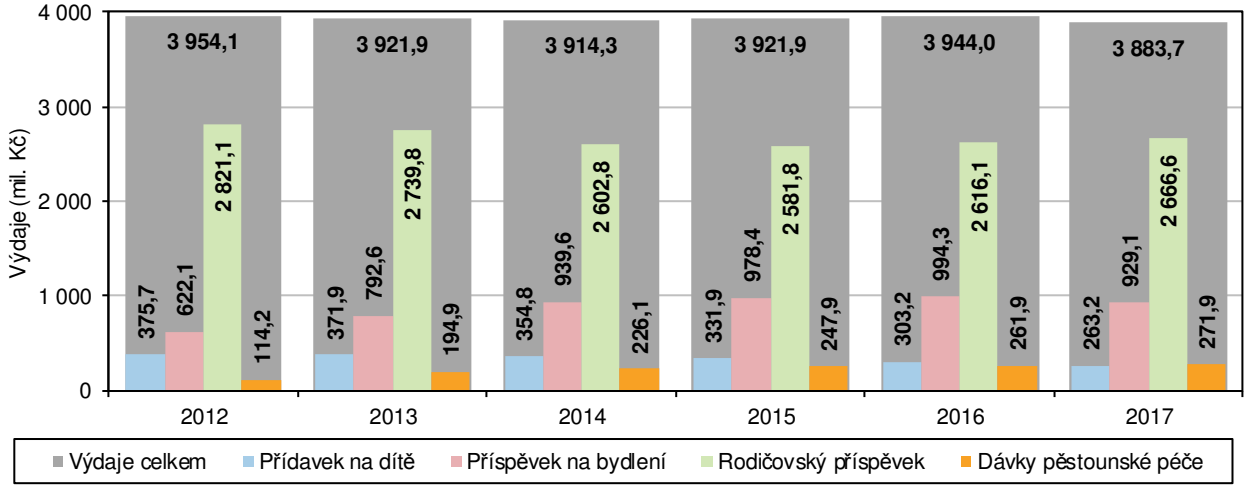

Zařízení sociálních služeb

K pobytovým zařízením sociálních služeb patří především domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem a domovy pro osoby se zdravotním postižením.

Zákon o sociálních službách (108/2006 Sb.) definuje 20 druhů zařízení poskytující sociální služby. Mezi ně se řadí i domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem a domovy pro osoby se zdravotním postižením. Domovy pro seniory jsou určeny zpravidla pro osoby ve věku 65 a více let, mající sníženou soběstačnost především z důvodu věku, jejichž situace vyžaduje pravidelnou pomoc jiné fyzické osoby. Domovy se zvláštním režimem jsou určeny pro osoby se sníženou soběstačností z důvodu chronického duševního onemocnění - stařecká, Alzheimerova a ostatní typy demencí – vyžadující komplexní péči.

V zařízeních poskytujících sociální služby bylo na konci roku 2017 k dispozici celkem 8 573 míst.

V Jihomoravském kraji bylo v roce 2017 v zařízeních sociálních služeb poskytováno 331 služeb, nejčetnější pobytovou službou byly domovy pro seniory a domovy se zvláštním režimem. V zařízeních poskytujících sociální služby bylo k dispozici celkem 8 573 míst, z tohoto počtu bylo 2 740 míst v domovech pro seniory, 3 282 míst v domovech se zvláštním režimem a 1 142 míst v domovech pro osoby se zdravotním postižením.

Graf 2.28. Lůžka ve vybraných pobytových zařízeních sociálních služeb v Jihomoravském kraji

Pramen: MPSV

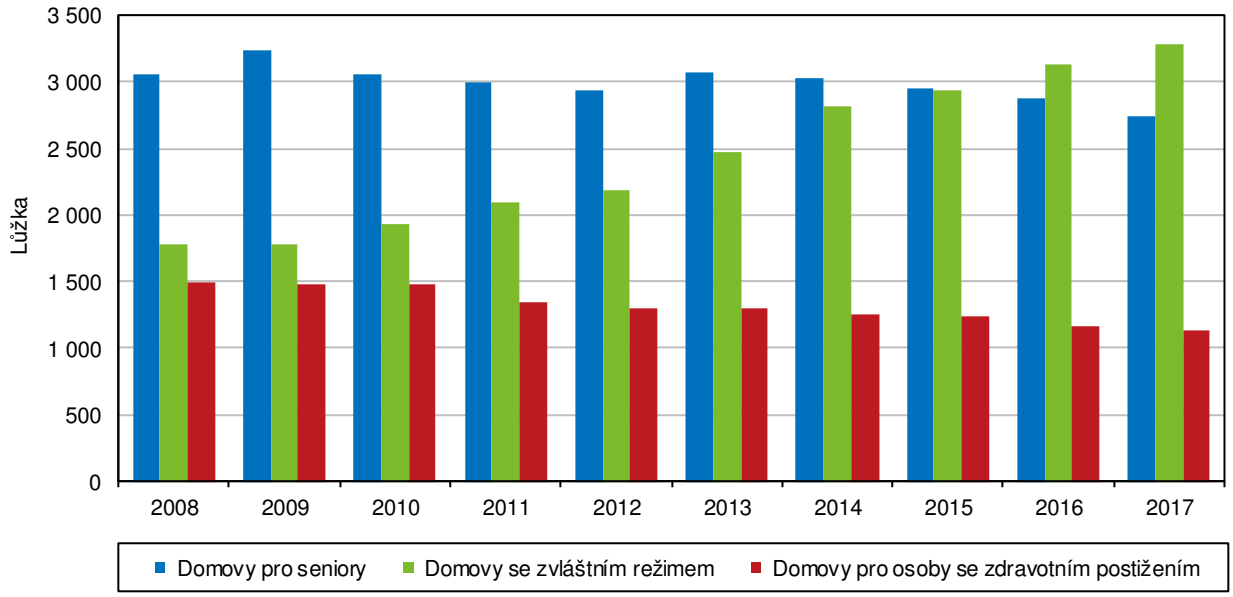

Kapacita zařízení vybraných pobytových sociálních služeb se během 10 let zvýšila o 836 míst.

Celková kapacita zařízení vybraných pobytových sociálních služeb se od roku 2008 v Jihomoravském kraji zvýšila o 836 míst. Nárůst byl zaznamenán u počtu míst v domovech se zvláštním režimem, počet míst byl v roce 2017 o 1 508 vyšší. Počet míst v domovech pro osoby se zdravotním postižením se v průběhu 10 let snížil o 353 míst a v domovech pro seniory poklesl o 319 míst, ve změnách kapacit však není zohledněna možná změna určení poskytované sociální služby.

Změnám v kapacitách zařízení odpovídaly i změny v počtu klientů zařízení.

Vývoji počtu míst odpovídal i vývoj počtu klientů dané sociální služby (údaje k 31. 12. 2017). V domovech pro seniory bylo ke konci roku 2017 v Jihomoravském kraji 2 669 klientů, tento počet byl proti konci roku 2008 o 294 osob nižší. Obdobou byl počet osob v domovech se zdravotním postižením – na konci roku 2017 zde bylo 1 123 klientů, což bylo o 251 méně než na konci roku 2008. Ovšem počet klientů domovů se zvláštním režimem byl proti roku 2008 o 1 476 osob vyšší a dosáhl počtu 3 178 osob.

Stávající kapacity zařízení poskytujících pobytové sociální služby jsou nedostačující, svědčí o tom množství neuspokojených žádostí o umístění.

Očekávané navyšování počtu osob v seniorském věku v blízké budoucnosti bude klást zvýšené požadavky na sociální služby. Služby, které ale i v současnosti svými kapacitami nestačí pokrýt vznesené požadavky. Na konci roku 2017 bylo v kraji 7,2 tisíc neuspokojených žadatelů o umístění do domova pro seniory a 4,2 tisíc žadatelů o umístění do domova se zvláštním režimem. Mezikrajské srovnání v roce 2017 Jihomoravskému kraji přináší nelichotivé prvenství v počtu neuspokojených žádostí o umístění do domova se zvláštním režimem, resp. 3. místo v pořadí v počtu neuspokojených žádostí o umístění do domova pro seniory.

Důchodci, důchody

Starobní důchod v kraji na konci roku 2017 pobíralo 267 tisíc osob.

Starobní důchod včetně souběhu s vdovským/vdoveckým důchodem (bez poměrného starobního důchodu) na konci roku 2017 v kraji pobíralo 266,6 tisíc osob (z toho 164,2 tisíc žen). Proti roku 2012 vzrostl počet příjemců starobního důchodu o 7,2 tisíc, tj. o 2,8 %. Výrazněji vzrostl počet mužů, a to o 6,0 tisíc (o 6,2 %), počet žen se mezi příjemci důchodu zvýšil o 1,2 tisíc, tj. o 0,7 %.

Graf 2.29. Příjemci důchodů (bez poměrných) vč. souběhu podle pohlaví v Jihomoravském kraji

Pramen: ČSSZ

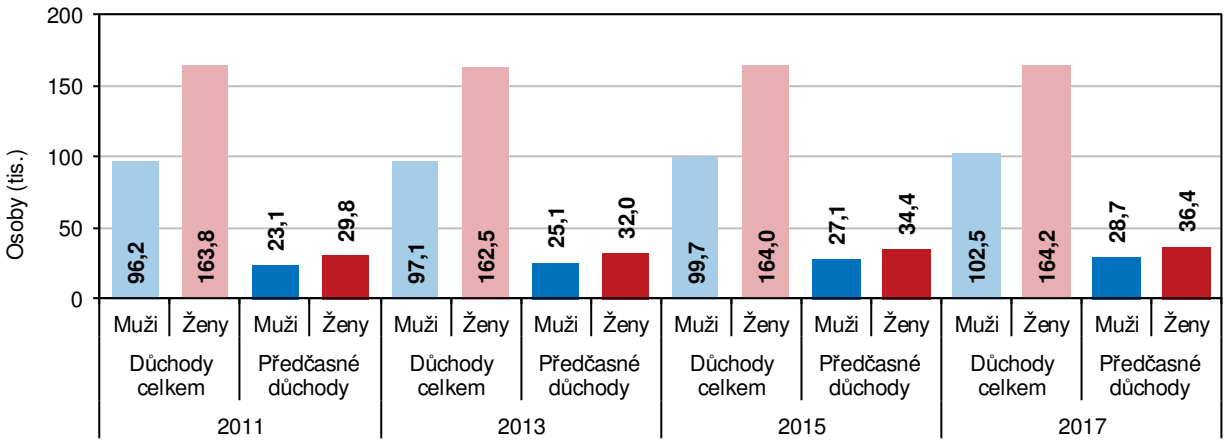

Bylo mezi nimi i 65 tisíc příjemců předčasného důchodu.

Mezi příjemci starobního důchodu (vč. souběhu) bylo v roce 2017 také 65,1 tisíc příjemců předčasného důchodu (28,7 tisíc mužů a 36,4 tisíc žen). Tento počet byl proti roku 2012 téměř o pětinu vyšší (o 10,0 tisíc, tj. o 18,2 %). I když počet žen mezi příjemci předčasného starobního důchodu vzrostl v absolutním vyjádření výrazněji (o 5,5 tisíc, tj. o 17,7 %), relativní nárůst byl vyšší u mužů (o 18,8 %, tj. o 4,5 tisíc).

Graf 2.30. Podíl příjemců předčasného starobního důchodu (vč. souběhu) v kraji

Pramen: ČSSZ

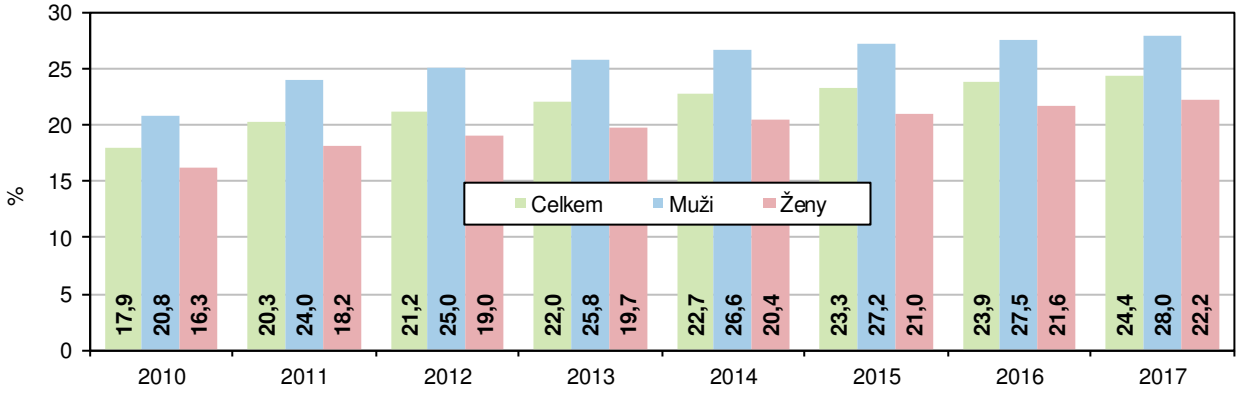

Příjemci předčasného starobního důchodu v okresech v prosinci 2017

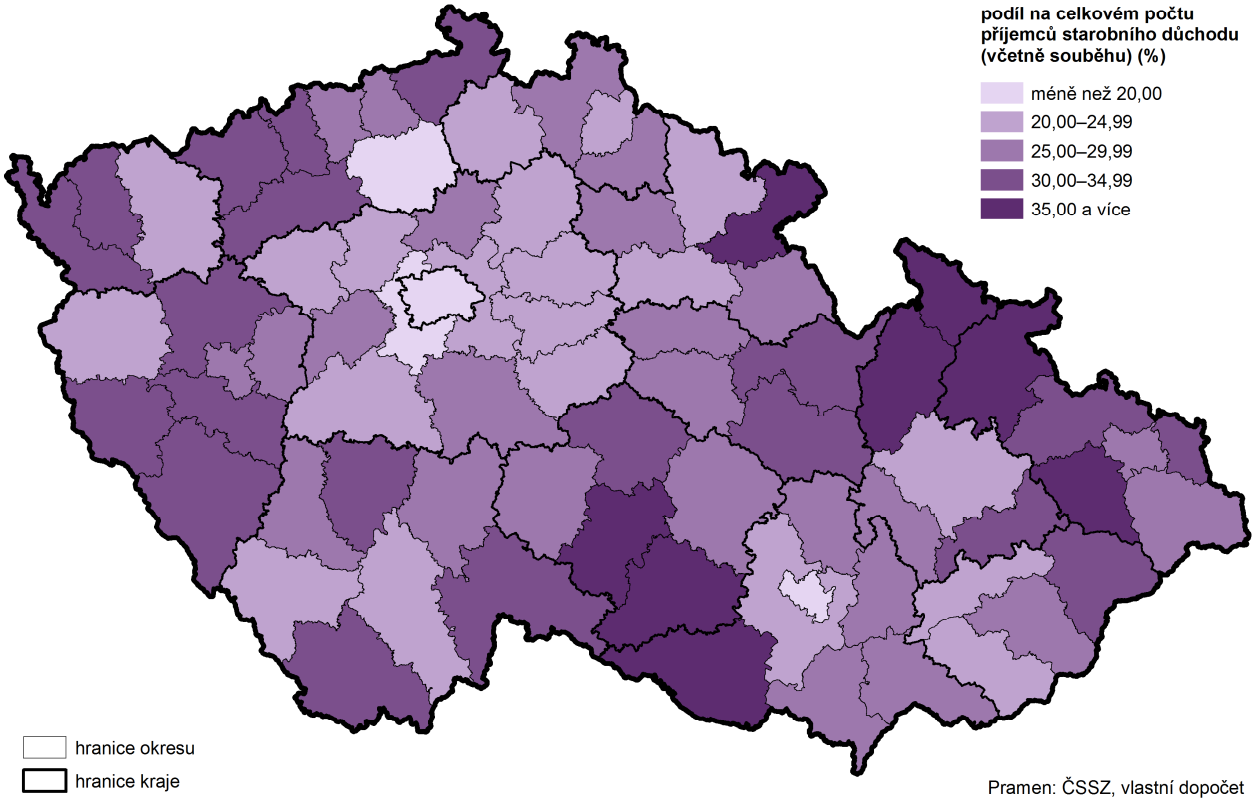

Pramen: ČSSZ, vlastní dopočet

Vyšší podíl příjemců předčasného důchodu je mezi muži.

Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na celkovém počtu příjemců starobního důchodu v roce 2017 dosáhl 24,4 % a proti roku 2012 vzrostl o 3,2 procentních bodů. U mužů v kraji byl na konci roku 2017 podíl předčasných důchodů výrazně vyšší (28,0 % proti 22,2 % u žen). V porovnání s rokem 2012 bylo však zvýšení vyšší u žen, a to o 3,2 procentních bodů (u mužů nárůst o 3,0 bodů).

Graf 2.31. Průměrný měsíční starobní důchod sólo (bez souběhu) v Jihomoravském kraji

Pramen: ČSSZ

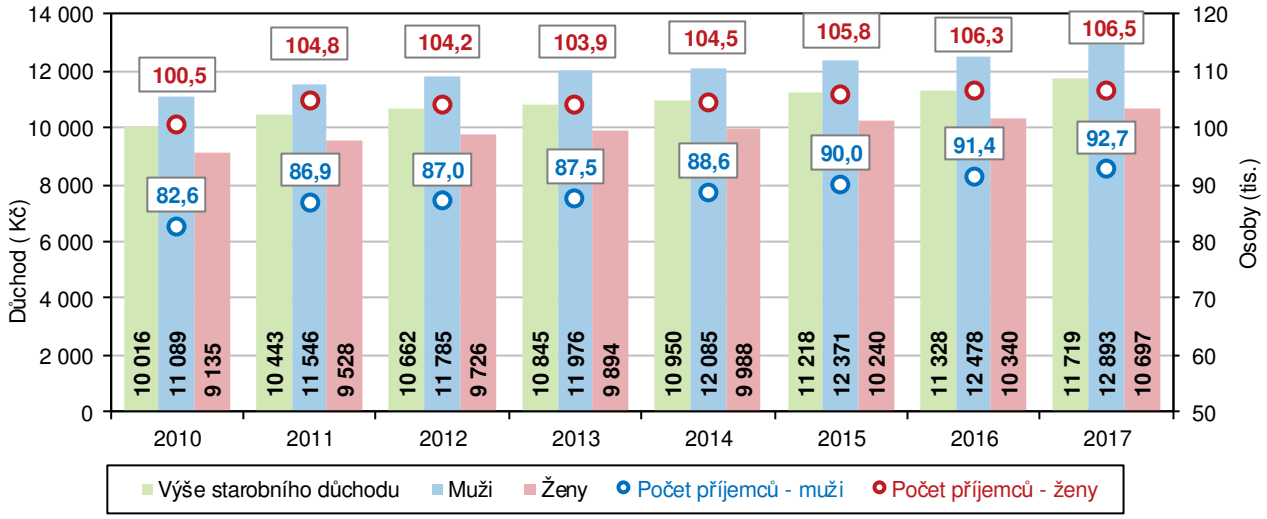

Samostatný starobní důchod pobíralo 199 tisíc osob.

Z celkového počtu příjemců starobního důchodu bylo v roce 2017 v kraji 199,2 tisíc příjemců starobního důchodu sólo (bez souběhu s vdovským či vdoveckým důchodem, bez poměrného starobního důchodu). Meziročně se jejich počet zvýšil o 1 373 osob. Mezi příjemci starobního důchodu převažují ženy, v roce 2017 jich

v kraji bylo 106,5 tisíc (meziroční zvýšení o 166 žen), mužů bylo 92,7 tisíc mužů (meziroční nárůst o 1 207 mužů).

Starobní důchod vyplácený v kraji je ve srovnání s ostatními kraji jen průměrný, resp. 7. nejvyšší.

Průměrný starobní důchod (bez souběhu s vdovským/vdoveckým důchodem, bez poměrného starobního důchodu) v Jihomoravském kraji na konci roku 2017 činil 11 719 Kč, byl proti průměru ČR nižší o 147 Kč a ve srovnání s ostatními kraji byl 7. nejvyšší (spolu s Královéhradeckým krajem). Starobní „sólo“ důchod mužů v kraji dosáhl v prosinci 2017 částky 12 893 Kč a o 2 196 Kč převyšoval důchod žen (10 697 Kč). Rozdíl v důchodech mužů a žen se zvyšuje každoročně, ještě v roce 2010 rozdíl činil „jen“ 1 954 Kč.

V kraji jsou nejvyšší důchody v Brně a nejnižší na Znojemsku.

V rámci kraje jsou dlouhodobě nejvyšší starobní důchody vypláceny v Brně-městě (v roce 2017 v průměru 12 140 Kč). Nejnižší částky, a to také dlouhodobě, jsou vypláceny starobním důchodcům v okrese Znojmo (10 934 Kč). Tato skutečnost souvisí i s podílem příjemců předčasného starobního důchodu, neboť nejvyšší podíl příjemců předčasného důchodu v roce 2017 byl zjištěn právě v okrese Znojmo (39,0 %) a nejnižší v Brně-městě (17,5 %).

Výše průměrného důchodu se vzdaluje od mediánu mezd.

Výši průměrného starobního důchodu sólo (bez souběhu) lze posuzovat i ve vztahu k mediánu průměrné mzdy v kraji. V letech 2012 a 2013 průměrný důchod tvořil 49,7 % mediánu průměrného výdělku, v roce 2016 45,9 % a v roce 2017 již jen 44,1 %.

Kriminalita, dopravní nehody, požáry

Pokles počtu registrovaných trestných činů.

Do celkového počtu registrovaných trestných činů jsou zahrnuty i trestné činy spáchané na železnici a trestné činy zjištěné na letištích. Přes tyto skutečnosti se počet trestných činů v Jihomoravském kraji v posledních letech každoročně snižuje. V roce 2017 bylo registrováno 20 086 trestných činů, meziročně počet trestných činů poklesl o 1 513, tj. o 7,0 %.

Graf 2.32. Registrované trestné činy v Jihomoravském kraji

Pramen: Policejní prezidium ČR

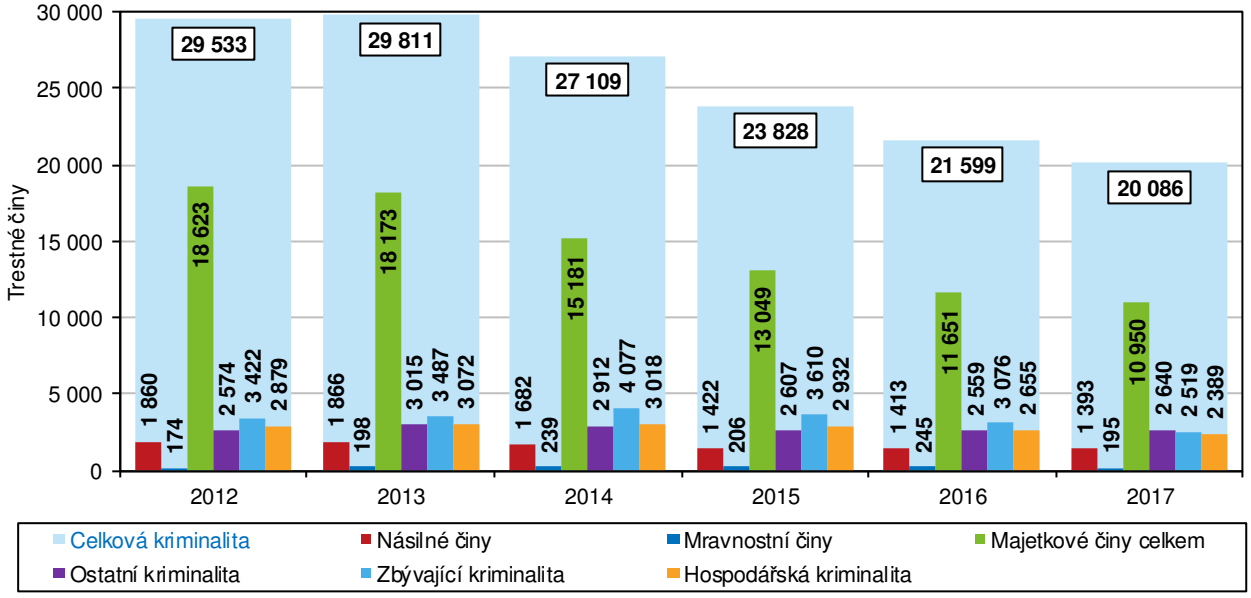

Přepočet registrovaných trestných činů na jednoho obyvatele …

Počet registrovaných trestných činů v kraji v roce 2017 byl ve srovnání s ostatními kraji 4. nejvyšší a tvořil, stejně jako v roce 2016, 9,9 % z celkového počtu trestných činů v ČR. Nejvyšší počet registrovaných trestných činů byl evidován v Hl. m. Praze

… byl ve srovnání s ostatními kraji až 6. nejvyšší.

(50 726), nejméně v Karlovarském kraji (5 084). V relativním vyjádření byla nejvyšší kriminalita také v Praze (39,3 trestných činů na 1 tisíc obyvatel), přepočet v Jihomoravském kraji ve výši 17,0 ‰ byl mezi kraji 6. nejvyšší, nejnižší kriminalita v této formě vyjádření byla v Kraji Vysočina (10,7 ‰).

Převaha obecných trestných činů.

Z hlediska klasifikace trestných činů patřila většina registrovaných trestných činů mezi obecné trestné činy (násilné, mravnostní, majetkové trestné činy a ostatní kriminalita) – v roce 2017 tvořily 75,6 % z celkového počtu zjištěných trestných činů. Hospodářské činy tvořily 11,9 % z celku a na tzv. „zbývající“ kriminalitu připadlo 12,5 % trestných činů.

Graf 2.33. Vybrané trestné činy v Jihomoravském kraji

Pramen: Policejní prezidium ČR

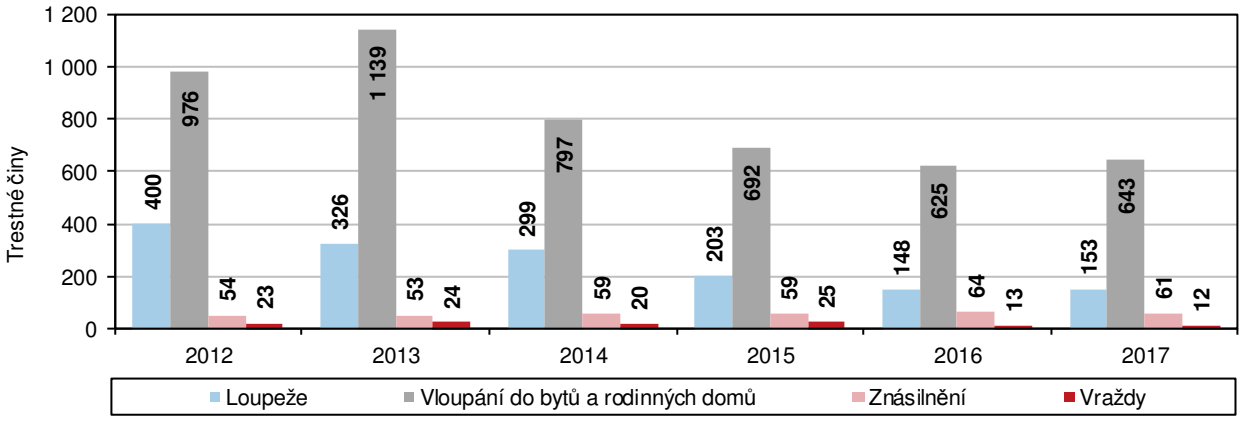

Trestné činy páchají i mladiství a nezletilí. Téměř čtvrtinu trestných činů mají na svědomí recidivisté.

Z celkového počtu registrovaných trestných činů v kraji bylo 103 činů spácháno nezletilými (osoby ve věku do 14 let) a 218 trestných činů spáchali mladiství (osoby ve věku 15 až 17 let). Téměř čtvrtinu registrovaných trestných činů spáchaly opakovaně trestané osoby (4 686 činů, tj. 23,3 % z krajského úhrnu). Celkem 1 196 činů bylo spácháno pod vlivem návykových látek. Z celkového počtu registrovaných trestných činů v roce 2017 bylo 8 598 objasněno, dodatečně bylo objasněno 1 403 trestných činů (dodatečně objasněné skutky jsou ty, u nichž bylo trestní stíhání zahájeno již v předešlém roce či předešlých letech).

Nejvyšší kriminalita je v Brně, nejnižší na Blanensku.

Z okresů Jihomoravského kraje bylo nejvíce trestných činů v roce 2017 zjištěno v Brně-městě (10 809) a nejméně v okrese Vyškov (824). V přepočtu na 1 000 obyvatel byla nejvyšší kriminalita také v Brně (28,6 trestných činů na 1 000 obyvatel), nejnižší úroveň kriminality v tomto vyjádření ale byla zjištěna v okrese Blansko (8,9 trestných činů na 1 000 obyvatel). Je však třeba uvést, že meziroční pokles počtu zjištěných trestných činů byl zaznamenán ve všech okresech kraje s výjimkou okresu Brno-venkov.

Nárůst počtu dopravních nehod i zvýšení objemu způsobených škod.

S provozem dopravních prostředků, který v kraji probíhá na 4,5 tisíc kilometrů silnic a dálnic, je spojena i negativní stránka, a tou je nehodovost. Na silnicích Jihomoravského kraje došlo v roce 2017 k 7 587 dopravním nehodám. O život při nich přišlo 59 osob, 240 osob bylo těžce a 2 262 osob lehce zraněno. Hmotná škoda dosáhla částky 473 mil. Kč. V roce 2009, kdy došlo ke změně pravidel pro ohlášení dopravní nehody, bylo nahlášeno 3 642 dopravních nehod. Již v roce následujícím se ale jejich počet zvýšil o 55,1 %. V dalších letech přes každoroční zvýšení počtu nehod již nebyly změny tak výrazné, až na rok 2017. Počet 7 587 dopravních nehod v kraji byl meziročně o 493 nehod vyšší (o 7,0 %). Způsobené škody činily 473,1 mil. Kč a proti roku 2016 vzrostly o 38,6 mil. Kč (o 8,9 %).

Graf 2.34. Dopravní nehody a způsobená škoda při nehodách v Jihomoravském kraji

Pramen: Policejní prezidium ČR

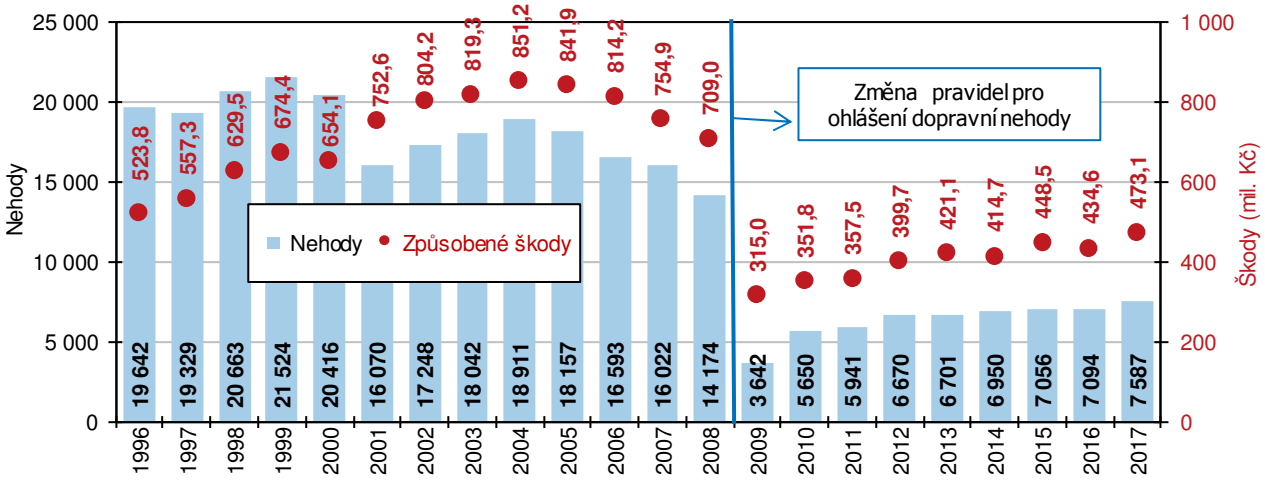

Průměrná škoda způsobená dopravní nehodou přesahuje 62 tisíc Kč.

Rozdílný způsob povinnosti ohlašování dopravních nehod se projevil i v průměrné hodnotě škody způsobené dopravní nehodou. Do roku 2008 se průměr škod způsobených dopravní nehodou pohyboval v rozmezí 30 až 50 tisíc Kč. V roce 2009 průměrná způsobená škoda jedné dopravní nehody výrazně vzrostla, a to až na částku přesahující 86 tisíc Kč. V letech 2010 až 2017 se pohybovala v rozmezí 59,7 tis. Kč (rok 2014) až 63,6 tis. Kč (rok 2015), v roce 2017 průměrná způsobená škoda dosáhla 62,4 tis. Kč.

Při dopravních nehodách v kraji v roce 2017 zemřelo 59 osob.

Pokud by byl měřítkem nehodovosti počet usmrcených při dopravních nehodách (osoby, které zemřely na následky dopravní nehody do 30 dnů), pak nejpříznivějším rokem v novodobé historii Jihomoravského kraje byl rok 2016 - 49 usmrcených byl počtem o 118 nižší oproti roku 1996. V roce 1996 bylo zaznamenáno maximum zemřelých při nehodách v Jihomoravském kraji, tento rok je zároveň počátečním rokem, od něhož jsou k dispozici časové řady s ukazateli nehodovosti za Jihomoravský kraj v současném správním uspořádání. V roce 2017 při nehodách zemřelo 59 osob, tedy o 10 více než v roce předchozím. Počet 240 těžce zraněných byl o 64 nižší a počet 2 662 lehce zraněných meziročně vzrostl o 90.

Graf 2.35. Škody na zdraví při dopravních nehodách v Jihomoravském kraji

Pramen: Policejní prezidium ČR

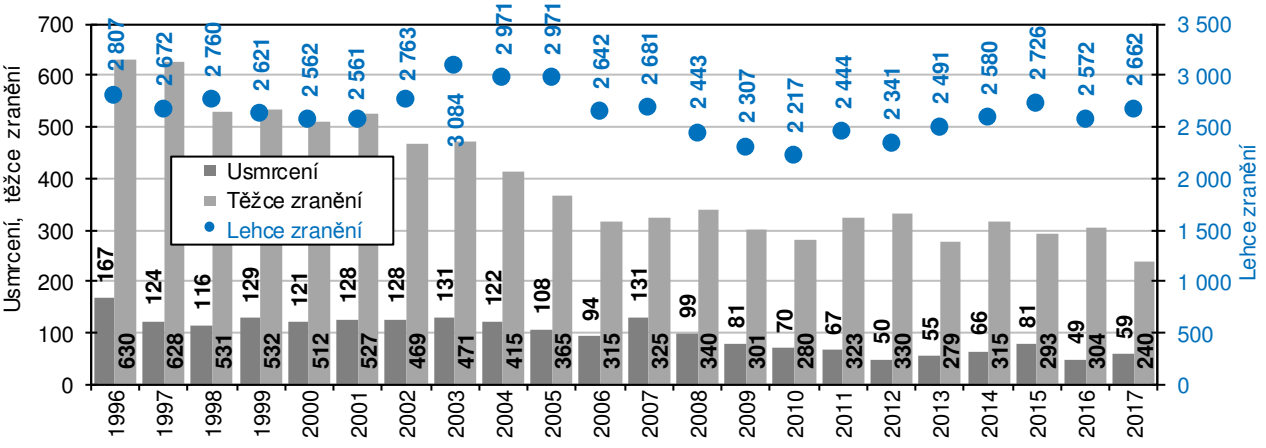

Počet zemřelých při dopravních nehodách …

Počet dopravních nehod v Jihomoravském kraji byl v roce 2017 ve srovnání s ostatními kraji 5. nejvyšší, počet zemřelých byl 2. nejvyšší. Nejvíce nehod bylo v Praze, nejméně v Karlovarském kraji, nejnižší počet usmrcených byl také

… byl mezi kraji 2. nejvyšší po Středočeském kraji.

v Karlovarském kraji, naopak nejvyšší počet usmrcených byl ve Středočeském kraji. Přepočteme-li počet usmrcených na 1 tisíc hlášených nehod, pak nehody s nejtragičtějšími následky byly v roce 2017 v Plzeňském kraji – na 1 tisíc hlášených nehod připadlo 14,8 usmrcených. Naproti tomu v Praze připadlo na 1 tisíc nehod „pouze“ 0,7 usmrcených (v Jihomoravském kraji 7,8 usmrcených na 1 tisíc nehod, což byla mezi kraji 3. nejvyšší hodnota).

Každý 14. řidič v kraji se již dopustil přestupku či trestného činu započítávaného do bodového hodnocení řidiče.

Celkem 407 dopravních nehod v kraji spáchali řidiči pod vlivem alkoholu (5,4 % z počtu nehod). Počet nehod zaviněných alkoholem byl od roku 2009 nejnižší, nejvyšší byl zaznamenán v letech 2012 a 2014, shodně 479 nehod. Obecními úřady obcí s rozšířenou působností (ORP) v Jihomoravském kraji bylo k 31. 12. 2017 v registru řidičů evidováno 52 706 řidičů, kteří se dopustili přestupku či trestného činu započítávaného do bodového hodnocení řidiče. Počet „bodovaných“ řidičů tvoří 7,1 % všech registrovaných řidičů (cca každý 14. řidič). Situace se však proti roku 2012 zlepšila, neboť tehdy 66 052 řidičů s „trestnými“ body tvořilo 9,2 % z celkového počtu řidičů (přibližně každý 11. řidič).

Graf 2.36. Počet požárů a přímá škoda připadající na jeden požár v Jihomoravském kraji

Pramen: Hasičský záchranný sbor ČR

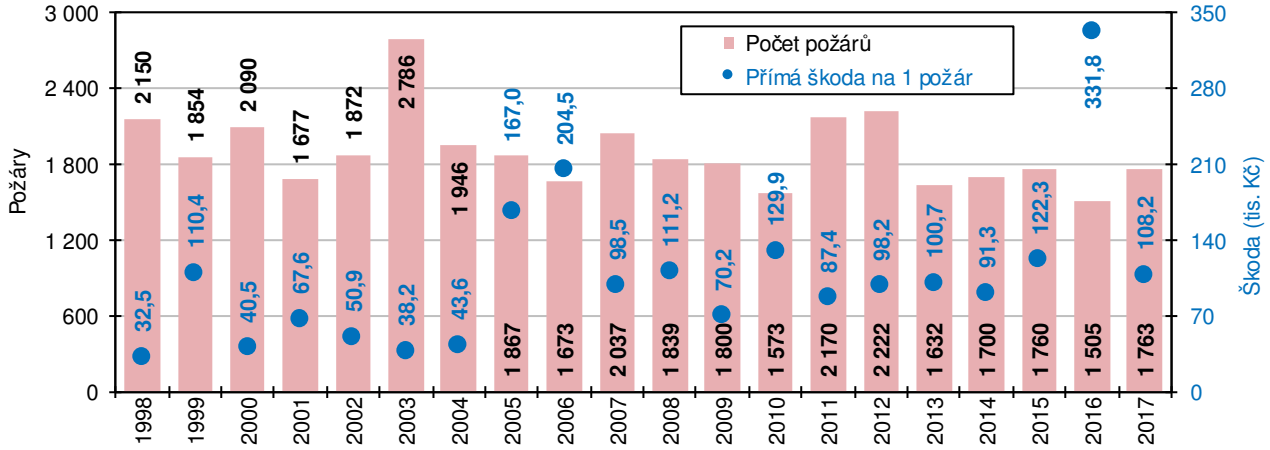

Hasiči v kraji v roce 2017 likvidovali více než 1 700 požárů.

V roce 2017 bylo na území Jihomoravského kraje likvidováno 1 763 požárů, jejich počet meziročně vzrostl o 258 případů. V roce 2016 byl ale evidovaný počet z uplynulých 20 let nejnižší. Počet požárů v roce 2017 byl o 140 případů nižší, než je 20letý průměr počtu požárů (1 903). K nejvyššímu počtu požárů v kraji během 20 let došlo v roce 2003 (2 786 požárů).

Graf 2.37. Přímé škody a uchráněné hodnoty při požárech v Jihomoravském kraji

Pramen: Hasičský záchranný sbor ČR

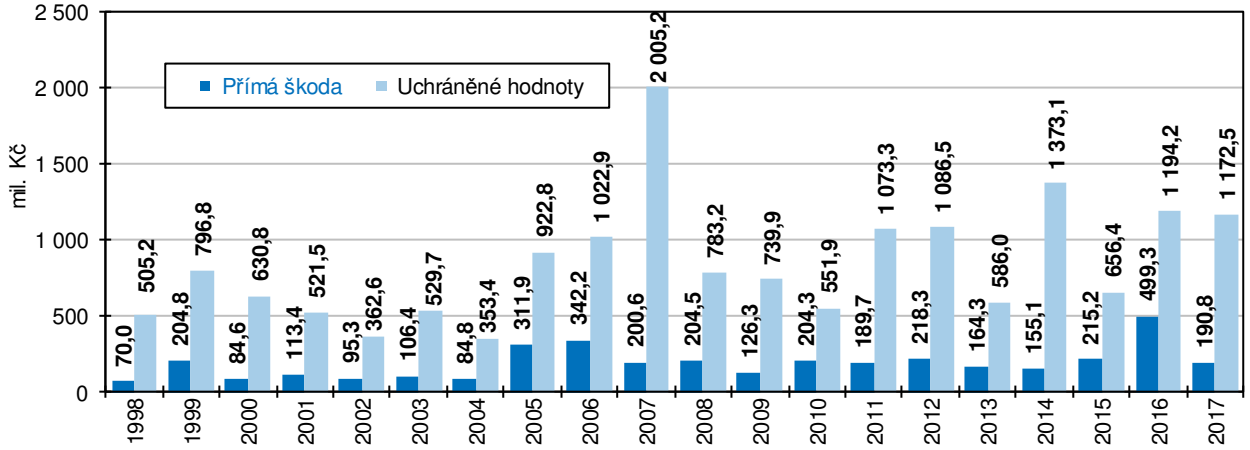

Při požárech byla způsobena škoda ve výši 191 mil Kč.

Počet požárů sice vzrostl, ovšem přímá škoda způsobená požáry v roce 2017 ve výši 190,8 mil. Kč proti předešlému roku poklesla téměř o dvě třetiny (pokles o 308,5 mil. Kč, tj. o 61,8 %). Rok 2016 byl ovšem výší přímé škody výjimečný, neboť částka 499,3 mil. Kč byla v minulých letech nejvyšší. Jedním požárem byla v roce 2017 v průměru způsobena škoda ve výši 108,2 tisíc Kč. K nejničivějším požárům v kraji v roce 2017 patřil požár se škodou 16 mil. Kč a dva požáry, u nichž škoda dosáhla 8 mil. Kč.

Uchráněn byl majetek, jehož hodnota přesahovala jednu miliardu Kč.

Hodnota majetku uchráněného před požáry v kraji v roce 2017 dosáhla částky 1,17 mld. Kč a představovala šestinásobek hodnoty přímých škod. Z tohoto pohledu nejúspěšnějším rokem byl rok 2007, kdy sice byla způsobena přímá škoda ve výši přesahující 200 mil. Kč, uchráněné hodnoty však dosahovaly desetinásobku.

Za 20 let při požárech v kraji zemřelo 316 osob.

Při požárech vznikají nejen škody na majetku, ale i škody na zdraví. V roce 2017 při požárech v kraji zemřelo 14 osob a dalších 135 osob bylo zraněno. Za 20 let při požárech v Jihomoravském kraji zahynulo celkem 316 osob a zraněno bylo v součtu 2 399 osob. Nejtragičtějším rokem ve sledovaném období byl rok 2004, kdy při požárech zemřelo 27 osob, z pohledu počtu zraněných rok 2016 se 160 zraněnými.

Graf 2.38. Škody na zdraví při požárech v Jihomoravském kraji

Pramen: Hasičský záchranný sbor ČR

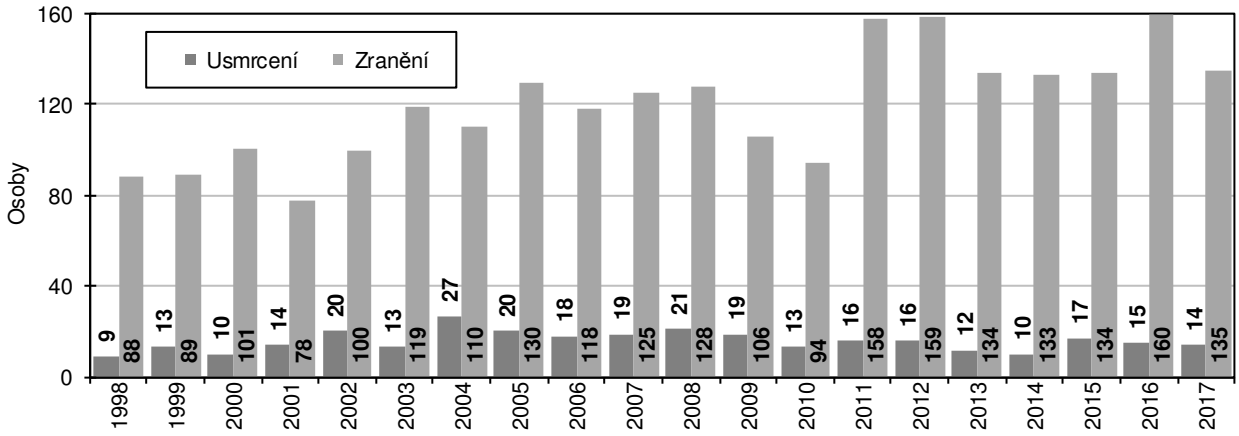

Počet požárů, přepočtený na 10 tisíc obyvatel, byl v mezikrajském srovnání 6. nejnižší. Počet usmrcených v přepočtu na jeden tisíc požárů byl 3. nejvyšší.

Počet požárů v Jihomoravském kraji v roce 2017 byl ve srovnání s ostatními kraji 4. nejvyšší. Nejvíce požárů bylo zaznamenáno ve Středočeském kraji (2 404), nejméně v Karlovarském kraji (639 požárů). V přepočtu v Jihomoravském kraji připadlo na 10 000 obyvatel 14,9 požárů, což byla mezi kraji 6. nejnižší hodnota. Méně příznivé pro Jihomoravský kraj bylo porovnání škod na zdraví. Počet zemřelých při požárech v kraji byl 2. nejvyšší, nelichotivé prvenství připadlo Středočeskému, kde při požárech zemřelo 16 lidí. Počet zraněných při požárech byl mezi kraji 3. nejvyšší (po Středočeském a Moravskoslezském kraji). Přepočteme-li počet usmrcených na 1 tisíc požárů, pak požáry s nejtragičtějšími následky byly v roce 2017 v Libereckém kraji – na 1 tisíc požárů připadlo 11,4 usmrcených. Naproti tomu v Pardubickém kraji se požáry obešly bez lidských obětí. V Jihomoravském kraji 7,9 usmrcených na 1 000 požárů představovalo 3. nejvyšší hodnotu.

3. Ekonomický vývoj

Makroekonomický rámec

Výsledky regionální makroekonomické statistiky za rok 2017 budou až v závěru roku 2018.

V oblasti regionální makroekonomické statistiky je hodnocen vývoj do roku 2016, přitom za rok 2016 jsou zatím k dispozici předběžné výsledky. Definitivní údaje za rok 2016 a předběžné výsledky roku 2017 za kraje budou zveřejněny na počátku roku 2019.

Význam období let 2008 až 2011.

Z pohledu vývoje makroekonomických ukazatelů byly v Jihomoravském kraji významné roky 2008 až 2011. Rok 2008 byl ještě rokem růstovým a předkrizovým, rok 2009 byl rokem propadu, v roce 2010 se příznivý vývoj regionálních makroekonomických ukazatelů obnovil a v roce 2011 bylo dosaženo předkrizové úrovně.

Graf 3.1. Hrubý domácí produkt v Jihomoravském kraji (běžné ceny)

Zdroj: ČSÚ

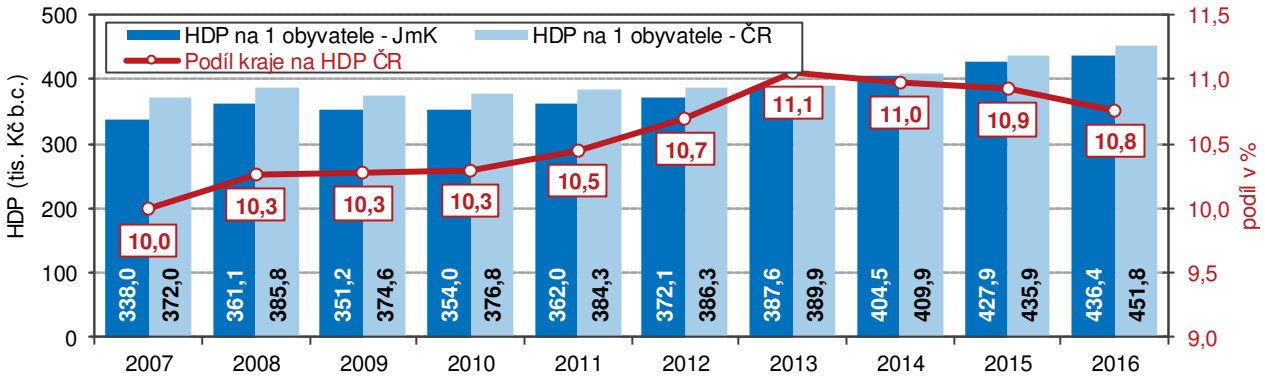

Objem HDP na 1 obyvatele v roce 2011 přesáhl hodnoty roku 2008 a meziroční zvýšení bylo zaznamenáno i v letech 2012 až 2016.

V Jihomoravském kraji dosáhl v roce 2016 regionální hrubý domácí produkt (HDP) hodnoty 513,7 mld. Kč běžných cen, což v přepočtu představovalo 436,4 tisíc Kč na jednoho obyvatele. I když se jedná o vyjádření HDP v běžných cenách, lze uvést porovnání s předešlými lety (nominální růst, pokles) – meziročně hodnota HDP vzrostla o 11,5 mld. Kč (o 2,3 %). Z grafu 3.1 je patrné, že přepočtená hodnota HDP na jednoho obyvatele se v roce 2008 zvýšila na 361,1 tisíc Kč. Po poklesu v roce 2009 následoval opět postupný růst, v roce 2011 byla překonána i tzv. „předkrizová“ hodnota a meziroční zvýšení bylo zaznamenáno i v letech 2012 až 2016. Hodnota HDP na obyvatele byla v roce 2016 mezi kraji 2. nejvyšší.

Graf 3.2. Vývoj regionálního HDP ve stálých cenách (předchozí rok = 100)

Zdroj: ČSÚ

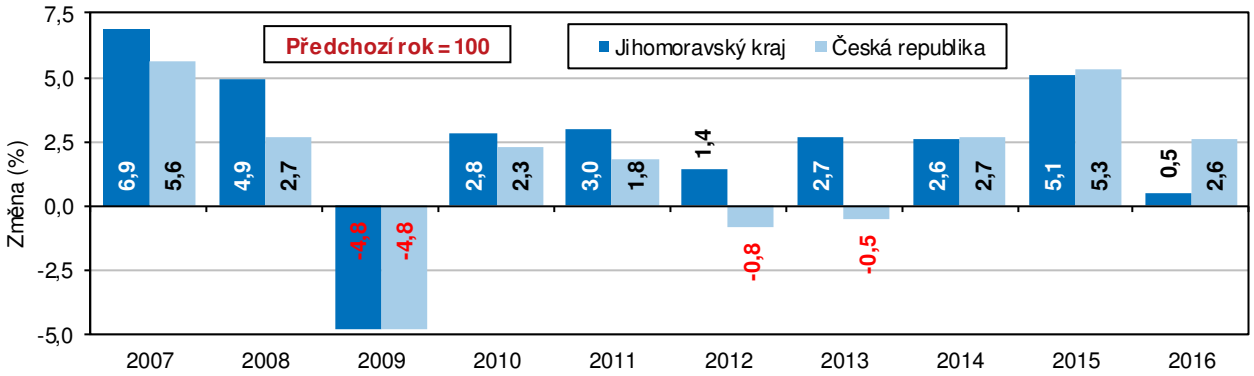

Krajský podíl na republikovém HDP …

Krajská hodnota HDP na obyvatele je dlouhodobě pod průměrem ČR (průměr ČR je ovlivněn výší makroekonomických ukazatelů v Hl. m. Praze). V roce 2007 činila jen 90,9 % průměru ČR, k hodnotě ČR se kraj přiblížil nejvíce v roce 2013 (99,4 %).

… od roku 2013 klesal.

Právě v těchto letech se Jihomoravský kraj podílel nejnižším (10,0 %), resp. nejvyšším (11,1 %) dílem na republikové hodnotě HDP. Od roku 2014 ale podíl kraje na republikovém HDP meziročně klesal, v roce 2016 činil 10,8 % (mezi kraji byl podíl 3. nejvyšší).

Shody a odlišnosti krajského a republikového vývoje HDP.

Směr vývoje HDP ve srovnatelných cenách (reálný růst, pokles) v Jihomoravském kraji byl do roku 2011 shodný jako vývoj v rámci České republiky. Vedle růstu v jednotlivých letech byl v roce 2009 shodně zaznamenán meziroční pokles objemu HDP (o 4,8 %). Odlišným vývojem objemu HDP se vyznačovaly roky 2012 a 2013. V ČR došlo k meziročnímu poklesu objemu HDP (o 0,8, resp. o 0,5 %), v kraji byl zaznamenán meziroční nárůst (o 1,4 %, resp. o 2,7 %). Krajský růst HDP ale v letech 2014 až 2016, na rozdíl od let 2007 až 2011, byl pod hodnotou republikového růstu.

Graf 3.3. Vývoj regionálního HDP ve stálých cenách (rok 2000 = 100)

Zdroj: ČSÚ

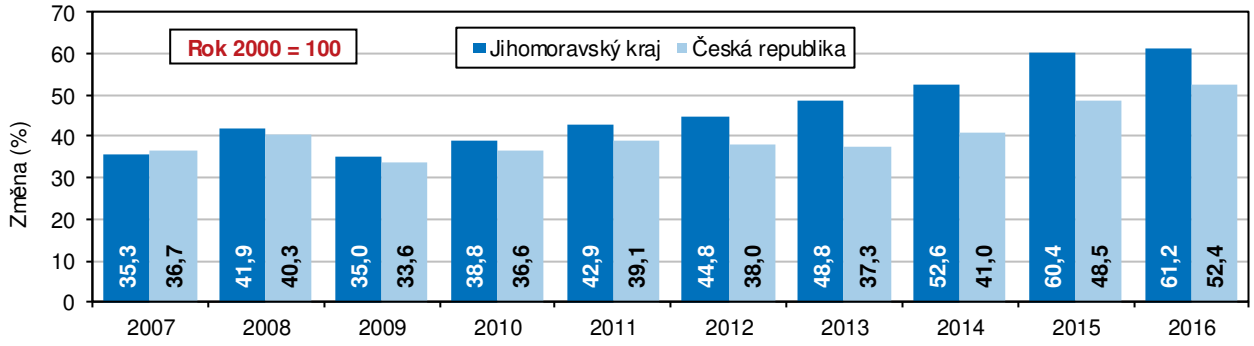

Regionální hrubý domácí produkt v krajích v letech 2012 až 2016

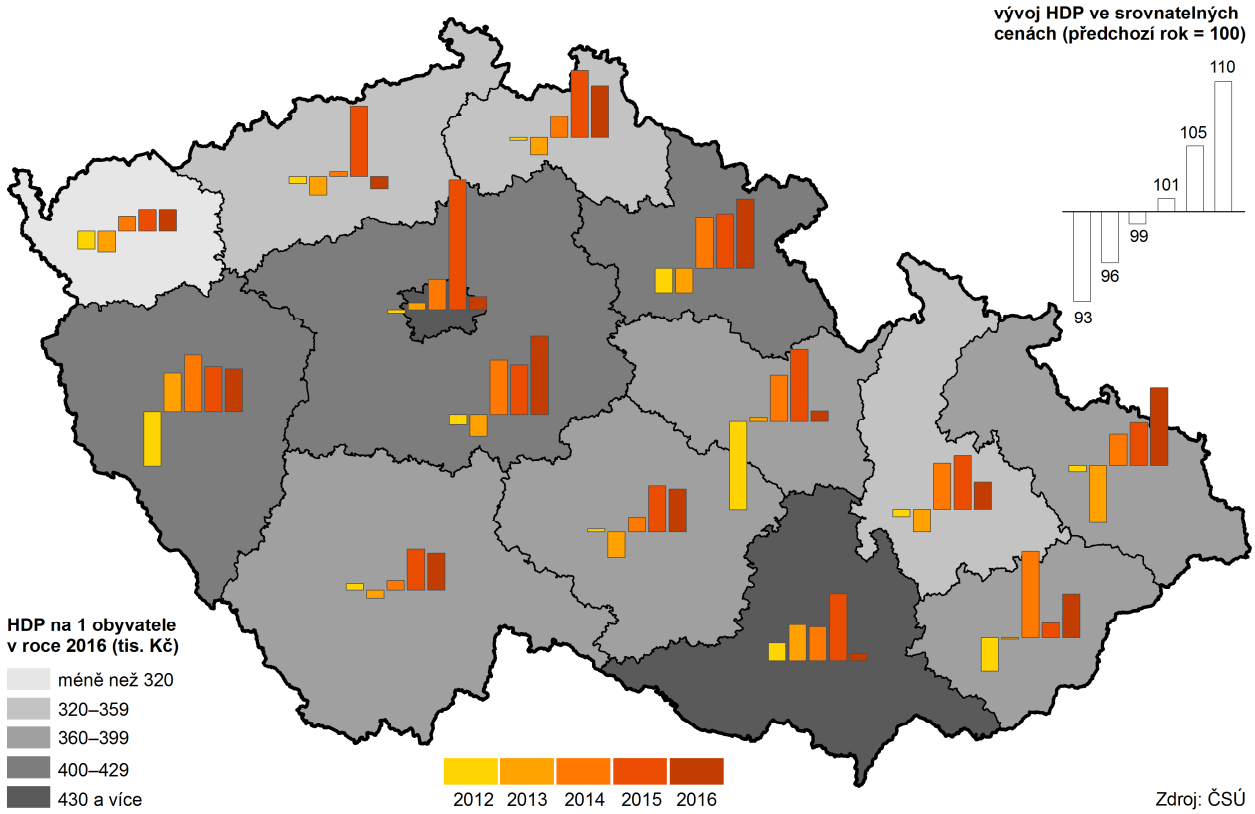

Pouze v Jihomoravském kraji rostl objem HDP v pěti letech za sebou.

Z porovnání vývoje regionálního HDP v krajích v letech 2012 až 2016 vyplývá, že meziroční zvýšení HDP v roce 2016 bylo zaznamenáno ve všech krajích ČR s výjimkou Ústeckého kraje. Nárůst v Jihomoravském kraji v roce 2016 byl mezi kraji nejnižší, na druhé straně ale pouze v Jihomoravském kraji byl zaznamenán meziroční nárůst HDP ve všech 5 letech uvedeného období.

Od roku 2008 je krajský nárůst HDP vyjádřený ve stálých cenách roku 2000 ve srovnání s vývojem v ČR vždy vyšší.

Objem HDP v kraji v roce 2008 byl proti roku 2000 o 41,9 % vyšší. Až rok 2011 znamenal překročení této hranice (nárůst o 42,9 %). V rámci ČR v roce 2008 zvýšení dosáhlo 40,3 %, tento stav byl překonán až v roce 2014. Nárůst HDP vyjádřený ve stálých cenách roku 2000 byl v kraji ještě v roce 2007 ve srovnání s vývojem v ČR nižší, v letech 2008 až 2016 však byl republikový průměr vždy převýšen.

Graf 3.4. Hrubá přidaná hodnota v Jihomoravském kraji (běžné ceny)

Zdroj: ČSÚ

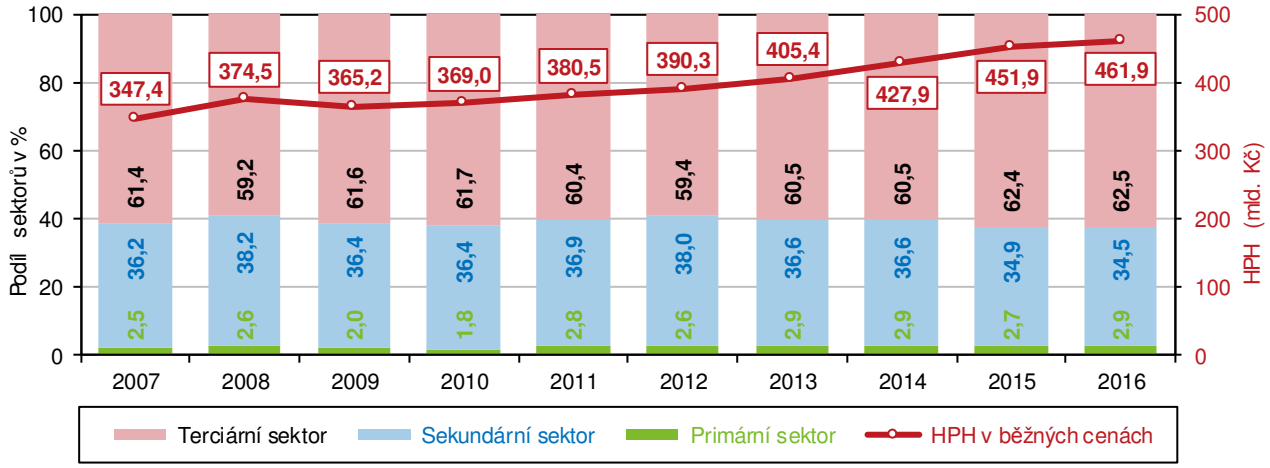

Objem regionální hrubé přidané hodnoty v roce 2016 dosáhl částky 462 mld. Kč.

Vývoj regionálního HDP úzce souvisí s vývojem regionální hrubé přidané hodnoty (HPH), která je jeho součástí. Regionální HPH představuje rozdíl mezi celkovou produkcí a mezispotřebou jednotlivých odvětví daného regionu. Jelikož se vyjadřuje v běžných cenách, je její vývoj ovlivněn i cenovými vlivy. Objem regionální HPH se každoročně zvyšoval, nárůst se vlivem globální recese přerušil v kraji pouze v roce 2009. Podle předběžných výsledků hrubá přidaná hodnota v Jihomoravském kraji dosáhla v roce 2016 objemu 461,9 mld. Kč běžných cen.

Graf 3.5. Odvětvová struktura hrubé přidané hodnoty v Jihomoravském kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ

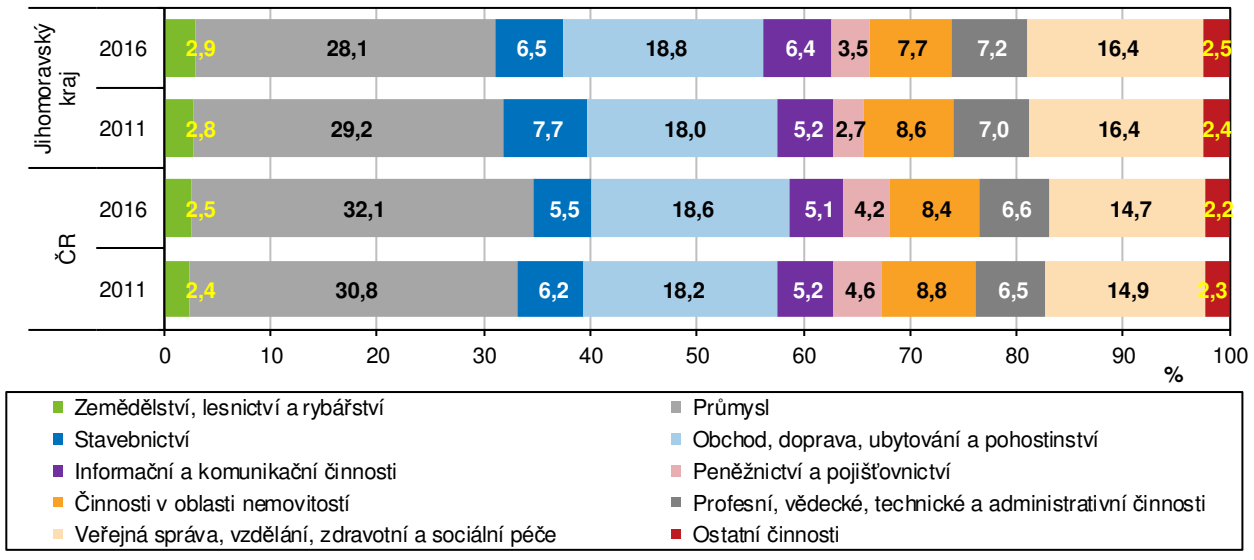

Podílu sektorů na tvorbě HPH dominuje sektor služeb, primární sektor posílil na úkor sekundárního sektoru.

Ve skladbě HPH podle sektorů z dlouhodobého hlediska dochází ke zvyšování podílu sektoru služeb na úkor snižování podílu zemědělství a průmyslu. Primární sektor (zemědělství, lesnictví a rybářství) měl ve sledovaném desetiletí nejnižší zastoupení v roce 2010 (1,8 %), v letech 2013, 2014 a 2016 však podíl zemědělských odvětví posílil až na 2,9 %. Podíl sekundárního sektoru (zahrnuje dobývání nerostných surovin, průmysl celkem a stavebnictví) v roce 2016 činil 34,5 %, proti roku 2010 poklesl o 1,9 bodu. Do terciárního sektoru patří oblast služeb, obchod, ubytování, stravování, doprava, podnikatelská činnost, veřejná správa, vzdělávání, zdravotnictví atd. Na HPH v roce 2016 se podílel hodnotou 62,5 %, což bylo proti roku 2010 o 0,8 bodu více.

Změny v krajské struktuře HPH se zčásti odlišují od republikových změn. Nejvýrazněji se liší změny zastoupení průmyslu.

Trend změn v krajské struktuře HPH v roce 2016 proti roku 2011 byl s republikovými změnami podobný jen v 5 z 10 uvedených odvětví (zvýšení podílu zemědělství, obchodu, dopravy, ubytování a pohostinství a profesní, vědecké, technické a administrativní činnosti, pokles podílu stavebnictví a činnosti v oblasti nemovitostí). Nejvýraznějším rozdílem byla změna role průmyslu – v kraji podíl na HPH poklesl o 1,1 bodu, v ČR naopak vzrostl o 1,3 bodu. Celkově pak podíl terciárního sektoru v kraji vzrostl o 2,1 bodu, naproti tomu v ČR se snížil (z 60,6 % na 59,9 %, tj. o 0,7 bodu).

Dva roky růstu objemu tvorby hrubého fixního kapitálu, přepočet na obyvatele však zaostává za průměrem ČR.

Investiční aktivita vyjádřená prostřednictvím tvorby hrubého fixního kapitálu (THFK) v Jihomoravském kraji mírně poklesla v roce 2012 (meziročně o 3,5 mld. Kč) a výrazněji v roce 2013 (o 15,4 mld. Kč). Objem THFK se v roce 2014 i v roce 2015 meziročně zvýšil, v roce 2015 dosáhl 123,0 mld. Kč (běžné ceny). Krajský objem THFK v přepočtu na jednoho obyvatele do roku 2008 převyšoval republikový průměr a v letech 2009 až 2012 byl jen nepatrně nižší. Ovšem v roce 2013 činil objem THFK na jednoho obyvatele v kraji jen 86,0 % republikového průměru (rozdíl 13,7 tis. Kč). Podobně v roce 2015 - krajská hodnota ve výši 104,8 tis. Kč THFK na obyvatele za průměrem ČR zaostávala o 10,6 tis. Kč a činila 90,8 % průměru ČR.

Graf 3.6. Tvorba hrubého fixního kapitálu v Jihomoravském kraji (běžné ceny)

Zdroj: ČSÚ

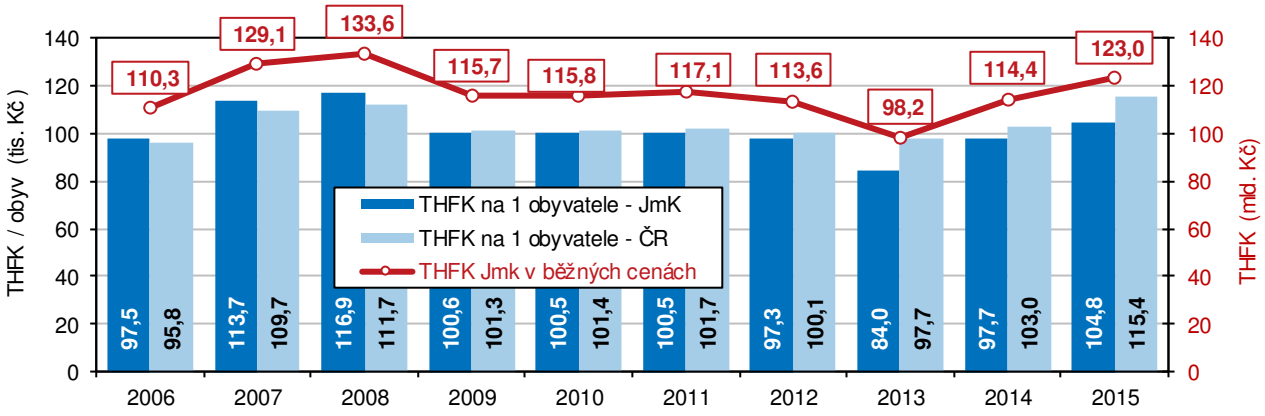

V letech 2013 až 2015 míra investic v kraji zaostávala za republikovým průměrem.

Do roku 2012 pro Jihomoravský kraj vyznívalo příznivě srovnání míry investic vyjádřené v procentech jako podíl úhrnu THFK na úhrnu HDP (oba ukazatele v běžných cenách). Do tohoto roku míra investic v kraji převyšovala republikový průměr. Maxima v kraji dosáhla v roce 2007 (33,6 %), od roku 2008 se, stejně jako republiková míra investic, postupně snižovala až do roku 2013. V roce 2013 míra investic v kraji činila pouze 21,7 %, meziročně poklesla o 4,5 bodu a proti republikovému průměru byla nižší o 3,4 bodu. V roce 2014 i v roce 2015 v kraji míra investic překročila hranici 24 %, ale zaostávala za úrovní ČR.

Graf 3.7. Míra investic v Jihomoravském kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ

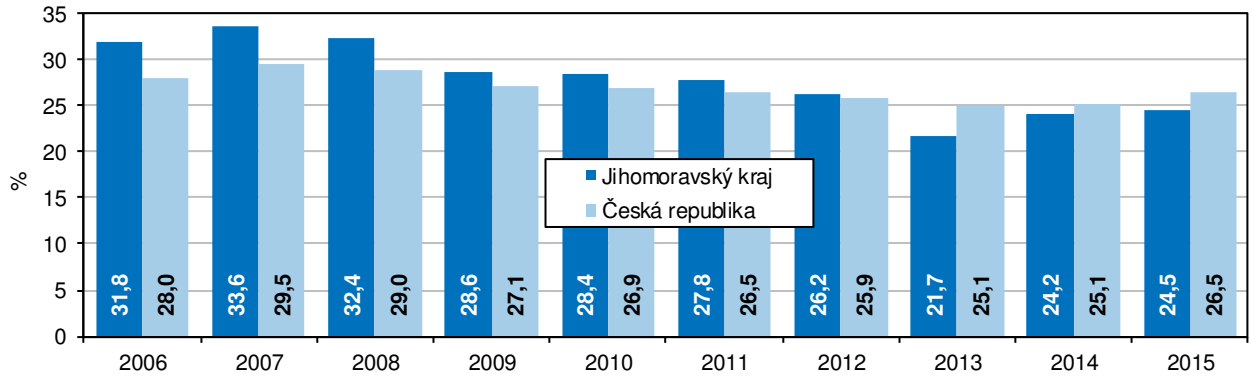

Místní rozpočty

Příjmy místních rozpočtů v roce 2017 o 3 mld. Kč převyšovaly výdaje.

Do místních rozpočtů řadíme finanční hospodaření kraje, obcí a dobrovolných svazků obcí. V roce 2017 dosáhly příjmy místních rozpočtů 51,3 mld. Kč a výdaje částky 48,3 mld. Kč. Rozdíl mezi příjmy a výdaji byl tedy kladný, hodnota salda 3,0 mld. Kč byla v posledních 10 letech druhá nejvyšší (po roce 2016 se saldem 4,0 mld. Kč). Navíc kladné saldo místních rozpočtů bylo ve sledovaném desetiletí vykázáno každoročně s výjimkou roku 2009 (výdaje převyšovaly příjmy o 1,2 mld. Kč).

Graf 3.8. Místní rozpočty v Jihomoravském kraji a ČR

Pramen: Ministerstvo financí ČR

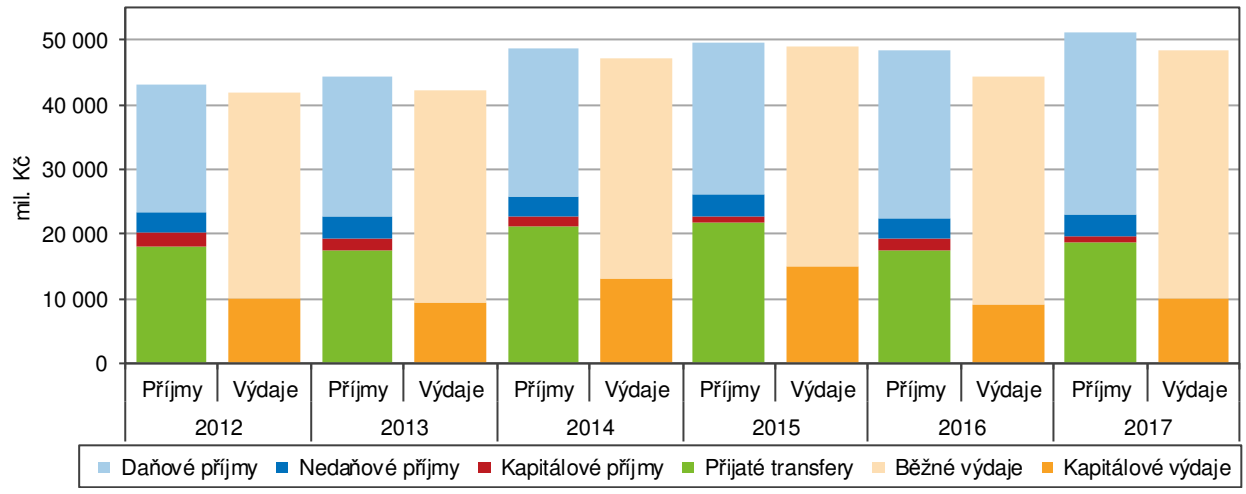

Více než polovinu příjmů místních rozpočtů tvořily v posledních 2 letech daňové příjmy.

Největší část příjmů místních rozpočtů tvořily v posledních letech daňové příjmy. V roce 2016 překročil jejich podíl na celkových příjmech poprvé hranici 50 %, v roce 2017 dosáhly částky 28,1 mld. Kč a tvořily již 54,9 % z celkových příjmů. Celkové příjmy v roce 2017 meziročně vzrostly o 3,0 mld. Kč (o 6,1 %), daňové příjmy se zvýšily o 2,3 mld. Kč (o 8,9 %). Významnou část příjmů místních rozpočtů v roce 2017 tvořily přijaté transfery (dříve zvané"dotace") ve výši 18,7 mld. Kč (o 1,2 mld. Kč více než v předešlém roce). Nedaňové příjmy ve výši 3,5 mld. Kč byly vyšší o 140 mil. Kč, snížil se jen objem kapitálových příjmů, částka 924 mil. Kč dosáhla jen 58,3 % skutečnosti roku 2016.

Polovinu běžných výdajů tvoří neinvestiční …

Převážnou část výdajů místních rozpočtů tvoří běžné výdaje, téměř polovinu běžných výdajů zpravidla tvoří neinvestiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím. V roce 2017 dosáhly běžné výdaje částky 38,3 mld. Kč (meziročně

… transfery příspěvkovým a podobným organizacím.

o 3,1 mld. Kč více) a kapitálové výdaje 10,0 mld. Kč (o 898 mil. Kč více). Celkový objem výdajů místních rozpočtů se tedy zvýšil o 4,0 mld. Kč. Neinvestiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím v roce 2017 činily 18,1 mld. Kč (47,2 % běžných výdajů) a meziročně vzrostly o 1,8 mld. Kč.

Věda, IT

Do výzkumu a vývoje v kraji v roce 2016 směřovalo 15 mld. Kč.

Jihomoravský kraj je významným centrem výzkumu a vývoje. Vynaložená částka v této oblasti v roce 2016 dosáhla 15,0 mld. Kč. V desetiletém období roku 2007 až 2016 se objem výdajů na výzkum a vývoj (VaV) v Jihomoravském kraji zvyšoval každoročně s výjimkou roku 2016. K nejvýraznějším meziročním změnám došlo v roce 2011 a 2012 (v roce 2011 nárůst o 31,3 % a v roce 2012 nárůst o 30,9 %). Částka vynaložená v roce 2016 byla oproti předešlému roku nižší o 2,7 mld. Kč, tj. o 15,4 %.

Graf 3.9. Výdaje na výzkum a vývoj v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

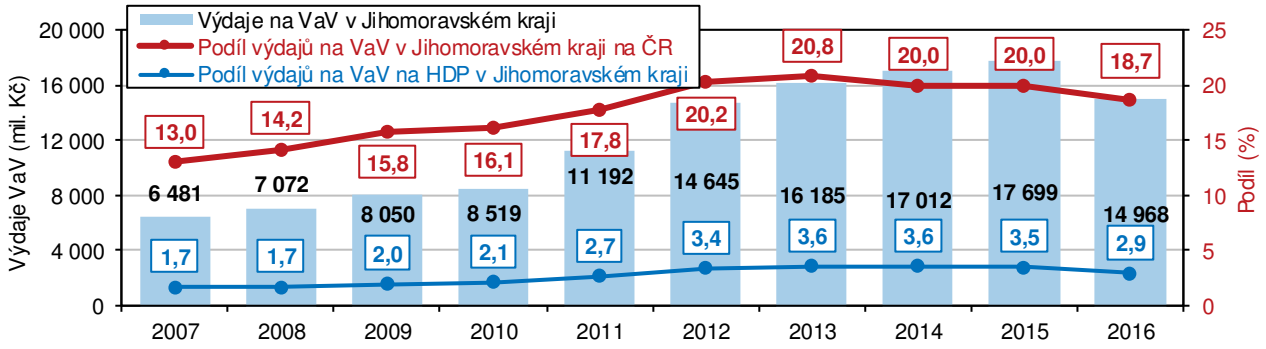

Kraji patřilo prvenství ve výši podílu výdajů na výzkum a vývoj na objemu regionálního hrubého domácího produktu.

Nárůst výdajů na VaV doprovázelo i zvýraznění role Jihomoravského kraje v rámci ČR. Jestliže se v roce 2007 Jihomoravský kraj na republikovém celku podílel 13,0 %, v roce 2013 byl podíl nejvyšší, a to 20,8 %. V roce 2016 sice podíl klesl pod hranici 20 % na 18,7 %, přesto byl mezi kraji druhý nejvyšší (po Hl. m. Praze s 34,5 %). Prvenství Jihomoravskému kraji patřilo ve výši podílu výdajů na VaV na objemu regionálního hrubého domácího produktu (HDP). Podíl v kraji v roce 2016 dosáhl 2,9 % a republikový průměr (nad nímž byla i Praha a Středočeský kraj) převyšoval o 1,2 bodu.

Graf 3.10. Struktura zdrojů financování výdajů na výzkum a vývoj v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

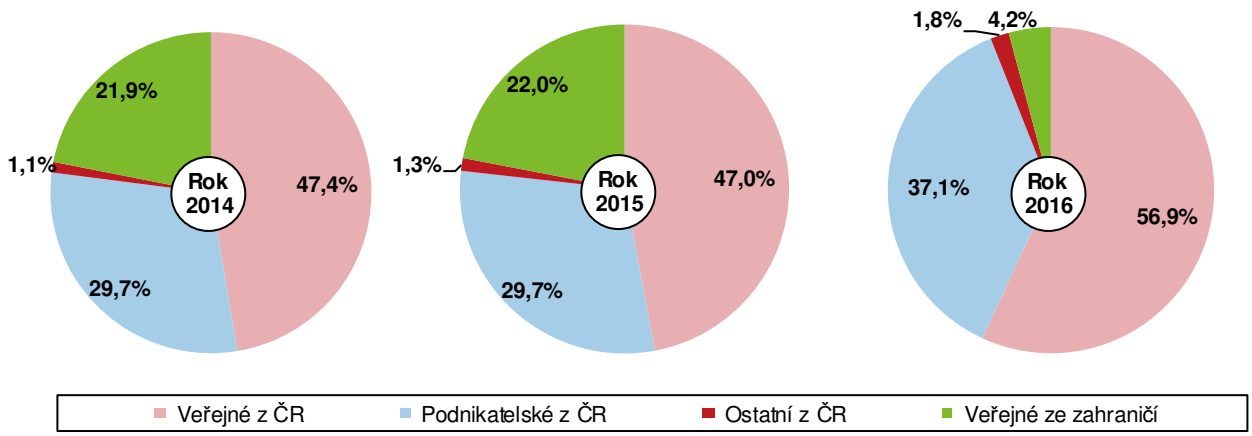

Více než polovina výdajů na výzkum a vývoj je financována z podnikatelských zdrojů.

Výzkum a vývoj v Jihomoravském kraji byl v roce 2016 financován především z podnikatelských zdrojů (56,9 % objemu) a z domácích veřejných zdrojů (37,1 %). Objem zdrojů ze zahraničí proti minulým letům výrazně poklesl a tvořil pouze 4,2 % celkových výdajů (v letech 2014 a 2015 tvořily finance ze zahraničí pětinu zdrojů).

Pro podnikatelský sektor byly určeny tři pětiny výdajů na výzkum a vývoj.

V podnikatelském sektoru byla v roce 2016 i největší část nákladů na VaV realizována (9,0 mld. Kč., tj. 59,8 % celku). Do sektoru vyššího odborného a vysokého školství mířilo 4,3 mld. Kč, tj. 28,9 % nákladů a do vládního sektoru 1,7 mld. Kč (11,2 % celku).

U počtu pracovníků VaV se evidují plné úvazky.

U počtu zaměstnanců a počtu výzkumných pracovníků je uvedena zkratka FTE. Jedná se o průměrný evidenční počet zaměstnanců přepočtený na plný pracovní úvazek věnovaný výzkumným a vývojovým činnostem (jeden FTE se rovná jednomu roku práce zaměstnance na plný úvazek, který se na sto procent věnuje výzkumné a vývojové činnosti).

Graf 3.11. Počet přepočtených pracovníků (FTE) výzkumu a vývoje v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

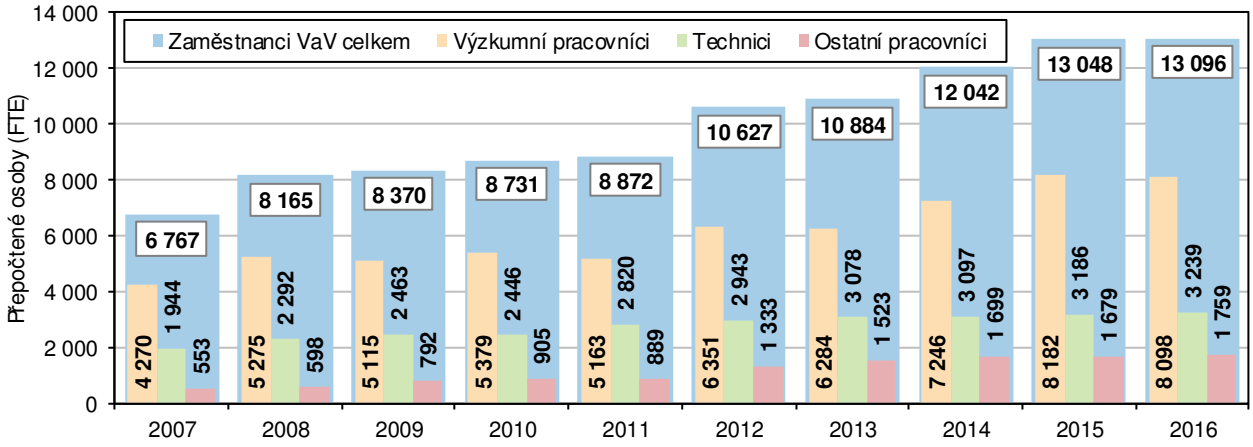

Počet zaměstnanců na plný úvazek v roce 2016 překročil 13 tisíc a proti roku 2011 byl o polovinu vyšší. Tři pětiny zaměstnanců tvoří výzkumní pracovníci.

V roce 2016 bylo na pracovištích VaV Jihomoravského kraje zaměstnáno 13 096 zaměstnanců (přepočtené osoby), meziročně se jejich počet zvýšil jen nepatrně, a to o 48 osob. Ovšem ve srovnání s rokem 2011 byl jejich počet téměř o polovinu vyšší (o 4 224 osob, tj. o 47,6 %). Zvýšení počtu pracovníků bylo zaznamenáno zejména v podnikatelském sektoru a v sektoru vyššího odborného a vysokého školství (nárůst proti roku 2011 o 66,3 %, resp. o 33,9 %). Počet pracovníků VaV v kraji se sice zvyšoval, ovšem jejich struktura z hlediska zaměření se měnila jen nepatrně. V počtu zaměstnanců převažovali výzkumní pracovníci, jejich podíl vzrostl z 58,2 % v roce 2011 na 61,8 % v roce 2016.

Více než tři čtvrtiny domácností v kraji jsou vybaveny osobním počítačem s přístupem k internetu.

Podle šetření o využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech bylo v roce 2017[4] 76,2 % domácností v Jihomoravském kraji vybaveno osobním počítačem a 77,4 % domácností mělo přístup k internetu. Meziročně došlo v obou případech jen k mírnému zvýšení procenta vybavenosti domácností, a to o 1,1 bodu u vybavenosti počítači a o 1,8 bodu u přístupu k internetu. Posun v této oblasti je spíš patrný ze srovnání nynějších hodnot se situací např. před 10 lety, kdy počítač mělo 41 % domácností v kraji a přístup k internetu jen 35 % domácností.

[4] Údaje jsou zjišťovány jedenkrát ročně, z důvodu vyšší reprezentativnosti jsou data v regionálním členění publikována za tříleté průměry (hodnota uvedená za rok 2017 je průměrem hodnot zjištěných v šetření ve 2. čtvrtletí let 2015, 2016 a 2017).

Téměř polovina uživatelů používala internet k nakupování.

Výsledky šetření dokládají i nárůst podílu jednotlivců s internetem v mobilu – v roce 2017 jím disponovalo téměř 40 % jedinců ve věku 16 a více let oproti 7 procentům v roce 2012. Je zde také patrný nárůst používání internetu ke službám. Internet k nakupování používalo v roce 2017 v kraji 48 % jednotlivců (v roce 2012 jen 27 %). Podobně se zvýšil i podíl jednotlivců používajících internetové bankovnictví – podíl 51 % je v porovnání s rokem 2012 o 21 bodů vyšší. Sociální sítě používalo v roce 2017 43 % jednotlivců ve věku 16 a více let, podíl byl proti roku 2012 o 23 bodů vyšší.

Organizační struktura

V registru ekonomických subjektů bylo evidováno téměř 315 tisíc jednotek se sídlem v kraji.

Údaje v registru ekonomických subjektů (RES) byly v roce 2013 zpřesněny podle Registru osob (ROS), údaje do roku 2012 tak nejsou s následujícími roky srovnatelné. V RES bylo k 31. 12. 2017 evidováno téměř 315 tisíc subjektů se sídlem v Jihomoravském kraji (3. nejvyšší počet mezi kraji, 11,0 % z republikového celku). Meziročně se jejich počet zvýšil o 5,0 tisíc jednotek (o 1,6 %).

Graf 3.12. Registr ekonomických subjektů v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

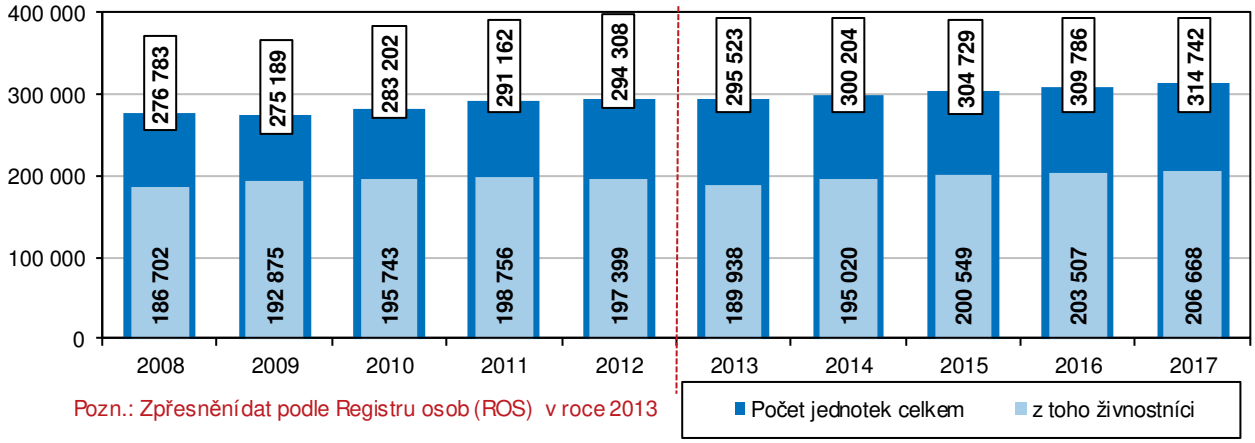

Mezi fyzickými osobami převažují živnostníci, mezi právnickými osobami je nejvíce společností s ručením omezeným.

V registru kraje bylo 231,2 tisíc fyzických osob (73,5 % celku) a 83,5 tisíc právnických osob (26,5 %). Mezi fyzickými osobami převažují živnostníci (206,7 tisíc, tj. 89,4 % fyzických osob), mezi právnickými osobami je nejvíce společností s ručením omezením (51,5 tisíc, tj. 61,6 % z počtu právnických osob). Meziročně se počet živnostníků zvýšil o 3,2 tisíc. Nejvyšší přírůstek počtu živnostníků byl zaznamenán v roce 2009, a to o 6,2 tisíc. Vzniklá situace tehdy byla důsledkem snižování počtu zaměstnanců.

V roce 2017 v registru přibylo 6 tisíc živnostníků.

V roce 2017 v kraji vzniklo 11,8 tisíc nových subjektů, z toho bylo 6,8 tisíc fyzických osob (5,9 tisíc živnostníků). Zaniklo 7,6 tisíc subjektů, z tohoto počtu bylo 6,0 tisíc fyzických osob (5,1 tisíc živnostníků).

Údaj o počtu zaměstnanců chybí u více než poloviny jednotek.

U nadpoloviční většiny jednotek RES v kraji v roce 2017 není uveden údaj o počtu zaměstnanců (183,6 tisíc, tj. 58,3 % celku), dalších 96,8 tisíc jednotek (30,8 %) bylo bez zaměstnanců. Strukturu dotváří podniky se zaměstnanci – 27,4 tisíc mikropodniků (1 až 9 zaměstnanců), 5,4 tisíc malých podniků (10 až 49 zaměstnanců), 1,2 tisíc středních podniků (50 až 249 zaměstnanců). V kraji sídlí 238 podniků s 250 a více zaměstnanci, z tohoto počtu bylo 31 podniků v kategorii 1 000 a více zaměstnanců. Počet středních podniků proti roku 2013 vzrostl o 87 a počet velkých podniků o 20.

Graf 3.13. Vznik a zánik ekonomických subjektů v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

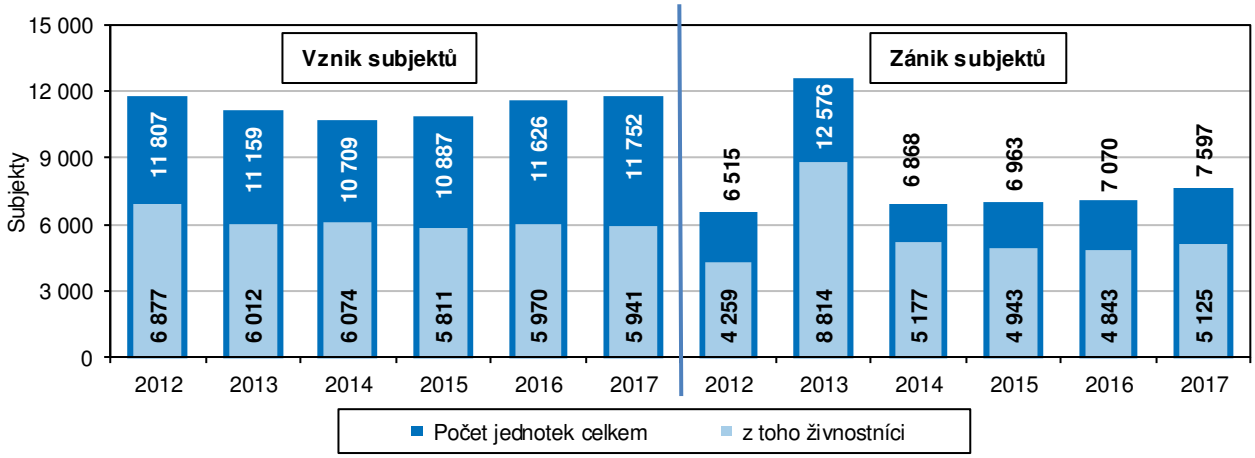

Z hlediska statistického využití je více než polovina jednotek aktivních.

V RES jsou uvedeny všechny jednotky bez ohledu na jejich ekonomickou aktivitu. Užší soubor (z hlediska statistického využití) tvoří subjekty se zjištěnou aktivitou (podle informací ze statistických zjišťování nebo z administrativních zdrojů vykazují ekonomickou činnost). Ke konci roku 2017 byla v kraji zjištěna aktivita 166,6 tisíc jednotek (53,0 % z celkového počtu subjektů v RES v kraji), z toho bylo 105,7 tisíc podnikatelů (živnostníci a zemědělští podnikatelé).

Živnostníci ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností k 31. 12. 2017

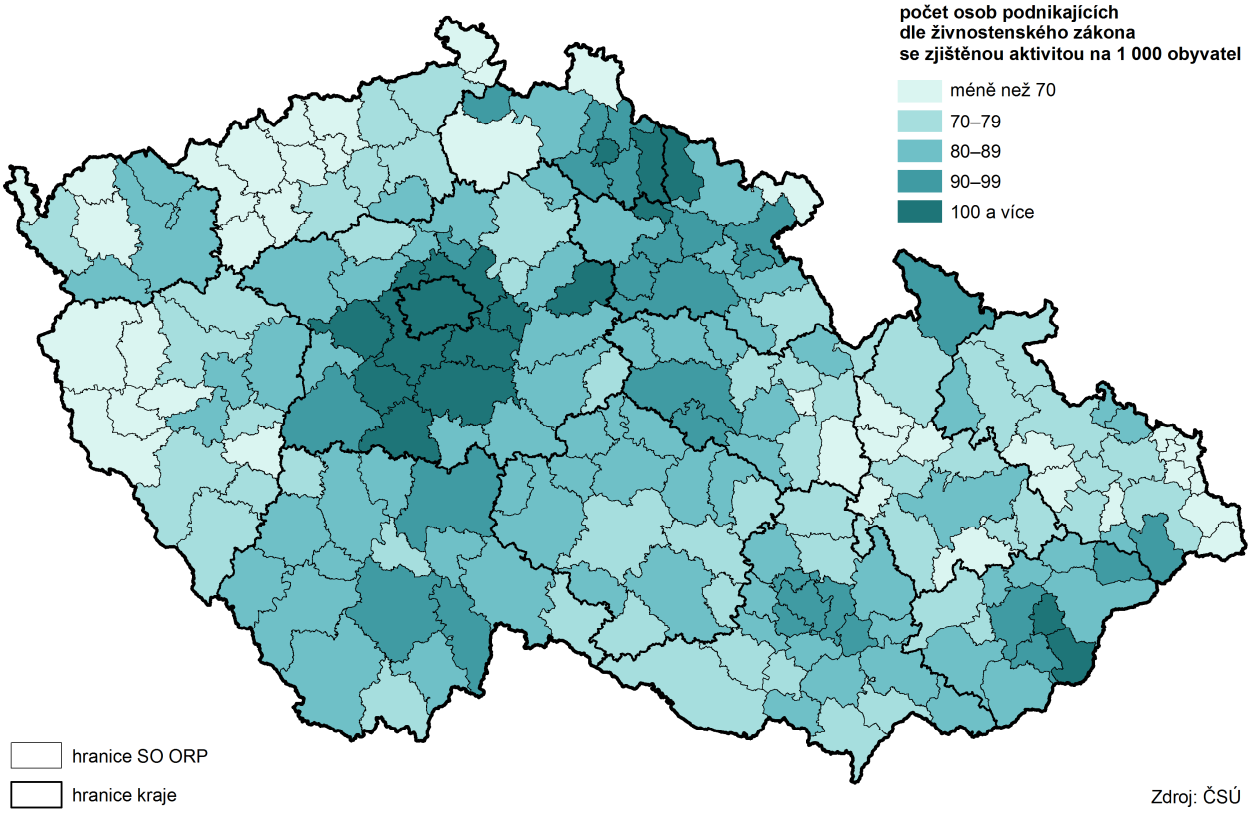

Zdroj: ČSÚ

Ukazatel podnikatelské aktivity je ve srovnání s ostatními kraji jen průměrný.

Počet aktivních podnikatelů byl mezi kraji 3. nejvyšší, ale ukazatel podnikatelské aktivity (počet podnikatelů se zjištěnou aktivitou na 1 000 obyvatel) byl průměrný. Na 1 000 obyvatel v kraji připadlo 89,4 živnostníků, což byl mezi kraji až 7. nejvyšší počet (resp. 8. nejnižší). V rámci kraje byla nejvyšší úroveň podnikatelské aktivity ve

správních obvodech ORP Šlapanice (95,4 podnikatelů na 1 000 obyvatel), v Brně (94,7) a v SO ORP Slavkov u Brna (93,2).

Zemědělství

Přepočtený údaj objemu zemědělské produkce na hektar obhospodařované půdy byl v roce 2016 mezi kraji 2. nejvyšší.

Finanční ukazatele souhrnného zemědělského účtu za rok 2017 dosud nejsou k dispozici. Lze uvést pouze předběžné výsledky za rok 2016, kdy objem zemědělské produkce v kraji dosáhl 13,9 mld. Kč (ve stálých cenách roku 2000). Částku 8,7 mld. Kč tvořila rostlinná produkce a 4,1 mld. Kč živočišná produkce. Proti roku 2015 byl objem finančních ukazatelů o 1,5 mld. Kč vyšší (o 11,8 %). Objem zemědělské produkce v roce 2016 vyjádřený v běžných cenách, dosáhl hodnoty 16,7 mld. Kč, což v přepočtu na 1 hektar obhospodařované zemědělské půdy činilo 46,2 tisíc Kč. Přepočtený údaj byl mezi kraji 2. nejvyšší (po Pardubickém kraji). Nejúspěšnějším rokem v zemědělství Jihomoravského kraje byl v minulých letech rok 2008, kdy objem zemědělské produkce dosáhl 14,5 mld. Kč (ve stálých cenách roku 2000). Takovýto výsledek nelze očekávat za rok 2017, neboť na výsledcích rostlinné výroby se plně projevila nepříznivá počasí.

Graf 3.14. Sklizeň a sklizňové plochy vybraných zemědělských plodin v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

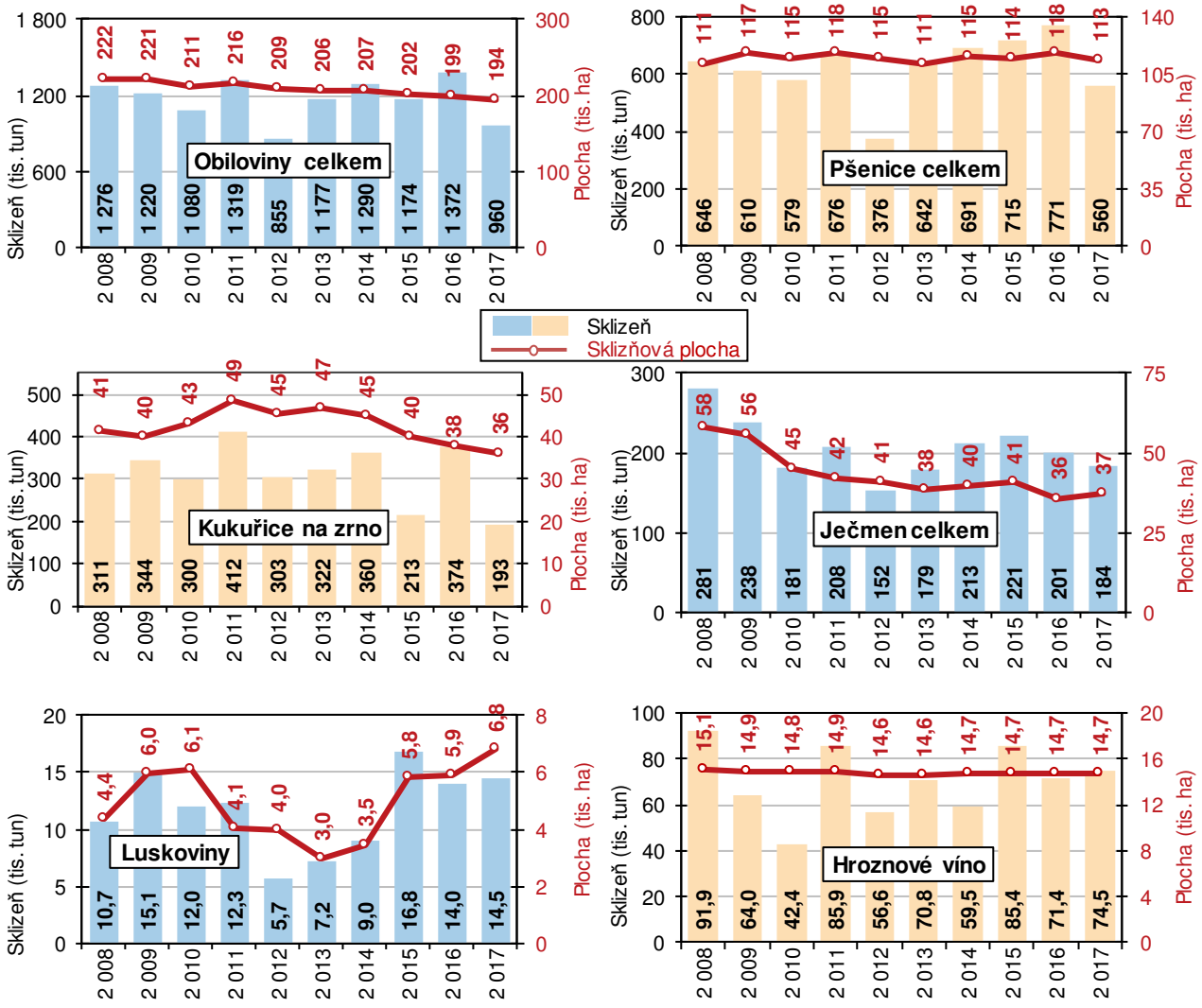

V roce 2017 byla sklizeň obilovin o třetinu nižší než v předchozím roce, jejich hektarový výnos byl mezi kraji nejnižší.

Jihomoravští zemědělci zaznamenali v roce 2017 třetinový propad ve sklizni obilovin. Objem 959,9 tisíc tun byl meziročně o 30,0 % nižší. Sklizňové plochy (193,9 tisíc ha) byly sice proti roku 2016 o 2,5 % nižší, ale hektarový výnos (4,95 tun/ha) poklesl o 28,3 %. Hektarový výnos obilovin v roce 2017 tvořil jen 89,0 % desetiletého průměru (výnos za roky 2007 až 2016) a byl mezi kraji nejnižší.

Pokles sklizně a výnosu u pšenice.

Stěžejní obilovinou v kraji je pšenice ozimá – v roce 2017 bylo z plochy 109,0 tisíc hektarů sklizeno 545,4 tisíc tun zrna při výnosu 5,00 tun z hektaru (meziroční pokles plochy o 5,4 %, sklizně o 28,0 % a výnosu o 23,9 %). Hektarový výnos této plodiny v roce 2017 byl o 8,5 % nižší než 10letý průměr výnosu a také nejnižší mezi kraji.

Poloviční sklizeň kukuřice na zrno.

Jihomoravský kraj je největším pěstitelem kukuřice na zrno. Tato plodina byla v roce 2017 sklizena z plochy 36,2 tisíce ha (pokles o 4,0 %). Sklizeň 193,2 tisíc tun byla proti roku 2016 jen poloviční (pokles o 48,4 %), podobně tomu bylo s hektarovým výnosem (5,34 tun/ha tvořilo jen 53,8 % výnosu předešlého roku).

Sklizeň obilovin v krajích v letech 2012 až 2017

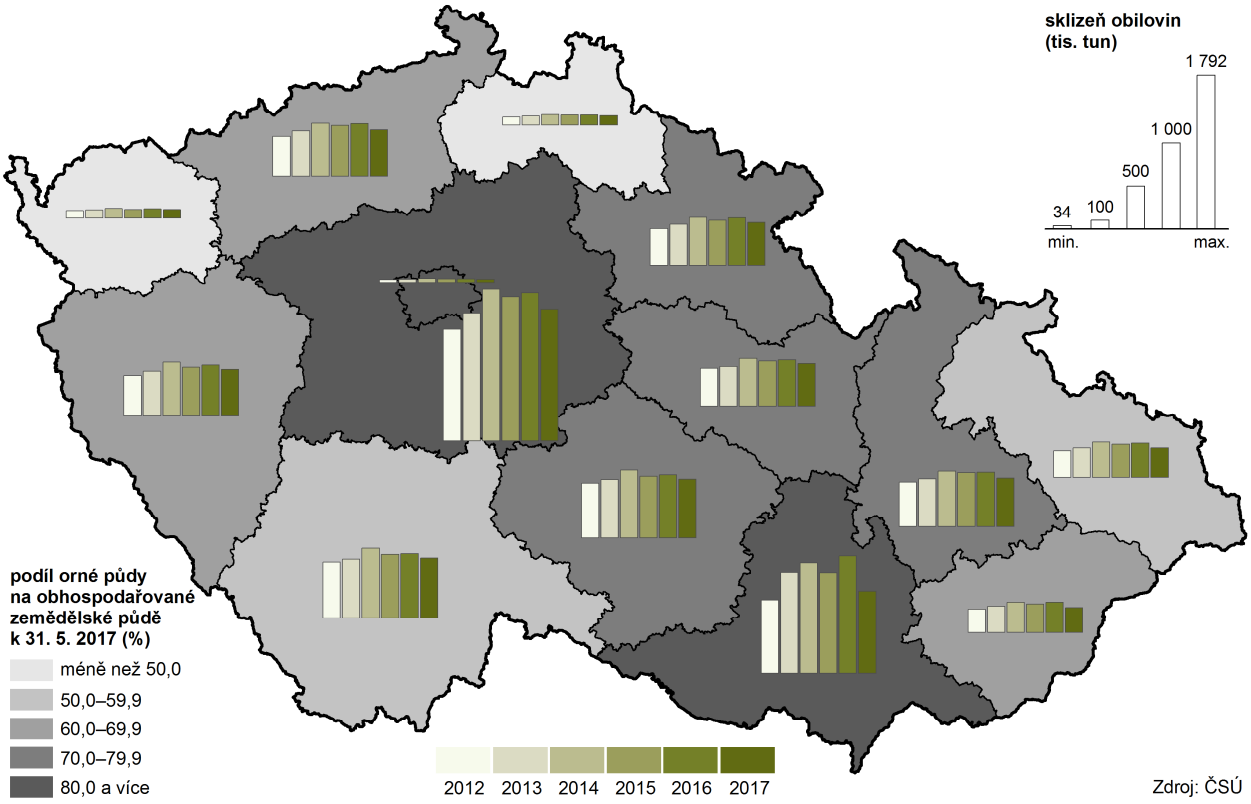

Zdroj: ČSÚ

Zásluhou zvýšení sklizňové plochy byla vyšší sklizeň luskovin.

Kraj je druhým největším pěstitelem luskovin (po Středočeském kraji). Luskoviny byly jednou z mála komodit, u nichž bylo zaznamenáno zvýšení objemu sklizně, i když v tomto případě jen zásluhou zvýšení výměry sklizňových ploch. Z plochy 6,8 tisíc hektarů bylo sklizeno 14,5 tisíc tun luskovin (14,5 % republikového celku). Plocha, z níž byly v kraji luskoviny sklizeny, byla proti roku 2016 o 905 ha (o 15,4 %) vyšší. Sklizeň ale vzrostla jen o 3,5 %, neboť hektarový výnos 2,14 tun luskovin z hektaru byl ve srovnání se skutečností roku 2016 nižší o 10,3 %.

Dařilo se i při pěstování vinné révy.

Jihomoravský kraj je největším pěstitelem vinné révy. Sklizňová plocha v kraji zaujímala 14,7 tisíc hektarů a tvořila 93,1 % republikového celku. Průměrný hektarový výnos ve výši 5,06 tun byl v porovnání s rokem předchozím o 4,3 % vyšší.

Meziročně vzrostl výnos i sklizeň.

Celkem se sklidilo 74,5 tisíce tun hroznového vína, což proti roku 2016 bylo o 3,1 tisíce tun více. Z výše uvedeného grafu je zřejmé, že úrodné roky (2008, 2011, 2015) se střídaly s roky průměrnými a roky neúrodnými (2010, 2012).

Graf 3.15. Stavy skotu, prasat a drůbeže v Jihomoravském kraji (stav k 1. 4.)

Zdroj: ČSÚ

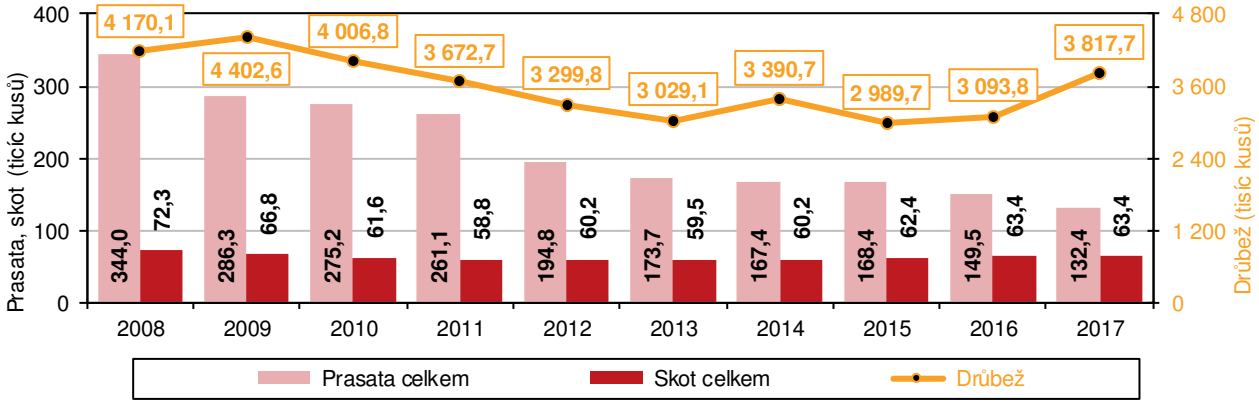

Navýšení chovu drůbeže, stejný stav skotu a pokles stavu prasat.

Chovy hospodářských zvířat (podle soupisu k 1. 4.) v kraji do roku 2013 vykazovaly postupný pokles. V letech 2014 až 2016 se mírně navyšovaly stavy skotu. Pokles stavu prasat přetrvával s výjimkou roku 2015, stavy drůbeže v roce 2016 vzrostly jen mírně, v roce 2017 ale vcelku výrazně. Podle soupisu hospodářského zvířectva k 1. 4. 2017 tak v kraji bylo celkem 63,4 tisíc kusů skotu (stejně jako před rokem), 132,4 tisíc kusů prasat (o 17,1 tisíc méně) a 3,8 mil. kusů drůbeže (meziročně o 723,9 tisíc kusů více).

Graf 3.16. Produkce jatečných zvířat v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

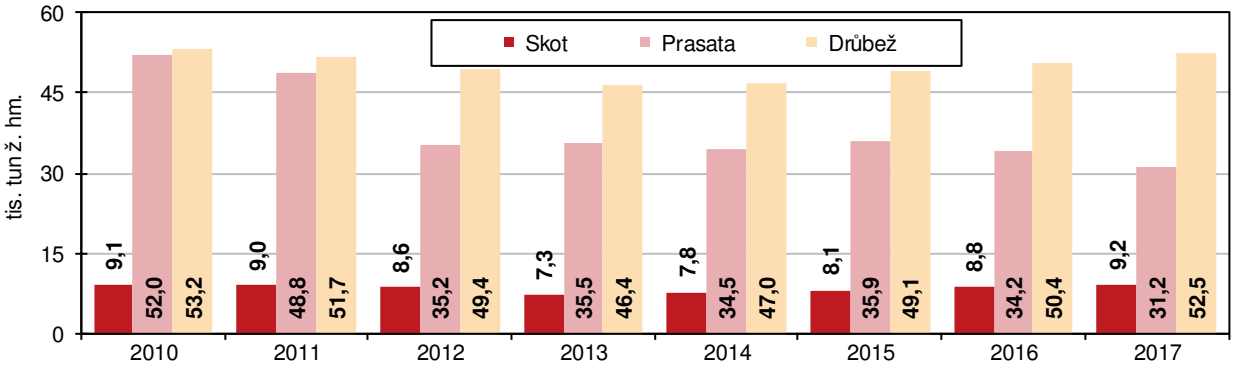

Graf 3.17. Produkce mléka a vajec v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

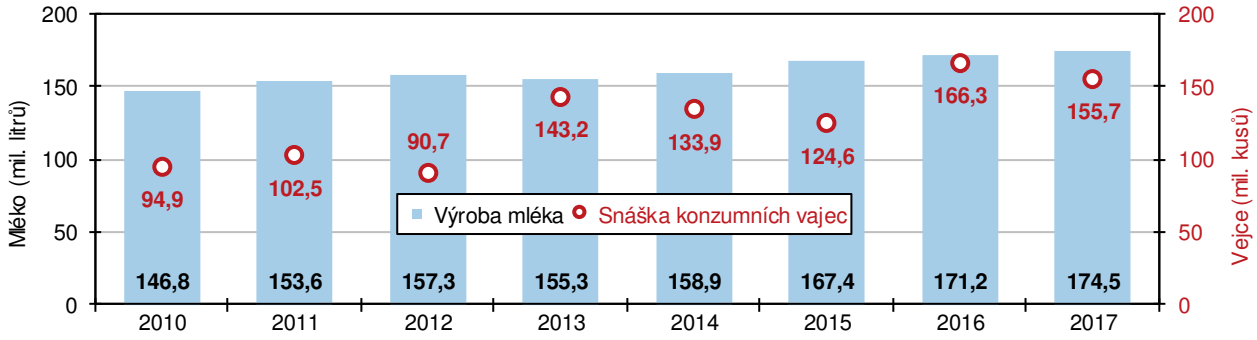

Zvýšení hodnot užitkovosti skotu a drůbeže.

Meziroční změny ve stavech hospodářských zvířat se promítly i v hodnotách užitkových ukazatelů chovu. Mírný nárůst stavu skotu do roku 2016 přinesl i zvýšení produkce jatečného skotu a produkce mléka. Zvýšení stavu drůbeže doprovázelo zvýšení produkce jatečné drůbeže, snáška vajec byla ale meziročně nižší.

Pokles produkce jatečných prasat.

Pokles stavu prasat s sebou nesl i pokles produkce jatečných prasat. V kraji bylo v roce 2017 vyprodukováno 9,2 tisíc tun živé hmotnosti (t ž. hm.) jatečného skotu (meziroční nárůst o 4,7 %), 31,2 tisíc t ž. hm. jatečných prasat (-8,9 %) a 52,5 tisíc t ž. hm. jatečné drůbeže (+4,2 %). Bylo vyrobeno 174,5 mil. litrů mléka (+1,9 %) a 155,7 mil. kusů konzumních vajec (-6,4 %).

Lesnictví

Téměř 30 % rozlohy kraje tvoří lesní pozemky.

Na konci roku 2017 se lesní pozemky rozkládaly na ploše 201,6 tisíc hektarů (7,5 % z plochy lesů v ČR) a tvořily 28,0 % rozlohy Jihomoravského kraje (lesní pozemek je pozemek s lesním porostem, lesní průsek, nezpevněné cesty). Meziročně se plocha lesních pozemků zvýšila o 45 hektarů.

Graf 3.18. Těžba dřeva v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

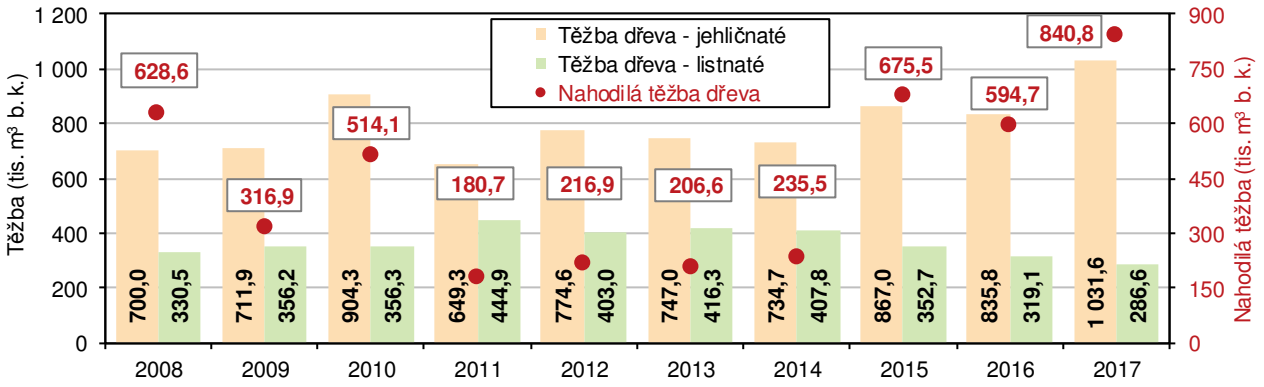

Zvyšuje se podíl listnatých dřevin, plocha listnatých dřevin je mezi kraji nejvyšší.

Porostní plochy dřevin celkem tvořily 97,0 % lesních pozemků (195,6 tis. ha). Jehličnaté dřeviny zaujímaly plochu 89,6 tisíc ha (z toho 48,4 tisíc ha smrk a 29,8 tisíc ha borovice), listnaté dřeviny plochu 100,8 tisíc hektarů (z toho 40,9 tisíc ha dub a 18,7 tisíc ha buk). Plocha listnatých dřevin je mezi kraji nejvyšší a tvoří více než 14 % úhrnu ČR. Podíl plochy listnatých dřevin na celku se zvýšil z 50,0 % v roce 2008 na 52,9 % v roce 2017. Zvyšování podílu listnatých dřevin je potřebné, neboť listnaté dřeviny se vyznačují vyšší odolností vůči povětrnostním vlivům, suchu a hmyzím škůdcům.

Při zalesňování je nejvíce vysazován smrk a dub.

Skladbu lesních porostů ovlivňuje struktura těžby dřeva a následné zalesňování. V letech 2008 až 2017 bylo v průměru každý rok zalesněno 1 668 ha pozemků, nejvíce v roce 2014, a to téměř 2 tisíce hektarů. Ovšem po tomto maximu byl zaznamenán každoroční pokles rozlohy zalesněných ploch. V roce 2017 bylo zalesněno 1 584 hektarů půdy (jehličnany na 683 hektarech, listnaté dřeviny na 901 hektarech), což bylo meziročně o 122 hektarů méně. Podle dřevin byla nejvyšší plocha zalesnění smrkem (462 ha) a dubem (457 ha).

Těžba listnatých dřevin v kraji sice tvoří jen pětinu z celkové těžby, …

V roce 2017 se v kraji vytěžilo 1 318,2 tisíc m³ dřeva bez kůry (b. k.), z toho 1 031,6 tisíc m³ (78,3 % celku) tvořily jehličnany. Jihomoravský kraj je největším producentem dřeva listnatých stromů, i když listnaté dřeviny tvoří v kraji jen pětinu vytěženého dřeva. Vytěžený objem 286,6 tisíc m³ listnatého dřeva bez kůry

… přesto je kraj největším producentem dřeva listnatých stromů.

představuje 17,3 % republikového celku. Celkový objem vytěženého dřeva byl v posledním desetiletí nejvyšší, meziročně vzrostl o 163,2 tisíc m³, tj. o 14,1 %. Zatímco objem těžby jehličnanů byl proti roku 2016 téměř o čtvrtinu vyšší (o 23,4 %), těžba listnatých dřevin byla o desetinu nižší (pokles o 10,2 %).

Graf 3.19. Zalesněná plocha a nahodilá těžba dřeva v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

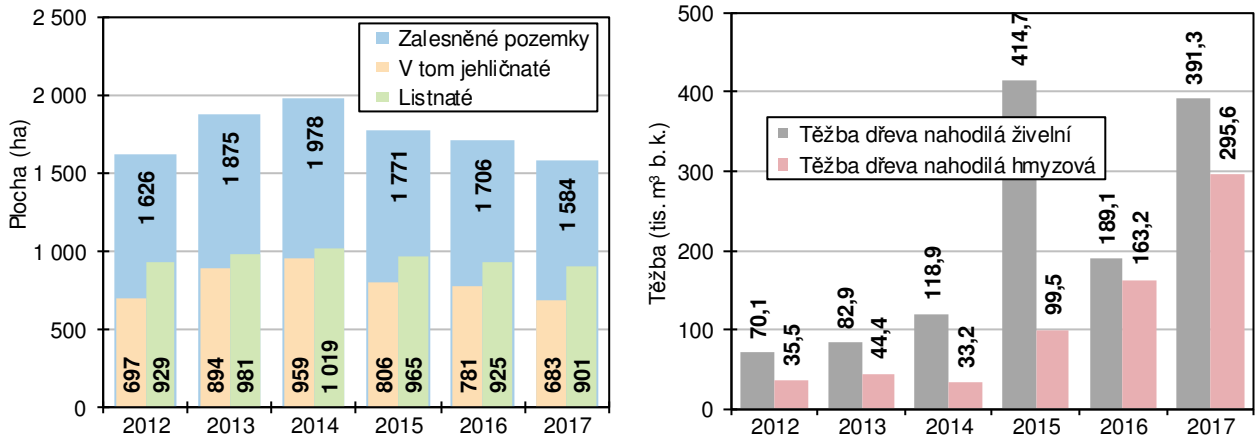

Dvě třetiny z celkové těžby dřeva v roce 2017 připadlo na nahodilou těžbu.

Téměř dvě třetiny těžby dřeva připadlo na zpracovanou nahodilou těžbu dřeva, objem 840,8 tisíc m³ byl meziročně o 41,4 % vyšší a představoval 63,8 % z celkové těžby. V kraji bylo v roce 2017 zpracováno 391,3 tisíc m³ dřeva z důvodu živelných příčin a 295,6 tisíc m³ dřeva kvůli hmyzovým kalamitám. V obou případech to byly ve srovnání s předchozím rokem dvojnásobné objemy.

Průmysl, energetika

Tržby velkých průmyslových podniků se zvšovaly 4 roky v řadě.

V Jihomoravském kraji v roce 2017 sídlilo celkem 251 průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci (nejvyšší počet mezi kraji). Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb průmyslového povahy (dále jen „tržby“) dosáhly v těchto podnicích 245,3 mld. Kč (6. nejvyšší objem mezi kraji) a tvořily 6,6 % republikového celku. Proti roku 2016 tržby vzrostly o 9,3 %. Růst tržeb byl zaznamenán již čtvrtý rok po sobě po předchozím dvouletém poklesu. Polovinu z celkových tržeb tvořily tržby z přímého vývozu výrobků a služeb průmyslové povahy (124,4 mld. Kč, tj. 50,7 % celku).

Graf 3.20. Průmysl v Jihomoravském kraji (podniky se 100 a více zaměstnanci)

Zdroj: ČSÚ

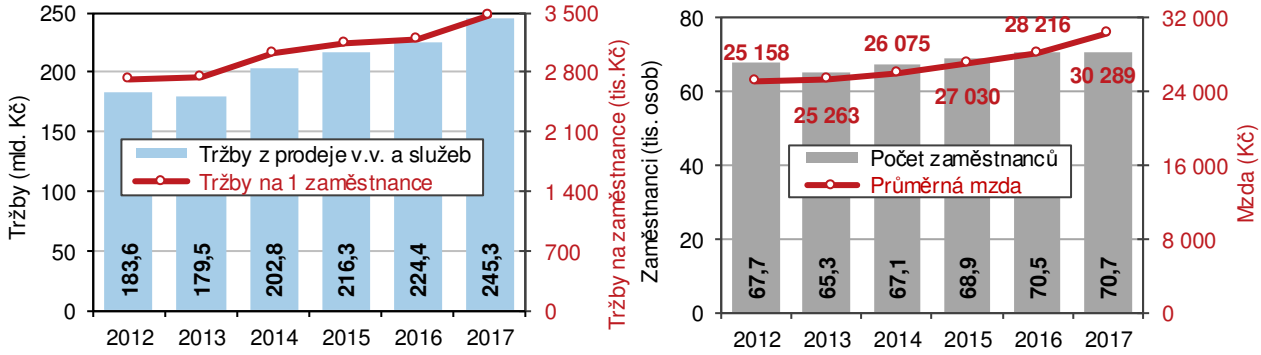

Jen mírně vzrostl počet zaměstnanců, výrazně vzrostla produktivita práce a průměrné mzdy zaměstnanců.

Velké průmyslové podniky zaměstnávaly 70,7 tisíc zaměstnanců (fyzické osoby), počet zaměstnanců se meziročně zvýšil jen o 0,3 %. Produktivita, vyjádřená jako přepočet tržeb na jednoho zaměstnance, meziročně vzrostla o 9,0 % (vysoké tempo růstu objemu tržeb a nepatrný nárůst počtu zaměstnanců). Průměrná měsíční mzda

v průmyslových podnicích dosáhla částky 30 289 Kč a byla uprostřed mzdového rozpětí mezi jednotlivými kraji republiky. Proti roku 2016 sice vzrostla o 7,3 %, ale oproti republikovému průměru byla o 1 818 Kč nižší.

Výsledky průmyslových podniků v detailnějším pohledu.

Ve zpracovatelském průmyslu v roce 2016 pracovalo 69,3 tisíc zaměstnanců (v roce 2016 69,0 tisíc). Tržby ve zpracovatelském průmyslu v kraji v roce 2017 dosáhly 238,6 mld. Kč (v roce 2016 218,4 mld. Kč), z toho 51,8 % (resp. 52,1 %) tvořily tržby za přímý vývoz. Čtvrtina tržeb byla realizována v průmyslových podnicích, které vyráběly počítače, elektronické a optické přístroje a zařízení (25,2 % z tržeb ve zpracovatelském průmyslu v roce 2017), v tomto odvětví zpracovatelského průmyslu ale bylo zaměstnáno pouze 4,9 % z celkového počtu zaměstnanců zpracovatelského průmyslu. Nejvíce zaměstnanců (18,8 % celku) působilo v podnicích vyrábějících stroje a zařízení jinde neuvedené, na tržbách zpracovatelského průmyslu se toto odvětví podílelo 15,3 % (2. nejvyšší podíl z jednotlivých odvětví).

Instalovaný výkon elektráren a výroba elektřiny v kraji tvořily jen zlomek republikového celku.

Instalovaný výkon elektrizační soustavy v Jihomoravském kraji v roce 2017 činil 898,3 MW, na instalovaném výkonu ČR se kraj podílel 4,0 % (6. nejnižší podíl mezi kraji). V elektrárnách v kraji bylo v roce 2017 vyrobeno 1 690,2 GWh elektřiny, což bylo pouze 1,9 % výroby elektřiny v ČR (7. nejnižší podíl mezi kraji). Více než čtvrtina republikového instalovaného výkonu i čtvrtina výroby elektřiny je realizována v Ústeckém kraji. Struktura instalovaného výkonu i podíl jednotlivých druhů elektráren na výrobě elektřiny je zřejmý z grafu 3.21. Je možno konstatovat, že pomocí síly slunce, větru a vody se v Jihomoravském kraji v roce 2017 vyrobilo 34,3 % elektřiny.

Graf 3.21. Instalovaný výkon a výroba v elektrárnách podle typu v Jihomoravském kraji v roce 2017

Zdroj: ČSÚ

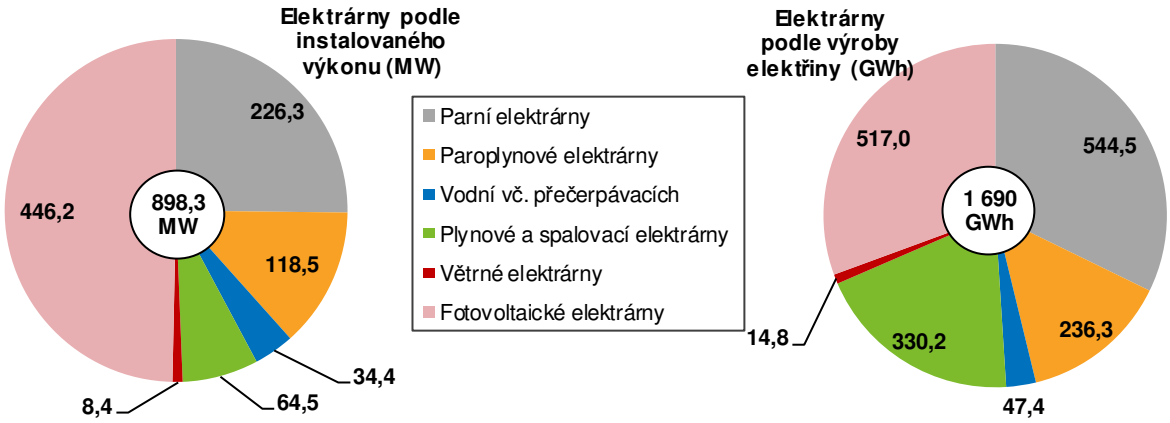

Největší kapacitou disponují solární elektrárny. Čtvrtinu celkové spotřeby elektřiny spotřebují domácnosti.

Meziroční změny instalovaného výkonu elektráren v kraji byly nepatrné, zřejmé jsou ale ve srovnání se situací před 10 lety. Např. současný výkon plynových a spalovacích elektráren je proti roku 2008 čtyřnásobný. Především však vzrostla kapacita solárních elektráren v kraji, ještě v roce 2008 instalovaný výkon dosahoval 15,2 MW, v roce 2009 již 125,0 MW a v roce 2010 již 442,8 MW. Instalované výkony parních, paroplynových, vodních a větrných elektráren v kraji byly v posledních letech stálé. Spotřeba elektřiny v roce 2017 v Jihomoravském kraji dosáhla 5 337,8 GWh (9,0 % spotřeby v ČR). Čtvrtinu z tohoto množství spotřebovaly domácnosti kraje (1 311,2 GWh, tj. 24,6 % celku). Na jednoho obyvatele domácnosti tak připadla spotřeba 1 110,8 kWh. Snaha šetřit energií v domácnostech se zřejmě míjí účinkem, neboť od roku 2014 se spotřeba postupně zvyšovala. Proti roku 2014 tak skutečnost roku 2017 v kraji byla o 60 kWh na obyvatele vyšší.

Stavebnictví, stavební povolení

Počet zaměstnanců ve velkých stavebních podnicích se nezměnil.

V kraji v roce 2017 sídlilo celkem 76 středních a velkých stavebních podniků (podniky s 50 a více zaměstnanci), ve kterých bylo zaměstnáno 9,4 tisíc osob (stejný počet zaměstnanců jako v roce 2016). Průměrná měsíční mzda v těchto podnicích dosáhla částky 31 335 Kč, proti roku 2016 vzrostla o 626 Kč, tj. o 2,0 % a proti průměru ČR byla o 3 171 Kč nižší.

Graf 3.22. Stavebnictví v Jihomoravském kraji - podniky s 50 a více zaměstnanci se sídlem v kraji

Zdroj: ČSÚ

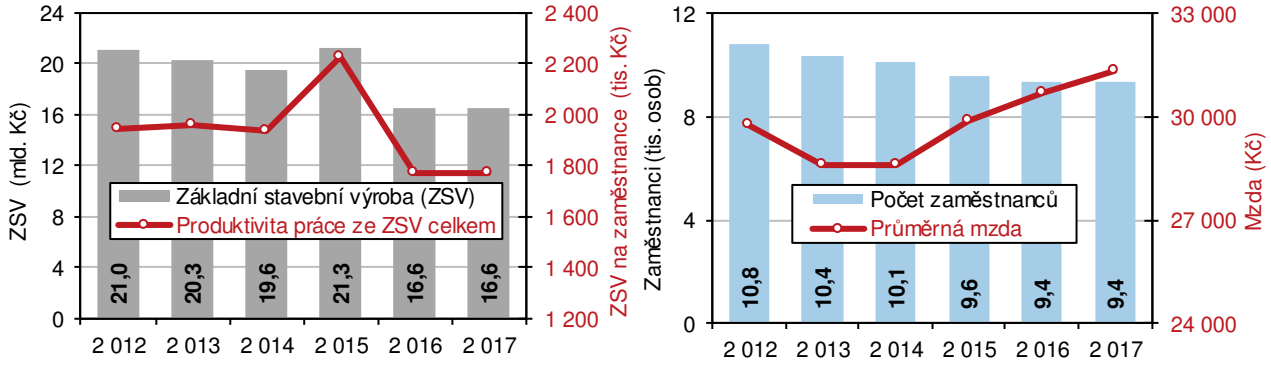

Na stejné úrovni zůstal i objem základní stavební výroby.

Základní stavební výroba (ZSV) dosáhla hodnoty 16,6 mld. Kč v běžných cenách (rovněž na 2. místo v mezikrajském srovnání), proti roku 2016 byla jen o 0,1 % nižší (o 17 mil. Kč). V tuzemsku byly realizovány stavební práce v hodnotě 15,3 mld. Kč, z této části připadlo 7,7 mld. Kč na pozemní stavitelství (meziročně o 5,1 % více) a 7,6 mld. Kč na inženýrské stavitelství (pokles o 2,0 %). Meziročnímu vývoji objemu stavební výroby odpovídá i vývoj produktivity. Produktivita práce vyjádřená jako přepočet objemu ZSV na jednoho pracovníka dosáhla v kraji 1,8 mil. Kč (mezi kraji 6. nejvyšší) a proti roku 2016 poklesla o 0,1 %.

Stavební práce "S" podle kraje místa stavby v letech 2012 až 2017

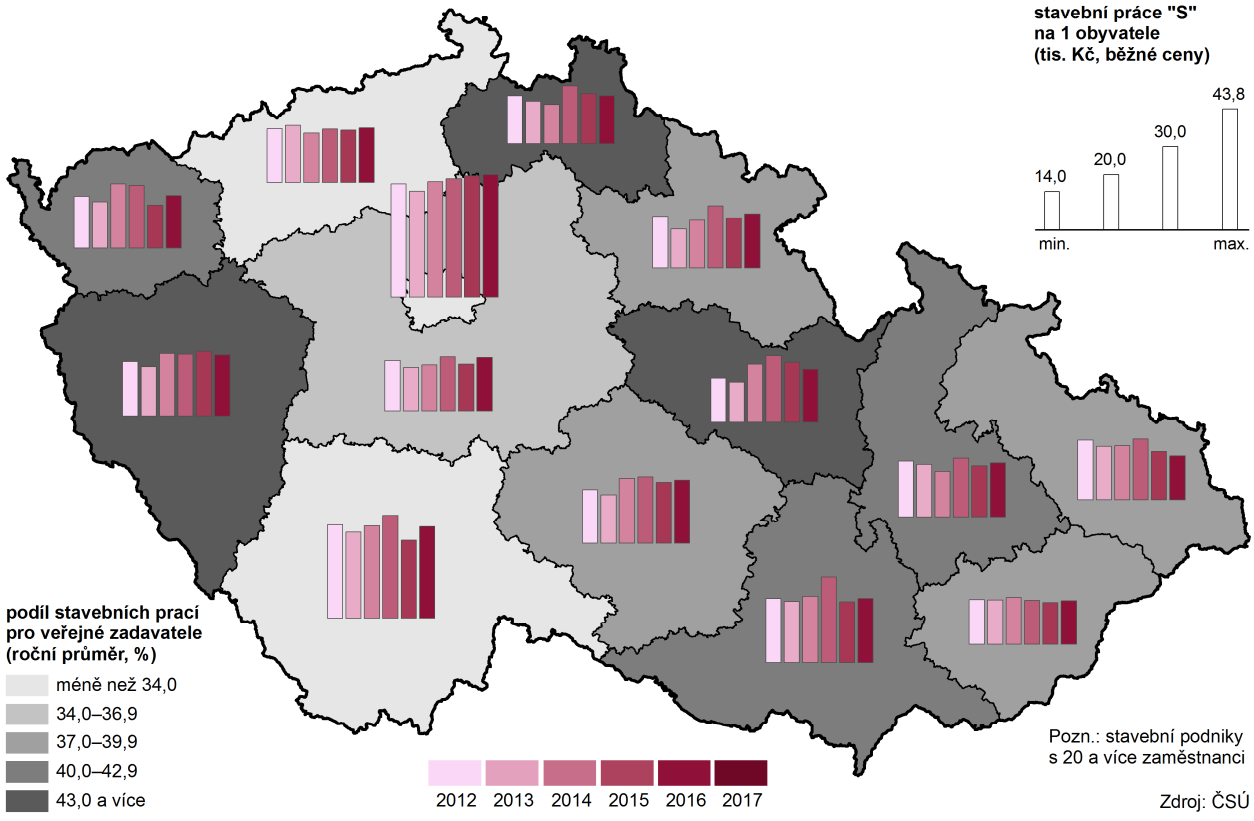

Stavební podniky s 20 a více zaměstnanci v okresech Jihomoravského kraje v roce 2017 realizovaly stavební práce v hodnotě 27,1 mld. Kč (meziroční nárůst o 1,4 mld. Kč, tj. o 5,2 %). Nejvyšší objem prací na území kraje byl vykázán v roce 2015, a to 36,0 mld. Kč. V roce 2017 z objemu stavebních prací provedených těmito podniky připadlo 9,8 mld. Kč na práce pro veřejného zadavatele (meziroční nárůst o 11,2 %).

Na jednoho obyvatele kraje v roce 2017 připadly stavební práce provedené v kraji v hodnotě 23,0 tis. Kč, což byla mezi kraji 3. nejvyšší hodnota. Dlouhodobě nejvyšší objem stavebních prací je realizován v Brně-městě - v letech 2012 až 2017 vždy více než polovina celkového objemu. Uvedenou skutečnost dokládá i přepočet hodnoty stavebních prací na obyvatele – v roce 2017 v Brně-městě na 1 obyvatele připadly stavební práce ve výši 38,3 tisíc Kč, v dalších okresech kraje to byly hodnoty výrazně nižší – od 10,0 tisíc Kč v okrese Blansko po 27,8 tisíc Kč v okrese Břeclav.

Počet vydaných stavebních povolení v roce 2017 znovu poklesl pod hranici 10 tisíc.

Počet vydaných stavebních povolení (SP) v Jihomoravském kraji se v roce 2017 stejně jako v roce předešlém a v letech 2013 a 2014 dostal pod hranici 10 tisíc. Celkem 9 627 vydaných SP byl počet meziročně o 92 nižší (nejnižší počet v posledních 10 letech), přesto byl mezi kraji 2. nejvyšší a tvořil 11,6 % republikového celku. Snížení stavební aktivity, resp. počtu vydaných SP, bylo ale zaznamenáno celkem v 5 krajích, v relativním vyjádření nejvýraznější v Praze (pokles o 5,8 %).

Graf 3.23. Vydaná stavební povolení podle druhu stavby v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

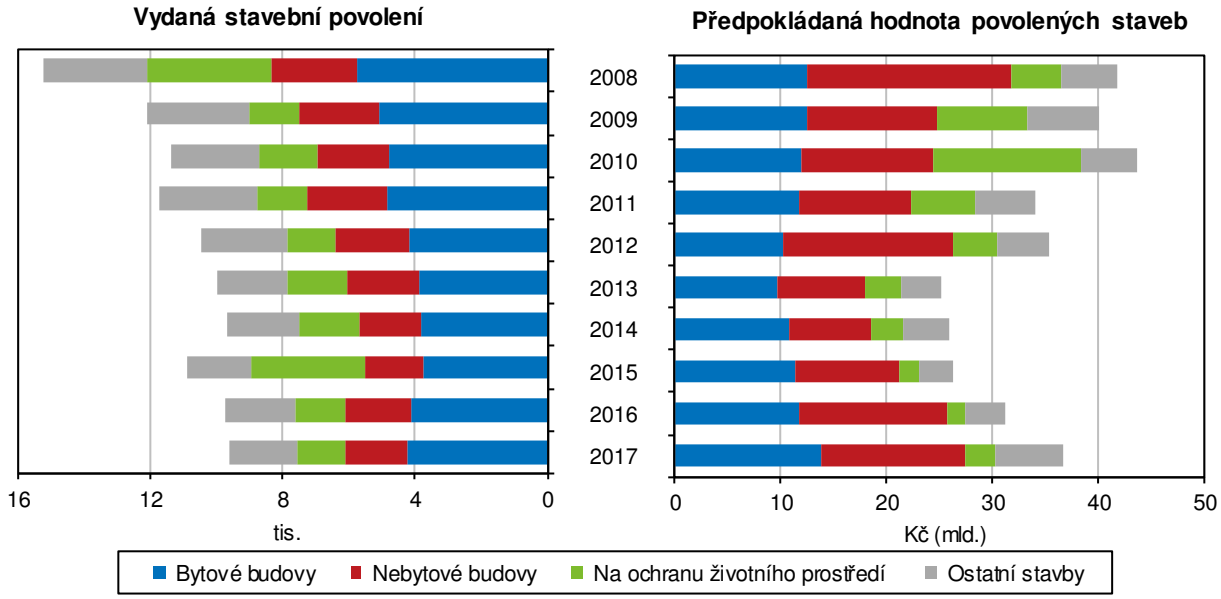

Orientační hodnota staveb ale vzrostla a mezi kraji byla 2. nejvyšší.

Orientační hodnota staveb, na které bylo v kraji vydáno SP, dosáhla částky 36,6 mld. Kč (12,2 % republikového celku, 2. nejvyšší hodnota v mezikrajském srovnání). Meziročně byla o 5,4 mld. Kč vyšší (o 17,4 %), meziroční pokles orientační hodnoty staveb byl zaznamenán pouze v Jihočeském kraji (o 7,7 %).

Struktura vydaných povolení je v posledních letech stálá, mění se ale stuktura orientační hodnoty povolených staveb.

Struktura vydaných stavebních povolení v Jihomoravském kraji podle typu stavby se v letech 2012 až 2017 nijak výrazně neměnila. Výjimkou byl pouze rok 2015, kdy téměř třetina počtu vydaných SP náležela stavbám na ochranu životního prostředí. Naproti tomu struktura předpokládané hodnoty staveb se měnila v každém roce bez zřejmé závislosti. Spíše zajímavostí je nepoměr v již uvedeném roce 2015 mezi vysokým podílem počtu SP na ochranu životního prostředí z celku (3 411 SP,

tj. 31,4 % celku) a vcelku nízkým podílem na předpokládané hodnotě staveb (1,8 mld. Kč, tj. 6,9 % celku).

Nejvyšší počet povolení i nejvyšší průměrná hodnota staveb je v Brně.

Z okresů Jihomoravského kraje byl nejvyšší počet vydaných stavebních povolení v roce 2017 zaznamenán v okrese Brno-venkov (2 606), nejméně v okrese Vyškov (809). Nejvyšší orientační hodnotu povolených staveb zaznamenali v Brně-městě – 12,8 mld. Kč (35,0 % z celkové výše orientační hodnoty staveb v kraji). V Brně-městě byla současně dosažena nejvyšší průměrná hodnota na jedno stavební povolení v meziokresním srovnání, a to 7,3 mil. Kč.

Bytová výstavba

Meziroční nárůst počtu zahájených bytů.

V Jihomoravském kraji byla v roce 2017 zahájena výstavba 4 027 bytů. Tento počet byl 2. nejvyšší mezi kraji (12,8 % republikového celku), proti roku 2016 vzrostl o 251 bytů, tj. o 6,6 %. Počet zahájených bytů poklesl pouze v Jihočeském a Ústeckém kraji.

Graf 3.24. Zahájené a dokončené byty v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

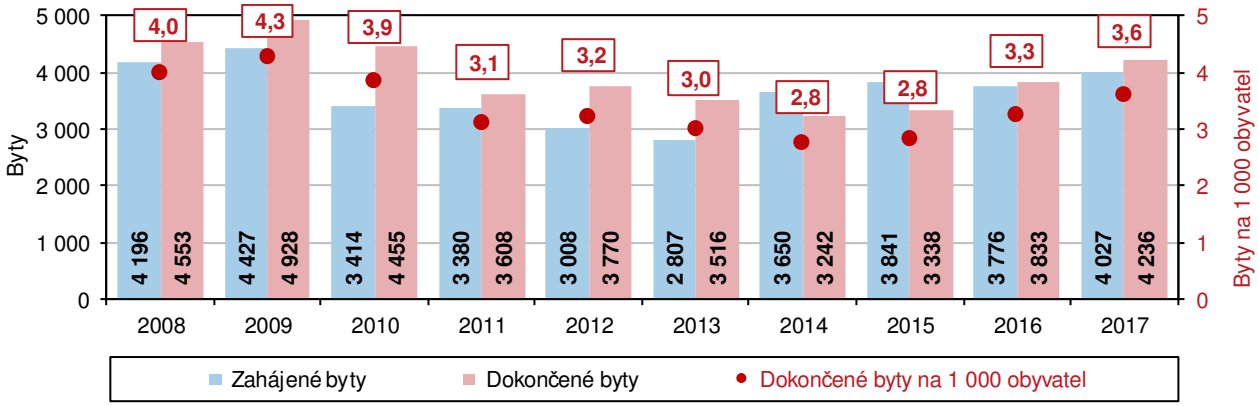

Tři pětiny zahájených bytů jsou byty v rodinných domech.

V roce 2017 byla v kraji zahájena výstavba 2 413 bytů v rodinných domech (59,9 % z celku a o 315 více než v roce 2016), 753 bytů v bytových domech (o 125 méně), 566 bytů v nástavbách rodinných či bytových domů (o 99 více). Celkem 96 bytů bylo zahájeno v domovech-penzionech a domovech pro seniory (o 56 více), 113 bytů v nebytových budovách (o 95 méně) a 86 bytů ve stavebně upravených nebytových prostorách (o 1 více).

Vzrostl i počet dokončených bytů a byl mezi kraji třetí nejvyšší.

V roce 2017 bylo v kraji dokončeno 4 236 bytů (o 403 bytů více než v roce 2016). Tento počet byl 3. nejvyšší mezi kraji a tvořil 14,8 % celku ČR. Počet dokončených bytů meziročně poklesl pouze ve 4 krajích. Intenzita bytové výstavby (3,6 dokončených bytů na 1 000 obyvatel) byla mezi kraji také 3. nejvyšší. Počty dokončených bytů podle druhu stavby v letech 2008 až 2017 jsou zřejmé z grafu 3.25.

Byty v nových rodinných a bytových domech tvořily 83 % celkového počtu dokončených bytů.

Dokončeno bylo 2 003 bytů v rodinných domech (47,3 % celku) a 1 529 bytů v novostavbách bytových domů (36,1 %). Počet bytů dokončených v rodinných domech byl proti roku 2016 o 212 bytů vyšší, u bytů dokončených v bytových domech bylo navýšení počtu o 292 bytů. Přístavbou a nástavbou ve starších budovách vzniklo 93 bytů v rodinných domech (o 39 méně) a 310 bytů v bytových domech (o 86 více). V domovech-penzionech a domovech pro seniory bylo dokončeno 85 bytů (o 11 méně), v nebytových budovách bylo postaveno 98 bytů (o 129 méně) a stavební úpravou nebytových prostor vzniklo 118 bytů (o 8 méně než v roce 2016).

Graf 3.25. Dokončené byty podle druhu stavby v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

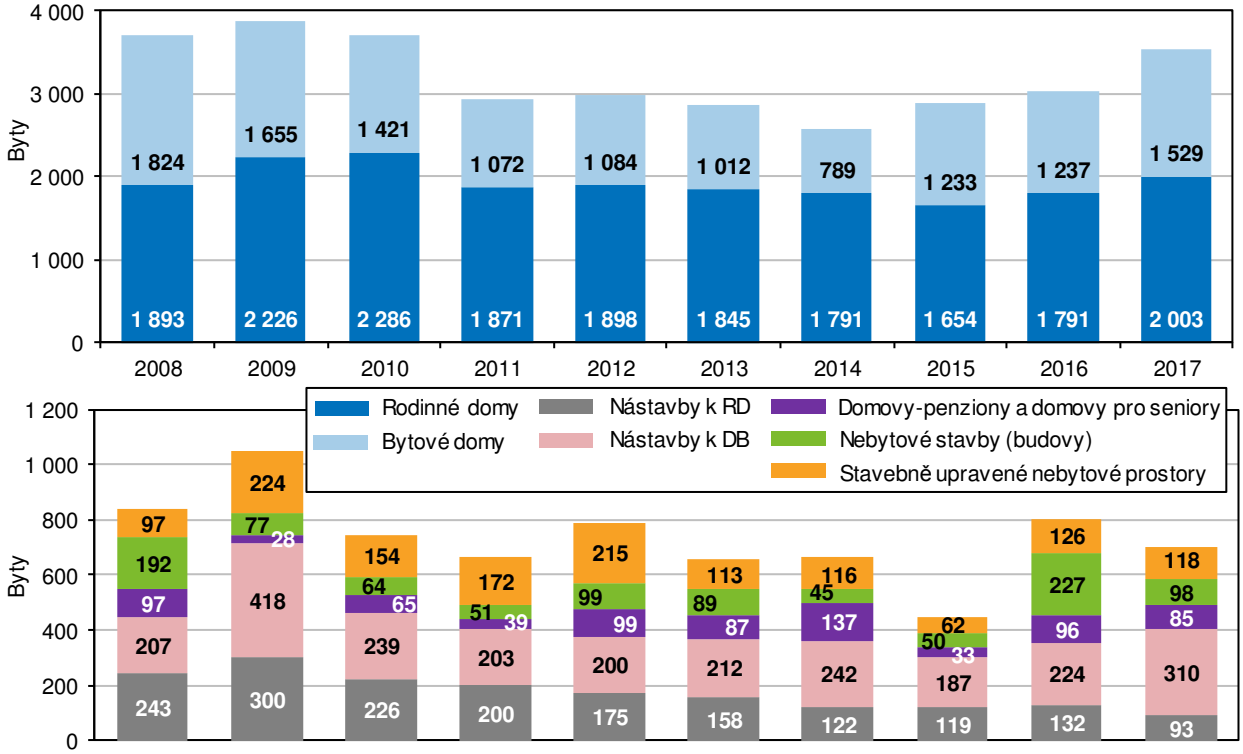

Doprava

Počet vozidel se každoročně zvyšuje, počet osobních vozů na tisíc obyvatel je mezi kraji třetí nejnižší.

Na konci roku 2017 bylo podle Centrálního registru vozidel v Jihomoravském kraji evidováno 573,7 tisíc osobních vozidel, 125,6 tisíc motocyklů, 79,1 tisíc nákladních automobilů a 2,1 tisíc autobusů. Každoroční nárůst je patrný především u počtu osobních automobilů. Pro srovnání úrovně „motorizace“ krajů lze použít přepočet počtu osobních automobilů na 1 000 obyvatel. V tomto srovnání je Jihomoravský kraj s počtem 486,0 osobních automobilů na 1 000 obyvatel až na 11. místě, nejvíce aut v přepočtu je v Praze (685,3) a nejméně v Moravskoslezském kraji (439,8 osobních automobilů na 1 000 obyvatel).

Graf 3.26. Přeprava cestujících v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

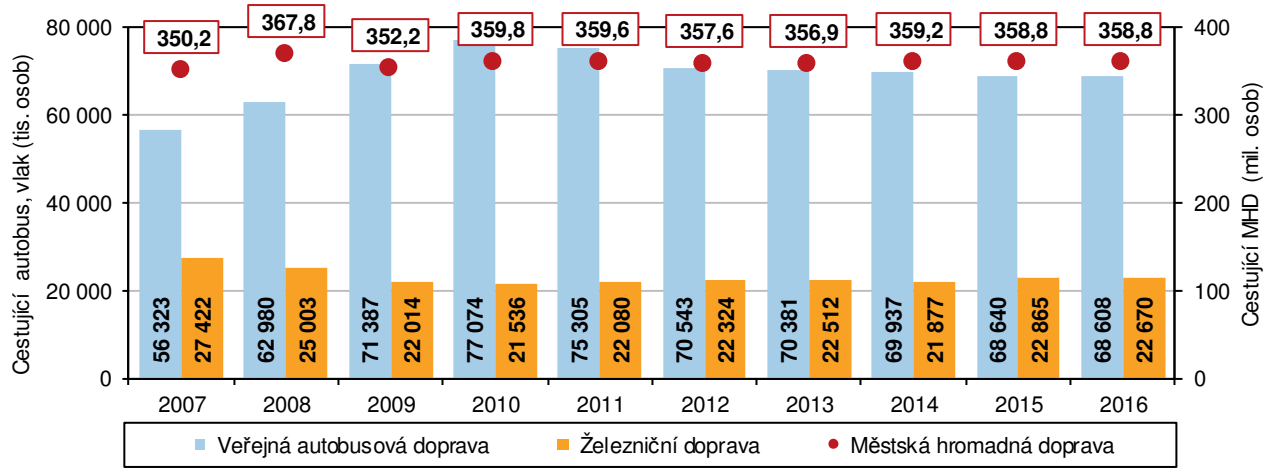

Hustota silniční i železniční sítě patří ve srovnání s ostatními kraji spíše k nižší.

V silniční dopravě je v Jihomoravském kraji využíváno 4,5 tisíc kilometrů silnic a dálnic. Silniční dopravní síť v kraji tvoří 134,5 km dálnic I. třídy, 25,8 km dálnic II. třídy, 422,1 km silnic 1. třídy, 1 467,9 km silnic 2. třídy a 2 395,3 km silnic 3. třídy. Hustota silniční sítě v Jihomoravském kraji (61,9 km na 100 km^2) je ve srovnání s ostatními kraji 4. nejnižší. Provozní délka železničních tratí v kraji je v posledních 6 letech stálá a dosahuje 783,6 km. Hustota železniční sítě v kraji (10,9 km na 100 km^2) je ve srovnání s ostatními kraji 5. nejnižší. Pro úplnost je třeba uvést, že v kraji je i 45,4 km splavných vodních cest využitelných pro pravidelnou dopravu.

Graf 3.27. Přeprava zboží v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

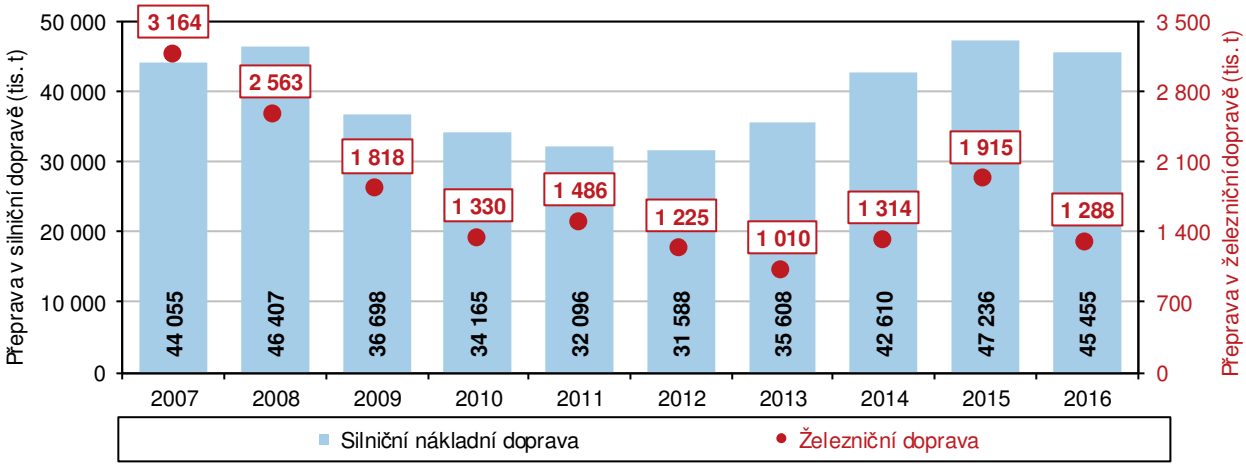

Autobusy v roce 2016 přepravily téměř 69 mil. cestujících, železniční dopravu využilo 22 mil. osob.

Přeprava cestujících veřejnou autobusovou dopravou v rámci kraje se v letech 2015 a 2016 ustálila na počtu 68,6 mil. osob, i když v porovnání s lety předešlými zde byl určitý pokles počtu přepravených. Např. proti roku 2011 to bylo téměř o 7 milionů přepravených v rámci kraje méně. Vlakem v kraji jezdí v porovnání s autobusy pouze třetina cestujících. Zde ovšem počet 22 milionů přepravených byl zaznamenán s malými odchylkami každoročně v letech 2009 až 2016.

Mnohonásobně více zboží se přepravuje po silnici.

Nesrovnatelné jsou výkony v přepravě zboží – přeprava zboží po železnici tvoří dlouhodobě jen zlomek objemu nákladní silniční přepravy. V roce 2016 bylo nákladní silniční dopravou přepraveno 45,5 mil. tun zboží (po železnici jen 1,3 mil. tun). Meziročně byl sice zaznamenán nepatrný pokles objemu přepraveného zboží, ovšem v letech 2013 až 2015 se objem přepraveného zboží po silnicích zvýšil až na novodobé maximum, a to 47,2 mil. tun. Největší část přepravy nákladní silniční dopravy každoročně tvoří přeprava zboží v rámci kraje (v roce 2016 31,3 mil. tun, tj. 68,9 % celku), 7,3 mil. tun tvořil vývoz zboží z kraje (16,0 %) a 6,9 tun dovoz zboží do kraje (15,1 %).

Cestovní ruch

V kraji bylo v roce 2017 celkem 805 hromadných ubytovacích zařízení s celkovou kapacitou 45 tisíc lůžek.

Projekt MMR "Zkvalitnění informací o vybraných sektorech cestovního ruchu" přinesl výsledky, na jejichž základě došlo k revizi dat o kapacitách a návštěvnosti za roky 2012 a 2013. Proto nejsou uváděny údaje z let revizi předcházejících. Hromadné ubytovací zařízení je zařízení s minimálně pěti pokoji a zároveň deseti lůžky sloužící pro účely cestovního ruchu. Podle výsledků šetření bylo v roce 2017 v kraji 805 hromadných ubytovacích zařízení, bylo v nich 18,2 tisíc pokojů a 45,0 tisíc lůžek. Mezi ubytovacími zařízeními v členění podle kategorií bylo v kraji 199 hotelů, v nich 17,2 tisíc lůžek, 402 penzionů (11,4 tisíc lůžek), 65 kempů a chatových osad

(5,3 tisíc lůžek), 49 turistických ubytoven (2,4 tisíc lůžek) a 90 ostatních zařízení (8,7 tisíc lůžek).

V ubytovacích zařízeních v kraji se ubytovalo 1,9 mil. hostů, vzrostl počet hostů z domova i ze zahraničí.

V ubytovacích zařízeních na území Jihomoravského kraje se v roce 2017 ubytovalo 1,9 milionu hostů, což byl po Hl. m. Praze druhý nejvyšší počet. Proti roku 2016 byl počet hostů o 238,9 tisíc vyšší, meziročně se zvýšil počet hostů tuzemských (o 149,9 tisíc) i zahraničních (o 89,0 tisíc).

Graf 3.28. Kapacity a hosté hromadných ubytovacích zařízení v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

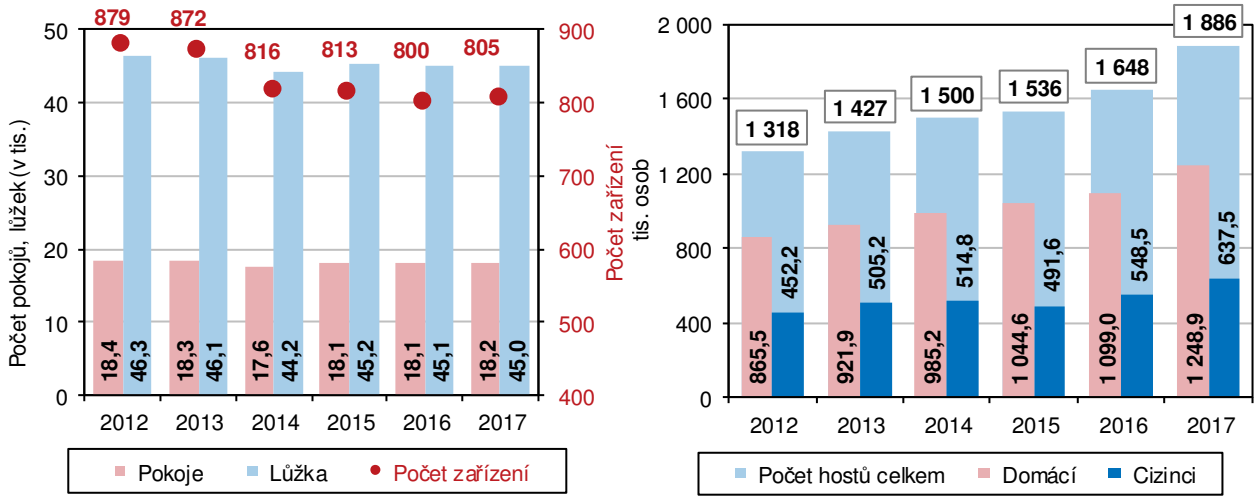

Nejvíce hostů přijelo ze Slovenska. Jihomoravský kraj dlouhodobě vykazuje nejnižší hodnotu průměrného počtu přenocování jednoho hosta.

Nejvíce zahraničních hostů v roce 2017 přijelo do Jihomoravského kraje ze Slovenska (111,5 tisíc), z Polska (101,2 tisíc) a z Německa (62,6 tisíc). Počet hostů ze Slovenska převýšil počty návštěvníků z jiných zemí v posledních 3 letech, do roku 2014 byli nejpočetněji zastoupeni vždy hosté z Polska. Jihomoravský kraj dlouhodobě vykazuje nejnižší hodnotu průměrného počtu přenocování na 1 hosta. Zatímco např. v Karlovarském kraji host přenocuje nejméně pětkrát, na jižní Moravě host stráví v průměru pouze 2 noci.

Graf 3.29. Zahraniční hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

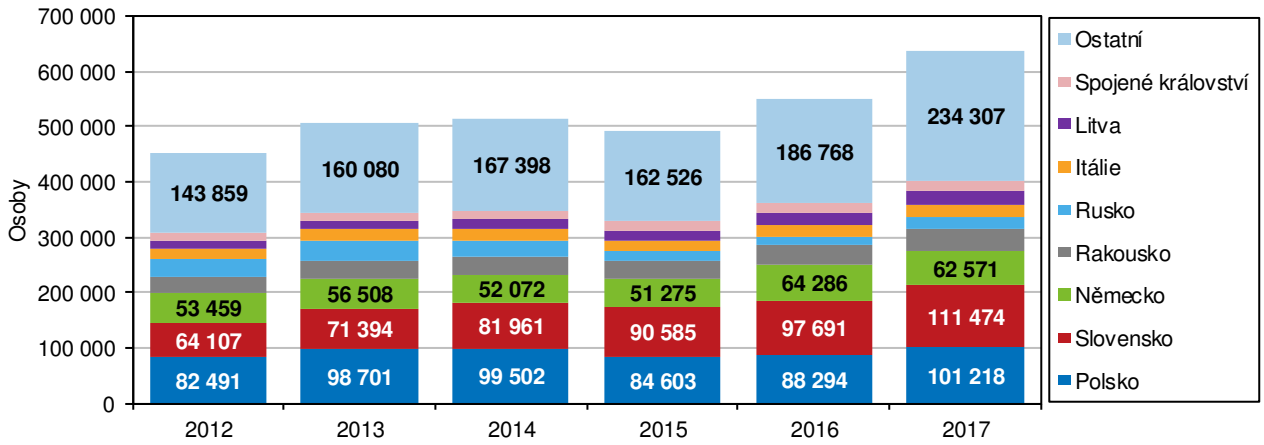

4. Životní prostředí

Půdní fond, ekologické zemědělství

Téměř polovinu rozlohy kraje tvoří orná půda, stupeň zornění je mezi kraji nejvyšší.

Jihomoravský kraj je s rozlohou 718,8 tisíc hektarů v ČR 4. největší. V roce 2016 se rozloha kraje redukcí katastrálního území vojenského újezdu Březina snížila o 722 ha (správní úpravou území přešlo do Olomouckého kraje). K 31. 12. 2017 v kraji bylo 423,8 tisíc ha zemědělské půdy, z toho bylo 350,5 tisíc ha půdy orné (48,8 % výměry kraje). Výměra orné půdy se proti roku 2012 v kraji snížila o 2,7 tisíc ha. Stupeň zornění (podíl orné půdy ze zemědělské), který byl v roce 2017 mezi kraji nejvyšší, poklesl jen nepatrně, a to z 82,88 % v roce 2012 na 82,70 % v roce 2017.

Graf 4.1. Plochy vybraných druhů pozemků v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

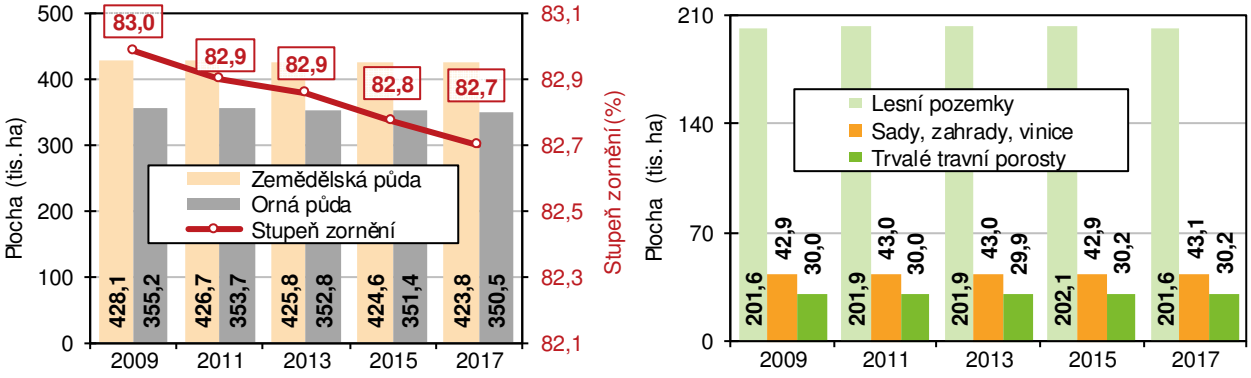

Plocha ekologicky stabilních prvků se nezměnila, přes pokles výměry orné půdy se koeficient ekologické stability nezvýšil.

Snižování rozlohy orné půdy doprovázené intenzivním a efektivním využíváním stávající je nutnou podstatou vztahu zemědělství k přírodě a životnímu prostředí. V souladu s péčí o životní prostředí je i rozšiřování plochy ekologicky stabilních prvků (sady, zahrady, vinice a trvalé travní porosty, z nezemědělské půdy lesní pozemky a vodní plochy). V Jihomoravském kraji sice výměra orné půdy mírně poklesla, ale plocha ekologicky stabilních prvků se prakticky nezměnila – v roce 2012 v součtu tvořily plochu 290,3 tisíc ha a v roce 2017 290,5 tisíc ha. V souvislosti s tímto vývojem je změna koeficientu ekonomické stability v kraji prakticky neznatelná – v roce 2012 činil 0,677 a v roce 2017 0,678 (koeficient stability je vypočten jako poměr ekologicky stabilních a nestabilních prvků - orná půda, zastavěná a ostatní plocha).

Graf 4.2. Spotřeba průmyslových hnojiv v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

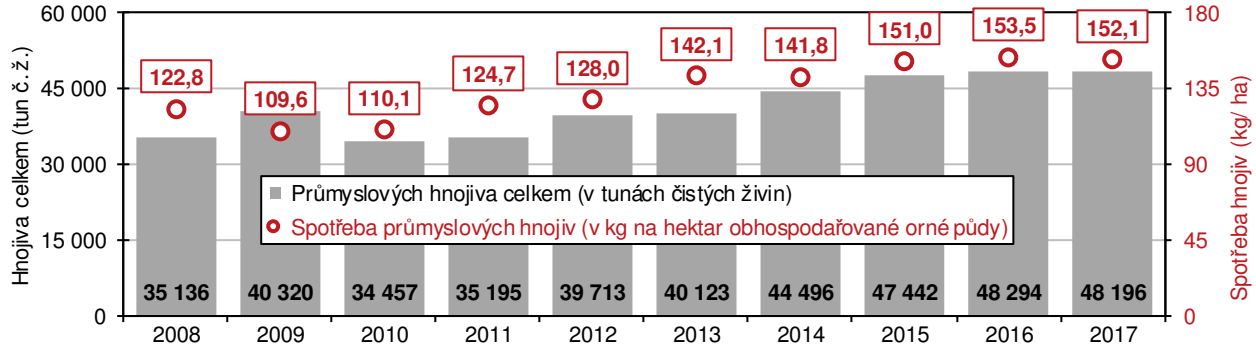

Spotřeba průmyslových hnojiv byla v porovnání s rokem 2012 o pětinu vyšší.

O intenzivním využívání orné půdy svědčí spotřeba průmyslových hnojiv. Za hospodářský rok 2016/2017 se v kraji spotřebovalo 48,2 tisíc tun minerálních hnojiv v čistých živinách, což v přepočtu činilo 152,1 kg na hektar obhospodařované orné půdy. Meziročně sice byl zaznamenán nepatrný pokles ve spotřebě, ovšem

porovnání přepočtené hodnoty spotřeby průmyslových hnojiv např. s rokem 2010 či 2011 ukazuje více než třetinový nárůst (o 38 %).

Graf 4.3. Výměra půdy v ekologickém zemědělství v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

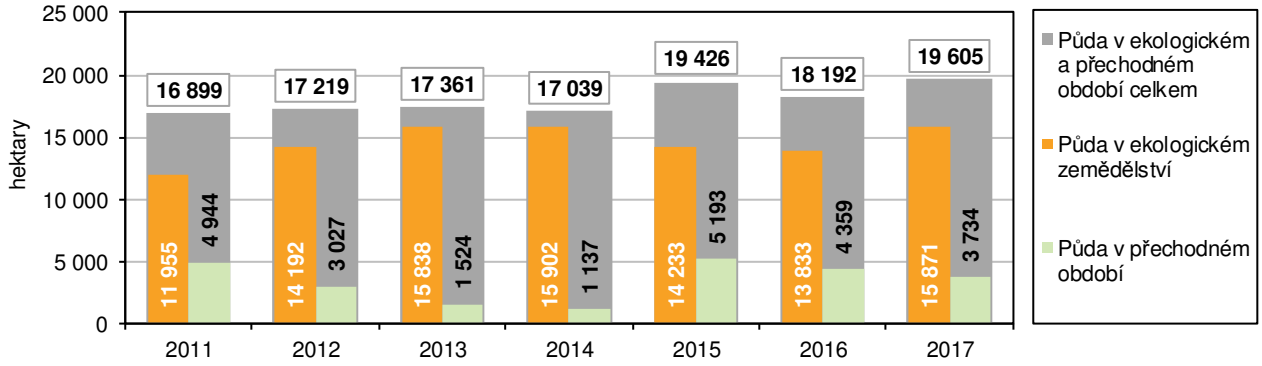

Ekologicky obhospodařovaná půda v kraji tvoří jen zlomek výměry zemědělské půdy.

Intenzivní zemědělská výroba je tedy spojena s používáním průmyslových hnojiv a ochranných chemických látek, tedy látek, jejichž výroba i spotřeba životní prostředí výrazně zatěžuje. K životnímu prostředí šetrnou alternativou je ekologické zemědělství, které je založeno na hospodaření bez používání umělých hnojiv, chemických přípravků, postřiků, hormonů, umělých látek a genetických modifikací, a to jak v rostlinné, tak v živočišné výrobě, popř. při obhospodařování lesních pozemků. V Jihomoravském kraji se ale ekologické zemědělství rozvíjí pomaleji, neboť se uplatňuje spíše tam, kde nejsou pro konvenční zemědělství podmínky (např. v podhorských oblastech). Ekologicky obhospodařovaná půda tak v kraji tvoří jen necelých 5 % z výměry zemědělské půdy.

Na území kraje je více než 53 tisíc hektarů chráněných území.

Na území Jihomoravského kraje se nachází i chráněná území. Je zde Národní park Podyjí (vyhlášen v roce 1991), 3 chráněné krajinné oblasti - Moravský kras (vyhlášen v roce 1956), Pálava (rok 1976) a Bílé Karpaty (rok 1980). Na území kraje je i 342 maloplošných chráněných území (národní přírodní památky, národní přírodní rezervace, přírodní památky, přírodní rezervace). Podle vyhlášek, jimiž je chráněné území vymezeno, celková rozloha chráněných území na konci roku 2017 činila 53,2 tisíc hektarů (3,9 % rozlohy chráněných území v ČR).

Vodovody a kanalizace

V zásobování pitnou vodou převládá voda z veřejných vodovodů.

V roce 2017 bylo v Jihomoravském kraji zásobováno pitnou vodou z veřejných vodovodů 1 123 tisíc osob, což bylo 95,3 % obyvatel kraje. Délka vodovodní sítě v Jihomoravském kraji dosahovala více než 7,8 tisíc kilometrů (2. nejvyšší mezi kraji), bylo zde 270,4 tisíc vodovodních přípojek.

Každý obyvatel kraje denně spotřebuje v průměru 92 litrů vody, mezi kraji je to 2. nejvyšší spotřeba.

V kraji bylo vyrobeno 63,6 mil. m^3 vody, v tomto množství bylo 55,3 mil. m^3 fakturované pitné vody (z toho 38,1 mil. m^3 bylo fakturováno domácnostem) a 8,1 mil. m^3 vody nefakturované. Objem vyrobené vody byl meziročně o 1,9 % vyšší, objem fakturované pitné vody celkem vzrostl o 1,1 %, výrazně se však zvýšil (zásluhou nárůstu ztrát v potrubní síti o 6,7 %) objem nefakturované vody, a to o 7,4 %. Objem fakturované pitné vody pro domácnosti se zvýšil o 0,5 %, specifická spotřeba vody na osobu a den ve výši 92,9 litrů zůstala na úrovni roku 2016. I tak je tato hodnota mezi kraji 2. nejvyšší. Největší spotřebu vody v domácnostech mají Pražané, kde denně jedna osoba odebere průměrně 109,3 litrů vody.

Cena vodného se zvyšuje každoročně.

Objem tržeb za vodné celkem v kraji v roce 2017 dosáhl 1,86 mld. Kč (bez DPH) s meziročním navýšením o 1,5 %. Jeden kubický metr fakturované vody v kraji stál 33,60 Kč a proti předchozímu roku vzrostla pouze o 0,10 Kč. Rozdíl ceny za kubík vody mezi kraji činil téměř 11 Kč – nejlevnější voda byla v Olomouckém kraji, a to 32,50 Kč za m^3, opak byl evidován v kraji Ústeckém (43,40 Kč za m^3 vody), republikový průměr představuje 37,20 Kč. Vodné v kraji bylo 3. nejnižší.

Graf 4.4. Vodovody a kanalizace v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

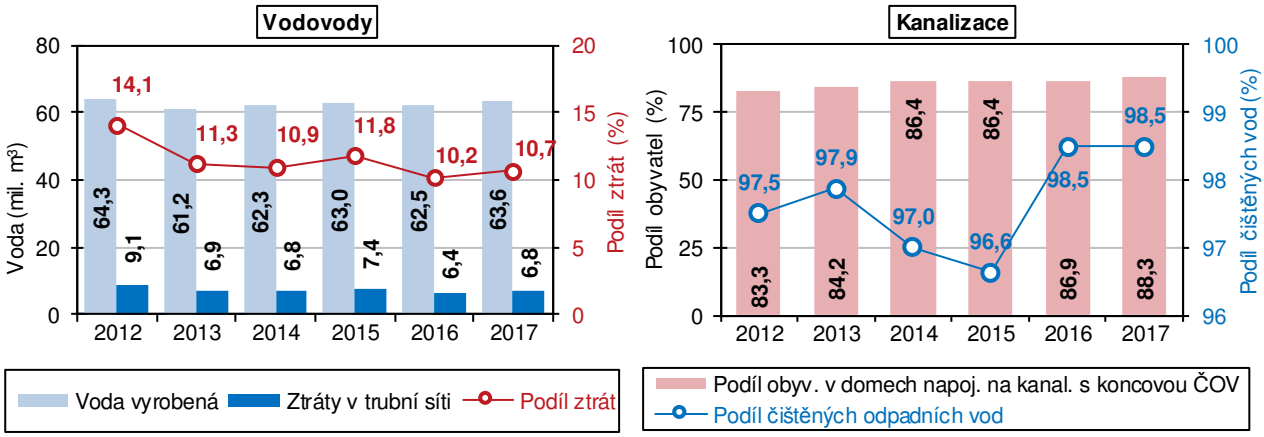

V domech, které nejsou napojeny na kanalizaci, žije 9 % obyvatel kraje.

V domech s napojením na kanalizaci odpadních vod žilo v roce 2017 v kraji 1 072,8 tisíc obyvatel (91,0 % obyvatel kraje). V domech napojených na kanalizaci ústící do čistírny odpadních vod (ČOV) žilo 1 042,5 tisíc osob (meziročně o 19,4 tisíc víc). Délka kanalizační sítě byla prodloužena v roce 2017 proti roku předchozímu o 157 km na 5 652 km, počet kanalizačních přípojek vzrostl o 8,6 tisíc na 249,4 tisíc.

Graf 4.5. Spotřeba vody na obyvatele, vodné a stočné v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

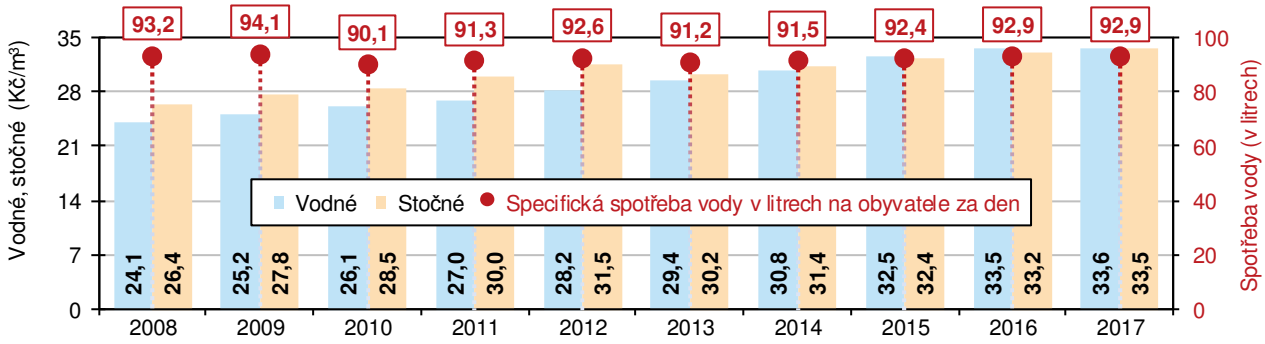

Podíl čištěných odpadních vod vypuštěných do kanalizace dosáhl téměř 99 %.

Do kanalizace bylo v roce 2017 vypuštěno 60,0 mil. m^3 odpadních vod (59,2 mil. m^3 v roce 2016), z toho byly 37,7 mil. m^3, tj. 62,7 % vody splaškové. Podíl čištěných odpadních vod z vod vypouštěných do kanalizace dosáhl, stejně jako v předešlém roce, 98,5 %. Jihomoravské čistírny odpadních vod v roce 2017 vyčistily 74,0 mil. m^3 vody (49,9 % tvořily vody splaškové, 30,4 % vody srážkové – balastní a zbytek vody průmyslové a ostatní). Do vodních toků bylo v kraji v roce 2017 vypuštěno celkem 76,5 mi. m^3 odpadních vod, v roce předchozím to bylo o 3,8 mil. m^3 více.

Zvýšila se i cena stočného.

Tržby za stočné v Jihomoravském kraji meziročně vzrostly o 2,3 % a v roce 2017 dosáhly 2,01 mld. Kč (bez DPH). Cena stočného v kraji činila 33,50 Kč, byla o 0,70 Kč vyšší v porovnání s republikovým průměrem a proti předešlému roku vzrostla o 0,30 Kč. V mezikrajském porovnání se průměrná cena za 1 m^3 odváděných odpadních vod pohybovala od 27,00 Kč v Plzeňském kraji do 42,20 Kč v Libereckém kraji. Průměrná cena stočného v Jihomoravském kraji je 6. nejvyšší.

Emise

Měření, množství a evidence znečišťujících látek.

Emisí je označován děj, při kterém jsou do ovzduší vnášeny látky různého skupenství. Mezi základní znečišťující látky patří oxid uhelnatý (CO), oxidy dusíku (NO_x), oxid siřičitý (SO_2) a tuhé emise v ovzduší. Měří se jejich celková produkce v tunách, případně měrné emise těchto látek – v přepočtu v tunách na km² nebo v kilogramech na obyvatele. Množství znečišťujících látek vypouštěných do ovzduší a jejich zdroje eviduje Registr emisí a zdrojů znečišťování ovzduší (REZZO). Podle závislosti na druhu zdrojů a jejich tepelných výkonech se REZZO člení na REZZO 1 (velké stacionární zdroje znečišťování), REZZO 2 (střední stacionární zdroje znečišťování), REZZO 3 (malé stacionární zdroje znečišťování) a REZZO 4 (mobilní zdroje znečišťování – silniční a železniční vozidla, plavidla, letadla).

Graf 4.6. Měrné emise REZZO 1-4 v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

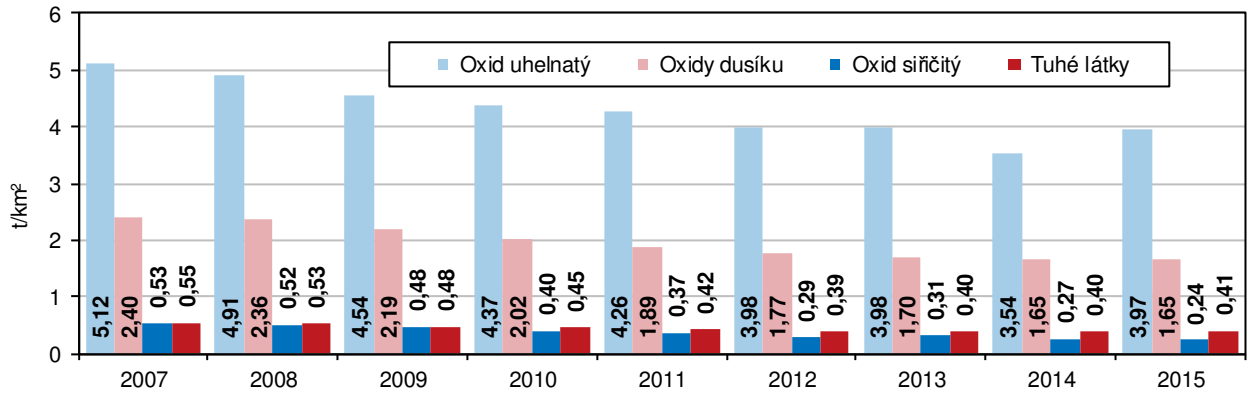

Měrné emise oxidu siřičitého jsou mezi kraji nejnižší.

V roce 2015 bylo v Jihomoravském kraji všemi zdroji vyprodukováno 28,6 tisíc tun oxidu uhelnatého (25,5 tisíc tun v roce 2014), 11,9 tisíc tun oxidů dusíku (shodně s předešlým rokem), emise oxidu siřičitého dosáhly objemu 1,7 tisíc tun (1,9 tisíc tun v roce 2014) a tuhé látky 2,9 tisíc tun (shodně s minulým rokem). Jak je zřejmé z grafu 4.6, hodnoty měrných emisních ukazatelů pozvolna klesaly postupně již od roku 2007. Výjimku tvořilo pouze meziroční navýšení emisí SO_2 v roce 2013 a rok 2015, kdy se vcelku výrazně zvýšily emise CO a mírněji emise tuhých látek. Zatímco měrné emise NO_x jsou ve srovnání s ostatními kraji průměrné (8. nejnižší), měrné emise tuhých látek byly 5. nejnižší, měrné emise CO 4. nejnižší a měrné emise SO_2 dokonce nejnižší mezi kraji.

Graf 4.7. Měrné emise vybraných znečišťujících látek v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

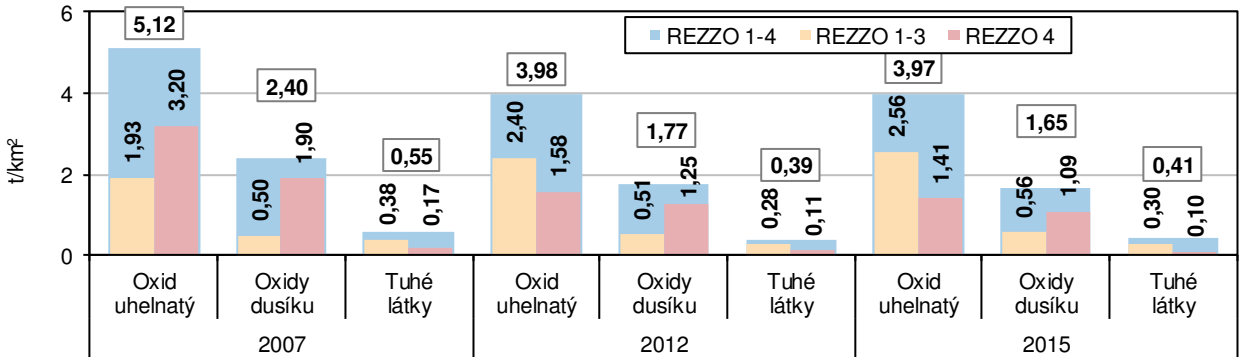

Role mobilních zdrojů znečiš´tování, …

Jak je zřejmé z grafu 4.7, na produkci oxidů dusíku se v jednotlivých letech velkou měrou podílely „mobilní zdroje znečišťování“ (REZZO 4). Podobně tomu bylo i u produkce oxidu uhelnatého v roce 2007. Ovšem od roku 2010 (a tím v grafu

… role stacionárních zdrojů znečišťování.

v letech 2012 a 2015) již „rozhodující“ roli hrály stacionární zdroje (REZZO 1–3). Na produkci oxidu siřičitého mají největší podíl „velké zdroje znečišťování“ (REZZO 1). V roce 2015 celkové měrné emise SO_2 činily 0,24 tun na km², z toho zdroje zařazené do REZZO 1 vyprodukovaly 0,18 tun na km² (v roce 2011 0,30 tun na km²).

Graf 4.8. Měrné emise znečišťujících látek ze stacionárních zdrojů (REZZO 1–3) v okresech kraje

Zdroj: ČSÚ

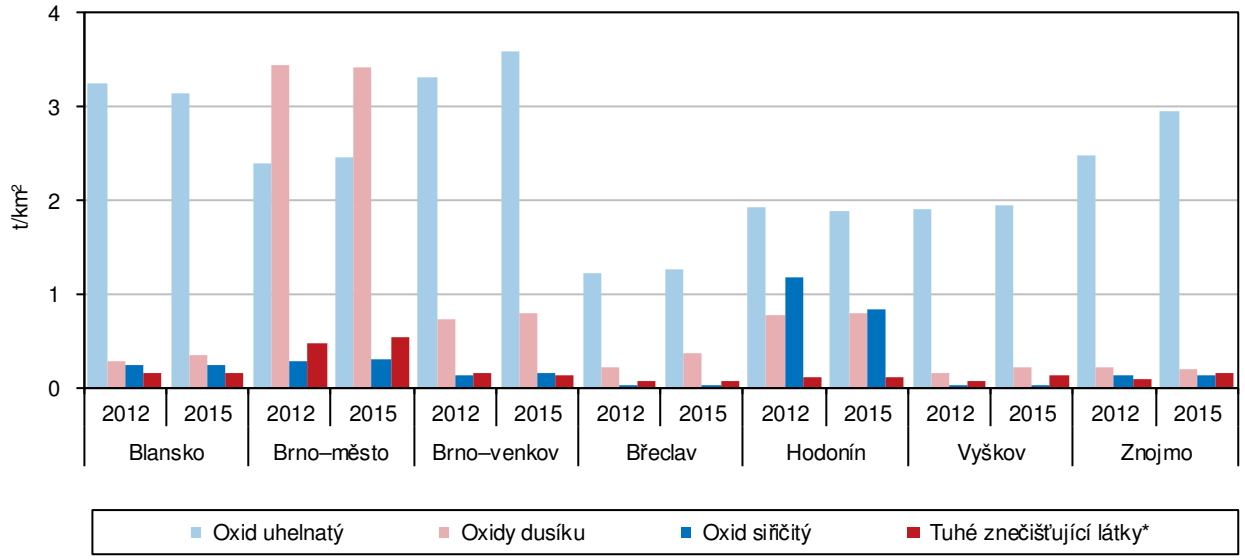

* nezahrnují emise TZL, NH3 a VOC ze stavebních činností, chovů hosp. zvířat, aplikace min. hnojiv a nesledovaných zdrojů použití rozpouštědel

Nejméně znečištěné ovzduší je na Břeclavsku.

Ve všech okresech Jihomoravského kraje s výjimkou Brna-města nejvíce znečišťovaly ovzduší emise oxidu uhelnatého. Nejvyšší hodnoty v roce 2015 i v roce 2012 byly zaznamenány v okrese Brno-venkov (3,60, resp. 3,30 t/km²), a nejnižší v okrese Břeclav (1,25, resp. 1,21 t/km²). V Brně největší znečištění způsobovaly emise oxidů dusíku (3,41, resp. 3,43 t/km²).

Odpady

Graf 4.9. Podnikový odpad v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

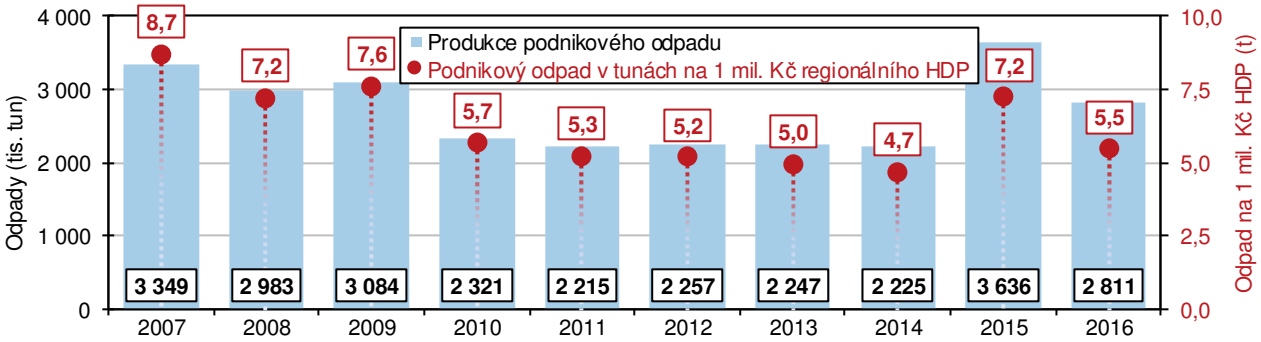

Meziroční pokles produkce podnikového odpadu.

Cílem činnosti podnikového i komunálního odpadového hospodářství je minimalizovat vedlejší produkty a jejich vliv na život kolem a maximalizovat jejich další možné využití. V roce 2016 vyprodukovaly podniky se sídlem v Jihomoravském kraji 2,81 mil. tun odpadů. Meziročně se objem odpadů snížil o 824,5 tisíc tun, tj. o 22,7 %. Přes pokles to byl v desetiletém období, uvedeném v grafu 4.9, čtvrtý nejvyšší objem podnikového odpadu. Pokles objemu podnikového odpadu se

Snížení odpadové náročnosti hospodářské činnosti v kraji.

projevil i poklesem přepočteného ukazatele odpadové náročnosti hospodářské činnosti v kraji. V roce 2016 připadlo na 1 mil. Kč vytvořeného HDP (v běžných cenách) 5,5 tun podnikového odpadu, což byla nižší hodnota, než v letech 2007 až 2010 a v roce 2015.

Graf 4.10. Komunální odpad v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

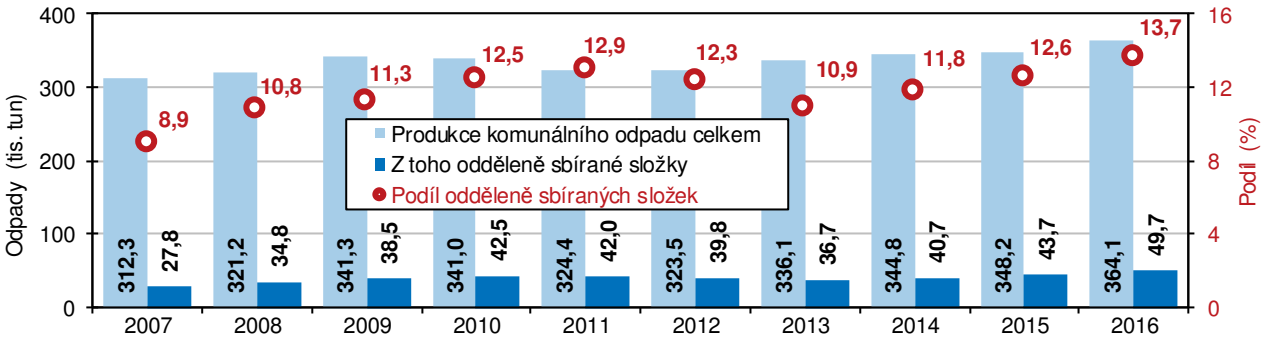

Zvýšila se ale produkce komunálního odpadu. Ročně téměř 310 kg odpadu na obyvatele je doposud nejvyšší objem.

Nárůst a nejvyšší hodnota ale byla zaznamenána v roce 2016 u produkce komunálního odpadu. Populací v kraji bylo vyprodukováno celkem 364,1 tis. tun komunálního odpadu, na jednoho obyvatele kraje tak připadlo 309 kg odpadu. Doposud byl nejvyšší objem komunálního odpadu v absolutním vyjádření zaznamenán předešlý rok, a to 348,2 tis. tun. Skutečnost roku 2016 tak byla o 15,9 tis. tun vyšší. Přepočtená hodnota produkce komunálního odpadu na obyvatele o 12 kg překonala dosavadní maximum z roku 2009 a 2015. Objem komunálního odpadu v absolutním vyjádření byl mezi kraji 4. nejvyšší, ovšem v přepočtu na obyvatele byl v roce 2016 mezi kraji 3. nejnižší (spolu s Prahou).

Graf 4.11. Komunální odpad na obyvatele v Jihomoravském kraji

Zdroj: ČSÚ

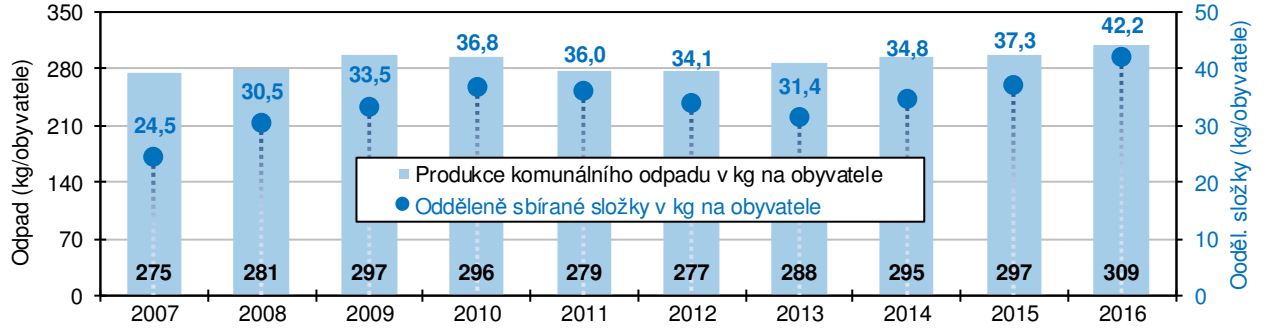

V třídění komunálního odpadu nepatří Jihomoravský kraj k nejlepším.

Z celkového objemu komunálního odpadu v kraji bylo v roce 2016 49,7 tisíc tun odděleně sbíraných složek, podíl tvořil 13,7 % z celku a byl mezi kraji 6. nejnižší (v ČR 14,5 %). I přes nevýrazné umístění mezi kraji byl podíl odděleně sbíraných složek z 10 let uvedených v grafu 4.10 nejvyšší. Na 1 obyvatele v kraji v roce 2016 připadlo 42,2 kg tříděného odpadu, což sice znamenalo meziroční zvýšení o 4,9 kg, přesto to v tomto vyjádření byla mezi kraji 2. nejnižší hodnota (v ČR 49,1 kg na obyvatele). Nejvíce třídili odpad obyvatelé ve Zlínském kraji – 62,5 kg na obyvatele.

Výdaje na ochranu životního prostředí

Co obnáší výdaje na ochranu životního prostředí, je rozdíl …

U výdajů na ochranu životního prostředí je nutno rozlišit výdaje investorů se sídlem v kraji (bez územního určení) a výdaje, které jsou realizovány na území kraje. U investorů se sídlem v kraji výdaje na ochranu životního prostředí zahrnují

… mezi výdaji investorů v kraji a výdaji realizovanými na území kraje.

investiční výdaje na pořízení dlouhodobého hmotného majetku a neinvestiční náklady, které se vztahují k aktivitám na ochranu životního prostředí. Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí zahrnují mzdové náklady, platby nájemného, energie a ostatní materiál a platby za služby, u kterých je účelem ochrana životního prostředí.

Graf 4.12. Investice na ochranu životního prostředí na 1 obyvatele podle místa investice

Zdroj: ČSÚ

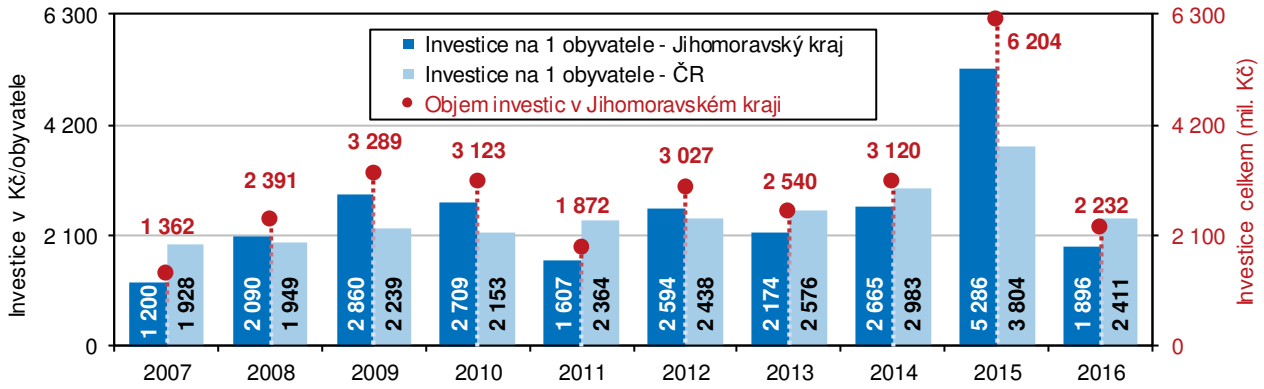

Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice v krajích v letech 2012 až 2016

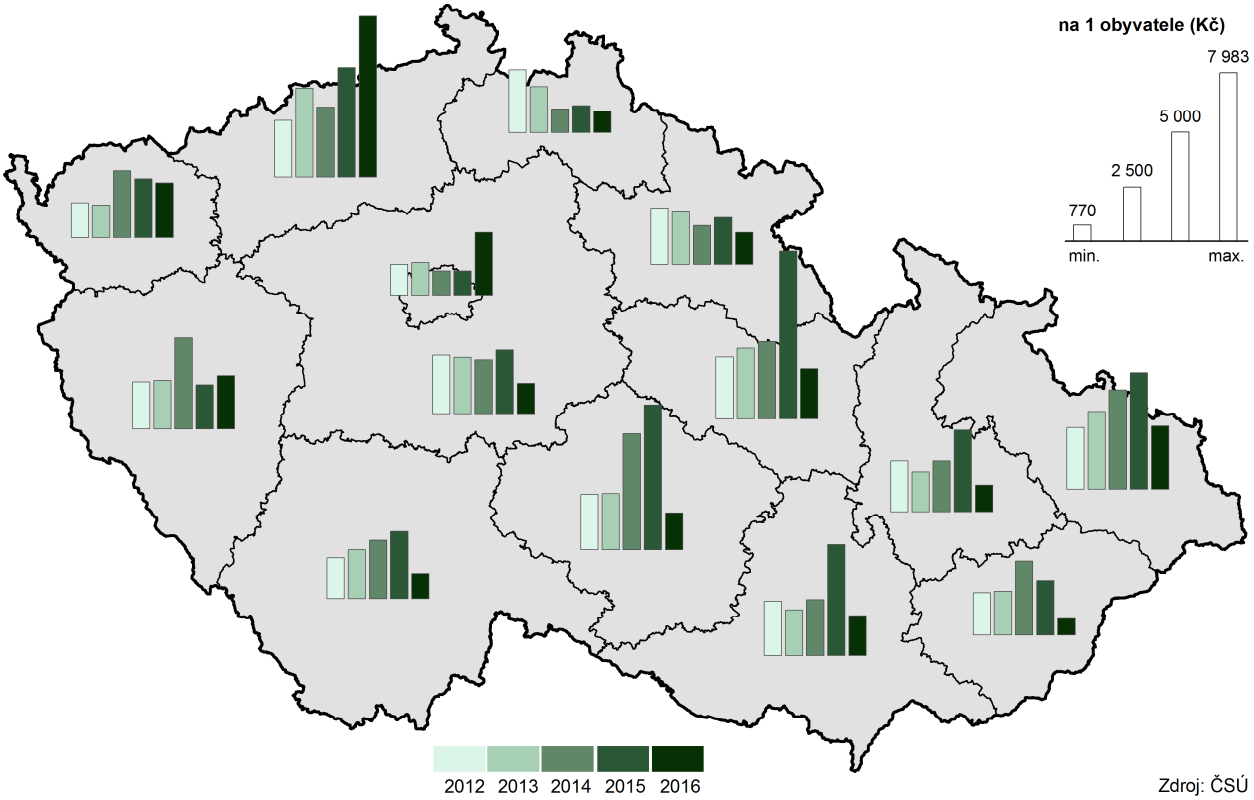

Zdroj: ČSÚ

Výdaje na ochranu životního prostředí v roce 2016 v kraji ve výši 2,2 mld. Kč tvořily jen třetinu skutečnosti předchozího roku.

Na území Jihomoravského kraje bylo na ochranu životního prostředí v roce 2016 investováno 2,23 mld. Kč. Jak je zřejmé z grafu 4.12, tato částka byla ve srovnání s roky sledovaného období spíše nižší. Nejvyšší objem prostředků na ochranu životního prostředí v kraji byl vynaložen v roce 2015, a to 6,20 mld. Kč. Částka investovaná v roce 2016 tak tvořila jen třetinu skutečnosti roku 2015. Ve vyjádření investiční aktivity v přepočtu na jednoho obyvatele (1 896 Kč) bylo také zaznamenáno výrazné meziroční snížení (o 64,1 %). Přepočtená hodnota byla nižší

než průměr ČR (2 411 Kč na obyvatele) a mezi kraji byla až 7. nejvyšší. Ve sledovaných 10 letech uvedených v grafu jen v 5 letech krajský objem investic na obyvatele převyšoval republikový průměr.

Investoři se sídlem v kraji vydali na ochranu životního prostředí 7,8 mld. Kč.

Investoři se sídlem v Jihomoravském kraji na ochranu životního prostředí vynaložili v roce 2016 celkem 7,78 mld. Kč. V této částce byly zahrnuty investice za 2,14 mld. Kč, dalších 5,64 mld. Kč tvořily neinvestiční náklady. Celkový objem výdajů se meziročně o čtvrtinu snížil (o 2,72 mld. Kč, tj. o 25,9 %). Zatímco neinvestiční náklady se vzrostly o 8,2 % (o 428,2 mil. Kč), investice tvořily jen dvě pětiny skutečnosti roku 2015 (meziroční pokles o 59,6 %, tj. o 3,15 mld. Kč).

Investice tvořily jen čtvrtinu celkových nákladů.

Objem investic na ochranu životního prostředí tak tvořil jen čtvrtinu celkových nákladů (27,5 %). V roce 2016 byly investice ve výši 451,5 mil. Kč určeny na ochranu ovzduší (21,1 % celku), 734,2 mil. Kč na nakládání s odpadními vodami (34,4 %) a 579,9 mil. Kč na nakládání s odpady (27,1 %). Z Grafu 4.13 je ale zřejmé, že v letech 2012 až 2016 do nakládání s odpadními vodami směřovaly téměř tři pětiny investičních nákladů a přibližně stejný díl tvořily investice na ochranu ovzduší a investice na nakládání s odpady.

Graf 4.13. Investice a neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí podle kraje sídla investora a podle účelu v Jihomoravském kraji (průměr let 2012–2016)

Zdroj: ČSÚ

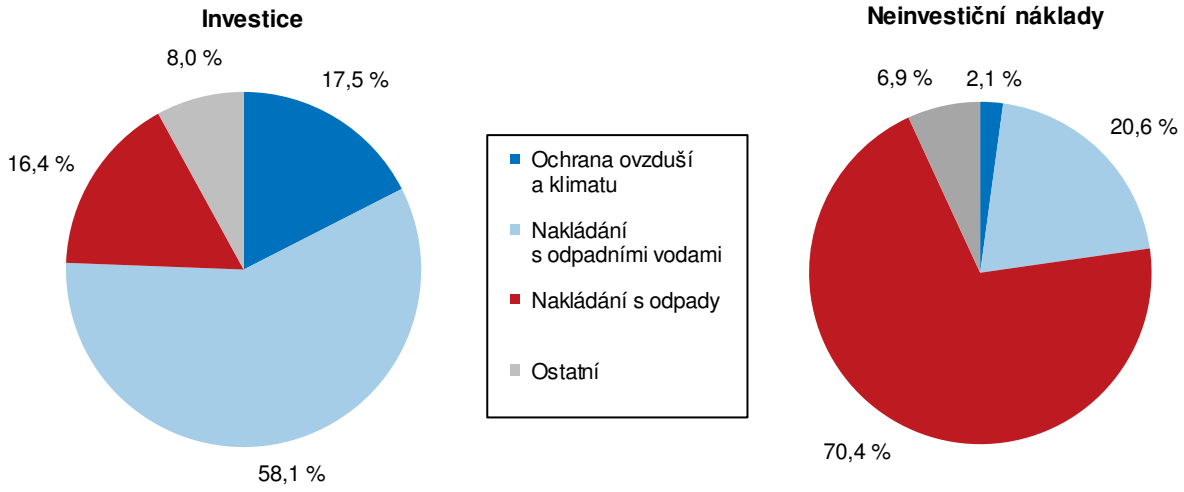

Na nakládání s ododpady je určeno 70 % neinvestičních nákladů.

Téměř tři čtvrtiny výdajů na ochranu životního prostředí vynaložili investoři se sídlem v kraji na neinvestiční výdaje. Již uvedená částka 5,64 mld. Kč byla v letech 2012 až 2016 2. nejvyšší. Maximum nákladů bylo dosud zaznamenáno v roce 2014, kdy byla překročena hranice 6 mld. Kč. Rozložení výdajů jako průměr let 2012 až 2016 je patrné z grafu, největší část, a to 70,4 %, připadalo na nakládání s odpady. V roce 2016 na nakládání s odpady bylo vynaloženo 3,84 mld. Kč (68,1 %), na ochranu ovzduší a klimatu byla určena částka 106,8 mil. Kč (1,9 % z celku) a na nakládání s odpadními vodami bylo vynaloženo 1,29 mld. Kč (22,8 % z celkové částky neinvestičních výdajů).

5. Mezikrajské srovnání

Ekonomice se v roce 2017 dařilo, což dokládá nárůst hrubého domácího produktu (HDP) České republiky o více než 4 % – druhý nejvyšší růst za posledních deset let. V regionálním pohledu jsou však informace o vývoji HDP k dispozici pouze do roku 2016 (výsledky za rok 2017 budou zveřejněny v lednu 2019). Ve většině krajů rostla v roce 2017 míra zaměstnanosti a ve všech krajích poklesl podíl nezaměstnaných osob, a to i dlouhodobě nezaměstnaných. Zároveň se zvyšovala nabídka pracovních míst v evidenci úřadu práce. Růst mediánu mezd v jednotlivých krajích o 1 400–2 500 Kč byl provázen i zvýšením reálných mezd. Meziroční růst starobních důchodů byl nejvyšší od roku 2012.

Demografický vývoj

Nejrozlehlejším a nejlidnatějším zůstává Středočeský kraj.

Od roku 2000 je Česká republika členěna do čtrnácti krajů. Jejich pořadí podle rozlohy se od vzniku současného krajského uspořádání nezměnilo. Rozlohou největšími kraji České republiky jsou kraje Středočeský a Jihočeský, nejmenší výměra náleží Praze. Vývoj počtu obyvatel byl výrazně dynamičtější. Do roku 2008 byl nejlidnatější kraj Moravskoslezský, v roce 2009 Praha a od roku 2010 je jím kraj Středočeský. Zejména díky výrazně kladnému přírůstku stěhováním se populace Středočeského kraje v letech 2001–2017 zvětšila o 231,2 tis. na 1 352,8 tis. obyvatel. Druhý nejvyšší populační přírůstek (147,2 tis.) příslušel druhému nejlidnatějšímu kraji Hl. m. Praze (1 294,5 tis. obyvatel). Aktuálně třetí nejlidnatější kraj Moravskoslezský (1 205,9 tis. obyvatel) charakterizoval trend opačný. Od roku 2001 přišel o 50,9 tis. obyvatel, tj. o nejvíce obyvatel ze všech krajů. Převažující populační úbytek byl v letech 2001–2017 zaznamenán v pěti ze čtrnácti krajů. K nejvýraznějšímu úbytku došlo na východě republiky. Dlouhodobý pokles počtu obyvatel charakterizoval také nejzápadnější a nejméně lidnatý kraj Karlovarský, a to především vlivem migračních úbytků od roku 2009.

Populace stárne, průměrný věk vzrostl ve všech krajích s výjimkou Hlavního města Prahy.

Z pohledu demografického vývoje roku 2017 byla v řadě dílčích ukazatelů zachována tendence předchozích let. Dlouhodobým procesem zůstává stárnutí populace, které se ve všech krajích projevilo rostoucím průměrným věkem obyvatel. Mezi lety 2001 a 2017 vzrostl průměrný věk v krajích o 0,6 až 4,7 roku. Nejvyšší tempo stárnutí bylo typické pro oblasti s výraznou převahou vystěhovalých, tj. v kraji Karlovarském a Moravskoslezském. Naopak nejpomaleji stárla populace krajů Hl. m. Prahy a Středočeského, které dlouhodobě charakterizuje vysoká převaha přistěhovalých. V Praze se zvyšování průměrného věku obyvatel dokonce zastavilo, resp. po kulminaci v roce 2013 se v posledních letech spíše mírně snižuje.

Zvýšil se podíl dětí i seniorů, klesl podíl osob ve věku 15–64 let.

S procesem stárnutí souvisí i měnící se věková skladba obyvatelstva. Ačkoliv se v roce 2017 ve všech krajích zvýšil podíl dětí do 14 let, ještě výrazněji vzrostl podíl osob starších 65 let. Jejich absolutní počet v roce 2017 poprvé v historii České republiky prolomil dvoumiliónovou hranici, přičemž ve všech krajích roste pravidelně již od roku 2005. Zrcadlově obrácená byla situace u osob v ekonomicky aktivním věku. Podíl osob ve věku 15–64 let klesl v roce 2017 podeváté v řadě. Pouze v Praze a Středočeském kraji se počet osob ve věku 15–64 let v roce 2017 mírně zvýšil.

Od roku 2015 žije ve všech krajích více seniorů než dětí.

Změny ve věkové struktuře obyvatelstva se promítly do indexů stáří a ekonomického zatížení. Index stáří, tj. počet osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0–14 let, ve všech krajích kromě Prahy i v roce 2017 nadále rostl. V Praze se již pošesté v řadě snížil. Do roku 2013 však byl index stáří v Praze vůbec nejvyšší v zemi. Od roku 2014 přísluší nejvyšší index stáří kraji Královéhradeckému (134,4 v roce 2017). Naopak nejnižší je posledních sedm let v kraji Středočeském (102,5). Počet seniorů zde převýšil počet dětí jako v posledním z krajů až v roce 2015. Od roku 2015 tak žije ve všech krajích více seniorů než dětí. Neměnná tendence charakterizovala vloni také index ekonomického zatížení, který vyjadřuje

počet osob ve věku 0–14 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 15–64 let. Index vzrostl ve všech krajích s tím, že růstový trend trvá již 10 let. Nezměnila se ani pozice krajů s mezními hodnotami. Nejvyšší index ekonomického zatížení náležel kraji Královéhradeckému (56,6) a nejnižší kraji Moravskoslezskému (52,1).

Základní migrační proudy se nezměnily; převažuje stěhování do Středočeského kraje a Hlavního města Prahy.

Převahu živě narozených nad zemřelými vykázala v dlouhodobém pohledu od roku 2001 pětice krajů: Středočeský, Hl. m. Praha, Jihomoravský, Liberecký a Kraj Vysočina. Opačný jev byl typický především pro kraj Moravskoslezský a Zlínský, pro které je převaha živě narozených nad zemřelými spíše ojedinělá. Dlouhodobou stálost si uchovávají základní migrační proudy. Suverénně nejvyšší kladné saldo stěhování měl v letech 2001–2017 kraj Středočeský následovaný Hl. m. Prahou. Migrační úbytek charakterizoval kraj Moravskoslezský. Déletrvající převaha vystěhovalých nad přistěhovalými je dále typická pro Kraj Vysočina a kraje Karlovarský, Zlínský a Olomoucký.

Graf 5.1 Změny počtu obyvatel v krajích v letech 2012–2017 (roční průměr)

Zdroj: ČSÚ

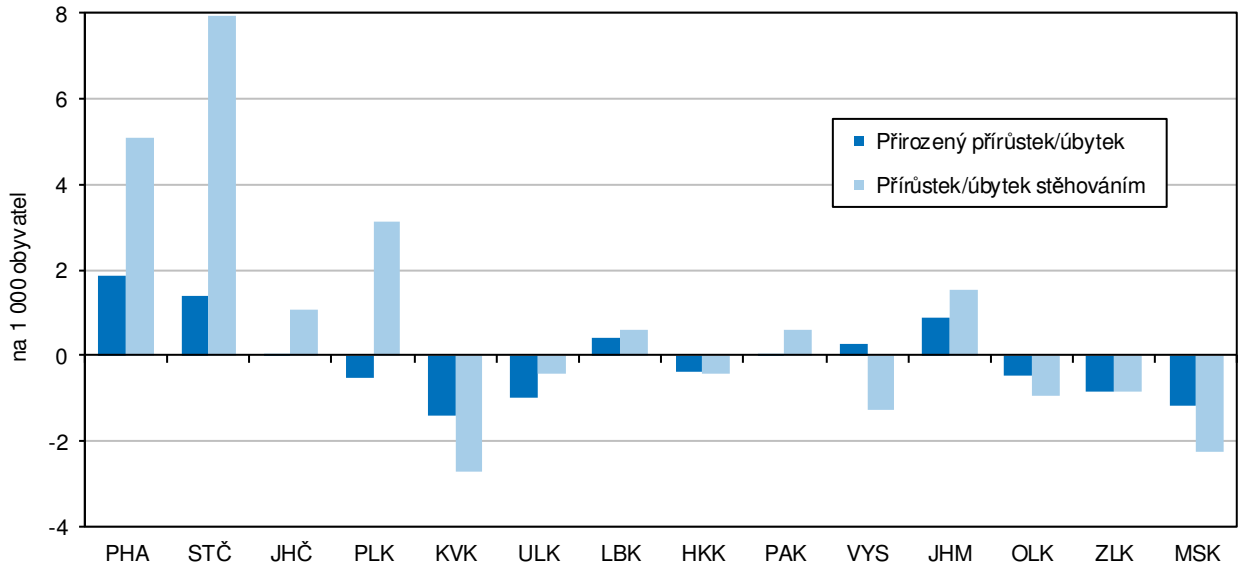

Migrační saldo s cizinou je kladné ve všech krajích.

Jestliže v mezikrajském stěhování zaznamenala v roce 2017 kladné migrační saldo pouze čtveřice krajů (Středočeský, Plzeňský, Jihomoravský a Hl. m. Praha), v případě zahraničního stěhování bylo saldo kladné u všech krajů. Bez vlivu zahraničního stěhování vykázal suverénně nejvyšší přírůstek kraj Středočeský, naopak nejvyšší úbytek kraj Moravskoslezský. V případě stěhování s cizinou náležel zcela nejvyšší přírůstek Praze a nejnižší přírůstek kraji Zlínskému. Kladné migrační saldo s cizinou trvá ve všech krajích od roku 2014.

Sociální vývoj

Zaměstnanost roste od roku 2011, nejrychlejší tempo růstu bylo zjištěno v letech 2016 a 2017.

Růst ekonomiky příznivě ovlivňuje vývoj na trhu práce. Míra zaměstnanosti v posledních letech roste; v roce 2016 a 2017 bylo tempo růstu nejrychlejší od roku 2011. Hodnoty ukazatele v krajích přitom odrážejí vedle demografického vývoje také ekonomickou kondici podniků na území jednotlivých regionů. V roce 2017 byla nejvyšší zaměstnanost v Hlavním městě Praze a naopak nejnižší v Ústeckém kraji. Zaměstnanost rostla proti roku 2016 meziročně nejrychleji v Královéhradeckém kraji (o 1,9 procentního bodu); v jednom kraji došlo k meziročnímu poklesu (Liberecký kraj – pokles o 0,4 p. b.).

Graf 5.2 Míra zaměstnanosti a struktura zaměstnaných osob podle vzdělání a krajů v roce 2017
Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

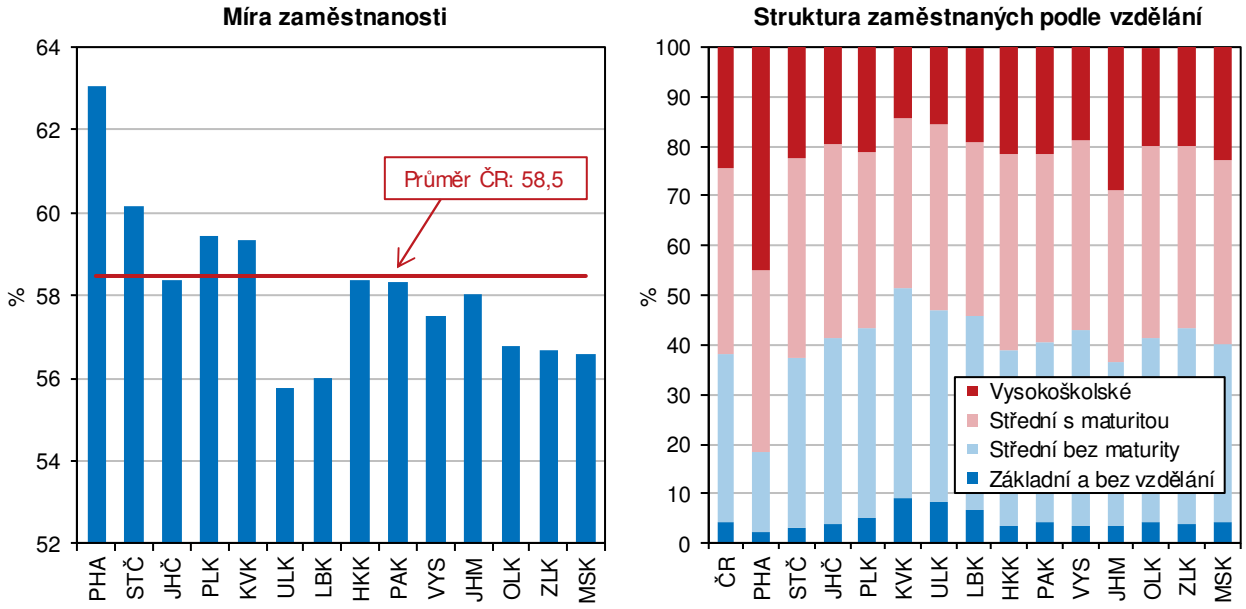

Struktura zaměstnaných podle vzdělání se zlepšuje ve prospěch středoškolského vzdělání s maturitou a vysokoškolského vzdělání.

Existuje pozitivní závislost mezi výší vzdělání a intenzitou ekonomického zapojení, takže také vzdělanostní úroveň populace má vliv na míru zaměstnanosti. Porovnáním skupin zaměstnaných v národním hospodářství v letech 2001 a 2017 dle vzdělanostní struktury vidíme, že podíl zaměstnaných se základním vzděláním a středním bez maturity se snižuje ve prospěch zaměstnaných se středním vzděláním s maturitou a vysokoškolským vzděláním. Na republikové úrovni se podíl zaměstnaných se středním vzděláním bez maturity snížil od roku 2001 o 10 procentních bodů a naopak vysokoškolsky vzdělaní zaměstnanci posílili o 12 p. b. Nejvyšší podíl zaměstnaných s vysokoškolským vzděláním byl v roce 2017 evidován v Hlavním městě Praze (45 %) a Jihomoravském kraji (29 %), nejvyšší podíl zaměstnaných se základním vzděláním vykázal Karlovarský (9 %) a Ústecký kraj (8 %).

Počet pracovních míst v evidenci úřadů práce se zvyšuje ve všech krajích.

Zatímco na sklonku roku 2016 nabízely úřady práce ve své evidenci 132 tis. pracovních míst, o dvanáct měsíců později to bylo téměř 217 tis. volných pozic, přičemž od roku 2012 se počet volných pracovních míst zvýšil šestkrát. Nejvyšší meziroční nárůst pracovních míst v evidenci úřadu práce byl zaznamenán v Pardubickém kraji (o 106 %) a Hlavním městě Praze (o 101 %); nejnižší nárůst ve Zlínském (o 22 %) a Moravskoslezském kraji (o 28 %).

Podíl nezaměstnaných osob dosáhl v roce 2017 nejnižších hodnot v desetileté řadě.

Z dlouhodobého hlediska podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na obyvatelstvu stejného věku od roku 2007 rostl a kulminoval v roce 2013, kdy se jeho hodnota v ČR vyšplhala k 8,2 % (podíl nezaměstnaných osob v ČR v roce 2007 tvořil 4,5 %). I v mezikrajském srovnání dosáhl podíl nezaměstnaných osob v posledních deseti letech maximálních hodnot v roce 2013 (kromě krajů Plzeňského, Pardubického a Kraje Vysočina, které dosáhly maxima již v roce 2010). Po roce 2013 se podíl nezaměstnaných osob ve všech krajích snižoval s minimem v roce 2017 (kromě Hlavního města Prahy, kde byla minimální hodnota dosažena v roce 2007). Nejmenší rozdíl mezi nejvyšším a nejnižším podílem nezaměstnaných osob na obyvatelstvu byl v letech 2007 až 2017 evidován v Hlavním městě Praze a Středočeském kraji (3,3 resp. 3,7 procentních bodů), naopak největší výkyv zaznamenaly kraje Ústecký a Karlovarský (6,1 resp. 5,9 p. b.).

Graf 5.3 Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce a dlouhodobá nezaměstnanost v krajích k 31. 12. 2017

Pramen: MPSV

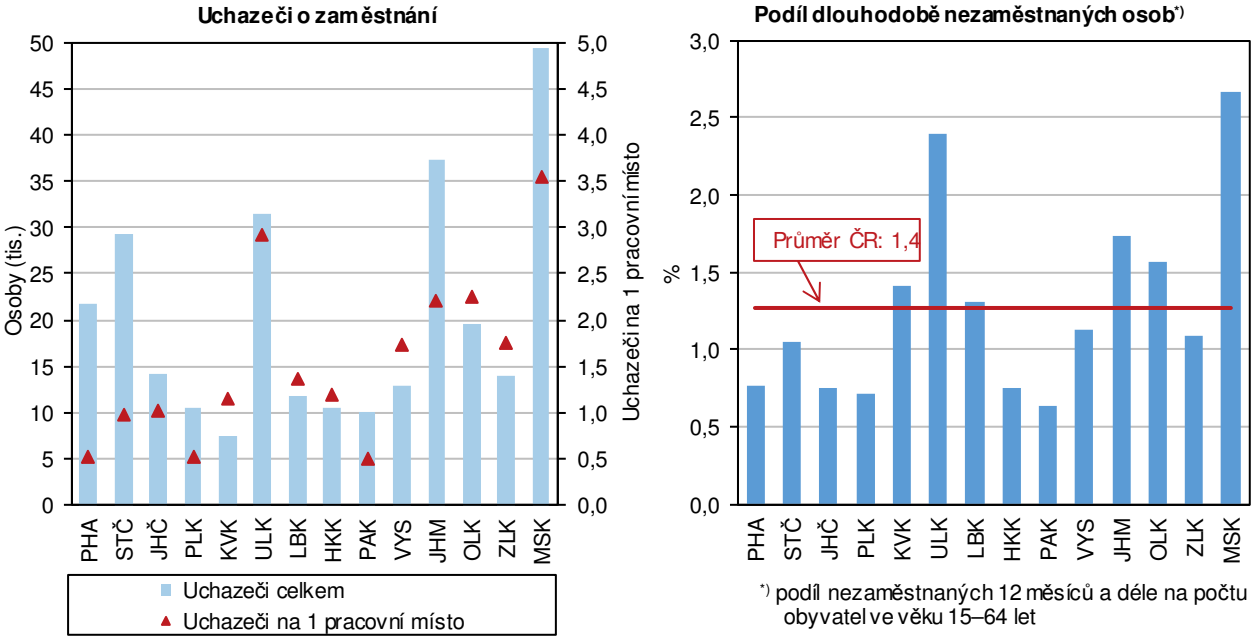

Příjmy domácností se postupně zvyšují, obdobně jako rozdíly mezi kraji

Čistý disponibilní důchod domácností, tedy částka, kterou mohou domácnosti věnovat na konečnou spotřebu, meziročně vzrostla podle posledního dostupného údaje (rok 2016) v průměru o 3 %; ve srovnání s rokem 2012 činil průměrný nárůst 12 %. Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele zaznamenal meziročně nejvyšší nárůst v Libereckém kraji (o 7 %, tj. o 13 tis. Kč), nejnižší nárůst byl evidován ve Zlínském kraji (o 1 %, tj. o 1,3 tis. Kč). Peněžní příjmy domácností v krajích se výrazně liší v závislosti na ekonomické situaci v regionu. Nejlépe jsou na tom domácnosti v Hl. městě Praze a naopak nejnižší čistý disponibilní důchod na 1 obyvatele měly domácnosti v kraji Ústeckém.

Tempo růstu mezd bylo v roce 2017 nejrychlejší za uplynulých 5 let.

Stoupající poptávka po pracovní síle se projevila i v oblasti mezd. Od roku 2013 rostou průměrné hrubé měsíční mzdy každoročně. Tempo růstu mezd v roce 2017 bylo v celém sledovaném období nejrychlejší.

Průměrné hrubé mzdy i medián mezd jsou dlouhodobě nejvyšší v Hlavním městě Praze.

Podle výsledků strukturálního šetření mezd z roku 2017, které publikuje Český statistický úřad ve spolupráci s Ministerstvem práce a sociálních věcí, rostly meziročně hrubé měsíční mzdy ve všech krajích ČR, nejrychleji pak v Plzeňském a Karlovarském kraji (o 8,9, resp. 8,5 %), nejpomaleji v Jihočeském a Moravskoslezském kraji (o 5,9, resp. 6,1 %). Diference mzdové úrovně zůstávají mezi kraji zachovány, i když náskok Hl. města Prahy se v čase mírně snižuje. Nejvyšší hrubé měsíční mzdy v roce 2017 byly vypláceny v Hl. městě Praze (39 782 Kč) a proti nejnižším mzdám v Karlovarském kraji (26 999 Kč) byly o 13 tis. Kč vyšší. V Hlavním městě Praze byla zaznamenána i nejvyšší a hodnota mediánu mezd, nejnižší hodnota byla evidována ve Zlínském kraji, avšak rozdíl mezi nimi nebyl tak výrazný (7 tisíc korun).

Starobní důchody meziročně vzrostly nejvíce od roku 2012, rozdíl mezi výší důchodů u obou pohlaví se však nemění.

Výše starobních důchodů vyplácených sólo vzrostla v roce 2017 meziročně o 3,4 % a tempo růstu bylo nejrychlejší od roku 2012. Rozdíl mezi nejvyšším a nejnižším průměrným starobním důchodem vypláceným v Hlavním městě Praze a v Olomouckém kraji byl 10 % a v čase se nemění. Obdobně rozdíl v důchodech mezi oběma pohlavími je stálý, muži pobírají dlouhodobě o více než pětinu vyšší starobní důchod (sólo) než ženy. V jednotlivých krajích se rozdíly mezi pohlavími ve

vyplácených starobních důchodech pohybují od 17 % v Hlavním městě Praze po 31 % v kraji Moravskoslezském. Tempo růstu podílu příjemců předčasných starobních důchodů se ve většině krajů zpomalilo; nadále je jejich podíl nejvyšší v Kraji Vysočina, Pardubickém a Moravskoslezském kraji.

Ekonomický vývoj

Hrubý domácí produkt ČR od roku 2014 roste. Většina krajů se již dostala nad předkrizovou úroveň...

Ekonomika České republiky vstoupila v roce 2014 do období konjunktury. HDP ČR ve stálých cenách od toho roku roste. Po zrychlení růstu v roce 2015 (+5,3 %) ovlivněném dočerpáváním evropských dotací se v roce 2016 růst zpomalil, ale v roce 2017 již opět zrychlil na 4,3 %. Příznivým obdobím procházejí i ekonomiky jednotlivých krajů. V letech 2014 až 2016 (poslední dostupný údaj) regionální HDP ve srovnatelných cenách meziročně rostl ve všech krajích s výjimkou Ústeckého v roce 2016; obdobně jako česká ekonomika i většina regionů zaznamenala zpomalení tempa růstu HDP. Bez zpomalení tempa růstu se HDP v těchto letech vyvíjel v Královéhradeckém a Moravskoslezském kraji.

...opožďují se za ní Karlovarský a Ústecký kraj.

Ze srovnání vývoje HDP v roce 2016 s předkrizovým rokem 2008 je zřejmé, že mezi kraje, jejichž ekonomika nejvíce expandovala, můžeme zařadit Plzeňský Jihomoravský a Středočeský kraj. Protipólem jsou kraje Karlovarský a Ústecký, které podle předběžných výsledků ještě ani v roce 2016 nedosáhly předkrizové úrovně.

Graf 5.4 Regionální HDP ve srovnatelných cenách podle krajů
Zdroj: ČSÚ

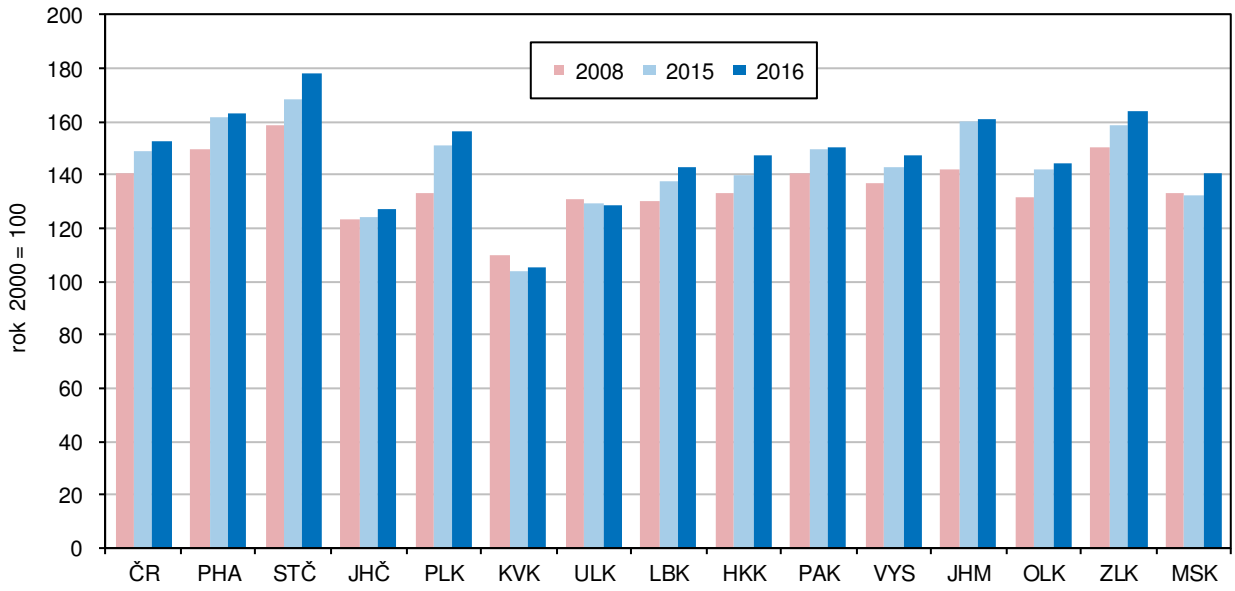

Ve struktuře hrubé přidané hodnoty klesal podíl primárního sektoru a stavebnictví a rostl podíl služeb.

Do vývoje HDP se promítají změny ve struktuře hrubé přidané hodnoty (HPH). V době ekonomického oživení odpovídají dlouhodobým trendům, i když mají regionální specifika, jsou některé rysy společné. Ve většině krajů je patrný klesající podíl primárního sektoru (s výjimkou Karlovarského a Ústeckého kraje) a rostoucí podíl terciárního sektoru. Podíl sekundárního sektoru v některých krajích kolísá, v Hl. městě Praze dlouhodobě klesá a např. v Olomouckém, Královéhradeckém a Zlínském spíše roste. Přitom se ve všech krajích dlouhodobě snižuje zastoupení stavebnictví a spíše roste váha zpracovatelského průmyslu (s výjimkou Prahy); nejvíce v kraji Plzeňském, Zlínském a Královéhradeckém.

Nejvyšší ekonomickou výkonnost má Hlavní město Praha.

Krajem s nejvyšší ekonomickou výkonností je Hlavní město Praha, které má výlučné postavení i vysokým podílem terciárního sektoru na HPH (84 %). HDP Prahy

v přepočtu na 1 obyvatele překračuje od roku 2001 dvojnásobek průměru ČR a více než o tři čtvrtiny převyšuje i průměr HDP na 1 obyvatele EU (EU28), vyjádřeno ve standardu kupní síly (PPS). Ostatní kraje republikový průměr nedosahují, nejvíce se mu přibližuje Jihomoravský a Plzeňský kraj. Hranici 75 % průměru EU v PPS překročily v roce 2016 kraje Jihomoravský, Plzeňský a Středočeský (všechny uvedené kraje mají více než 80 % průměru EU28), 75 % tohoto průměru překročily také Královéhradecký a Zlínský kraj.

Zemědělská produkce v roce 2016 ve většině krajů meziročně vzrostla díky lepší sklizni.

Produkce zemědělského odvětví byla ve finančním vyjádření v roce 2016 (poslední dostupný údaj) podle předběžných výsledků oproti roku 2015 ve většině krajů vyšší zásluhou lepší sklizně. V Ústeckém a Jihomoravském kraji dosáhla historicky nejvyšší hodnoty od začátku měření, v ostatních krajích byla druhá nebo třetí nejvyšší, pouze ve Zlínském a Moravskoslezském kraji dopadl rok 2016 hůře. Velmi dobrých výsledků dosáhla v roce 2016 rostlinná produkce, která ve všech krajích meziročně vzrostla; v šesti krajích byla nejvyšší od roku 2003 a v šesti krajích byla druhá nejvyšší. Na rozdíl od rostlinné produkce živočišná ve většině krajů meziročně klesla a v Jihočeském a Moravskoslezském kraji byla nejnižší od roku 2003. Nejvyšší zemědělskou produkci na 1 hektar zemědělské půdy má od roku 2012 Pardubický kraj, který patří k největším producentům jatečné drůbeže, a naopak nejnižší produkci mají dlouhodobě kraje Karlovarský a Liberecký.

V roce 2017 byla meziročně horší sklizeň, vzrostla produkce vajec a mléka, ale poklesla výroba jatečných zvířat.

Sklizeň roku 2017 byla především vlivem horších výnosů oproti roku 2016 u většiny plodin nižší. V živočišné výrobě se v roce 2017 zvýšila meziročně ve většině krajů výroba mléka, vajec a jatečné drůbeže, naopak většinou nižší byla výroba jatečných zvířat (skotu a prasat).

Historicky nejvyšší těžba dřeva; kalamitní stav v Olomouckém a Moravskoslezském kraji.

Těžba dřeva v roce 2017 se v ČR meziročně zvýšila o 10 % a dosáhla historicky nejvyšší hodnoty od roku 2000. Překonala i do té doby nejvyšší objem z roku 2007, kdy byly zejména na Šumavě odstraňovány následky orkánu Kyrill. Nejvíce dřeva se v letech 2016 a 2017 vytěžilo v Olomouckém a Moravskoslezském kraji, kde se podíl těžby nahodilé živelní a hmyzové přiblížil 70 % v roce 2016 a 80 % v roce 2017; kalamitní stav zde pokračuje.

Od roku 2014 se zvyšuje zaměstnanost v průmyslu. Rostoucí podíl tržeb za přímý vývoz se poprvé od roku 2010 meziročně snížil.

Výsledky průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci a sídlem v kraji byly v roce 2017 příznivé. Tržby z prodeje výrobků a služeb průmyslové povahy ve všech krajích vzrostly. Celorepublikově 62 % z nich připadalo na přímý vývoz. Meziročně byl podíl přímého vývozu na tržbách sice meziročně nižší, přesto dosáhl druhé nejvyšší hodnoty od roku 2000. Nejvíce závislý na exportu byl v roce 2017 průmysl Středočeského a Královéhradeckého kraje a Kraje Vysočina (podíl nad 70 %). Naopak nejméně byl na vývoz orientován průmysl Hlavního města Prahy (41 %) a Ústeckého kraje (44 %). Zaměstnanost ve velkých průmyslových firmách ČR se od roku 2014 stále zvyšuje. Roste i ve většině krajů, v roce 2017 ve všech s výjimkou Karlovarského a Moravskoslezského. V mezikrajském srovnání přitom velké průmyslové firmy Moravskoslezského kraje i nadále zaměstnávají největší počet osob; v roce 2017 celkem 108 tis. osob.

Ve stavebnictví po oživení vlivem dočerpávání eurofondů došlo v roce 2016 k útlumu, ale v roce 2017 již objem prací na stavbách v tuzemsku mírně vzrostl.

Stavebnictví (po krizovém období 2009–2013) v letech 2014 a 2015 ožilo v souvislosti s dočerpáváním fondů z EU, v roce 2016 však došlo k útlumu stavební aktivity. Stavební firmy s 20 a více zaměstnanci provedly na stavbách téměř ve všech krajích menší objem prací, v tuzemsku celkový meziroční pokles představoval 12 %. V roce 2017 hodnota stavebních prací „S“ podle místa stavby ve většině krajů již opět meziročně vzrostla, v tuzemsku celkem o 3,5 %. Ve srovnání s rokem 2008 však byla o 27 % nižší a propad proti roku 2008 můžeme sledovat ve všech krajích.

Po propadu prací pro veřejného zadavatele se jejich objem v roce 2017 mírně zvýšil.

Dočerpávání eurofondů v roce 2015 se odrazilo i ve vývoji stavebních prací pro veřejného zadavatele. V roce 2015 celorepublikově tvořily 41 % celkového objemu „S“ a dosáhly 111 mld. Kč; přesto nepřevýšily práce pro veřejného zadavatele z let 2003–2010. V roce 2016 jejich objem meziročně propadl o 30 % a v roce 2017 jen mírně vzrostl. Podíl prací pro veřejného zadavatele na tuzemském objemu „S“ po oba tyto roky představoval 33 %. V krajích se podíl veřejných zakázek v roce 2017 pohyboval od 24 % v Hlavním městě Praze po více než 50 % v Pardubickém kraji.

V přepočtu na 1 obyvatele byl největší objem prací proveden v Praze a v Jihočeském kraji, nejmenší ve Zlínském kraji.

V intenzitě výstavby (stavební práce provedené v kraji na 1 obyvatele) bylo v období 2012–2017 mezi kraji premiantem Hl. město Praha, které převyšovalo o více než 80 % republikový průměr, za ním se na druhém místě umístil Jihočeský kraj (nad průměrem o 40 %) a těsně nadprůměrný byl i Jihomoravský kraj (o 5 %). Ostatní kraje již měly podprůměrnou intenzitu výstavby; nejnižší byla ve Zlínském kraji (o 30 % pod republikovým průměrem).

Od roku 2014 rostl počet zahájených bytů a od roku 2015 počet dokončených bytů.

Ekonomický růst provázelo oživení bytové výstavby. Počet zahájených bytů se celostátně zvyšuje od roku 2014 a počet dokončených bytů od roku 2015. Z regionů počet zahájených bytů rostl od roku 2014 ve Středočeském a Zlínském kraji, od roku 2015 dále v Plzeňském, Moravskoslezském a Kraji Vysočina. Dokončených bytů přibývalo od roku 2015 každoročně v kraji Královéhradeckém, Jihomoravském a Zlínském, v posledních dvou letech také v kraji Plzeňském a Olomouckém.

Bytová výstavba v krajích ČR v letech 2012 až 2017

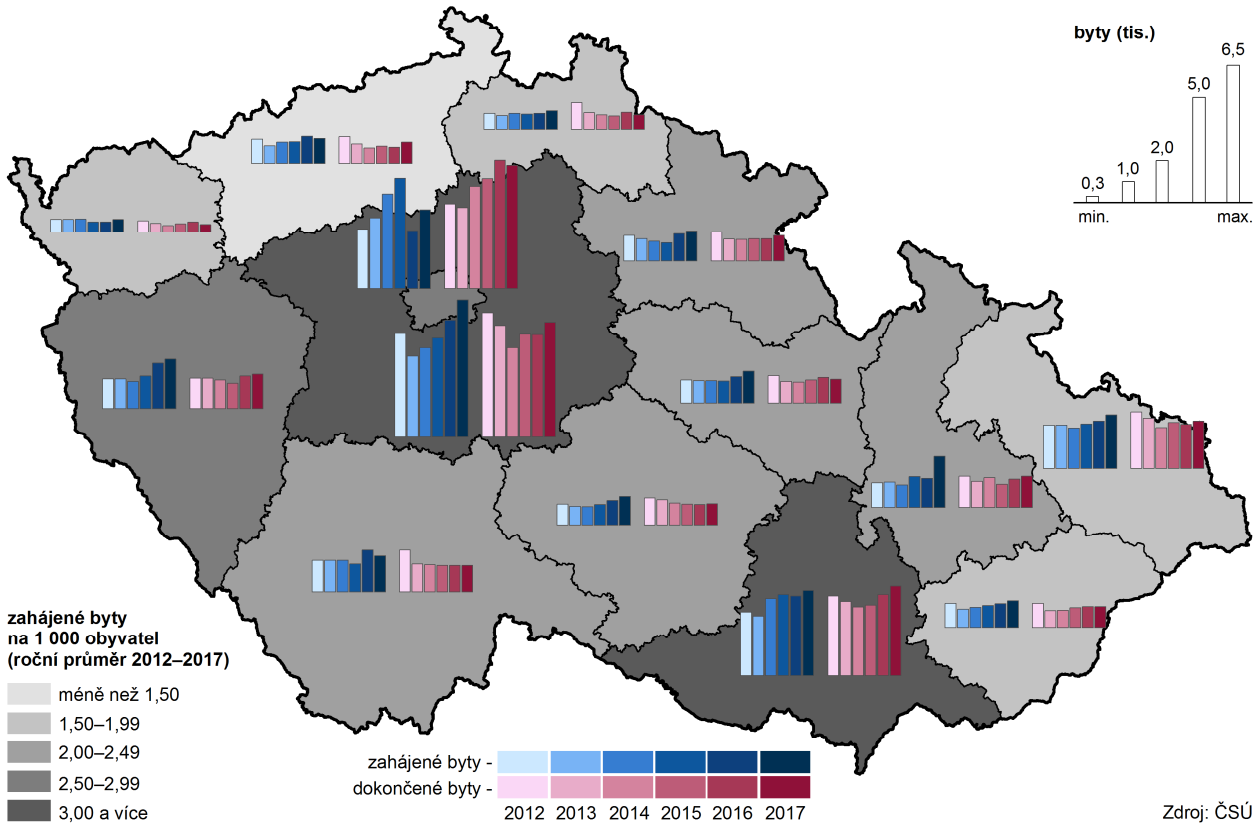

Zdroj: ČSÚ

Nejvyšší intenzitu bytové výstavby má Středočeský kraj a Praha, nejnižší Ústecký kraj.

Nejvíce bytů se staví ve Středočeském kraji, Hlavním městě Praze a Jihomoravském kraji. Tyto kraje se na celorepublikovém počtu bytů dokončených v letech 2012 až 2017 podílejí více než polovinou a na zahájených bytech 47 %. Po přepočtu na počet obyvatel jsou tyto kraje na špici v intenzitě dokončování bytové výstavby, a to s výrazným náskokem před ostatními kraji. V intenzitě zahajování je v čele Středočeský kraj a za ním s odstupem kraje Jihomoravský, Hlavní město Praha a Plzeňský. Krajem s nejnižší intenzitou bytové výstavby je v dlouhodobém pohledu (od roku 1990) Ústecký kraj.

Ve všech krajích již třetím rokem rostl počet hostů ubytovaných v HUZ i počet jejich přenocování.

Hospodářský růst a vysoká zaměstnanost patří k faktorům, které napomáhají rozvoji cestovního ruchu. Všechny kraje zaznamenávají již třetím rokem (od roku 2015) rostoucí počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních (HUZ) i jejich přenocování. Ve všech krajích byl tyto tři roky patrný zvyšující se zájem tuzemské klientely – rostl počet hostů i počet přenocování (pouze v roce 2017 počet přenocování v Jihočeském kraji nepatrně poklesl). Počet zahraničních hostů i jejich přenocování meziročně vzrostl napříč všemi regiony až v roce 2017, i když ve většině krajů rostl i v předchozích dvou letech.

Nejvíce hostů, zejména z ciziny, přijíždí do Prahy, v přepočtu přenocování na obyvatele vede Karlovarský kraj.

Dominantní postavení v cestovním ruchu má Hlavní město Praha, které láká zejména cizince. V roce 2017 se na celorepublikové návštěvnosti cizinců podílelo z 65 %, na počtu tuzemských hostů z 11 %. Celkem se v roce 2017 v HUZ Prahy ubytovalo 7,7 mil. návštěvníků. Na 1 tis. obyvatel připadalo v Praze 14,0 tis. noclehů v HUZ. Tato hodnota však v rámci krajů nepředstavuje maximum. Největší počet přenocování v přepočtu na 1 tis. obyvatel má jistě i díky lázeňství Karlovarský kraj (17,4 tis. přenocování). S odstupem za nimi následují kraje známé svými rekreačními oblastmi – Královéhradecký (7,4 tis. noclehů na 1 tis. obyvatel), Liberecký a Jihočeský kraj (6,5 a 6,3 tis. noclehů na 1 tis. obyvatel).

Životní prostředí

Ubývá orná půda ve prospěch trvalých travních porostů, lesní půdy i zastavěných ploch.

V posledních letech lze ve všech krajích sledovat úbytek orné půdy, a to převážně ve prospěch trvalých travních porostů a lesních pozemků. Orné půdy (v porovnání let 2017 a 2000) nejvíce ubylo v Libereckém kraji (téměř o 11,5 %). Druhou příčku obsadilo Hlavní město Praha (pokles o 8,9 %), třetí příčka pak patřila Karlovarskému kraji (snížení o 8,7 %). Nejmenší pokles byl zaznamenán v Jihomoravském a Středočeském kraji. Nejvyšší podíl orné půdy na orné půdě ČR v roce 2017 měl kraj Středočeský – 18,4 %, za ním následuje kraj Jihomoravský s podílem na orné půdě ČR 11,8 % a Kraj Vysočina (10,7 %). Z dlouhodobého hlediska došlo ve více než polovině krajů ČR k nárůstu zastavěných ploch a nádvoří, nejvíce v kraji Jihočeském (téměř o 6 % proti roku 2000).

Rozšiřují se plochy ekologického zemědělství ve všech krajích.

V posledních letech je také zřetelný vliv ekologického zemědělství, které je moderní formou obhospodařování půdy bez používání umělých hnojiv, chemických přípravků, postřiků, hormonů a umělých látek. V roce 2017 byl v mezikrajském srovnání největší podíl na ekologicky obhospodařované půdě v ČR zaznamenán v Jihočeském kraji, a to 15 %; naopak nejmenší podíl měly kraje Pardubický a Středočeský (po 3 %).

Roste podíl obyvatel zásobovaných vodou z veřejných vodovodů.

Dlouhodobě se v České republice zvyšuje i podíl obyvatel zásobovaných vodou z veřejného vodovodu. Stoprocentní pokrytí obyvatel zásobovaných vodou z veřejných zdrojů vykázaly v roce 2017 Hlavní město Praha a Karlovarský kraj. Nejmenší podíl obyvatel zásobovaných vodou z veřejných vodovodů měl kraj Plzeňský a Středočeský (85 % a 86 %). Ve srovnání let 2012 a 2017 vzrostl podíl obyvatel zásobovaných vodou ve všech krajích ČR, přičemž nejmenší nárůst byl

v Jihočeském kraji (o 0,1 procentního bodu), nejvyšší nárůst zaznamenali ve Zlínském kraji (o 4,2 p. b.).

Nejnižší spotřebu vody na obyvatele mají dlouhodobě domácnosti ve Zlínském kraji.

V roce 2017 spotřebovaly nejvíce vody domácnosti v Hl. m. Praze (více než 109 litrů na osobu a den), naproti tomu nejnižší spotřebu – méně než 80 litrů na osobu a den – vykázaly domácnosti ve Zlínském a Pardubickém kraji a v Kraji Vysočina. Oproti roku 2012 pokleslo specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele v polovině krajů, naproti tomu v Ústeckém kraji došlo k jeho růstu o 13 %.

Dlouhodobě nejdražší voda je v Ústeckém kraji.

Jevem, který je patrný ve většině krajů, je růst ceny vody; nejdražší voda teče z kohoutků v Ústeckém kraji. V roce 2017 zaplatili obyvatelé Ústeckého kraje v průměru za 1 m^3 fakturované pitné vody 43,40 Kč, zatímco v celé České republice 37,20 Kč. Oproti průměru republiky byla jednotková cena vody v roce 2017 v Ústeckém kraji vyšší o 6,20 Kč. Nejméně za vodu v loňském roce platili v Olomouckém kraji (32,50 Kč za 1 m^3).

Graf 5.5 Průměrná cena fakturované vody a odváděných odpadních vod v krajích v roce 2017

Zdroj: ČSÚ

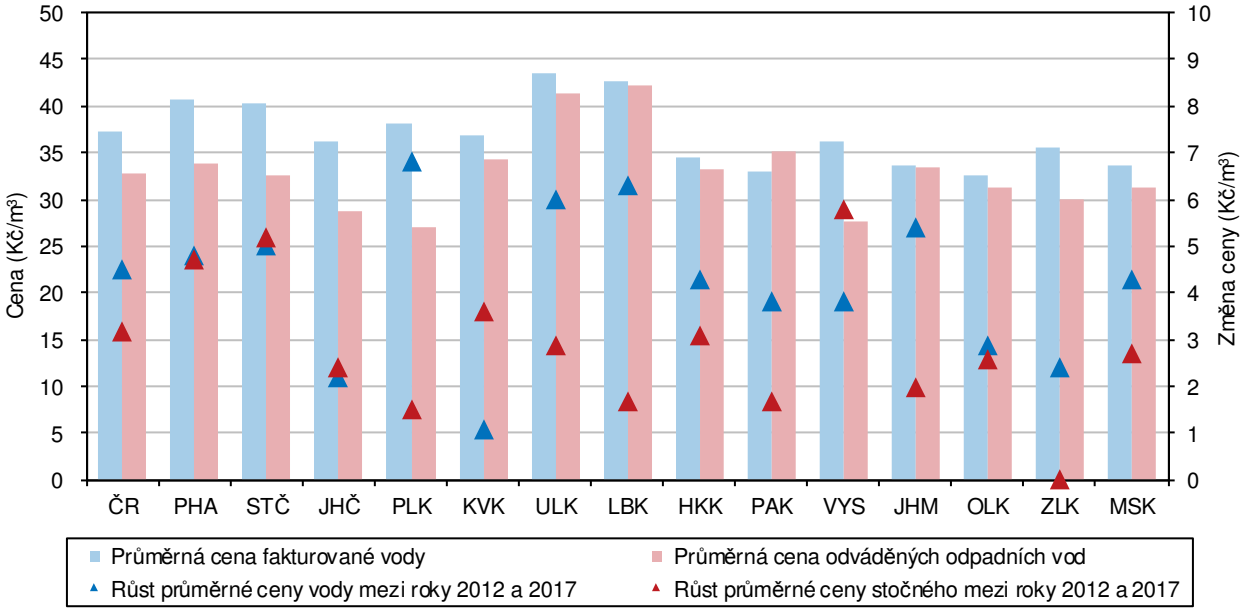

Postupně se snižují měrné emise, velké rozdíly mezi kraji však zůstávají.

V posledních letech dochází v České republice k postupnému snižování měrných emisí znečišťujících látek, ať již stacionárních zdrojů (REZZO 1–3) nebo mobilních zdrojů (REZZO 4). Z územního hlediska však i nadále zůstávají nejhůře postižena území, která jsou nejblíže stacionárním zdrojům znečištění. Z krajů jsou na tom dlouhodobě vlivem emisí ze stacionárních zdrojů znečištění nejhůře kraje Ústecký a Moravskoslezský. Při zohlednění mobilních zdrojů se k oběma krajům přiřadilo i Hlavní město Praha a kraj Středočeský a Jihomoravský.

Produkce komunálního odpadu na obyvatele vzrostla ve všech krajích.

Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele v porovnání let 2012 a 2016 vzrostla ve všech krajích České republiky, nejvíce pak v Plzeňském kraji, a to o 87 kg. Nejméně se produkce komunálního odpadu v porovnávaném období zvýšila v Hlavním městě Praze – o 5 kg na jednoho obyvatele. Ve srovnání let 2015 a 2016 se produkce odpadu na obyvatele zvýšila s různou intenzitou ve všech krajích, nejvíce pak v Plzeňském kraji, a to o 48 kg. K nejmenšímu zvýšení došlo v Hlavním městě Praha (o 8 kg) a v kraji Královéhradeckém (o 9 kg).

V Libereckém kraji je produkce komunálního odpadu na obyvatele o čtvrtinu nižší než v kraji Středočeském.

V České republice bylo v roce 2016 vyprodukováno celkem 3 579,6 tis. tun komunálního odpadu. V přepočtu na jednoho obyvatele činila v roce 2016 produkce komunálního odpadu 339 kg, což bylo o 22 kg více proti předchozímu roku. V jednotlivých krajích se produkce odpadu na jednoho obyvatele značně lišila. Rozdíl mezi krajem Středočeským (397 kg), kde byl objem komunálního odpadu na obyvatele nejvyšší, a krajem Libereckým (302 kg), kde byla produkce na obyvatele nejnižší, činil 95 kg.

V roce 2016 poklesl objem investic na ochranu životního prostředí.

Investice na ochranu životního prostředí v České republice rostly od roku 2010 až do roku 2015. V následujícím roce došlo k meziročnímu snížení investic na území téměř všech krajů republiky. Výjimku tvořilo Hlavní město Praha a kraje Ústecký a Plzeňský. Nejvíce v rámci celé ČR bylo na ochranu životního prostředí v roce 2016 investováno v Ústeckém kraji, a to 6,3 mld. Kč, což představovalo 24,6 % z celkového objemu investic v ČR. Naproti tomu nejméně prostředků na ochranu životního prostředí bylo vynaloženo v Libereckém kraji (441 mil. Kč; tj. 1,7 % z částky za ČR).

Neinvestiční výdaje na ochranu životního prostředí vzrostly v osmi krajích.

Neinvestiční výdaje na ochranu životního prostředí zjišťované podle sídla investora vzrostly v porovnání let 2012 a 2016 celkem v osmi krajích České republiky. Na 1 obyvatele bylo v roce 2016 nejvíce neinvestičních výdajů (podle sídla investora) vynaloženo v Hlavním městě Praze (10 tis. Kč), čtyřikrát méně bylo investováno v Kraji Vysočina.

Tabulková příloha

Tab. 1.1 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – demografický vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
	Přirozený přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel (‰)														
2012	0,0	1,4	1,3	0,2	-0,4	-0,8	-0,9	0,5	-0,6	-0,0	-0,1	0,5	-0,6	-1,0	-1,1
2013	-0,2	1,4	1,0	-0,4	-1,0	-1,2	-1,5	0,3	-0,8	-0,6	-0,4	0,7	-0,8	-1,3	-1,4
2014	0,4	2,0	1,7	0,0	-0,2	-1,3	-0,7	0,2	-0,2	0,6	0,9	1,2	-0,1	-0,9	-0,9
2015	-0,0	1,9	1,2	-0,5	-0,8	-1,8	-1,1	0,3	-0,5	-0,3	0,3	0,6	-0,8	-0,8	-1,4
2016	0,5	2,2	1,5	0,5	-0,4	-1,2	-1,0	1,3	-0,1	0,6	0,6	1,2	-0,1	-0,6	-0,9
2017	0,3	2,4	1,5	0,2	-0,3	-2,2	-0,9	0,1	-0,1	-0,0	0,3	1,0	-0,6	-0,5	-1,2
	Přírůstek/úbytek stěhováním na 1 000 obyvatel (‰)														
2012	1,0	2,7	8,4	0,5	2,1	-3,9	-0,6	-0,5	-1,0	0,1	-1,3	1,5	-1,0	-1,3	-2,2
2013	-0,1	-4,3	7,1	0,5	2,3	-3,5	-0,5	-0,2	-1,0	-0,3	-1,5	0,6	-1,2	-1,1	-2,5
2014	2,1	10,7	8,2	0,9	3,0	-2,1	-0,7	0,3	-0,4	0,2	-1,5	1,2	-0,9	-0,9	-2,5
2015	1,5	4,8	7,6	1,4	3,4	-3,1	-0,3	1,5	0,2	-0,2	-1,2	1,3	-0,8	-0,2	-2,2
2016	1,9	8,1	7,6	1,0	3,8	-2,4	-0,8	1,0	-1,0	1,2	-1,6	2,0	-1,2	-1,1	-1,9
2017	2,7	8,5	8,7	2,0	4,1	-1,4	0,5	1,4	0,7	2,4	-0,4	2,7	-0,6	-0,6	-2,1
	Živě narození mimo manželství (%)														
2012	43,4	37,4	40,5	43,7	45,9	58,7	58,0	48,4	43,8	41,6	37,7	38,4	45,1	35,6	47,7
2013	45,0	38,7	42,2	45,7	46,4	60,7	59,3	49,8	47,1	44,3	38,9	39,6	45,7	37,4	49,8
2014	46,7	40,6	44,3	48,4	49,1	61,6	61,1	52,0	47,9	45,3	41,3	41,4	47,8	39,1	50,4
2015	47,8	41,2	45,7	48,3	49,4	62,6	62,3	53,7	49,7	47,2	42,2	43,1	48,2	40,6	52,2
2016	48,6	41,0	46,0	49,5	50,5	64,4	64,2	54,2	50,7	47,9	43,8	43,0	50,3	41,8	52,8
2017	49,0	41,3	47,8	50,6	50,8	60,1	64,5	55,4	50,4	48,8	44,4	43,6	50,2	43,0	52,7
	Index stáří k 31. 12. (%)[1)]														
2012	113,3	129,2	97,4	113,2	119,2	108,7	100,8	105,2	120,5	113,1	116,2	118,4	116,5	121,1	112,5
2013	115,7	128,3	98,8	116,0	121,8	113,4	105,1	109,1	123,6	116,1	119,6	120,2	119,5	123,6	116,0
2014	117,4	125,8	99,6	118,4	123,8	117,5	108,5	112,5	126,4	118,3	122,1	121,2	122,1	126,3	118,9
2015	119,0	123,8	100,5	120,4	125,3	121,9	111,7	115,8	129,3	120,6	124,2	122,0	123,9	128,6	121,5
2016	120,7	122,4	101,5	122,9	126,7	126,3	115,0	118,4	132,0	122,5	126,7	122,9	126,4	131,1	124,5
2017	122,1	120,9	102,5	125,0	128,3	129,6	117,5	120,8	134,4	124,9	128,7	123,5	128,1	133,0	126,9
	Naděje dožití mužů při narození (roky) – dvouleté období														
2012	74,8	77,0	74,9	75,1	75,2	74,0	73,0	75,3	75,6	74,9	75,6	75,2	74,3	74,4	73,3
2013	75,1	77,3	75,2	75,4	75,5	74,1	73,0	75,1	75,9	75,3	75,9	75,4	74,4	74,8	73,8
2014	75,5	77,5	75,7	75,8	76,0	74,1	73,6	75,1	76,2	76,1	76,2	76,0	74,9	75,1	74,1
2015	75,8	77,7	76,2	75,6	76,2	74,4	73,9	75,7	76,6	76,3	76,7	76,3	75,3	75,4	74,2
2016	76,0	78,0	76,5	76,0	76,3	74,4	74,0	76,1	77,0	76,4	77,2	76,5	75,5	75,5	74,4
2017[2)]	.	78,1	76,3	76,4	76,2	74,4	74,1	75,7	77,2	76,6	77,0	76,5	75,5	75,5	74,5
	Naděje dožití žen při narození (roky) – dvouleté období														
2012	80,8	81,8	80,6	81,0	80,8	79,7	79,0	80,8	81,5	80,7	81,2	81,7	81,0	81,4	79,7
2013	81,0	82,1	80,9	80,9	80,9	80,0	79,0	80,9	81,6	81,1	81,7	81,9	81,1	81,6	80,0
2014	81,4	82,5	81,3	81,2	81,3	80,3	79,3	81,5	81,8	81,6	82,4	82,0	81,9	81,5	80,6
2015	81,6	82,6	81,4	81,5	81,4	80,3	79,6	81,4	81,9	82,1	82,3	82,2	82,0	81,8	80,9
2016	81,7	82,7	81,6	81,6	81,4	80,7	79,5	81,8	82,2	82,4	82,4	82,6	81,6	82,2	81,2
2017[2)]	.	82,7	81,6	82,1	81,7	80,5	79,8	81,7	82,4	82,2	82,7	82,7	81,8	82,3	81,1
	Podíl cizinců (bez azylantů) na obyvatelstvu (%)														
2012	4,1	13,1	4,4	2,3	4,2	6,1	3,7	3,8	2,4	2,2	1,5	3,1	1,5	1,4	1,9
2013	4,2	13,0	4,4	2,4	4,4	6,3	3,8	3,8	2,4	2,2	1,5	3,2	1,6	1,4	1,9
2014	4,3	13,2	4,6	2,4	4,5	6,3	3,9	3,9	2,4	2,2	1,5	3,3	1,6	1,4	2,0
2015	4,4	13,5	4,6	2,6	4,7	6,4	4,0	4,1	2,5	2,3	1,6	3,4	1,6	1,5	2,0
2016	4,7	14,4	4,8	2,8	5,1	6,5	4,1	4,2	2,6	2,6	1,7	3,7	1,7	1,5	2,1
2017	4,9	15,1	5,1	3,0	5,4	6,7	4,3	4,5	2,8	2,9	1,8	3,9	1,8	1,6	2,2

[1)] počet osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0–14 let

[2)] změna metodiky; data nejsou srovnatelná s předchozími roky

Tab. 1.2 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – sociální vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
	Míra zaměstnanosti (%)														
2012	54,5	60,0	57,6	54,5	56,6	53,7	50,7	52,2	53,7	54,0	53,2	53,9	52,9	53,3	51,8
2013	55,2	60,2	57,6	54,6	57,3	55,0	52,2	52,9	53,7	55,0	54,3	55,8	51,2	55,0	52,1
2014	55,7	60,6	57,9	55,6	57,2	55,2	52,7	54,2	54,6	56,3	55,0	55,9	52,2	54,7	52,8
2015	56,4	60,2	59,0	56,2	58,7	56,8	52,8	55,4	55,4	57,3	54,7	57,1	53,7	56,2	53,2
2016	57,6	61,4	59,2	57,5	58,6	57,8	55,2	56,4	56,5	58,2	56,2	58,0	55,8	55,9	55,2
2017	58,5	63,1	60,2	58,4	59,4	59,3	55,8	56,0	58,4	58,3	57,5	58,0	56,8	56,7	56,6
	Podíl nezaměstnaných osob k 31. 12. (%)[1] (MPSV)														
2012	7,37	4,16	6,13	6,37	5,94	8,50	10,46	7,75	6,55	7,03	7,63	8,15	8,93	7,82	9,17
2013	8,17	5,14	6,90	7,10	6,45	9,33	11,47	8,46	7,31	7,45	8,05	8,94	9,79	8,34	10,47
2014	7,46	5,03	6,36	6,20	5,70	8,21	10,67	7,72	6,36	6,22	7,35	8,25	8,82	7,36	9,80
2015	6,24	4,20	5,41	5,07	4,62	7,06	8,91	6,36	4,96	5,14	6,22	7,01	7,01	5,98	8,56
2016	5,19	3,35	4,31	4,28	3,56	5,45	7,79	5,17	3,76	4,04	5,17	6,11	5,94	4,92	7,45
2017	3,77	2,34	3,17	3,09	2,55	3,47	5,39	3,76	2,72	2,83	3,80	4,60	4,35	3,43	5,77
	Podíl dlouhodobě nezaměstnaných k 31. 12. (%)[2] (MPSV)														
2012	2,67	1,15	2,07	1,82	1,94	3,28	4,56	2,92	1,90	2,24	2,64	3,03	3,54	2,73	3,85
2013	3,33	1,77	2,65	2,35	2,38	4,04	5,49	3,53	2,55	2,69	3,14	3,68	4,13	3,27	4,88
2014	3,36	1,96	2,74	2,20	2,24	4,06	5,64	3,45	2,53	2,43	3,06	3,74	4,15	3,01	5,13
2015	2,68	1,68	2,17	1,57	1,73	3,40	4,59	2,67	1,78	1,71	2,43	3,04	3,09	2,28	4,37
2016	2,08	1,28	1,56	1,18	1,25	2,52	3,72	1,95	1,24	1,12	1,81	2,51	2,34	1,67	3,69
2017	1,37	0,77	1,05	0,75	0,71	1,42	2,40	1,31	0,75	0,64	1,13	1,74	1,57	1,08	2,67
	Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele (tis. Kč)														
2012	198,5	259,8	218,1	187,9	201,0	174,1	173,2	183,3	192,1	188,1	188,8	195,1	180,2	184,6	179,2
2013	198,4	260,8	213,7	186,4	203,2	177,0	173,3	183,7	192,6	186,9	190,5	198,7	177,5	184,1	178,0
2014	205,0	267,5	220,3	194,4	206,4	183,7	175,8	190,4	200,3	195,8	196,6	205,5	184,8	191,5	185,6
2015	213,6	277,3	225,4	200,7	219,4	194,0	183,9	198,0	209,0	202,5	206,6	216,4	192,8	202,7	192,3
2016	220,5	286,5	230,3	208,1	221,0	204,5	193,1	211,3	215,0	209,2	214,5	221,9	199,8	204,0	199,4
2017	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Medián mezd (Kč) (MPSV, MF)														
2012	21 997	27 182	22 576	20 455	21 752	19 327	20 999	21 672	20 958	20 598	20 644	21 447	20 594	20 036	21 838
2013	22 266	27 410	22 874	20 898	21 999	20 274	21 385	21 993	21 134	20 740	21 194	21 840	20 836	20 576	21 958
2014	22 844	27 750	23 579	21 675	23 175	20 690	21 686	22 772	21 750	21 413	21 757	22 392	21 651	21 094	22 377
2015	23 726	28 677	24 582	22 697	24 135	21 747	22 644	23 946	22 521	22 283	22 600	23 328	21 918	21 770	23 116
2016	24 982	29 906	25 490	24 018	25 388	22 735	24 004	24 764	23 914	23 543	23 953	24 675	23 205	23 242	24 071
2017	26 843	31 878	27 709	25 457	27 879	24 832	25 639	26 752	25 865	25 507	25 783	26 559	24 956	24 814	25 534
	Průměrný měsíční starobní důchod sólo (Kč)[3] (MPSV)														
2012	10 793	11 560	10 882	10 680	10 740	10 554	10 697	10 708	10 667	10 557	10 504	10 662	10 465	10 555	10 868
2013	10 985	11 767	11 087	10 872	10 933	10 725	10 881	10 900	10 854	10 745	10 695	10 845	10 644	10 748	11 058
2014	11 090	11 878	11 207	10 985	11 038	10 817	10 979	11 005	10 955	10 853	10 804	10 950	10 744	10 852	11 157
2015	11 363	12 172	11 499	11 260	11 308	11 064	11 240	11 269	11 221	11 123	11 079	11 218	11 009	11 122	11 428
2016	11 475	12 286	11 616	11 375	11 424	11 156	11 341	11 381	11 337	11 241	11 199	11 328	11 119	11 245	11 537
2017	11 866	12 691	12 019	11 765	11 811	11 519	11 718	11 750	11 719	11 629	11 594	11 719	11 504	11 638	11 936
	Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu (%)[4] (ČSSZ)														
2012	22,5	12,2	19,7	23,3	25,8	24,9	25,4	21,4	22,8	26,6	28,3	21,2	24,9	23,5	26,2
2013	23,3	12,6	20,4	24,2	26,7	25,8	26,2	22,3	23,8	27,6	29,3	22,0	25,9	24,5	27,2
2014	24,1	13,0	21,0	25,2	27,4	26,5	27,0	23,1	24,8	28,7	30,3	22,7	26,9	25,4	28,2
2015	24,8	13,2	21,5	25,9	27,9	27,2	27,5	23,8	25,5	29,5	31,1	23,3	27,8	26,1	28,9
2016	25,3	13,5	21,9	26,7	28,3	27,6	27,9	24,4	26,2	30,2	31,8	23,9	28,4	26,7	29,5
2017	25,8	13,6	22,4	27,4	28,7	28,2	28,3	25,0	26,9	30,8	32,5	24,4	29,2	27,3	30,2

[1] podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let v evidenci úřadu práce na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

[2] podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na počtu obyvatel ve věku 15–64 let, ve jmenovateli data ČSÚ k 31. 12.

[3] bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu; data za prosinec

[4] včetně souběhu s vdovským nebo vdoveckým; předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.; data za prosinec

Tab. 1.3 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – ekonomický vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
	Hrubý domácí produkt (HDP) na 1 obyvatele (tis. Kč)														
2012	386,3	807,6	349,5	327,5	347,0	272,4	303,1	300,0	333,4	306,4	324,0	372,1	300,8	324,6	332,8
2013	389,9	812,5	348,7	333,1	363,3	272,5	302,4	302,1	335,3	313,7	327,5	387,6	301,2	330,8	324,6
2014	409,9	834,6	376,8	344,5	388,4	282,1	309,9	317,7	359,2	333,1	341,3	404,5	318,6	365,3	344,3
2015	435,9	917,2	392,9	359,0	405,2	292,2	333,9	337,1	378,0	354,4	356,1	427,9	334,7	374,8	362,0
2016	451,8	937,5	414,4	373,8	422,3	300,9	333,5	352,3	401,1	360,4	373,4	436,4	346,8	391,3	385,2
2017	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Vývoj HDP – předchozí rok = 100 (srovnatelné ceny, %)														
2012	99,2	99,7	99,2	100,5	95,9	98,7	99,5	99,8	98,2	93,4	100,2	101,4	99,4	97,5	99,5
2013	99,5	100,5	98,3	99,4	102,9	98,4	98,6	98,7	98,1	100,4	98,1	102,7	98,3	99,9	95,7
2014	102,7	102,3	104,1	100,7	104,3	101,2	100,4	101,6	103,9	103,5	101,1	102,6	103,5	106,5	102,4
2015	105,3	109,8	103,8	103,1	103,4	101,7	105,3	105,1	104,1	105,4	103,5	105,1	104,0	101,1	103,2
2016	102,6	101,0	105,9	102,8	103,2	101,7	99,1	103,9	105,2	100,8	103,3	100,5	102,0	103,3	105,9
2017	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Produkce zemědělského odvětví na 1 ha obhospodařované zemědělské půdy (tis. Kč)														
2012	34,7	40,7		31,5	31,7	17,8	28,6	22,5	37,5	41,1	38,2	37,3	33,7	34,3	30,3
2013	36,4	42,1		31,5	32,8	18,0	30,8	23,7	38,9	42,8	40,3	42,7	35,5	36,5	31,1
2014	39,1	44,2		32,7	36,8	22,1	33,8	25,0	43,3	49,3	43,7	41,1	38,8	38,6	35,1
2015	36,8	41,7		29,9	33,8	20,2	35,0	23,0	41,3	45,4	39,1	42,0	36,2	35,8	31,9
2016[1)]	37,9	43,0		31,7	33,0	20,0	35,2	23,4	41,1	46,7	43,2	46,2	36,6	34,8	29,4
2017	.	.		.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Průměrný evidenční počet zaměstnanců ve velkých průmyslových podnicích[2)] (tis. fyzických osob)														
2012	776,0	82,2	88,5	44,3	54,0	19,6	52,2	40,4	39,8	43,1	46,4	67,7	40,0	46,3	111,5
2013	767,8	77,9	89,5	45,5	55,3	19,5	49,5	40,4	43,0	43,1	47,0	65,3	39,1	46,3	106,3
2014	782,7	78,9	92,1	45,6	57,6	19,5	50,4	41,7	43,9	44,8	47,3	67,1	40,9	48,2	104,7
2015	806,9	77,5	95,3	47,3	59,7	19,2	52,6	43,4	45,3	46,3	48,1	68,9	44,2	52,0	107,0
2016	831,5	76,7	100,0	49,0	61,1	19,3	56,2	44,0	47,5	47,9	49,9	70,5	46,5	53,0	109,8
2017	849,9	80,3	105,9	50,5	61,6	18,8	59,3	45,0	49,7	48,3	50,6	70,7	47,2	53,8	108,1
	Stavební práce "S" podle místa stavby na 1 obyvatele[3)] (tis. Kč)														
2012	22,7	40,6	18,0	33,1	19,4	18,7	19,2	17,3	18,6	15,9	19,2	22,9	20,0	16,0	21,3
2013	20,9	38,0	15,5	30,4	17,5	16,7	20,3	15,3	14,0	14,5	17,4	22,0	18,7	15,8	19,0
2014	22,6	41,4	16,5	32,8	22,3	23,2	17,5	14,2	17,1	20,9	23,3	23,7	16,3	16,8	19,3
2015	25,4	42,4	19,4	36,5	22,1	22,7	19,0	20,8	22,4	24,0	23,8	30,6	21,0	15,7	21,6
2016	22,3	43,5	16,8	27,6	23,0	15,6	18,7	18,0	18,0	21,6	21,9	21,9	18,2	15,0	17,2
2017	23,0	43,8	19,1	32,4	21,7	18,9	19,5	17,3	19,5	19,1	22,7	23,0	19,3	15,6	15,6
	Dokončené byty na 1 000 obyvatel														
2012	2,8	3,2	4,6	3,1	2,5	1,8	1,5	2,9	2,5	2,5	2,5	3,2	2,3	1,9	2,2
2013	2,4	3,1	4,1	2,1	2,5	1,4	1,1	1,8	1,9	2,0	2,3	3,0	1,9	1,4	2,0
2014	2,3	3,9	3,2	2,0	2,4	1,1	0,9	1,6	1,9	1,9	2,0	2,8	2,2	1,4	1,6
2015	2,4	4,1	3,7	2,0	2,1	1,4	1,0	1,4	1,9	2,1	2,0	2,8	1,7	1,6	1,8
2016	2,6	4,8	3,6	1,9	2,7	1,7	0,9	1,8	1,9	2,4	1,9	3,3	2,1	1,7	1,7
2017	2,7	4,5	4,0	2,0	2,8	1,3	1,2	1,5	2,2	2,2	2,0	3,6	2,3	1,7	1,9
	Počet přenocování hostů ubytovaných v hromadných ubytovacích zařízeních na 1 000 obyvatel														
2012	4 118	11 613	1 645	4 956	2 681	15 792	1 404	5 854	6 089	2 008	2 285	2 242	2 476	2 959	1 641
2013	4 120	11 773	1 593	5 010	2 565	15 226	1 431	5 823	5 813	2 008	2 312	2 429	2 552	3 027	1 591
2014	4 081	11 790	1 502	5 074	2 552	15 015	1 440	5 092	5 565	1 981	2 256	2 539	2 512	3 160	1 595
2015	4 467	12 608	1 677	5 718	2 983	15 468	1 596	5 859	6 571	2 286	2 358	2 619	2 801	3 438	1 835
2016	4 704	13 197	1 724	6 208	2 999	16 301	1 752	6 092	6 823	2 438	2 528	2 800	3 043	3 521	1 940
2017	5 026	14 034	1 802	6 287	3 194	17 429	1 902	6 520	7 448	2 565	2 711	3 200	3 207	3 609	2 113

[1)] semidefinitivní údaje

[2)] podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji s převažující činností v sekci (CZ-NACE) B – Těžba a dobývání, C – Zpracovatelský průmysl nebo D – Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu

[3)] podniky s 20 a více zaměstnanci s převažující stavební činností

Tab. 1.4 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – životní prostředí

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
	Měrné emise oxidu siřičitého REZZO 1–4 (t/km²) (ČHMÚ)														
2012	1,96	0,77	1,95	0,79	0,93	2,83	10,62	0,46	1,06	2,57	0,36	0,29	0,73	1,24	3,77
2013	1,76	1,04	1,92	0,77	0,92	2,87	7,81	0,51	1,01	2,65	0,35	0,31	0,74	1,20	3,66
2014	1,61	0,51	1,81	0,65	0,86	2,88	6,88	0,41	0,86	2,61	0,27	0,27	0,72	1,07	3,46
2015[1)]	1,56	0,50	1,79	0,62	0,86	2,94	6,25	0,47	0,91	2,60	0,29	0,24	0,74	1,07	3,31
2016	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
2017	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Měrné emise oxidů dusíku REZZO 1–4 (t/km²) (ČHMÚ)														
2012	2,45	13,83	2,59	1,04	1,21	2,51	8,54	1,05	1,34	3,14	1,32	1,77	1,63	1,56	4,43
2013	2,30	13,41	2,37	1,02	1,15	2,21	7,37	1,02	1,37	2,96	1,33	1,70	1,58	1,48	4,47
2014	2,16	12,73	2,35	0,94	1,04	1,96	6,42	0,96	1,31	3,08	1,30	1,65	1,52	1,46	4,18
2015[1)]	2,08	11,83	2,29	0,89	1,04	2,10	5,91	0,96	1,26	2,81	1,23	1,65	1,51	1,45	4,12
2016	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
2017	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Produkce podnikového odpadu na 1 obyvatele (kg)														
2012	1 897	4 827	1 478	1 899	1 627	538	1 766	1 116	681	827	733	1 934	1 117	959	2 499
2013	1 915	5 029	1 565	1 611	1 694	661	1 529	1 148	730	847	798	1 923	1 163	1 472	2 269
2014	1 923	5 023	1 344	1 765	2 253	517	1 615	1 017	770	1 352	1 013	1 901	1 018	1 217	2 145
2015	2 205	4 909	1 420	2 420	2 012	629	1 757	1 014	1 071	1 402	1 341	3 098	1 559	1 701	2 285
2016	2 064	4 675	1 364	2 426	3 086	592	1 775	975	899	1 546	946	2 388	945	1 453	2 148
2017	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele (kg)														
2012	308	304	375	311	243	285	318	276	274	294	326	277	318	300	318
2013	307	303	372	315	231	289	327	265	275	299	318	288	308	297	317
2014	310	301	355	325	252	307	318	271	272	303	329	295	312	308	325
2015	317	301	374	346	283	297	321	266	295	315	335	297	330	299	313
2016	339	309	397	372	330	339	348	302	304	332	367	309	350	314	341
2017	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Podíl odděleně sbíraných složek komunálního odpadu (%)														
2012	13,9	16,3	10,7	14,4	18,3	12,8	11,5	13,5	17,1	13,5	16,2	12,3	13,5	17,2	13,4
2013	13,9	16,8	10,9	14,0	17,8	13,1	10,7	14,6	17,1	14,1	16,9	10,9	12,0	17,4	14,9
2014	14,3	16,5	11,7	13,6	17,7	13,1	12,2	13,8	17,0	14,2	16,9	11,8	13,3	18,9	14,9
2015	14,5	16,8	12,0	14,3	17,1	13,8	13,2	12,4	15,7	15,1	16,0	12,6	13,3	18,7	15,5
2016	14,5	17,3	12,3	14,4	16,0	12,8	12,3	12,5	16,1	14,8	15,2	13,7	13,1	19,9	14,5
2017	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
	Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele (litr/den)														
2012	87,9	106,3	88,6	86,6	81,6	82,9	79,3	84,0	81,8	79,5	79,7	92,6	83,5	76,8	91,5
2013	87,2	111,4	85,5	86,2	80,5	81,8	79,0	82,0	78,1	77,1	79,0	91,2	81,7	76,2	90,7
2014	87,3	106,0	82,9	84,7	87,3	83,0	90,3	86,9	77,6	75,7	77,7	91,5	82,5	75,7	88,9
2015	87,9	106,0	83,5	85,4	87,6	83,4	89,1	86,5	79,9	77,8	79,3	92,4	82,2	75,6	90,8
2016	88,3	107,9	86,1	84,7	87,4	84,5	90,2	86,6	79,2	77,3	78,6	92,9	81,3	74,9	89,8
2017	88,7	109,3	85,3	84,6	88,6	85,5	89,6	86,8	80,2	78,0	79,1	92,9	83,5	75,9	89,1
	Investice na ochranu životního prostředí podle místa investice na 1 obyvatele (Kč)														
2012	2 438	1 468	2 786	1 920	2 245	1 662	2 664	2 973	2 681	2 947	2 649	2 594	2 428	2 007	2 911
2013	2 576	1 549	2 687	2 303	2 322	1 558	4 198	2 173	2 536	3 363	2 687	2 174	1 902	2 080	3 676
2014	2 983	1 154	2 562	2 757	4 344	3 171	3 296	1 106	1 839	3 673	5 513	2 665	2 418	3 504	4 718
2015	3 804	1 160	3 038	3 176	2 106	2 784	5 168	1 258	2 230	7 983	6 887	5 286	3 879	2 591	5 526
2016	2 411	2 981	1 445	1 170	2 545	2 608	7 610	1 002	1 506	2 391	1 757	1 896	1 270	770	2 986
2017	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

[1)] vč. přemísťujících se zdrojů (např. zařízení na recyklaci stavebních odpadů a asfaltových směsí)

Tab. 2.1 Dlouhodobý vývoj Jihomoravského kraje v letech 2001–2017

	Měřicí jednotka	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ									
Obyvatelstvo (stav k 31. 12.)	osoby	1 131 534	1 128 816	1 129 580	1 130 238	1 130 353	1 132 558	1 140 531	1 147 143
v tom ve věku: 0–14 let		177 258	173 408	169 278	166 233	163 135	160 256	159 102	158 728
15–64 let		791 454	792 304	796 602	799 254	800 184	802 227	808 104	810 219
65 a více let		162 822	163 104	163 700	164 751	167 034	170 075	173 325	178 196
Průměrný věk (stav k 31. 12.)	roky	39,2	39,5	39,8	40,0	40,3	40,5	40,6	40,8
Sňatky		5 646	5 662	5 471	5 688	5 693	5 859	6 287	5 802
Rozvody		3 113	3 125	3 210	3 303	3 154	3 096	3 369	3 334
Živě narození	osoby	9 685	10 131	10 072	10 720	11 149	11 512	12 371	13 196
Zemřelí	osoby	11 726	12 023	12 170	11 659	12 059	11 667	11 774	11 262
Přirozený přírůstek/úbytek	osoby	-2 041	-1 892	-2 098	-939	-910	-155	597	1 934
Přistěhovalí	osoby	5 513	8 299	11 319	10 674	9 494	10 217	16 883	12 327
Vystěhovalí	osoby	6 977	9 125	8 457	9 077	8 469	7 857	9 507	7 649
Přírůstek/úbytek stěhováním	osoby	-1 464	-826	2 862	1 597	1 025	2 360	7 376	4 678
Celkový přírůstek/úbytek	osoby	-3 505	-2 718	764	658	115	2 205	7 973	6 612
SOCIÁLNÍ VÝVOJ									
Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele	tis. Kč	126,3	129,2	134,0	145,3	151,5	159,4	173,0	184,0
Ekonomicky aktivní (pracovní síla)	tis. osob	555,4	551,0	553,6	555,4	559,1	560,3	562,6	561,7
Ekonomicky neaktivní (15 a více let)	tis. osob	392,4	397,9	398,3	401,2	402,6	409,1	413,3	423,6
Míra ekonomické aktivity	%	58,6	58,1	58,2	58,1	58,1	57,8	57,7	57,0
Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce (stav k 31. 12.)	osoby	55 139	63 777	65 454	66 207	63 692	55 230	44 239	43 063
Podíl nezaměstnaných osob[1] (stav k 31. 12.)	%	.	.	.	.	7,52	6,49	5,16	5,08
Prům. měsíční starobní důchod sólo[2]	Kč	6 726	6 756	6 997	7 189	7 659	8 097	8 653	9 540
Lékaři na 1 000 obyvatel	osoby	4,2	4,2	4,2	4,3	4,3	4,3	4,6	4,7
Děti, žáci a studenti (stav k 30. 9.)	osoby								
mateřských škol		31 725	31 731	31 779	31 394	31 015	31 466	32 170	33 181
základních škol		116 749	113 033	108 222	103 752	99 841	95 529	91 546	88 365
středních škol vč. konzervatoří (denní studium)		.	.	64 349	64 330	63 828	63 386	62 318	61 534
Studenti vysokých škol[3] (stav k 31. 12.)	osoby	40 210	43 880	49 353	52 701	56 931	61 330	65 873	69 127
Registrované trestné činy na 1 000 obyv.		28,4	31,6	30,6	28,5	27,3	28,3	29,4	27,7
EKONOMICKÝ VÝVOJ									
Hrubý domácí produkt	mil. Kč	257 756	268 190	283 155	305 115	322 420	346 984	383 770	413 007
předchozí rok = 100 (srovnatelné cen	%	103,0	101,1	104,3	104,7	105,5	105,5	106,9	104,9
Výdaje na výzkum a vývoj	mil. Kč	.	.	.	.	4 675	5 450	6 481	7 072
Registrované subjekty (stav k 31. 12.)		231 492	238 702	251 194	252 506	258 291	263 071	269 366	276 783
Produkce zemědělského odvětví	mil. Kč	.	.	11 376	14 074	12 401	12 815	14 805	14 802
Počet zaměstnanců v průmyslu[4]	fyz. os.	81 365	77 898	74 981	74 672	74 879	76 504	80 001	78 009
Stavební práce "S" provedené v kraji[5]	mil. Kč	18 807	21 359	24 817	28 345	27 728	33 574	31 229	37 207
Dokončené byty		2 878	3 437	3 316	3 842	3 816	3 985	6 013	4 553
Hosté v hromadných ubyt. zařízeních	tis. osob	901,0	801,8	1 029,5	994,8	1 056,3	1 069,3	1 178,1	1 185,8
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ (ŽP)									
Zemědělská půda (stav k 31. 12.)	ha	427 059	426 612	426 294	425 323	431 563	430 858	429 851	429 187
z toho orná půda		359 439	359 019	358 062	355 609	359 498	358 469	357 309	356 662
Nezemědělská půda (stav k 31. 12.)	ha	279 511	279 933	280 268	281 351	288 070	288 772	289 703	290 354
z toho: lesní pozemky		196 173	196 182	196 099	196 276	201 169	201 311	201 418	201 467
zastavěné plochy a nádvoří		13 979	13 974	13 959	13 963	14 122	14 149	14 147	14 198
Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele	litr/den	98,2	95,6	96,1	99,7	94,0	93,2	97,2	93,2
Produkce komunál. odpadu na 1 obyv.	kg	282	238	280	271	263	283	275	281
Investice na ochranu ŽP podle místa investice na 1 obyvatele	Kč	1 140	2 032	3 700	2 530	2 230	1 852	1 200	2 090

[1] podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání v evidenci ÚP ve věku 15–64 let na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

[2] bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; od 2010 podle metodiky MPSV bez poměrného starob. důchodu; data za prosinec

[3] studenti státního občanství ČR s místem výuky v kraji

[4] průměrný evidenční počet zaměstnanců v podnicích se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji s převažující činností v sekci (CZ-NACE) B – Těžba a dobývání, C – Zpracovatelský průmysl nebo D – Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatiz.

Tab. 2.1 Dlouhodobý vývoj Jihomoravského kraje v letech 2001–2017

2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	
									DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ
1 151 705	1 154 651	[6] 1 166 311	1 168 647	1 170 076	1 172 851	1 175 023	1 178 812	1 183 207	Obyvatelstvo (stav k 31. 12.)
160 012	162 565	[6] 168 031	170 460	172 886	175 874	178 921	182 280	185 660	v tom ve věku: 0–14 let
808 980	805 398	[6] 803 163	796 447	789 415	783 750	777 832	772 488	768 319	15–64 let
182 713	186 688	[6] 195 117	201 740	207 775	213 227	218 270	224 044	229 228	65 a více let
40,9	41,1	[6] 41,3	41,5	41,7	41,9	42,0	42,2	42,3	Průměrný věk (stav k 31. 12.)
5 252	5 099	4 894	4 973	5 043	5 153	5 414	5 837	6 040	Sňatky
3 047	3 548	2 945	3 001	3 000	2 924	2 770	2 758	2 867	Rozvody
13 145	13 040	12 404	12 339	12 403	12 802	12 771	13 193	13 509	Živě narození
11 581	11 566	11 466	11 709	11 629	11 399	12 106	11 738	12 275	Zemřelí
1 564	1 474	938	630	774	1 403	665	1 455	1 234	Přirozený přírůstek/úbytek
10 392	9 503	8 660	9 471	9 308	10 050	10 537	11 416	12 031	Přistěhovalí
7 394	8 031	6 910	7 765	8 653	8 678	9 030	9 082	8 870	Vystěhovalí
2 998	1 472	1 750	1 706	655	1 372	1 507	2 334	3 161	Přírůstek/úbytek stěhováním
4 562	2 946	2 688	2 336	1 429	2 775	2 172	3 789	4 395	Celkový přírůstek/úbytek
									SOCIÁLNÍ VÝVOJ
188,5	193,0	190,7	195,1	198,7	205,5	216,4	221,9	.	Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele
568,6	576,2	577,0	585,1	597,0	593,7	598,9	601,1	598,0	Ekonomicky aktivní (pracovní síla)
421,5	415,0	421,0	412,6	400,2	402,8	397,5	394,7	398,2	Ekonomicky neaktivní (15 a více let)
57,4	58,1	57,8	58,6	59,9	59,6	60,1	60,4	60,0	Míra ekonomické aktivity
65 944	69 342	62 722	66 435	71 970	66 203	56 032	49 032	37 290	Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce (stav k 31. 12.)
8,05	8,46	7,62	8,15	8,94	8,25	7,01	6,11	4,60	Podíl nezaměstnaných osob[1] (stav k 31. 12.)
9 941	10 016	10 443	10 662	10 845	10 950	11 218	11 328	11 719	Prům. měsíční starobní důchod sólo[2]
4,8	4,8	4,9	4,9	5,0	5,4	5,1	5,2	.	Lékaři na 1 000 obyvatel
									Děti, žáci a studenti (stav k 30. 9.)
34 615	36 377	38 072	39 489	40 498	41 330	41 519	41 129	41 301	mateřských škol
85 711	84 974	85 672	87 444	89 755	92 481	95 654	98 990	101 540	základních škol
60 471	57 724	54 359	50 824	48 089	46 536	45 496	45 155	45 115	středních škol vč. konzervatoří (denní studium)
71 578	72 153	71 291	68 850	65 388	60 506	56 512	53 372	50 402	Studenti vysokých škol[3] (stav k 31. 12.)
26,2	25,4	25,7	25,3	25,5	23,2	20,3	18,4	17,0	Registrované trestné činy na 1 000 obyv
									EKONOMICKÝ VÝVOJ
403 892	408 092	421 653	434 334	452 931	473 554	502 175	513 666	.	Hrubý domácí produkt
95,2	102,8	103,0	101,4	102,7	102,6	105,1	100,5	.	předchozí rok = 100 (srovnatelné cen
8 050	8 519	11 192	14 645	16 185	17 012	17 699	14 968	.	Výdaje na výzkum a vývoj
275 189	283 202	291 162	294 308	[7] 295 523	300 204	304 729	309 786	314 742	Registrované subjekty (stav k 31. 12.)
12 267	12 401	15 192	13 518	15 505	14 921	15 161	[8] 16 704	.	Produkce zemědělského odvětví
69 100	63 213	69 984	67 716	65 313	67 090	68 901	70 498	70 601	Počet zaměstnanců v průmyslu[4]
33 173	30 545	25 774	26 775	25 716	27 776	35 963	25 753	27 104	Stavební práce "S" provedené v kraji[5]
4 928	4 455	3 608	3 770	3 516	3 242	3 338	3 833	4 237	Dokončené byty
1 041,5	1 042,1	1 115,3	[9] 1 317,7	1 427,2	1 500,0	1 536,2	1 647,5	1 886,4	Hosté v hromadných ubyt. zařízeních
									ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ (ŽP)
428 099	427 411	426 703	426 041	425 765	425 168	424 577	424 021	423 770	Zemědělská půda (stav k 31. 12.)
355 249	354 248	353 724	353 116	352 771	352 171	351 428	350 947	350 454	z toho orná půda
291 356	292 052	292 776	293 449	293 746	294 355	294 929	294 761	295 027	Nezemědělská půda (stav k 31. 12.)
201 611	201 675	201 866	201 898	201 926	202 004	202 137	201 514	201 559	z toho: lesní pozemky
14 190	14 179	14 229	14 269	14 274	14 327	14 323	14 429	14 472	zastavěné plochy a nádvoří
94,1	90,1	91,3	92,6	91,2	91,5	92,4	92,9	92,9	Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele
297	296	279	277	288	295	297	309	.	Produkce komunál. odpadu na 1 obyv.
2 860	2 709	1 607	2 594	2 174	2 665	5 286	1 896	.	Investice na ochranu ŽP podle místa investice na 1 obyvatele

[5] podniky s 20 a více zaměstnanci s převažující stavební činností

[6] údaje od roku 2011 navazují na výsledky SLDB 2011 podle místa trvalého pobytu

[7] od roku 2013 vlivem zpřesnění dat podle Registru osob nejsou údaje plně srovnatelné s předchozími roky

[8] semidefinitivní výsledky

[9] od roku 2012 revidované údaje na základě výsledků šetření MMR

Tab. 3.1 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj – demografický vývoj

	Měřicí jednotka	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Obyvatelstvo (stav k 31. 12.)	osoby	1 168 647	1 170 076	1 172 851	1 175 023	1 178 812	1 183 207
v tom: muži		571 979	572 531	574 176	575 534	577 723	580 152
ženy		596 668	597 545	598 675	599 489	601 089	603 055
z toho cizinci (bez azylantů)		36 690	37 804	38 588	40 366	43 447	46 574
Sňatky		4 973	5 043	5 153	5 414	5 837	6 040
Rozvody		3 001	3 000	2 924	2 770	2 758	2 867
Rozvody na 100 sňatků	%	60,3	59,5	56,7	51,2	47,3	47,5
Živě narození	osoby	12 339	12 403	12 802	12 771	13 193	13 509
z toho mimo manželství	%	38,4	39,6	41,4	43,1	43,0	43,6
Úhrnná plodnost[1]		1,45	1,48	1,55	1,58	1,66	1,72
Potraty		3 673	3 775	3 867	3 771	3 413	3 484
z toho umělá přerušení těhotenství		2 328	2 220	2 218	2 040	1 796	1 832
Potraty na 100 narozených	%	29,7	30,4	30,1	29,4	25,8	25,7
z toho umělá přerušení těhotenství		18,8	17,8	17,3	15,9	13,6	13,5
Zemřelí	osoby	11 709	11 629	11 399	12 106	11 738	12 275
z toho podle příčin smrti:							
nemoci oběhové soustavy		5 838	5 578	5 282	5 686	5 172	5 557
novotvary		2 999	2 905	2 985	2 915	3 030	2 980
Přirozený přírůstek/úbytek	osoby	630	774	1 403	665	1 455	1 234
Přistěhovalí	osoby	9 471	9 308	10 050	10 537	11 416	12 031
z toho z ciziny		3 486	3 611	3 905	4 349	4 694	5 315
Vystěhovalí	osoby	7 765	8 653	8 678	9 030	9 082	8 870
z toho do ciziny		2 145	3 167	2 790	2 934	2 780	2 393
Přírůstek/úbytek stěhováním	osoby	1 706	655	1 372	1 507	2 334	3 161
z toho s cizinou		1 341	444	1 115	1 415	1 914	2 922
Celkový přírůstek/úbytek	osoby	2 336	1 429	2 775	2 172	3 789	4 395
Na 1 000 obyvatel							
živě narození	‰	10,6	10,6	10,9	10,9	11,2	11,4
zemřelí	‰	10,0	10,0	9,7	10,3	10,0	10,4
přirozený přírůstek/úbytek	‰	0,5	0,7	1,2	0,6	1,2	1,0
přistěhovalí	‰	8,1	8,0	8,6	9,0	9,7	10,2
vystěhovalí	‰	6,7	7,4	7,4	7,7	7,7	7,5
přírůstek/úbytek stěhováním	‰	1,5	0,6	1,2	1,3	2,0	2,7
celkový přírůstek/úbytek	‰	2,0	1,2	2,4	1,9	3,2	3,7
Kojenecká úmrtnost[2]	‰	3,5	2,3	3,4	1,7	2,0	2,3
Novorozenecká úmrtnost[3]	‰	2,1	1,5	2,3	0,9	1,2	1,5
Obyvatelstvo (stav k 31. 12.) ve věku:							
0–14 let	osoby	170 460	172 886	175 874	178 921	182 280	185 660
	%	14,6	14,8	15,0	15,2	15,5	15,7
15–64 let	osoby	796 447	789 415	783 750	777 832	772 488	768 319
	%	68,2	67,5	66,8	66,2	65,5	64,9
65 a více let	osoby	201 740	207 775	213 227	218 270	224 044	229 228
	%	17,3	17,8	18,2	18,6	19,0	19,4
Průměrný věk (stav k 31. 12.)	roky	41,5	41,7	41,9	42,0	42,2	42,3
v tom: muži		39,9	40,1	40,3	40,5	40,6	40,7
ženy		43,0	43,2	43,4	43,5	43,7	43,8
Index stáří (stav k 31. 12.)[4]	%	118,4	120,2	121,2	122,0	122,9	123,5
Index ekonomického zatížení (stav k 31. 12.)[5]	%	46,7	48,2	49,6	51,1	52,6	54,0
Naděje dožití (dvouleté období)[6]	roky						
muži při narození		75,2	75,4	76,0	76,3	76,5	76,5
ženy při narození		81,7	81,9	82,0	82,2	82,6	82,7
muži ve věku 65 let		15,8	16,0	16,4	16,3	16,4	16,4
ženy ve věku 65 let		19,5	19,7	19,8	19,9	20,3	20,3

[1] počet živě narozených dětí, které by se narodily jedné ženě za předpokladu, že by míry plodnosti podle věku zaznamenané ve sledovaném roce zůstaly během jejího reprodukčního věku (15–49 let) neměnné

[2] počet dětí zemřelých před dosažením věku 1 roku na 1 000 živě narozených dětí

[3] počet dětí zemřelých před dosažením věku 28 dnů na 1 000 živě narozených dětí

[4] počet osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0–14 let

[5] počet osob ve věku 0–14 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 15–64 let

[6] změna metodiky; data nejsou srovnatelná s předchozími roky

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj – sociální vývoj

	Měřicí jednotka	2012	2013	2014	2015	2016	2017
VÝBĚROVÉ ŠETŘENÍ PRACOVNÍCH SIL[1)]							
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let	tis. osob	997,8	997,2	996,4	996,4	995,8	996,2
z toho podle dosaženého vzdělání:							
základní a bez vzdělání	%	14,8	13,9	13,6	12,8	11,6	12,7
střední bez maturity	%	32,7	31,7	32,0	30,9	31,6	32,3
střední s maturitou	%	33,3	33,2	33,8	34,5	33,0	32,4
vysokoškolské vč. vyššího odborného	%	19,2	21,2	20,7	21,8	23,7	22,5
Ekonomicky aktivní (pracovní síla)	tis. osob	585,1	597,0	593,7	598,9	601,1	598,0
v tom: zaměstnaní		537,7	556,4	557,5	569,1	577,9	578,1
z toho ženy		230,6	244,6	242,5	252,7	254,2	257,8
nezaměstnaní		47,4	40,6	36,2	29,8	23,2	19,9
z toho ženy		23,6	20,8	17,3	14,7	12,4	11,9
Ekonomicky neaktivní ve věku 15 a více let	tis. osob	412,6	400,2	402,8	397,5	394,7	398,2
Zaměstnaní podle postavení v zaměstnání:							
zaměstnanci[2)]	%	82,4	82,9	83,9	84,0	83,0	85,0
zaměstnavatelé	%	3,2	2,6	3,0	3,2	3,1	2,7
pracující na vlastní účet	%	13,8	13,8	12,4	12,2	13,3	12,1
Zaměstnaní pracující v kraji	tis. osob	562,8	573,4	576,4	591,1	592,2	.
v tom podle sektorů:							
primární (zemědělství, lesnictví, rybářství)	%	3,1	3,1	3,1	3,0	3,0	.
sekundární (průmysl a stavebnictví)	%	35,4	34,7	33,8	33,7	33,6	.
terciární (služby)	%	61,5	62,2	63,1	63,3	63,4	.
Míra ekonomické aktivity	%	58,6	59,9	59,6	60,1	60,4	60,0
v tom: muži		68,3	68,5	69,0	68,5	69,1	67,8
ženy		49,5	51,7	50,7	52,2	52,1	52,7
Míra zaměstnanosti	%	53,9	55,8	55,9	57,1	58,0	58,0
v tom: muži		63,4	64,4	65,1	65,4	66,9	66,1
ženy		44,9	47,7	47,3	49,3	49,7	50,4
Obecná míra nezaměstnanosti	%	8,1	6,8	6,1	5,0	3,9	3,3
v tom: muži		7,2	6,0	5,7	4,6	3,2	2,4
ženy		9,3	7,8	6,6	5,5	4,7	4,4
NEZAMĚSTNANOST (stav k 31. 12.; MPSV)							
Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce	osoby	66 435	71 970	66 203	56 032	49 032	37 290
z toho: ženy		32 386	34 775	32 916	28 380	24 690	18 866
absolventi škol a mladiství		4 579	5 139	3 764	2 917	2 188	1 554
osoby se zdravotním postižením		7 950	7 984	7 732	7 457	7 113	6 058
s nárokem na podporu v nezaměstnanosti		13 074	14 521	14 306	13 516	13 280	11 418
dosažitelní		64 975	70 624	64 570	54 477	47 140	35 285
v tom podle věku:							
do 19 let		2 763	2 497	1 879	1 579	1 352	1 025
20–24 let		9 484	9 940	8 191	6 194	4 815	3 138
25–34 let		15 134	16 315	14 661	11 984	10 165	7 447
35–44 let		14 840	16 982	16 133	13 787	12 169	8 880
45–54 let		14 058	14 615	13 825	11 902	10 543	8 291
55 a více let		10 156	11 621	11 514	10 586	9 988	8 509
průměrný věk	roky	38,4	39,1	40,3	41,0	41,7	42,7
v tom podle nejvyššího dosaženého vzdělání:	osoby						
základní a bez vzdělání		15 672	16 815	15 493	13 410	12 243	9 560
střední bez maturity		29 469	31 171	27 987	23 300	20 250	15 057
střední s maturitou		16 119	17 835	16 892	14 131	12 005	9 078
vyšší odborné vč. nástavbového		562	673	618	533	434	371
vysokoškolské		4 613	5 476	5 213	4 658	4 100	3 224
z toho podle klasifikace zaměstnání:							
nemanuální pracovníci	osoby	23 185	34 597	31 347	26 835	23 197	17 647
vysoce kvalifikovaní (třídy 1–3)		6 119	10 216	9 355	8 104	7 115	5 433
s nižší kvalifikací (třídy 4 a 5)		17 066	24 381	21 992	18 731	16 082	12 214
manuální pracovníci	osoby	25 433	36 574	32 062	27 235	24 695	18 808
kvalifikovaní (třídy 6–8)		13 470	19 876	16 113	13 216	11 607	8 222
nekvalifikovaní (třída 9)		11 963	16 698	15 949	14 019	13 088	10 586

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj – sociální vývoj

pokračování

	Měřicí jednotka	2012	2013	2014	2015	2016	2017
v tom podle délky evidence:	osoby						
do 3 měsíců		17 996	18 362	16 254	15 465	14 379	12 369
3–6 měsíců		12 283	12 202	10 203	8 777	7 756	6 169
6–12 měsíců		12 046	12 362	10 425	8 154	7 509	5 394
od 1 roku do 2 let		10 542	12 841	11 269	7 488	6 156	4 114
více než 2 roky		13 568	16 203	18 052	16 148	13 232	9 244
Průměrná měsíční podpora v nezaměstnanosti	Kč	5 918	6 200	5 963	6 217	6 462	6 921
Podíl nezaměstnaných osob[3)]	%	8,15	8,94	8,25	7,01	6,11	4,60
v tom: muži		8,24	9,13	8,19	6,83	5,98	4,47
ženy		8,05	8,74	8,30	7,20	6,23	4,73
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných[4)]	%	3,03	3,68	3,74	3,04	2,51	1,74
Pracovní místa v evidenci úřadu práce	místa	2 289	2 262	4 523	8 097	11 228	16 826
Uchazeči na 1 pracovní místo v evidenci úřadu práce	osoby	29,0	31,8	14,6	6,9	4,4	2,2
ČISTÝ DISPONIBILNÍ DŮCHOD DOMÁCNOSTÍ							
celkem	mil. Kč	227 734	232 222	240 632	253 963	261 184	.
na 1 obyvatele	tis. Kč	195,1	198,7	205,5	216,4	221,9	.
průměr ČR = 100	%	98,3	100,2	100,3	101,3	100,7	.
VÝBĚROVÉ ŠETŘENÍ MEZD[5)]							
Průměrná hrubá měsíční mzda	Kč	25 153	25 587	26 079	27 051	28 319	30 311
v tom: muži		28 041	28 453	29 034	30 088	31 261	33 422
ženy		21 478	21 924	22 408	23 236	24 404	26 240
Medián mezd	Kč	21 447	21 840	22 392	23 328	24 675	26 559
v tom: muži		23 109	23 512	24 189	25 248	26 521	28 645
ženy		19 234	19 711	20 193	21 012	22 236	24 034
VZDĚLÁVÁNÍ (MŠMT)							
Děti, žáci a studenti (stav k 30. 9.)	osoby						
mateřských škol		39 489	40 498	41 330	41 519	41 129	41 301
základních škol		87 444	89 755	92 481	95 654	98 990	101 540
středních škol vč. konzervatoří (denní studium)		50 824	48 089	46 536	45 496	45 155	45 115
vyšších odborných škol (denní studium)		2 482	2 369	2 188	2 032	1 768	1 537
Studenti vysokých škol (občané ČR, stav k 31. 12	osoby						
s trvalým bydlištěm v kraji		37 973	36 304	33 978	31 777	29 802	28 276
s místem výuky v kraji		68 850	65 388	60 506	56 512	53 372	50 402
z toho v prezenčním studiu	%	78,1	79,7	81,0	81,1	81,4	81,7
Absolventi VŠ (občané ČR) s místem výuky v kra	osoby	17 459	17 810	16 916	15 720	14 631	13 877
ZDRAVOTNICTVÍ (ÚZIS, ČSÚ)							
Lékaři celkem (vč. smluvních)	přep. os.	5 738	5 805	6 316	6 018	6 115	.
na 1 000 obyvatel		4,9	5,0	5,4	5,1	5,2	.
Nemocnice						[12)]	
lůžka		7 297	7 156	7 151	7 126	7 395	.
případy hospitalizace[6)]	v tis.	261,7	260,6	261,3	257,5	266,3	.
průměrná ošetřovací doba	dny	7,59	7,40	7,43	7,40	6,84	.
využití lůžek	dny	271,7	269,5	272,2	267,3	257,7	.
Průměrné procento dočasné pracovní neschopno	%	3,494	3,673	3,723	4,051	4,199	4,263
Průměrná doba trvání 1 případu dočasné pracovní neschopnosti	kalendář. dny	47,8	45,3	47,1	44,1	44,9	44,0
STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORA (MPSV)[7)]							
Počet vyplacených dávek celkem (vč. pěstounské péče)	v tis.	1 263,6	1 273,8	1 263,5	1 237,8	1 188,9	1 111,8
z toho přídavek na dítě		622,6	615,7	588,1	550,9	504,3	437,3
Výdaje na dávky celkem (vč. pěstounské péče)	mil. Kč	3 954	4 117	4 140	4 170	4 206	4 156
z toho přídavek na dítě		376	372	355	332	303	263
Výdaje na dávky státní sociální podpory (vč. pěstounské péče) na 1 obyvatele	Kč	3 388	3 523	3 537	3 553	3 573	3 520

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj – sociální vývoj

dokončení

	Měřicí jednotka	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ZAŘÍZENÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB (MPSV)							
Lůžka v domovech pro seniory		2 940	3 072	3 028	2 946	2 879	2 740
na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let		14,6	14,8	14,2	13,5	12,9	12,0
Lůžka v domovech se zvláštním režimem		2 184	2 469	2 816	2 938	3 136	3 282
Lůžka v domovech pro osoby se zdravotním postižením		1 294	1 295	1 262	1 239	1 166	1 142
DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ (stav v prosinci; ČSSZ)		96 461					102 480
Příjemci starobního důchodu celkem[8)]	osoby	259 462	259 632	261 226	263 652	265 643	266 644
z toho ženy		163 001	162 514	163 022	163 976	164 426	164 164
Příjemci starobního důchodu sólo[9)]	osoby	191 196	191 451	193 103	195 804	197 784	199 157
Příjemci předčasného starobního důchodu[8,10)]	osoby	55 069	57 141	59 393	61 535	63 412	65 078
z toho ženy		30 947	32 041	33 280	34 407	35 527	36 426
Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu celkem (včetně souběhu)	%	21,2	22,0	22,7	23,3	23,9	24,4
v tom: muži		25,0	25,8	26,6	27,2	27,5	28,0
ženy		19,0	19,7	20,4	21,0	21,6	22,2
Průměrný měsíční starobní důchod sólo[9)]	Kč	10 662	10 845	10 950	11 218	11 328	11 719
v tom: muži		11 785	11 976	12 085	12 371	12 478	12 893
ženy		9 726	9 894	9 988	10 240	10 340	10 697
Podíl průměrného starobního důchodu sólo[9)] na mzdovém mediánu	%	49,7	49,7	48,9	48,1	45,9	44,1
NEMOCENSKÉ POJIŠTĚNÍ (ČSSZ)							
Výdaje na dávky nemocenského pojištění celkem	tis. Kč	2 149 065	2 212 728	2 423 434	2 620 373	2 865 807	3 108 594
v tom dávky:							
nemocenské		1 264 720	1 301 013	1 495 167	1 641 075	1 809 691	1 956 521
ošetřovné		67 221	81 997	84 300	105 435	110 891	136 971
peněžitá pomoc v mateřství		816 150	828 706	842 890	872 866	944 586	1 014 349
vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství		975	1 012	1 078	997	640	752
KRIMINALITA, NEHODY (Policejní prezidium ČR)							
Registrované trestné činy		29 533	29 811	27 109	23 828	21 599	20 086
na 1 000 obyvatel		25,3	25,5	23,2	20,3	18,4	17,0
Objasněné trestné činy		11 211	11 625	11 619	10 074	9 168	8 598
Hlášené dopravní nehody		6 670	6 701	6 950	7 056	7 094	7 587
na 1 000 obyvatel		5,7	5,7	5,9	6,0	6,0	6,4
Usmrcené osoby při dopravních nehodách	osoby	50	55	66	81	49	59
Podíl bodovaných řidičů z registrovaných řidičů celkem[11)]	%	9,2	8,4	8,0	8,2	7,7	7,1
Požáry		2 222	1 632	1 700	1 760	1 505	1 763
na 1 000 obyvatel		1,9	1,4	1,5	1,5	1,3	1,5
přímá škoda	mil. Kč	218	164	155	215	499	191

[1)] údaje podle kraje obvyklého bydliště (kromě struktury zaměstnaných podle sektorů)

[2)] zaměstnanci včetně členů produkčních družstev

[3)] podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce ve věku 15–64 let na počtu obyvatel ve věku 15–64 le

[4)] podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) v evidenci úřadu práce na počtu obyvatel ve věku 15–64 let, jmenovatel data ČSÚ

[5)] pramen: MPSV (Informační systém o průměrném výdělku) a MF (Informační systém o platu a služebním příjmu)

[6)] do roku 2015 počet hospitalizovaných pacientů

[7)] data do roku 2012 podle výplatního místa, od roku 2013 podle místa trvalého bydliště příjemce

[8)] včetně souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu

[9)] bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu

[10)] předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.

[11)] bodovaný řidič se dopustil přestupku (trestného činu) započítávaného do bodového hodnocení řidiče

[12)] některé LDN se staly součástí nemocnic

Tab. 3.3 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj – ekonomický vývoj

	Měřicí jednotka	2012	2013	2014	2015	2016	2017
MAKROEKONOMIKA							
Hrubý domácí produkt (HDP)	mil. Kč	434 334	452 931	473 554	502 175	513 666	.
předchozí rok = 100 (srovnatelné ceny)	%	101,4	102,7	102,6	105,1	100,5	.
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele	tis. Kč	372,1	387,6	404,5	427,9	436,4	.
průměr ČR = 100	%	96,3	99,4	98,7	98,2	96,6	.
Hrubý domácí produkt na 1 zaměstnaného	tis. Kč	771,7	789,9	821,6	849,6	867,3	.
průměr ČR = 100	%	96,3	97,9	97,3	95,8	95,4	.
Hrubá přidaná hodnota	mil. Kč	390 322	405 429	427 935	451 889	461 921	.
v tom sektory: primární	%	2,6	2,9	2,9	2,7	2,9	.
sekundární	%	38,0	36,6	36,6	34,9	34,5	.
terciární	%	59,4	60,5	60,5	62,4	62,5	.
Tvorba hrubého fixního kapitálu	mil. Kč	113 607	98 150	114 394	122 977	.	.
Tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele	tis. Kč	97,3	84,0	97,7	104,8	.	.
průměr ČR = 100	%	97,2	86,0	94,9	90,8	.	.
Zaměstnaní v hlavním pracovním poměru							
(včetně sebezaměstnaných) pracující v kraji	osoby	562 822	573 426	576 390	591 062	592 245	.
z toho zaměstnanci		475 880	484 196	495 595	507 262	501 718	.
MÍSTNÍ ROZPOČTY[1] (Ministerstvo financí)							
Příjmy celkem (po konsolidaci)	mil. Kč	43 139	44 382	48 724	49 516	48 312	51 263
Výdaje celkem (po konsolidaci)	mil. Kč	41 738	42 108	47 246	48 976	44 344	48 300
z toho: běžné výdaje		31 830	32 616	34 185	34 043	35 237	38 295
kapitálové výdaje		9 908	9 491	13 061	14 933	9 106	10 005
NÁKLADY PRÁCE							
Měsíční náklady práce na 1 zaměstnance	Kč	32 437	32 474	33 631	34 904	36 299	.
z toho: přímé náklady		23 581	23 576	24 433	25 394	26 368	.
sociální náklady a výdaje		8 367	8 466	8 730	9 075	9 430	.
VĚDA A VÝZKUM							
Výdaje na výzkum a vývoj celkem	mil. Kč	14 645	16 185	17 012	17 699	14 968	.
z toho: mzdové		5 169	6 070	7 419	8 185	9 196	.
financované z veřejných zdrojů ČR		4 818	5 214	5 045	5 259	5 550	.
Zaměstnanci ve výzkumu a vývoji	přep. os.	10 627	10 884	12 042	13 048	13 096	.
z toho výzkumní pracovníci		6 351	6 284	7 246	8 182	8 098	.
INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE[2]							
Podíl domácností vybavených počítačem	%	69,5	72,3	73,4	75,1	76,2	.
Podíl domácností s připojením k internetu	%	68,2	71,7	73,1	75,6	77,4	.
ORGANIZAČNÍ STATISTIKA[3]							
Registrované subjekty (stav k 31. 12.)		294 308	295 523	300 204	304 729	309 786	314 742
z toho živnostníci		197 399	189 938	195 020	200 549	203 507	206 668
z toho subjekty se zjištěnou aktivitou		168 603	164 026	161 931	161 177	161 172	166 556
z toho živnostníci		102 473	94 548	96 795	98 806	99 536	101 502
Vzniklé subjekty		11 807	11 159	10 709	10 887	11 626	11 752
z toho živnostníci		6 877	6 012	6 074	5 811	5 970	5 941
ZEMĚDĚLSTVÍ							
Produkce zemědělského odvětví	mil. Kč	13 518	15 505	14 921	15 161	[8] 16 704	.
z toho: rostlinná produkce		8 640	10 484	9 821	10 064	[8] 10 876	.
živočišná produkce		4 055	4 153	4 329	4 106	[8] 4 054	.
Obhospodařovaná zemědělská půda	ha	361 435	362 720	364 076	361 265	360 655	362 665
z toho orná		319 016	319 685	319 274	318 412	319 379	320 074
Sklizeň: obilovin	t	855 094	1 177 182	1 289 642	1 173 579	1 372 158	959 926
brambor	t	31 779	34 817	38 842	36 888	35 697	32 847
Hospodářská zvířata (stav k 1. 4.)							
skot	kusy	60 167	59 506	60 240	62 385	63 425	63 388
prasata	kusy	194 801	173 734	167 423	168 405	149 500	132 413
drůbež	tis. ks	3 300	3 029	3 391	2 990	3 094	3 818
Výroba jatečného skotu	t ž. hm.	8 633	7 334	7 835	8 145	8 769	9 178
Výroba jatečných prasat	t ž. hm.	35 159	35 480	34 454	35 914	34 238	31 192
Výroba jatečné drůbeže	t ž. hm.	49 370	46 435	46 978	49 149	50 421	52 541
Výroba mléka	tis. l	157 291	155 270	158 932	167 414	171 228	174 458
Snáška konzumních vajec	tis. ks	90 687	143 183	133 929	124 601	166 328	155 672

Tab. 3.3 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj – ekonomický vývoj

dokončení

	Měřicí jednotka	2012	2013	2014	2015	2016	2017
LESNICTVÍ						[8]	
Zalesňování	ha	1 626	1 875	1 978	1 771	1 706	1 584
Těžba dřeva	m^3 b. k.	1 177 594	1 163 365	1 142 460	1 219 712	1 154 970	1 318 163
z toho nahodilá živelní		70 086	82 851	118 889	414 680	189 126	391 316
PRŮMYSL[4]							
Průměrný počet podniků		254	243	249	247	246	251
Tržby z prodeje výrobků a služeb průmysl. povah	mil. Kč	183 610	179 506	202 801	216 251	224 437	245 303
na 1 zaměstnance	tis. Kč	2 711	2 748	3 023	3 139	3 184	3 470
Průměrný evidenční počet zaměstnanců	fyz. os.	67 716	65 313	67 090	68 901	70 498	70 699
Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnance	Kč	25 158	25 263	26 075	27 030	28 216	30 289
ENERGETIKA (Energetický regulační úřad)							
Výroba elektřiny brutto	GWh	1 544	1 564	1 521	1 608	1 598	1 690
podíl na ČR	%	1,8	1,8	1,8	1,9	1,9	1,9
Spotřeba elektřiny[5]	GWh	5 642	5 398	5 125	5 098	5 215	5 338
podíl na ČR	%	8,0	7,7	9,2	9,0	9,0	9,0
v domácnostech na 1 obyvatele	kWh	1 068,1	1 077,0	1 050,2	1 066,6	1 087,5	1 110,8
Spotřeba zemního plynu	tis. m^3	1 110 341	1 122 649	953 538	1 034 958	1 087 098	1 125 270
podíl na ČR	%	13,9	13,8	13,4	13,8	13,3	13,4
v domácnostech na 1 odběratele	m^3	1 141,9	1 164,7	922,2	1 036,9	1 120,6	1 158,9
STAVEBNICTVÍ							
Průměrný počet podniků[6]		79	80	80	74	71	76
Základní stavební výroba[6]	mil. Kč	21 039	20 270	19 557	21 324	16 605	16 588
na 1 zaměstnance	tis. Kč	1 948	1 958	1 937	2 224	1 774	1 772
Průměrný evidenční počet zaměstnanců[6]	fyz. os.	10 802	10 351	10 098	9 586	9 362	9 362
Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnance[6]	Kč	29 743	28 601	28 634	29 900	30 709	31 335
Stavební práce "S" provedené v kraji[7]	mil. Kč	26 775	25 716	27 776	35 963	25 753	27 104
z toho pro veřejné zadavatele		11 372	10 627	12 615	18 685	8 786	9 768
STAVEBNÍ POVOLENÍ							
Orientační hodnota povolených staveb	mil. Kč	35 335	25 140	25 941	26 218	31 200	36 636
z toho: budov (bytových a nebytových)		26 339	17 963	18 582	21 262	25 753	27 387
na ochranu životního prostředí		4 146	3 366	3 027	1 815	1 678	2 881
Průměrná hodnota na 1 stavební povolení	tis. Kč	3 378	2 516	2 675	2 410	3 210	3 806
BYTOVÁ VÝSTAVBA							
Zahájené byty		3 008	2 807	3 650	3 841	3 776	4 027
z toho v nových rodinných domech		1 764	1 580	1 605	1 811	2 098	2 413
Dokončené byty		3 770	3 516	3 242	3 338	3 833	4 236
z toho v nových rodinných domech		1 898	1 845	1 791	1 654	1 791	2 003
Průměrná hodnota 1 m^2 obytné plochy bytu							
v novém rodinném domě	Kč	34 307	34 900	35 600	36 105	37 838	38 955
v novém bytovém domě	Kč	33 204	38 093	40 266	41 291	39 149	44 205
DOPRAVA (Ministerstvo dopravy)							
Osobní automobily vč. dodávkových (stav k 31. 12.)		488 497	491 628	504 154	530 161	549 979	573 731
CESTOVNÍ RUCH							
Hromadná ubytovací zařízení (HUZ)		879	872	816	813	800	805
Lůžka v hromadných ubytovacích zařízeních		46 324	46 074	44 213	45 236	45 095	44 955
Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních	tis. osob	1 318	1 427	1 500	1 536	1 648	1 886
z toho ze zahraničí		452	505	515	492	549	638
Průměrná doba pobytu hostů v HUZ	dny	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
z toho hostů ze zahraničí		2,8	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8

[1] souhrn za kraj, obce a dobrovolné svazky obcí

[2] tříleté klouzavé průměry (např. údaj roku 2016 je vypočten z dat roku 2015, 2016 a 2017)

[3] vlivem zpřesnění dat podle Registru osob (ROS) nejsou údaje před rokem 2013 plně srovnatelné

[4] podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji s převažující činností v sekci (dle CZ-NACE) B – Těžba a dobývání, C – Zpracovatelský průmysl nebo D – Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu

[5] od roku 2014 spotřeba elektřiny v hodnotě netto, do roku 2013 v hodnotě brutto

[6] podniky s 50 a více zaměstnanci se sídlem v kraji s převažující stavební činností

[7] podniky s 20 a více zaměstnanci s převažující stavební činností

[8] semidefinitivní výsledky

Tab. 3.4 Vybrané ukazatele za Jihomoravský kraj – životní prostředí

	Měřicí jednotka	2012	2013	2014	2015	2016	2017
PŮDA (ČÚZK)							
Zemědělská půda (stav k 31. 12.)	ha	426 041	425 765	425 168	424 577	424 021	423 770
z toho: orná půda		353 116	352 771	352 171	351 428	350 947	350 454
zahrady a ovocné sady		25 187	25 154	25 021	24 880	24 819	24 843
trvalé travní porosty		29 916	29 945	30 127	30 212	30 174	30 228
Nezemědělská půda (stav 31. 12.)	ha	293 449	293 746	294 355	294 929	294 761	295 027
z toho: lesní pozemky		201 898	201 926	202 004	202 137	201 514	201 559
zastavěné plochy a nádvoří		14 269	14 274	14 327	14 323	14 429	14 472
VODOVODY A KANALIZACE							
Podíl obyvatel zásobovaných vodou z vodovodů	%	94,8	95,4	97,0	95,3	94,7	95,3
Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele	litr/den	92,6	91,2	91,5	92,4	92,9	92,9
Cena vody (bez DPH)	Kč/m³	28,2	29,4	30,8	32,5	33,5	33,6
Cena stočného (bez DPH)	Kč/m³	31,5	30,2	31,4	32,4	33,2	33,5
Podíl obyvatel bydlících v domech napojených	%						
na veřejnou kanalizaci		87,7	88,4	90,4	89,9	89,5	91,0
na kanalizaci s koncovou ČOV		83,3	84,2	86,4	86,4	86,9	88,4
Podíl čištěných odpadních vod (bez srážkových)	%	97,5	97,9	97,0	96,6	98,5	98,5
Čistírny odpadních vod (ČOV)		209	210	219	230	240	245
Celková kapacita ČOV	m³/den	329 806	330 603	335 353	333 672	335 444	329 779
Produkce kalů v ČOV	t sušiny	18 585	18 389	18 358	19 284	19 168	19 382
OVZDUŠÍ (ČHMÚ)[1)]							
Měrné emise tuhých znečišťujících látek (REZZO 1–4)	t/km²	0,39	0,40	0,40	0,41	.	.
v tom: stacionární zdroje (REZZO 1–3)		0,28	0,29	0,29	0,30	.	.
mobilní zdroje (REZZO 4)		0,11	0,11	0,11	0,10	.	.
Měrné emise oxidu siřičitého (REZZO 1–4)	t/km²	0,29	0,31	0,27	0,24	.	.
z toho stacionární zdroje (REZZO 1–3)		0,29	0,31	0,26	0,24	.	.
Měrné emise oxidů dusíku (REZZO 1–4)	t/km²	1,77	1,70	1,65	1,65	.	.
v tom: stacionární zdroje (REZZO 1–3)		0,51	0,49	0,52	0,56	.	.
mobilní zdroje (REZZO 4)		1,25	1,21	1,13	1,09	.	.
Měrné emise oxidu uhelnatého (REZZO 1–4)	t/km²	3,98	3,98	3,54	3,97	.	.
v tom: stacionární zdroje (REZZO 1–3)		2,40	2,52	2,19	2,56	.	.
mobilní zdroje (REZZO 4)		1,58	1,46	1,35	1,41	.	.
ODPADY							
Produkce podnikového odpadu celkem[2)]	t	2 257 008	2 247 396	2 225 041	3 635 845	2 811 180	.
z toho: zpracovatelský průmysl	t	402 062	316 769	347 935	366 948	345 367	.
zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi	t	308 884	310 038	264 188	249 637	280 201	.
stavebnictví	t	1 234 475	1 311 219	1 507 863	2 911 286	2 087 721	.
Produkce podnikového odpadu na 1 obyvatele	kg	1 934	1 923	1 901	3 098	2 388	.
Produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele	kg	277	288	295	297	309	.
Podíl odděleně sbíraných složek komunálního odpadu	%	12,3	10,9	11,8	12,6	13,7	.
Odděleně sbírané složky komunálního odpadu na 1 obyvatele	kg	34,1	31,4	34,8	37,3	42,2	.
VÝDAJE NA OCHRANU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ							
Investice na ochranu životního prostředí (OŽP) podle místa investice na 1 obyvatele	Kč	2 594	2 174	2 665	5 286	1 896	.
Investice na OŽP podle sídla investora	mil. Kč	2 857,1	2 182,1	3 200,5	5 284,7	2 136,2	.
z toho: ochrana ovzduší a klimatu	%	8,0	14,2	20,8	20,5	21,1	
nakládání s odpadními vodami	%	65,5	53,3	52,2	69,3	34,4	.
nakládání s odpady	%	21,8	25,0	15,4	6,2	27,1	.
Neinvestiční náklady na OŽP podle sídla investora	mil.. Kč	5 382,4	5 333,7	6 480,4	5 214,4	5 642,6	.
z toho: ochrana ovzduší a klimatu	%	2,5	2,8	1,6	2,0	1,9	.
nakládání s odpadními vodami	%	18,8	21,1	18,2	22,3	22,8	.
nakládání s odpady	%	72,1	69,5	73,7	68,0	68,1	.

[1)] v roce 2015 vč. přemísťujících se zdrojů (např. zařízení na recyklaci stavebních odpadů a asfaltových směsí)

[2)] podle sídla podniku

Tab. 4.1 Vybrané ukazatele podle okresů Jihomoravského kraje v roce 2012 a 2017

	Rok	Kraj celkem	v tom okresy					
			Blansko	Brno - město	Brno - venkov	Břeclav	Hodonín	Vyškov	Znojmo
DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ									
Obyvatelstvo (stav k 31. 12.)	2012	1 168 647	107 354	378 327	208 667	114 940	156 165	89 762	113 432
	2017	1 183 207	108 545	379 527	219 903	115 757	154 353	91 325	113 797
z toho cizinci (bez azylantů)	2012	36 690	2 118	21 723	4 825	2 183	1 911	1 449	2 481
	2017	46 574	2 275	29 476	5 440	2 737	2 356	1 728	2 562
v tom ve věku (%):									
0–14 let	2012	14,6	14,9	13,9	16,2	14,3	13,7	15,0	14,8
	2017	15,7	16,0	15,2	17,7	15,1	14,2	16,3	15,5
15–64 let	2012	68,2	67,7	67,2	67,5	69,7	69,4	68,7	69,3
	2017	64,9	64,2	64,4	64,3	66,0	66,2	65,2	65,6
65 a více let	2012	17,3	17,4	18,9	16,4	16,0	16,8	16,3	15,9
	2017	19,4	19,8	20,4	18,0	18,9	19,7	18,5	18,9
Průměrný věk (stav k 31. 12.)	2012	41,5	41,3	42,3	40,4	41,2	41,7	40,9	40,9
	2017	42,3	42,3	42,8	40,9	42,4	43,2	41,7	42,1
Index stáří (stav k 31. 12.)[1)]	2012	118,4	116,8	136,1	101,2	112,1	122,4	108,7	107,3
	2017	123,5	123,4	134,5	101,8	125,6	139,0	113,4	122,4
Index ekonomického zatížení (stav k 31. 12.)[2)]	2012	46,7	47,7	48,9	48,2	43,5	44,0	45,5	44,2
	2017	54,0	55,8	55,3	55,5	51,4	51,1	53,3	52,4
Přirozený přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel	2012	0,5	1,1	1,2	1,2	-0,2	-0,8	0,3	-0,5
	2017	1,0	0,4	1,3	2,5	0,3	-0,5	0,9	0,9
Přírůstek/úbytek stěhováním na 1 000 obyvatel	2012	1,5	3,7	-2,9	9,2	1,0	-1,5	4,4	1,7
	2017	2,7	2,3	2,8	7,5	2,5	-1,0	1,2	-0,2
Celkový přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel	2012	2,0	4,7	-1,7	10,4	0,8	-2,3	4,7	1,3
	2017	3,7	2,7	4,1	10,0	2,8	-1,5	2,1	0,7
Naděje dožití při narození (v období 2013–2017)									
muži		.	76,0	77,1	76,2	75,4	75,3	75,8	75,7
ženy		.	82,4	82,6	82,4	82,3	82,7	82,2	81,5
SOCIÁLNÍ VÝVOJ									
Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce (stav k 31. 12.)	2012	66 435	5 222	20 154	8 826	7 055	12 288	4 324	8 566
	2017	37 290	2 508	13 296	4 691	3 380	6 576	1 816	5 023
z toho (%):									
ženy	2012	48,7	51,1	50,8	50,6	45,7	44,6	47,1	49,9
	2017	50,6	50,7	52,7	52,2	47,1	47,2	52,5	49,6
absolventi škol a mladiství	2012	6,9	8,5	5,3	8,1	7,7	6,5	8,2	7,5
	2017	4,2	4,7	3,4	5,2	5,5	4,4	3,5	4,0
osoby se zdravotním postižením	2012	12,0	16,5	9,7	13,6	12,1	13,8	12,8	9,6
	2017	16,2	22,8	11,2	20,1	18,4	20,6	21,3	13,8
s nárokem na podporu v nezaměstnanosti	2012	19,7	19,3	16,2	22,4	25,4	17,2	21,7	23,1
	2017	30,6	32,0	21,1	36,0	43,1	30,9	36,8	39,3
dosažitelní	2012	97,8	97,4	96,5	99,6	98,3	97,5	96,8	100,0
	2017	94,6	89,8	91,3	99,2	96,3	96,3	91,6	99,3
ve věku do 24 let	2012	18,4	18,8	17,0	20,4	18,9	19,1	19,3	17,7
	2017	11,2	10,2	10,5	12,0	13,5	10,9	10,3	11,7
ve věku 55 a více let	2012	15,3	15,5	14,8	14,7	16,7	14,4	15,5	16,7
	2017	22,8	25,5	20,5	22,7	24,2	23,5	26,7	24,5
evidovaní 12 a více měsíců	2012	36,3	36,4	39,6	31,8	31,3	40,1	32,9	33,6
	2017	35,8	33,8	44,4	29,3	24,0	35,6	29,2	30,9

Tab. 4.1 Vybrané ukazatele podle okresů Jihomoravského kraje v roce 2012 a 2017

pokračování

	Rok	Kraj celkem	v tom okresy						
			Blansko	Brno - město	Brno - venkov	Břeclav	Hodonín	Vyškov	Znojmo
Podíl nezaměstnaných osob (stav k 31. 12.; %)[3]	2012	8,15	7,00	7,62	6,28	8,63	10,99	6,79	10,86
	2017	4,60	3,24	4,97	3,32	4,26	6,19	2,79	6,67
v tom: muži	2012	8,24	6,72	7,51	6,09	9,22	11,88	7,00	10,68
	2017	4,47	3,11	4,68	3,11	4,42	6,38	2,59	6,57
ženy	2012	8,05	7,29	7,73	6,47	8,02	10,04	6,58	11,05
	2017	4,73	3,37	5,26	3,53	4,11	5,99	3,01	6,77
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných (stav k 31. 12.; %)[4]	2012	3,03	2,62	3,14	1,99	2,76	4,54	2,30	3,65
	2017	1,74	1,22	2,41	0,97	1,06	2,29	0,89	2,08
Lékaři na 1 000 obyvatel	2012	4,9	3,6	8,9	1,8	3,3	3,3	3,3	3,6
	2016	5,2	3,6	9,7	1,7	3,2	3,6	3,3	4,2
Průměrné procento dočasné pracovní neschopnosti	2012	3,494	4,306	3,103	3,878	4,345	4,454	3,378	3,051
	2017	4,263	5,322	3,406	4,918	5,985	5,826	4,727	4,386
Průměrná doba trvání 1 případu dočasné pracovní neschopnosti	2012	47,8	58,4	43,7	52,0	53,1	55,7	45,7	45,0
	2017	44,0	51,6	39,2	46,5	51,3	51,7	42,7	44,3
Lůžka v domovech pro seniory na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let	2012	14,6	15,3	21,8	7,7	9,9	9,4	21,9	11,8
	2016	12,9	13,7	18,3	7,5	9,5	9,3	17,3	8,7
Průměrný měsíční starobní důchod sólo (Kč)[5]	2012	10 662	10 568	11 065	10 679	10 325	10 547	10 392	9 970
	2017	11 719	11 647	12 140	11 807	11 355	11 569	11 490	10 934
Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu (včetně souběhu; %)[6]	2012	21,2	25,0	15,3	20,8	22,3	22,9	23,2	34,1
	2017	24,4	28,6	17,5	23,0	26,8	26,7	26,4	39,0
v tom: muži	2012	25,0	28,4	17,5	23,6	28,8	27,5	26,5	41,4
	2017	28,0	31,8	19,6	25,5	33,2	31,0	29,1	45,0
ženy	2012	19,0	22,8	14,1	19,0	18,5	20,2	21,3	29,8
	2017	22,2	26,4	16,3	21,3	22,8	24,0	24,7	35,1
Registrované trestné činy na 1 000 obyvatel	2012	25,3	14,9	42,3	17,0	20,6	14,3	15,1	21,6
	2017	17,0	8,9	28,6	11,7	14,2	9,6	9,0	15,9
z toho násilné a mravnostní	2012	1,7	1,3		2,4	1,0	2,0	1,8	1,6
	2017	1,3	1,0	0,9	1,7	0,9	1,3	1,5	1,8
Hlášené dopravní nehody na 1 000 obyvatel	2012	5,7	4,9	6,7	7,4	4,7	3,5	5,8	4,2
	2017	6,4	5,2	7,5	7,6	5,1	5,2	6,1	4,9
EKONOMICKÝ VÝVOJ									
Soukromí podnikatelé (živnostníci) celkem na 1 000 obyvatel (stav k 31.	2013	162,3	135,5	190,9	154,0	144,4	143,1	158,3	155,9
	2017	174,7	145,5	205,3	164,4	155,7	157,4	171,6	165,2
z toho:									
se zjištěnou ekonomickou aktivitou	2013	80,8	71,2	90,2	83,2	72,0	73,9	81,7	72,1
	2017	85,8	75,7	94,7	88,5	78,1	80,2	87,0	74,9
subjekty vzniklé v roce	2013	5,1	4,3	5,5	5,1	5,0	5,1	5,5	4,8
	2017	5,0	4,1	5,3	5,3	5,1	4,8	4,8	4,9
Stavební práce "S" podle místa stavby[7] na 1 obyvatele (tis. Kč)	2012	22,9	10,5	47,0	11,4	14,0	12,3	10,8	8,9
	2017	23,0	10,0	38,3	13,3	27,8	14,5	14,9	15,8
Počet bytů na 1 000 obyvatel:									
zahájených	2012	2,6	2,6	1,9	4,1	2,3	2,1	3,2	2,5
	2017	3,4	3,3	2,4	4,8	5,3	1,8	5,1	3,1
dokončených	2012	3,2	3,0	3,5	4,4	2,7	2,1	3,1	2,6
	2017	3,6	2,9	5,0	4,4	2,5	1,7	2,6	2,6

Tab. 4.1 Vybrané ukazatele podle okresů Jihomoravského kraje v roce 2012 a 2017

dokončení

	Rok	Kraj celkem	v tom okresy						
			Blansko	Brno - město	Brno - venkov	Břeclav	Hodonín	Vyškov	Znojmo
Hromadná ubytovací zařízení:									
lůžka	2012	46 324	4 157	12 295	5 509	10 381	5 082	1 561	7 339
	2017	44 955	3 722	13 880	4 659	10 096	5 124	1 589	5 885
lůžka na 1 000 obyvatel	2012	39,7	38,8	32,5	26,5	90,4	32,5	17,4	64,8
	2017	38,1	34,4	36,7	21,3	87,3	33,2	17,4	51,7
hosté (tis. osob)	2012	1 317,7	[9] 107,1	[9] 439,8	[9] 173,1	[9] 278,6	[9] 122,3	[9] 39,8	[9] 157,0
	2017	1 886,4	[9] 129,4	[9] 722,5	[9] 220,8	[9] 435,6	[9] 124,1	[9] 52,1	[9] 201,9
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ									
Podíl na celkové výměře (stav k 31. 12.; %):									
orná půda	2012	49,1	33,8	22,5	48,1	49,9	48,6	49,4	61,8
	2017	48,8	33,6	22,1	47,8	49,2	48,1	49,3	61,6
zastavěné plochy a nádvoří	2012	2,0	1,5	9,1	1,9	1,9	2,3	1,6	1,3
	2017	2,0	1,6	9,1	1,9	2,1	2,2	1,6	1,4
Měrné emise ze stacionárních zdrojů (REZZO 1–3; t/km^2):									
tuhé znečišťujících látky[8]	2012	0,12	0,15	0,47	0,15	0,06	0,12	0,07	0,10
	2015	0,14	0,15	0,53	0,14	0,07	0,12	0,14	0,15
oxid siřičitý	2012	0,29	0,24	0,28	0,13	0,04	1,18	0,04	0,14
	2015	0,24	0,24	0,30	0,15	0,04	0,85	0,04	0,14
oxidy dusíku	2012	0,51	0,27	3,43	0,73	0,22	0,76	0,15	0,23
	2015	0,56	0,34	3,41	0,78	0,37	0,80	0,21	0,20
oxid uhelnatý	2012	2,40	3,24	2,40	3,30	1,21	1,93	1,91	2,47
	2015	2,56	3,13	2,46	3,60	1,25	1,88	1,94	2,94

[1] počet osob ve věku 65 a více let na 100 osob ve věku 0–14 let

[2] počet osob ve věku 0–14 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 15–64 let

[3] podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

[4] podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

[5] bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu; data za prosinec

[6] starobní důchod vč. souběhu s vdovským nebo vdoveckým; předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.; data za prosinec

[7] podniky s 20 a více zaměstnanci s hlavní činností stavebnictví

[8] nezahrnují emise TZL, NH_3 a VOC (těkavých organických látek) ze stavebních činností, chovů hospodářských zvířat, aplikace minerálních hnojiv a nesledovaných zdrojů použití rozpouštědel

[9] méně spolehlivý údaj

ZKRATKY KRAJŮ A OKRESŮ

Kraje, okresy	Zkratka	Kód
Hlavní město Praha	**PHA**	**CZ010**
Středočeský kraj	**STČ**	**CZ020**
Benešov	BN	CZ0201
Beroun	BE	CZ0202
Kladno	KD	CZ0203
Kolín	KO	CZ0204
Kutná Hora	KH	CZ0205
Mělník	ME	CZ0206
Mladá Boleslav	MB	CZ0207
Nymburk	NB	CZ0208
Praha-východ	PY	CZ0209
Praha-západ	PZ	CZ020A
Příbram	PB	CZ020B
Rakovník	RA	CZ020C
Jihočeský kraj	**JHČ**	**CZ031**
České Budějovice	CB	CZ0311
Český Krumlov	CK	CZ0312
Jindřichův Hradec	JH	CZ0313
Písek	PI	CZ0314
Prachatice	PT	CZ0315
Strakonice	ST	CZ0316
Tábor	TA	CZ0317
Plzeňský kraj	**PLK**	**CZ032**
Domažlice	DO	CZ0321
Klatovy	KT	CZ0322
Plzeň-město	PM	CZ0323
Plzeň-jih	PJ	CZ0324
Plzeň-sever	PS	CZ0325
Rokycany	RO	CZ0326
Tachov	TC	CZ0327
Karlovarský kraj	**KVK**	**CZ041**
Cheb	CH	CZ0411
Karlovy Vary	KV	CZ0412
Sokolov	SO	CZ0413
Ústecký kraj	**ULK**	**CZ042**
Děčín	DC	CZ0421
Chomutov	CV	CZ0422
Litoměřice	LT	CZ0423
Louny	LN	CZ0424
Most	MO	CZ0425
Teplice	TP	CZ0426
Ústí nad Labem	UL	CZ0427
Liberecký kraj	**LBK**	**CZ051**
Česká Lípa	CL	CZ0511
Jablonec nad Nisou	JN	CZ0512
Liberec	LI	CZ0513
Semily	SM	CZ0514

Kraje, okresy	Zkratka	Kód
Královéhradecký kraj	**HKK**	**CZ052**
Hradec Králové	HK	CZ0521
Jičín	JC	CZ0522
Náchod	NA	CZ0523
Rychnov nad Kněžnou	RK	CZ0524
Trutnov	TU	CZ0525
Pardubický kraj	**PAK**	**CZ053**
Chrudim	CR	CZ0531
Pardubice	PU	CZ0532
Svitavy	SY	CZ0533
Ústí nad Orlicí	UO	CZ0534
Kraj Vysočina	**VYS**	**CZ063**
Havlíčkův Brod	HB	CZ0631
Jihlava	JI	CZ0632
Pelhřimov	PE	CZ0633
Třebíč	TR	CZ0634
Žďár nad Sázavou	ZR	CZ0635
Jihomoravský kraj	**JHM**	**CZ064**
Blansko	BK	CZ0641
Brno-město	BM	CZ0642
Brno-venkov	BI	CZ0643
Břeclav	BV	CZ0644
Hodonín	HO	CZ0645
Vyškov	VY	CZ0646
Znojmo	ZN	CZ0647
Olomoucký kraj	**OLK**	**CZ071**
Jeseník	JE	CZ0711
Olomouc	OC	CZ0712
Prostějov	PV	CZ0713
Přerov	PR	CZ0714
Šumperk	SU	CZ0715
Zlínský kraj	**ZLK**	**CZ072**
Kroměříž	KM	CZ0721
Uherské Hradiště	UH	CZ0722
Vsetín	VS	CZ0723
Zlín	ZL	CZ0724
Moravskoslezský kraj	**MSK**	**CZ080**
Bruntál	BR	CZ0801
Frýdek-Místek	FM	CZ0802
Karviná	KI	CZ0803
Nový Jičín	NJ	CZ0804
Opava	OP	CZ0805
Ostrava-město	OV	CZ0806